Ajánlás

Gulyás Gergely

Tisztelt Olvasók!
Kedves Civilek!

A polgárok szabad kezdeményezéséből és társulásából létrejövő közösségeinek értékteremtő munkája Magyarországot gazdagítja.

„Végetlen a tér, mely munkára hív” – mondja az Úr Ádámnak Az ember tragédiája utolsó jelenetében – s valóban, a magyar civil szervezetek nagyon sok területen járulnak hozzá közös életünkhöz és erőfeszítéseinkhez. A környezetvédelemtől és a sporttól kezdve a gondoskodás legkülönbözőbb területein át mindenütt jelen vannak, ahol fontos dolgok történnek az emberek életében. Különösen fontos a tevékenységük a határainkon túl, ahol a magyar közösségek megmaradásában és megerősítésében játszanak kulcsszerepet.

A kormány köszönettel tartozik azoknak a közösségeknek, amelyek odaadó munkájukkal fáradságot nem kímélve nap mint nap azért tevékenykednek, hogy életünket jobbá tegyék, segítsenek a közösséget összetartó kötelék megerősítésében. Ez az oka annak, hogy a civil szektorba áramló állami támogatás mértéke 2010 óta több mint három és félszeresére nőtt.

Az Értékteremtő Közösségekért díjat immár hagyományosan február elsején, a Civilek Napján adjuk át, amikor köszönetet mondunk a szervezetek legkiemelkedőbb teljesítményeiért.

A kormány valamennyi civil szervezetnek megbízható partnere kíván lenni. Lehe-

tőségeink szerint támogatjuk a társadalmi szervezeteket a működésükhöz szükséges lehetőségeik kiszélesítésében.

A 2012 óta működő Civil Központok mára a magyar civil szféra nélkülözhetetlen szereplőivé váltak, szolgáltatásaikat több ezer civil szervezet ingyenesen veheti igénybe. Idén januártól újabb három évre kapott megbízást az a húsz civil szervezet, amelyek megyei és fővárosi Civil Központokat működtetnek és megadják a többieknek azt a segítséget, amely értékteremtő tevékenységükhöz szükséges.

Fontos, hogy egyre többen kísérjük figyelemmel a civil szervezetek munkáját, lássuk és értsük, mit és miért tesznek, figyeljünk a hangjukra, támogassuk őket és vegyünk részt a közös erőfeszítésekben.

Ehhez ajánlom a kormány partnerségét. Munkájukhoz sok sikert kívánok!

Gulyás Gergely
Miniszterelnökséget vezető miniszter

Szalay-Bobrovniczky Vince

Az ötödik alkalommal megjelenő Civil Kézikönyvet lapozza fel a kedves Olvasó, amely hagyományosan mindig őszi időszakban jelenik meg, és a civil szektorra vonatkozó általános, praktikus, gyakorlati tájékoztatáson túl mindig tartalmazza a legfrissebb adatokat, aktuális információkat is. A nyomtatott formátumú kézkönyvet immár harmadik alkalommal egészíti ki a könyv elektronikus változata olyan többletinformációkat is tartalmazva, amelyek a papír alapú mű kereteit meghaladják. Ez a digitális változat a Civil Információs Portálon a www.civil.info.hu oldalon érhető el.

Az ötödik Civil Kézikönyv bevezetőjében szeretném 5 pontban bemutatni a civil szektorral kapcsolatos kiemelkedő eredményeinket az elmúlt évekből.

1. Jelentős állami többletforrás bevonása a civil szektorba

A Nemzeti Együttműködési Alap (NEA) 2024. évi teljes keretösszege várhatóan meghaladja a 13,8 milliárd forintot, vagyis a 2012. évhez képest több mint a négyszeresére növekszik (2012-ben 3,38 milliárd Ft volt a NEA keretösszege).

2020 óta két új pályázati lehetőség jelent meg, amelyre szintén kizárólag a civil szervezetek pályázhatnak. Az egyik a Magyar Falu Program Falusi Civil Alap (FCA) – az 5000 fő vagy az alatti lélekszámú településeken székhellyel rendelkező egyesületek, alapítványok számára – amely 2020. évben jelent meg először, a másik pedig a Városi Civil Alap (VCA) – az 5000 fő feletti lakossággal rendelkező településeken székhellyel rendelkező civil szervezetek számára –, amely 2021-ben került először meghirdetésre. Az FCA és a VCA pályázatokon keresztül két év alatt összesen közel 30 milliárd forint állami támogatás jutott el a civil szervezetekhez.

A KSH legfrissebb, 2021. évi adatai szerint a civil szektorba áramló állami támogatás mértéke 2010 és 2021 között évi 144 milliárd forintról évi 503 milliárd forintra, azaz több mint három és félszeresére növekedett. A számok azt mutatják, hogy a növekvő állami források egyre több civil szervezet működéséhez nyújtanak érdemi segítséget, és egyre nagyobb számú szakmai program megvalósulásához járulnak hozzá.

A fenti adatok tehát mind azt támasztják alá, hogy Magyarország Kormánya fontos partnernek tekinti a társadalmilag beágyazódott, értékteremtő, közösségfejlesztő civil szervezeteket.

2. SZJA civil 1%

A civil szervezetek számára felajánlható személyi jövedelemadó 1%-a a NEA keretösszegének éves meghatározása során alapvető fontosságú. Az adófizető polgárok által felajánlható, de ténylegesen fel nem ajánlott SZJA 1% is a civil szektorban hasznosul, mert ez az összeg a Nemzeti Együttműködési Alapba kerül, amelyből a civil szervezetek pályázat és egyedi támogatás útján részesülnek támogatásban.

Örömteli, hogy azok az adófizető magyar állampolgárok, akik évről évre tudatosan rendelkeznek a SZJA civil 1%-áról, egyre több civil szervezetet támogatnak. Míg 2015-ben 26.375 civil szervezet részesült a felajánlásokból, addig 2022-ben már 28.822 egyesület és alapítvány. A felajánlott összeg nagyságában is ugrásszerű változás tapasztalható 2015 és 2022 között, hiszen az 7,9 milliárd forintról mintegy 11,2 milliárd forintra növekedett. Ezáltal pedig az egy szervezetre jutó átlagos támogatás is nőtt, 301 ezerről 390 ezer forintra.

Annak érdekében, hogy minél több adófizető magyar állampolgár ajánlja fel az SZJA 1%-át valamely számára fontos, támogatandónak ítélt civil szervezetnek, az elmúlt években a tavaszi időszakban államtitkárságunk „Jó helyre megy!" címmel országos népszerűsítő kampányt hirdetett meg.

3. Fiatalok bevonása a civil szervezeti életbe

A fiatalok megszólítása, az önkéntesség, a társadalmi felelősségvállalás, valamint a civil szektor iránti érdeklődésük felkeltése kiemelt célja helyettes államtitkárságunknak. Az elmúlt években számos

olyan projektet dolgoztunk ki és valósítottunk meg a Civil Közösségi Szolgáltató Központokkal együtt, amelyekről e kiadványban részletesebben is szó lesz. Itt most csak felsorolásszerűen említem meg a programjainkat:

1. Középiskolásoknak szervezett rendhagyó osztályfőnöki órák. Ehhez kapcsolódóan külön a fiataloknak szerkesztett kiadvány, tájékoztató kisfilmek, illetve egy „civil társasjáték" is bemutatásra került ezeken az órákon;
2. „A civil szervezetek szerepe és lehetőségei Magyarországon. Miért érdemes fiatalon is civil közösségekben tevékenykedni?" című egyetemi tantárgy;
3. Civil Szervezeti Vezetői Workshop;
4. Részvétel az EDUCATIO Nemzetközi Oktatási Szakkiállításon;

4. Országos Civil Véradás

Helyettes Államtitkárságunk a Civil Közösségi Szolgáltató Központok, valamint az Országos Vérellátó Szolgálat (OVSZ) közreműködésével 2019 óta szervezi az Országos Civil Véradásokat. 2022 óta a Magyar Vöröskereszt is partnere a civil véradásnak. A rendezvény fővédnöke kezdettől fogva Herczegh Anita asszony, míg védnöke az egészségügyért felelős államtitkár**.**

Nagy büszkeségünk, hogy az évente 2 alkalommal valamennyi vármegyében megrendezendő civil véradásra egyre növekvő számban jönnek el zömében civil szervezetekhez kötődő véradók.

Az eddig 8 alkalommal megrendezett véradáson összesen több mint 9000 fő jelent meg. Hatalmas köszönet valamennyi megjelent véradónak!

5. Országjárások, vármegyejárások

Annak érdekében, hogy időről időre első kézből tájékoztassuk a civil szervezeteket a civil szféra aktualitásairól, 2018 óta minden szeptemberben a pályázati kiírások megjelenését megelőzően ún. országjárásra indulunk kollégáimmal valamennyi vármegyei székhelyre. Az elmúlt évek alatt összesen 5 ilyen országjáráson vettünk részt, több mint 7000 érdeklődő vett részt ezeken a rendezvényeken.

2021 májusa óta pedig ún. vármegye-látogatásokat is tartunk a civil központok szervezésében azzal a céllal, hogy személyes találkozók és kötetlen szakmai kerekasztal-beszélgetések keretében egyeztessünk a helyi civil szervezetekkel és helyi

közigazgatás szereplőivel a civil területről, és a civil szférát érintő aktualitásokról. A vármegyék székhelye mellett kisebb városokba és falvakba is eljutunk. Eddig már több mint 100 civil fórumot tartottunk, összesen több mint 1000 résztvevővel.

A civil szektor elmúlt évtizedének eredményei tehát azt mutatják, hogy Magyarországon a járványhelyzet és a szomszédunkban dúló háború okozta nehézségek ellenére is folyamatosan növekszik a civil szervezetek gazdasági ereje, így a lehetőségei is, hogy a közösség, a társadalom érdekében hasznos tevékenységet fejtsenek ki. Ezt a folyamatot igyekszik a kormányzat a növekvő állami támogatásokkal is megerősíteni, mert meggyőződésünk, hogy az értékteremtő, közösségeket teremtő és fejlesztő civil szervezetek fontos építőkövei nemzetünknek.

Szalay-Bobrovniczky Vince

Alapvető információk a civil szervezetek helyzetéről

Mennyi civil szervezet működik az országban?

Magyarországon 53.539 civil szervezet működik. Ezek között 18.728 alapítvány és 34.811 – az egyesülési jog alapján létrehozott, társas formában működő egyesület, szövetség található.

A civil szervezet gyűjtőnév alatt – a civil törvény[1] terminológiáját követve – az egyesületeket, alapítványokat és a szövetségeket értjük.

A civil törvény a civil szervezetek körébe sorolja még a civil társaságokat. A civil társaságoknak azonban nincs nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségük. Ezért a jelen helyzetkép megrajzolásakor nem tudjuk figyelembe venni őket.

Magyarországon 53.539 civil szervezet működik (KSH 2021.). A civil szervezetek többségét, 65%-át a társas formában működő szervezetek, egyesületek, szövetségek (a továbbiakban együtt: egyesületek) teszik ki, míg az alapítványok aránya 35 %. Ezek az adatok azt mutatják, hogy a civil szektor jellemzően az öntevékenységre, a polgárok közös cselekvésére épül. Számukat és arányukat tekintve csekélyebb mértékben vannak jelen a civil szervezetek körében az alapvetően valamely cél támogatására létrejött alapítványok.

Az országban mindenhol működnek civil szervezetek?

A civil szervezetek 21%-a budapesti székhelyű. Közel azonos arányban (20%) vannak jelen a civil szektoron belül a megyeszékhelyeken bejegyzett szervezetek. A többi városban a szervezetek 31%-a, míg a községekben a 28%-uk tevékenykedik.

A civil szervezetek közel háromnegyede városi székhelyű. A városi szervezetek túlsúlya nem jelenti azt, hogy a községekben kevésbé értékes lenne a civil szervezetek jelenléte. Sőt a szervezetek aránya a községek javára változott. Az elmúlt három év alatt nőtt a községekben bejegyzett szervezetek száma, miközben a fővárosban és a többi városban ezzel ellentétes folyamatok zajlottak.

[1] Civil törvénynek az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvényt nevezzük.

1. táblázat. A szervezetek számának alakulása településtípus szerint

Év	Főváros	Megyeszékhely	Többi város	Község	Összesen
2021.	10.984	10.775	16.865	14.915	53.539
2018.	11.196	11.107	16.971	14.484	53.758
Különbség	-212	-332	-106	**431**	-219

Forrás: KSH 2018. és 2021.

A civil szervezetek száma (db), és sűrűségi mutatója (szervezet/ezer fő), 2021.

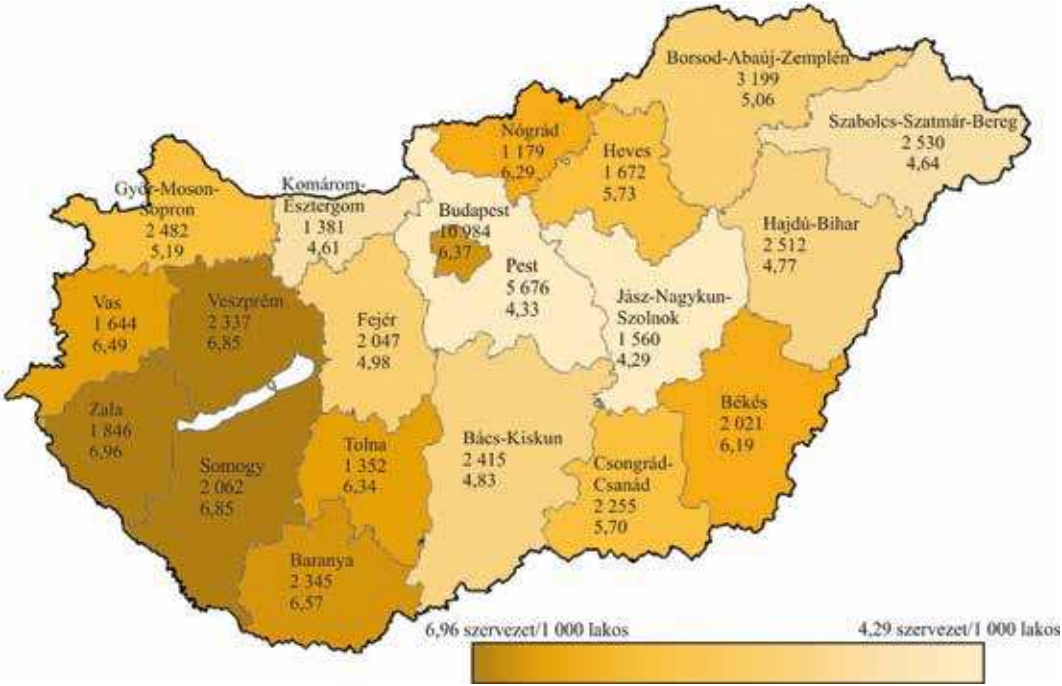

Forrás: KSH 2021., saját szerkesztés

A civil szervezetek száma szerinti vármegyei rangsor első negyedében Budapest, Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar vármegye található. E sort Vas, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Tolna és Nógrád vármegye zárja. E sorrendnél – amit erősen befolyásol a népesség és a települések száma is – sokkal kifejezőbb, ha az ezer főre jutó szervezetek számát – a szervezetek sűrűségi mutatóját – vesszük alapul. Ebből jobban lehet következtetni az adott vármegyében élő polgárok önszerveződési képességére. A sűrűségi mutató szerinti rangsor elején Zala vármegyét Somogy, Veszprém, Baranya és Vas vármegye követi. Rajtuk kívül még a főváros és öt vármegye (Tolna, Nógrád, Békés, Heves, Csongrád-Csanád) haladja meg civil szerveződés országos mutatóját. Ezekből az adatokból látszik, hogy nem a települések száma, nem is az adott vármegye gazdasági teljesítőképessége a döntő szempont az önszerveződési hajlandóság szempontjából. Az önszerveződési hajlandóságot erősen befolyásolja az is, hogy az adott területen mennyire van kultúrája az ott élők összefogásának, illetve mennyire vannak jelen mintát adó civil bázisok, hálózatok.

Mivel foglalkoznak a civil szervezetek?

Az alapítványok tevékenysége főleg az oktatáshoz (33%), a szociális ellátáshoz (17%), a kultúrához (15%) és az egészségügyhöz (9%) kapcsolódik. Az egyesületek körében a sportegyesületek (26%), a szabadidős és hobbi (24%) valamint a kulturális szervezetek (18%) jelenléte a legmeghatározóbb.

Az alapítványok háromnegyede az emberi erőforrások megőrzésével, fejlesztésével összefüggő tevékenységeket végez. Az oktatás, a szociális ellátás, a kultúra és az egészségügy területén a jelenlétük olyannyira természetesnek számít, hogy a közszolgáltatások ellátását nem is tudnánk elképzelni alapítványok támogató/segítő jelenléte nélkül. Az egyesületek kétharmada működik a sport, szabadidő, és a kultúra területén. A meghatározó tevékenységi területek vonatkozásában nincs jelentős különbség a fővárosban és a vármegyékben tevékenykedő civil szervezetek között, de eltérések érzékelhetők. A fővárosban a közbiztonság-védelmi tevékenységet végző civil szervezetek száma alacsony. Miközben az ország többi részének civil életében e szervezetek 4%-os súllyal vannak jelen. Budapesten a szervezetek 5%-a kutatás területén dolgozik. Ez a tevé-

kenység a vármegyék szintjén egyáltalán nem számít meghatározónak.

A tevékenységi adatok sajátosak, nagyon sok olyan szervezet létezik, amelyik egyidejűleg több tevékenységi területen is dolgozik. A szektor szervezeteinek éppen az a sajátossága, hogy rugalmasan tudnak reagálni a felmerülő belső és külső igényekre, szükségletekre, a jogi és a támogatási környezet pedig elég rugalmas ahhoz, hogy a szervezetek sokoldalúsága megmaradhasson.

Mennyien dolgoznak a civil szervezeteknél?

A civil szervezetek által foglalkoztatottak száma 57.305 fő. A foglalkoztatottak 41%-a részmunkaidőben, illetve nem főállásban dolgozik. Az alapítványoknak és az egyesületeknek önkéntesként segítők száma meghaladja a 366 ezer főt.

A teljes nonprofit szférában alkalmazottak 35,7%-a, a nemzetgazdaság egészében foglalkoztatottaknak pedig csak az 1,24%-a dolgozik civil szervezeteknél. Területileg sem tűnnek jelentősnek az eltérések a szervezetek foglalkoztatási szerepét tekintve. Budapesten is csak a foglalkoztatottak 2,7%-a dolgozik a szűken vett civil szektorban, a 2%-os értéket csak Békés vármegye éri el. A többi vármegyében ez csak 1% körüli.

A foglalkoztatás nem számít általános gyakorlatnak a szervezetek körében. A civil szervezetek mindössze 18%-a alkalmaz fizetett munkaerőt. A fizetett munkaerőt foglalkoztató 9.375 szervezet 64%-a főállású teljes munkaidős munkavállalót alkalmaz. A civil szervezetek körében az atipikus foglalkoztatás elterjedtebb gyakorlat, mint a nemzetgazdaság egészében vagy akárcsak a nonprofit szektorban. Sokan nyugdíjasként, illetve kiegészítő tevékenységként vállalnak munkát a civil szervezeteknél. Az alkalmazottak 41%-a részmunkaidőben vagy nem főállásban dolgozik a civil szervezeteknél.

A legtöbb foglalkoztatott a szociális ellátás területén működő civil szervezeteknél dolgozik. Az összes civil foglakoztatott 34%-a, közel 20 ezer ember dolgozik ezen a területen. A sport területén tevékenykedő civil szervezetek több mint 13 ezer munkavállalót alkalmaznak, ami a civil foglalkoztatotti létszám 23%-át jelenti. Közel hasonló súllyal vannak jelen a foglalkoztatásban a szabadidős (9%), a kulturális (8%) és az oktatási szervezetek (8%),

A civil szervezeteknél foglalkoztatottak közel 41%-a Budapesten dolgozik. A vármegyék közül Pest vármegyében találjuk a legtöbb civil munkavállalót (4.204 fő; 7%). Pest

vármegye után viszont azok a vármegyék (Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) következnek, ahol a munkaerőpiaci viszonyok kedvezőtlenebbek. Ezekben a vármegyékben a civil szervezeteknek valamivel erősebb a munkaerőpiaci részvétele. Ez leginkább a szociális gazdasághoz kötődő támogatott és védett foglalkoztatásra vezethető vissza.

Jelenleg nem állnak rendelkezésre adatok arról, hogy a civil szervezeteknél menynyi közfoglalkoztatott dolgozik. Civil közfoglakoztatási program jelenleg Nógrád vármegyében működik. Ezt a civil közösségi szolgáltató központ címmel rendelkező szervezet valósítja meg. A legnagyobb közfoglalkoztatók között két civil szervezet a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület és a Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány szerepel.

A civil szervezetek tevékenységének legfontosabb humánerőforrás bázisát az önkéntesek jelentik. A szervezetek több mint a 86,6%-a fogad alkalmi vagy rendszeres jelleggel önkénteseket. A teljes nonprofit szektorban az önkéntesek által végzett munka becsült időtartama 52,7 millió óra (KSH 2021). Az elmúlt évek adatai szerint az ön-

A civil szervezeteknél alkalmazásban állók (fő) és önkéntesek száma (fő) 2021.

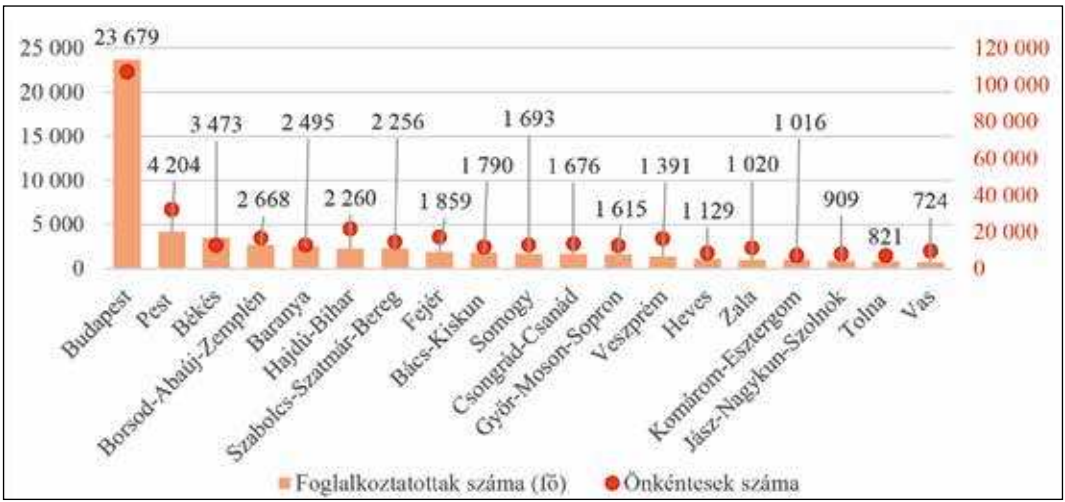

Forrás: KSH 2021., saját szerkesztés

kéntes tevékenységekre fordított idő 95%-a fölött a civil szervezetek rendelkeznek. A többi nonprofit szervezetre az önkéntes órák 5%-a jut. Ezt figyelembe véve a civil szervezetek évente legalább 50 millió óra „időadományban" részesülnek. A civil szervezeteknél teljesített önkéntes órák értéke legalább 52,4 milliárd forint.

A civil szervezetek valamivel több, mint 366 ezer önkéntest fogadnak. A civil szektor e téren kiheverte a COVID 19-járvány hatását. A 2020-as évhez képest 72 ezer fővel nőtt az önkéntesek száma.

Az önkénteseknek legfeljebb 30%-át teszik ki a közérdekű önkéntes tevékenységet végzők. A civil szervezetekben alkalmilag vagy rendszeresen önkénteskedők döntő többségét azok alkotják, akik a közérdekű önkéntesekre vonatkozó törvény hatályán kívül tevékenykednek.

Az egyesületek esetében a tagok szerepvállalását sem szabad figyelmen kívül hagyni. Az egyesületeknek összesen 2 486 532 magánszemély tagja van. Az általuk végzett közösségi munka értéke külön nem jelenik meg a statisztikákban, ugyanakkor a létszámadatok önmagukban is jelentős időráfordítást feltételeznek.

Mekkora bevétellel gazdálkodnak a civil szervezetek?

A civil szervezetek összesen 1 070,53 milliárd forint éves bevétellel rendelkeznek. A szervezetek 5 %-a rendelkezik a pénzügyi források 80 %-ával. A szervezetek 37%-ának bevétele nem éri el az 500 ezer Ft-ot sem. A szervezetek bevételszerzési lehetőségei között jelentős különbségek vannak. Ez érzékelhető területi szinten is. De a források egyenetlen megoszlása mögött mélyebb, valamennyi erőforrásra és kapacitásra kiterjedő különbségek állnak.

A teljes nonprofit szektor[2] szervezeteinek 87%-át alkotják a civil szervezetek. Ugyanakkor a nonprofit szektor bevételeinek csak 36%-a fölött rendelkeznek az egyesületek és alapítványok. A civil szervezetek 92 %-a rendelkezik pénzbeli bevétellel. Csupán 3%-uk működik pénzbevétel nélkül. A civil szervezetek összes bevétele 175,3 millió forinttal bővült az előző évhez képest. Így a civil szektor összes bevétele meghaladja az 1000 milliárd forintot. Az országos átlag szerint egy civil szervezetre 16,72 millió Ft/év bevétel jut.

A bevételek döntő többége négy tevékenységi területhez kötődik. A sporttal fog-

[2] A nonprofit szektort az alapítványok, egyesületek, a köz- és vagyonkezelő alapítványok, a köztestületek, a munkavállalói érdekképviseletek, a szakmai, munkáltatói érdekképviseletek, a nonprofit gazdasági társaságok, egyesülések alkotják.

lalkozó szervezetek a civil bevételek 30%-a fölött rendelkeznek. Az oktatás területén tevékenykedő szervezetek a bevételek 19%-át, a szociális célú szervezetek a 17 %-át, kulturális szervezetek a 8%-át birtokolják.

A bevételek megoszlása területileg egyenetlen. A Budapesten működő szervezetek bevétele 560,75 millió Ft. A fővárosi szervezetek az ország civil bevételeinek 52,5%-a fölött rendelkeznek. A megyeszékhelyeken a bevételek 14%-a (144.72 milliárd Ft), a többi városban a 24%-a (257,4 milliárd Ft) koncentrálódik. A községekben működő szervezetek 107,63 milliárd Ft bevétellel rendelkeznek. Ez a bevételek 10%-ának felel meg.

A vármegyék – a főváros nélkül – 509,7 milliárd forint civil bevételre tesznek szert éves szinten. A fővárosban egy szervezetre 46,30 millió forint, míg a vármegyékben átlagosan 8,94 millió forint bevétel jut.

A vármegyékre jutó – Budapest nélkül számított – bevételek 18%-a fölött a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei egyesületek, alapítványok rendelkeznek. Pest vármegye részesedése 12 %. Ez változást jelent a ko-

A civil szervezetek éves bevétele (millió Ft) és az egy szervezetre jutó bevétel (millió Ft) vármegyénk szerint, Budapest adatai nélkül 2021.

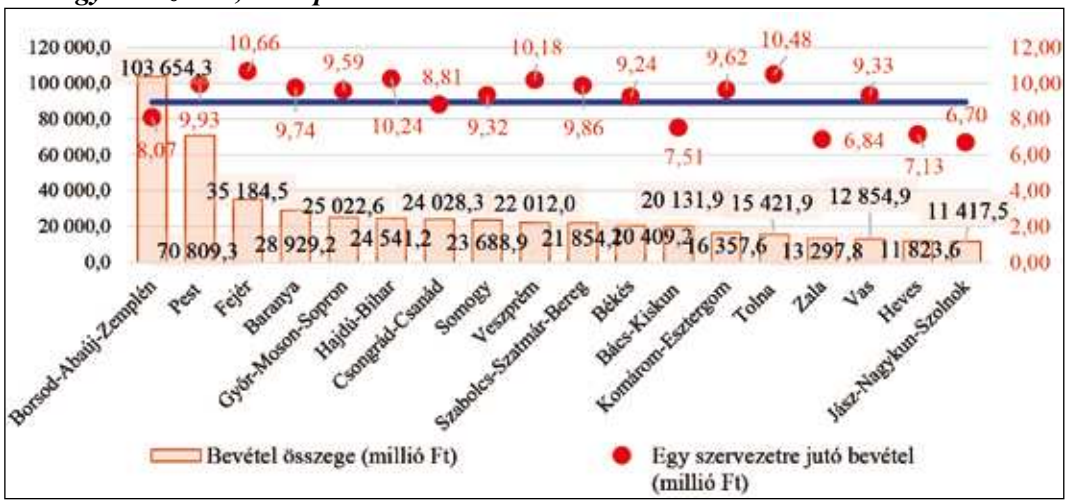

Forrás: KSH 2021., saját szerkesztés

rábbi évekhez képest, hiszen Pest vármegye az elmúlt években azonos mértékű bevételi arány mellett első helyen állt. A bevételek összege és a szervezetek részesedése szempontjából Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád zárják a vármegyék sorrendjét.

Az egy szervezetre jutó bevételek tekintetében Fejér, Tolna és Hajdú-Bihar vármegye szerepel a legjobban. E sorrendben Zala, Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád foglalják el az utolsó helyeket. Érdekes, hogy a bevételek növekedése ellenére Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye az egy szervezetre jutó bevétel tekintetében a rangsor utolsó harmadában szerepel. A vármegye civil bevételeinek növekménye sok szervezet között oszlik meg.

A szervezetek 37%-a 500 ezer forintnál kevesebb bevétellel rendelkezik. A bevételek szempontjából a szervezetek legnagyobb csoportját az 501 ezer és 5 millió forint közötti bevétellel rendelkező szervezetek alkotják (arányuk 37%). Csak a szervezetek 5%-a ér el 50 millió forint fölötti

A szervezetek megoszlása éves bevételük nagysága szerint (%), a bevételek nagysága (Ft) és megoszlása a szervezetek között bevételnagyság szerint (%), 2021.

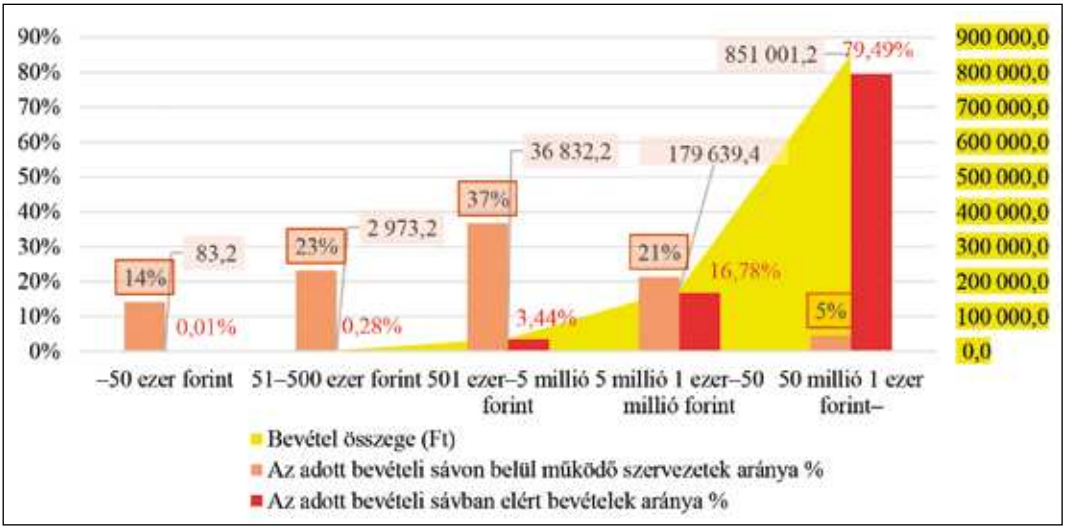

Forrás: KSH 2021., saját szerkesztés

bevételt. A civil szervezetek közötti különbségek mértékét jól mutatja, hogy a legfelső bevételi sávba eső szervezetek rendelkeznek a források közel 80%-ával. Az 5 millió forintnál kevesebből gazdálkodó szervezetek számaránya 74%-os a civil szektoron belül, de ezek a szervezetek a bevételeknek csak 3,7%-át birtokolják. A szervezetek által végzett tevékenység is befolyásolja a forrásszervező képességet. A sporttal foglalkozó szervezetek jelentős forrásszerző képességgel bírnak. A civil bevételek 30%-a került a sporttal foglalkozó szervezetekhez. A sport mellett az oktatás és szociális ellátás területén koncentrálódnak nagyobb mértékben a civil bevételek. E területeken megszokott gyakorlat, hogy a civil szervezetek állami feladatokat vállalnak át. E feladatok ellátását az állam normatív módon finanszírozza. Más területeken a közszolgáltatások átvétele inkább az önkormányzati feladatokhoz kapcsolódva valósul meg, ami szűkebb pénzügyi mozgásteret jelent. A kisebb szervezetek nem rendelkeznek a forrásaik szélesítéséhez szükséges erőforrásokkal és kapacitásokkal. A jelentősebb bevétellel és komolyabb erőforrásokkal rendelkező szervezetek a forrásszerzés területén is hatékonyabban tudnak fellépni.

Honnan származnak a civil szervezetek bevételei?

A civil szervezetek bevételeinek jelentős része, 47%-a állami támogatásból származik. Az alaptevékenységük és gazdálkodásuk biztosítja a bevételek 31%-át. A magántámogatások aránya 22 %.

A civil szektor bevételei 16 %-kal bővültek az egy évvel korábbihoz képest. Ennek elsődleges oka az állami[3] forrásból származó bevételek növekedése. Az állami támogatások összege 2021-ben 503,24 milliárd forint, ami 28%-kal volt magasabb az előző évi összegnél. A növekmény a központi költségvetésből származó támogatásokhoz köthető. A központi költségvetésből származó civil bevételek aránya 44%-ról, 47 %-ra nőtt.

A magántámogatások összege szintén növekedett az előző évhez képest. A magántámogatások összege 233,24 milliárd forint, aránya 22% a civil bevételek között. Az alapcél szerinti tevékenységekből származó bevételek kis mértékben emelkedtek. E forrásból a civil szektor bevételeinek pontosan egynegyede, 262,44 milliárd Ft származik. Az alaptevékenység részeként értékesített termékek, szolgáltatások, illetve az adományok bevétele meghalad-

[3] A központi költségvetési és az önkormányzati források együttesen

ja a 229,96 milliárd forintot. A bevételek 21,4%-a származik e forrásból.

A gazdálkodási tevékenységből és az egyéb forrásokból 71,59 milliárd Ft bevétele származik a szervezeteknek. Ez mindösszesze 6,4 %-a civil bevételeknek. A gazdálkodási tevékenységeken belül a vállalkozási bevétel 30,57 milliárd Ft. A vállalkozási tevékenységekből kevesebb, mint a civil bevételek 3%-a származik. A pénzügyi műveletekből (pl. kamat, hozam) 21,7 milliárd Ft bevétele származik a civil szervezeteknek.

A civil szervezetek közül az egyesületek, szövetségek esetében nem lebecsülendő forrást jelentenek a tagdíjból származó bevételek. Az egyesületek és szövetségek átlagos taglétszáma 71 fő. A magánszemély tagoktól éves szinten 25,62 milliárd, a jogi személy tagoktól pedig 6,36 milliárd forint tagdíj befizetés érkezik az egyesületekhez, szövetségekhez. Természetesen a tagdíjbevétel számít a legtöbb szervezet által igénybe vett forrásnak, de ez a forrás az összes civil bevételnek csak 2,9 %-át teszi ki. A civil szervezetek bevételeinek szerkezete alapján a civil szektor nagyobb mértékben támaszkodik a támogatásokra, mint a saját gazdálkodásukból vagy egyéb forrásokból származó bevételekre.

A civil szervezetek bevételeinek megoszlása és összege források szerint országosan (%; millió Ft) 2018-2021.

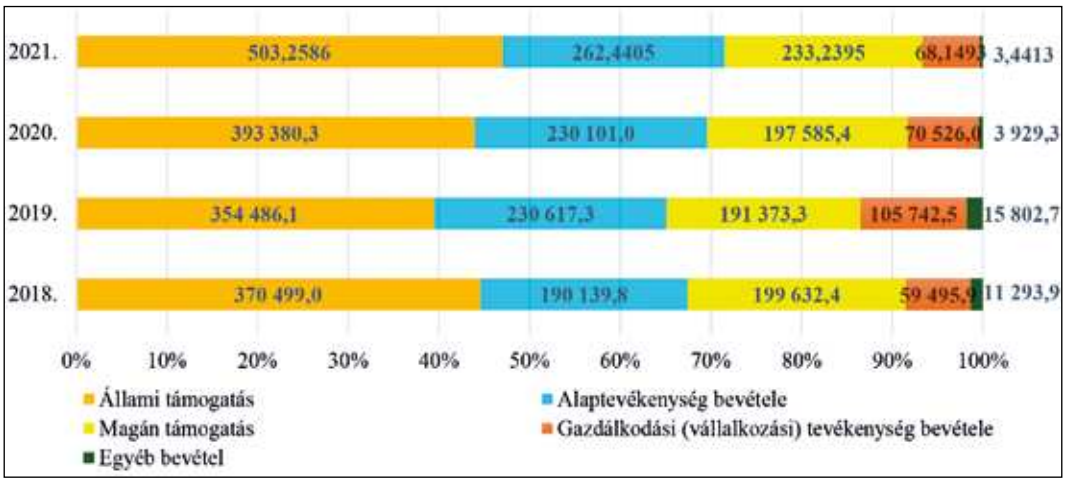

Forrás: KSH 2018-2021., saját szerkesztés

Az államtól származó források aránya a civil bevételeken belül területileg jelentős eltéréseket mutat. Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében 80% fölötti az állami támogatások aránya a civil bevételek körében. Ebben a vármegyében jórészt az oktatás területén bekövetkezett bevételnövekedés miatt bővült az állam részesedése 55%-ról erre a magas szintre. Az országos átlagnál (47%) magasabb az államtól származó bevételek aránya Baranya (61%), Szabolcs-Szatmár-Bereg (57 %), Csongrád-Csanád (52%), Komárom-Esztergom (51 %), Pest (51 %), Nógrád (50%) és Békés (48%) vármegyében. Eközben Budapesten csak 39% az állami támogatások aránya, de Somogy (41%), Hajdú-Bihar (41%), Győr-Moson-Sopron (44%) vármegyék állami támogatásból származó bevételei is arra utalnak, hogy ezekben a vármegyékben sokszínűbb a forrásszerzési paletta.

Fejér vármegyében a bevételek több mint egyharmadát a magántámogatások adják. A főváros mellett Hajdú-Bihar, Tolna és Bács-Kiskun vármegyékben a magántámogatások aránya eléri a bevételek egynegyedét. Ugyanakkor Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében e forrásból a civil bevételeknek alig 5 %-a származik, de a magántámogatások Zala, Baranya és Nógrád vármegyében sem haladják meg a bevételek 13 %-át.

Az alapcél szerinti bevételek Budapesten, valamint Jász-Nagykun-Szolnok, Zala és Békés vármegyében megközelítik a bevételek 30%-át. Borsod-Abaúj-Zemplén (5%) és Fejér (13%) vármegye kivételével az alapcél szerinti bevételek minden vármegyében elérik, vagy meghaladják a bevételek egyötödét.

A gazdálkodási (vállalkozási) tevékenységből származó bevételek csak Somogy, Nógrád, Veszprém és Zala vármegyében érik el a bevételek egytizedét. A főváros, továbbá Pest, Csongrád-Csanád és Fejér vármegye civil szervezetei a bevételek 6 %-át szerzik vállalkozási tevékenységekből. Ez az adat megfelel az országos átlagnak. Az átlagtól elmarad Baranya és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye. E két vármegyében a bevételek megoszlására erőteljes hatást gyakorolnak az állami támogatások.

A civil bevételek több mint felét a támogatások alkotják. A támogatások összege 593,3 milliárd forint. A támogatások 76 %-a nem pályázati úton érkezik a civil szektorba. Az állami támogatások több mint 60%-a pályáztatás nélkül, normatív és egyéb közvetlen támogatás révén jut a szervezetekhez. Az önkormányzati támogatások körében 80% fölötti arányban vannak jelen a nem pályázati úton nyújtott támogatások. A magán és a külföldi forrásból származó bevételek sem

A civil szervezetek bevételeinek megoszlása források szerint vármegyénként (%,) 2021.

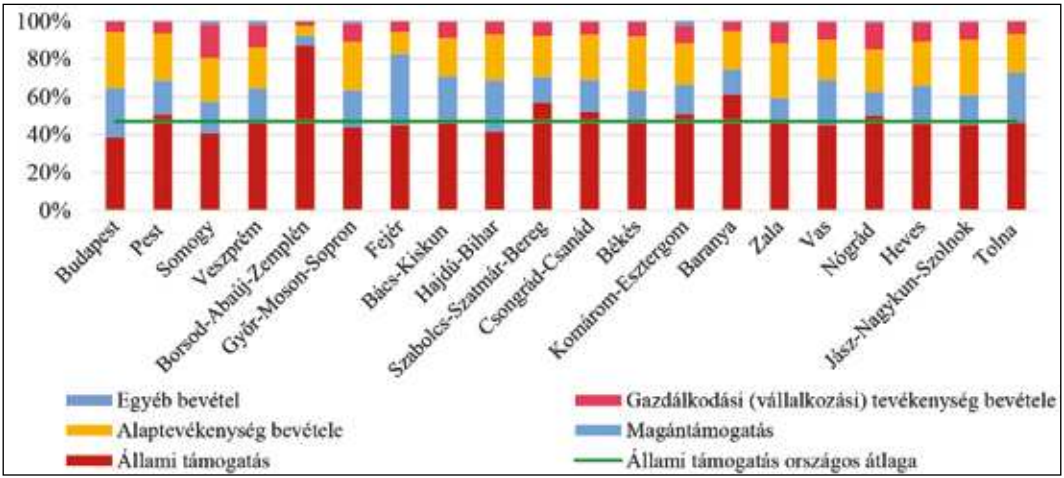

Forrás: KSH 2021., saját szerkesztés

pályázati csatornákon keresztül jutnak el elsődlegesen a civil szervezetekhez.

A civil szervezetek 24,1%-a részesül pályázati támogatásokban. A civil bevételek 16,6%-át adják a pályázati úton elérhető források. A 140,5 milliárd forintot kitevő összes pályázati bevétel többsége (79,1%-a) a központi költségvetésből származik. A központi költségvetéshez köthető pályázati források összege meghaladja a 117 milliárd forintot. A bevétellel rendelkező szervezetek 18,1 %-a részesül pályázati úton költségvetési támogatásban. A központi költségvetés terhére meghirdetett pályázatokból 17 milliárd forinttal több bevétele volt a szervezeteknek 2020-ban, mint 2019-ben. Az önkormányzati forrásból származó támogatások csak 0,7%-ban vannak jelen a pályázati bevételek között.

A magánforrásból származó pályázati források mértéke a pályázati bevételek között 16,3%. A külföldi pályázati támogatások a pályázati bevételek közel 13,4%-át jelentik. E támogatások jellemzően két nagyobb forráscsoportból származnak. Az egyik csoportot a közvetlen európai uniós támogatások alkotják (pl. ERASMUS+; a CERV Program, Kreatív Európa Program

A támogatásból származó bevételek összege és megoszlása a forrásuk szerint (milliárd Ft; %) 2021.

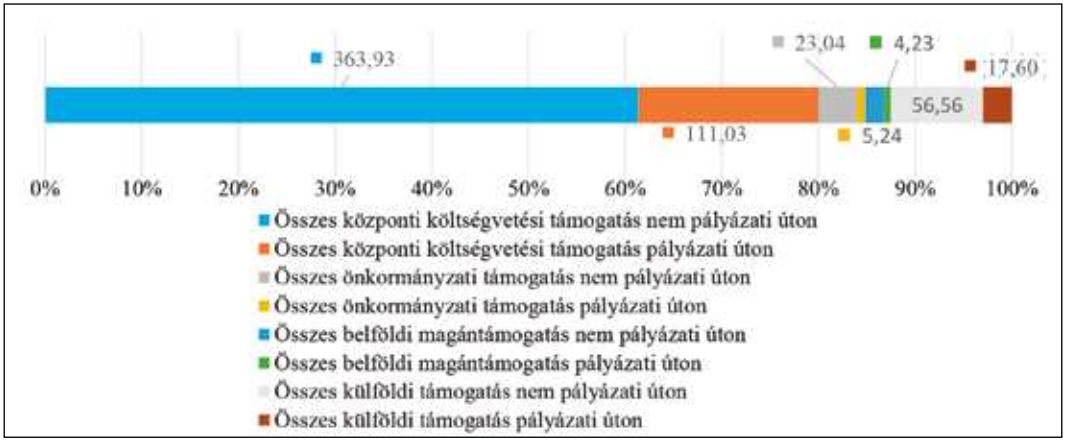

Forrás: KSH 2021., saját szerkesztés

stb.). A másik nagyobb csoportot a nonprofit szervezetektől, egyházaktól, pártoktól származó támogatások jelentik.

Mekkorák a civil szervezetek kiadásai?

A civil szervezetek összes kiadása 948,29 milliárd Ft. A civil szervezetek közel azonos arányban költenek anyag- és termékvásárlásra (37%), mint az egyéb működési kiadásaikra (36%). A személyi jellegű ráfordítások a kiadások negyedét teszik ki. A felhalmozási (pl. beruházásra és nagyobb értékű eszközbeszerzésre fordított) kiadások nem jellemzők a civil szektorra, ezek a kiadások 1%-át teszik ki. Ezek az adatok a fenntartható működés szempontjából kevésbé pozitívak. Az eredmények megőrzését, illetve a fejlesztések bázisát jelentő személyi kiadásokra és felhalmozási kiadásokra jut a legkevesebb forrás a civil szektorban. A személyi kiadások tekintetében a civil szervezetek a nonprofit szektor egészére jellemző adathoz közelítenek (26%). A felhalmozásra fordított ráfordítások tekintetében már jelentős a különbség. A nonprofit szektor kiadásainak 8%-át jelentik a felhalmozási jellegű kiadások. Az eltérések még jelentősebbek az egyes nonprofit szervezeti formák között. A nonprofit vállalkozások rá-

fordításainak 11 %-a, a közalapítványoknak pedig 19 %-a felhalmozási jellegű kiadás.

A területi különbségek is figyelemreméltók. Az anyag- és termékvásárlásra fordított kiadások Nógrád vármegyében meghaladják a kiadások felét (53%-át). Ezt az arányt csak Veszprém vármegye közelíti meg (46%). A legkevesebbet Borsod-Abaúj-Zemplén (35%) és Baranya (34 %) vármegyében, illetve Budapesten (35%) költik a szervezetek anyag- és termékvásárlásra.

A személyi jellegű ráfordítások csak három vármegyében (Békés, Győr-Moson-Sopron és Hajdú-Bihar) érik el, illetve haladják meg civil szervezetek ráfordításainak harmadát. A kiadások negyedénél csak Pest és Nógrád vármegyében és a fővárosban alacsonyabb a személyi ráfordítások aránya.

Az egyéb működési jellegű kiadások aránya Budapesten (42%), valamint Tolna (36%), Baranya (35%) és Pest (34%) vármegyékben mutatja a legmagasabb értéket. Zala (22%), Hajdú-Bihar (22%), Nógrád

A civil szervezetek kiadásainak összege és megoszlása, megye és költségtípus szerint Budapest nélkül 2021.

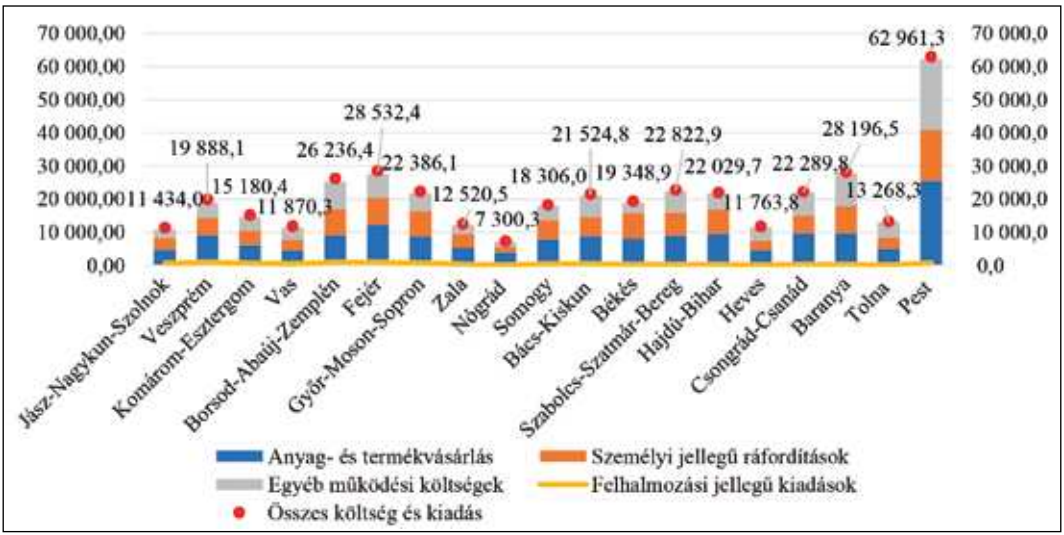

Forrás: KSH 2021., saját szerkesztés

(21 %) és Békés (16%) vármegyékben pedig a legalacsonyabb. Ezekből az adatokból következtetni lehet arra, hogy az adott vármegyében milyen infrastrukturális, adminisztrációs dologi feltételek állnak a szervezetek rendelkezésére. Ezek a tényezők befolyásolják a működési kiadások mértékét.

A felhalmozási jellegű kiadásokat tekintve a vármegyei rangsorban Jász-Nagykun-Szolnok és Veszprém vármegye áll az élen, de ezekben a vármegyékben is csak a civil ráfordítások 5%-át teszik ki a felhalmozási kiadások. Az évről-évre változó rangsor végén – felhalmozási kiadások 1%-os arányával – Heves, Csongrád-Csanád, Baranya, Tolna, Pest vármegye és Budapest áll.

A civil szervezetek bevételei

A civil szervezetek bevételei tíz év alatt megkétszereződtek. Az állami források 2012 és 2021 között több mint háromszorosára növekedtek. A többi forrás szerényebb mértékben bővült.

A civil szervezetek forrásainak alakulása (millió Ft) 2012-2021. között

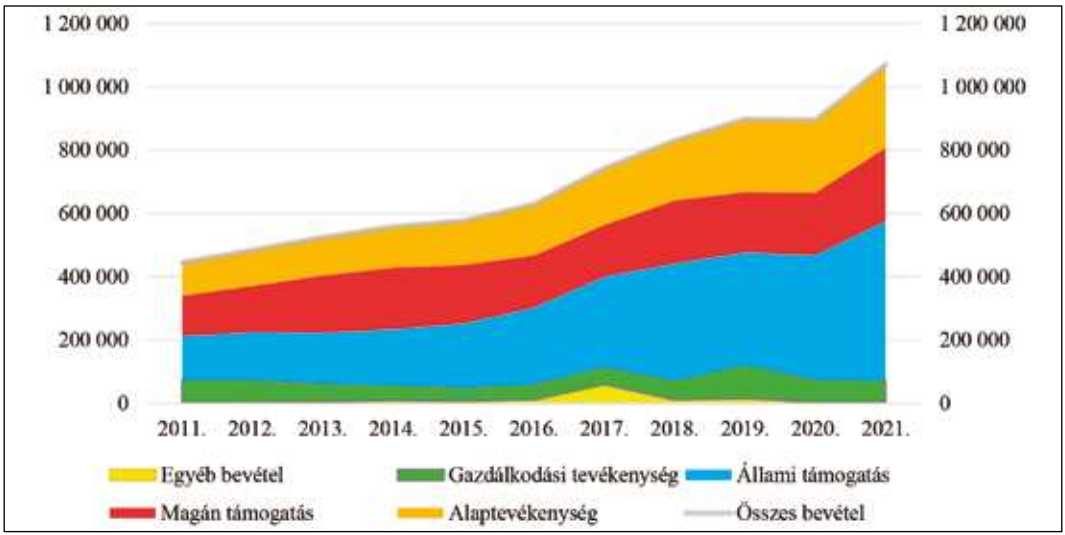

Forrás: KSH 2021., saját szerkesztés

18.728 alapítvány

34.811 egyesület

53.539 civil szervezet

2,48 millió
egyesületi tag

97,46 milliárd Ft
pénzbeli adomány
a rászorulóknak

57.305 foglalkoztatott

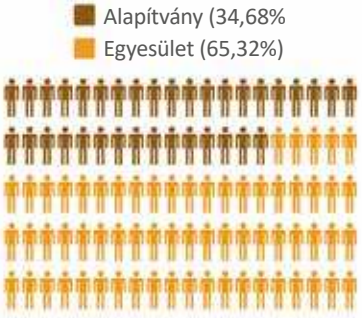

Főállású, teljes munkaidős munkavállaló: 33.853 fő
Főállású, részmunkaidős munkavállaló: 14.446 fő
Nem főállású munkavállaló:9.006 fő

1070,52 milliárd éves bevétel

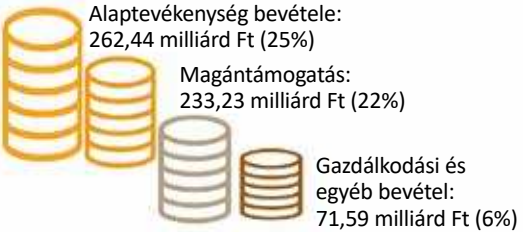

Vezető tevékenységek

... az egyesületek körében
sport: 26%; szabadidő és hobbi: 24%
kultúra: 18%; szociális ellátás: 5%; közbiztonság: 5 %

...az alapítványok körében
oktatás: 33%; szociális ellátás:17%;
kultúra: 16%; egészségügy: 9%; vallás: 5%

A civil szektor jellemzői
(KSH 2021. évi adatai alapján)

alapítványok: 100.028 önkéntes
egyesületek: 266.233 önkéntes

50 millió önkéntes óra
(52,4 milliárd Ft értékben)

A civil szervezetek bevételei az elmúlt tíz évben 485,367 milliárd Ft-ról 1000 milliárd forint fölé emelkedtek. A növekedés elsősorban a költségvetési források bővüléséhez köthető. Az állami forrásokból származó bevételek összege 2012 és 2021 között több mint háromszorosára nőtt. A növekedés dinamikus volt. Átmeneti és nem jelentős mértékű visszaesése egyedül a 2019. évnél látható. Ebben az évben éreztette hatását, hogy a Széchenyi 2020 Program civilek számára is elérhető pályázatai körében lezárultak a nagyobb összegű kifizetések. A 2020. évtől a költségvetési források ismét emelkedtek. Ugyanez mondható el a szervezetek magántámogatásból származó bevételeiről is. Az állami támogatás 109 milliárd, a magántámogatásból származó bevétel 35 milliárd forinttal nőtt az előző évihez képest. A COVID-19 világjárvány hatása a magántámogatások és a szervezetek saját bevételeinek 2020. évben bekövetkezett csökkenésén látható. Az alaptevékenységből származó bevételek a járványhelyzet elmúltával ismét emelkedésnek indultak. A gazdálkodás és egyéb bevételek azonban visszaesést mutatnak.

Léteznek kifejezetten a civileknek szánt költségvetési források?

Kifejezetten a civil szervezetek támogatását biztosítja a személyi jövedelemadó egy százalékáról való rendelkezés lehetősége, valamint a Nemzeti Együttműködési Alap forrása. Ezek mellett 2020-tól új támogatási lehetőségként jelent meg a Falusi Civil Alap, majd a 2021. évtől a Városi Civil Alap.

Számos olyan költségvetési forrás létezik, amelyből a civil szervezetek is részesülhetnek. Valamennyi ágazathoz, szakpolitikához kapcsolódnak olyan támogatási vagy a közszférától történő feladat-átvállaláshoz kapcsolódó lehetőségek, amelyek elérhetőek a civil szervezetek számára. Négy támogatási lehetőséget mindenképpen érdemes ezek közül kiemelni.

A következőkben:

– az SZJA civil 1 %-ról;
– a Nemzeti Együttműködi Alapról;
– a Magyar Falu Program - Falusi Civil Alapról,
– valamint a Városi Civil Alapról adunk rövid áttekintést.

1. A „civil 1%”

Az adófizető minden évben felajánlhatja a személyi jövedelem adója (SZJA) 1%-át az általa választott civil szervezet számára. Az adófizető így többletköltség, külön anyagi teher nélkül segítheti egy civil szervezet tevékenységét. A magyar adófizetők több mint negyed évszázada élhetnek ezzel a lehetőséggel. A vonatkozó törvény[4] először 1997-ben tette lehetővé az SZJA civil 1%-áról szóló rendelkezést az adófizetőknek. Magyarország elsőként[5] vezette be, hogy az adófizetők közvetlenül a civil szervezetek támogatására fordíthassák a jövedelemadójuk egy százalékosan meghatározott részét. Az elmúlt évtizedekben Európai Unió további 18 államában[6], ezen kívül többek között Norvégiában, Szerbiában és Ukrajnában biztosítottak az adózóknak lehetőséget arra, hogy a jövedelemadójuk százalékban meghatározott részét közvetlenül civil szervezetek javára ajánlhassák fel.

Magyarországon bármely belföldi székhelyű civil szervezet jogosult lehet az állampolgároktól érkező SZJA 1 % felajánlások fogadására, amelyiket a rendelkező évet megelőző két évvel nyilvántartásba vettek, az alapszabályában megjeleníti a politikamentességét, illetve nyilatkozik arról, hogy közhasznú tevékenységet végez. Fontos kiemelni, hogy nem kell közhasznú jogállással rendelkeznie a szervezetnek. Közhasznú tevékenységet a nem közhasznú jogállású szervezetek is végezhetnek, ezért elegendő nyilatkozatot tenni a NAV felé.[7]

Ha e feltételek teljesülnek, az EGYREG jelű adatlap eljuttatásával regisztrálhatja magát a szervezet. Az újonnan bejelentkezők minden év szeptember 30-ig vetethetik fel magukat a kedvezményezettek közé. A regisztrációt egyszer kell benyújtani, és a szervezet mindaddig megőrzi jogosultságát az SZJA 1% fogadására, ameddig eleget tesz az elszámolási kötelezettségeinek, illetve nem vonja vissza a regisztrációját. A NAV nem

[4] 1996. évi CXXVI. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról

[5] Több ország is volt, amely már korábban lehetővé tette, hogy az adózók általuk kiválasztott civil (közhasznú) szervezetek javára ajánlják fel a jövedelem adójuk egy részét. Az Egyesült Államokban pl. 1917. óta van lehetőség arra, hogy a polgárok a jövedelem adózás részeként ajánljanak fel támogatást különféle civil szervezeteknek. De ez az adó felajánlási lehetőség nem közvetlenül, hanem adókedvezményként érvényesül.

[6] Románia (2%), Lengyelország (1%), Csehország (2%), Szlovákia (2%), Szlovénia (1%), Horvátország (1%), Észtország (1%), Litvánia (2%), Lettország (1%), Bulgária (1%), Málta (1%). Ausztria (1%). Luxemburg (0,5%), Hollandia (0,6%), Németország (1 %), Dánia (1%), Svédország (1%), Finnország (1%).

[7] Az éves beszámoló készítésénél az 1%-ot fogadó szervezeteknek érdemes odafigyelni arra, hogy a közhasznúsági melléklet akár a NAV felé tett közhasznú tevékenyégéről szóló nyilatkozat jogosságát is képes lehet igazolni.

csak a kedvezményezett szervezetek körét teszi közzé a honlapján (nav.gov.hu), hanem mind a szervezetek, mind az állampolgárok részére részletes információkat is közread a felajánlás megtételéről, illetve annak fogadásáról. Kevésbé ismert lehetőség, hogy a kedvezményezett szervezet – amennyiben a felajánló ehhez előzetesen hozzájárulását adja – megismerheti azokat a személyeket, akik felajánlást tettek a számára. A felajánlók megismerésére irányuló „EGYAD" kérelmet minden évben egyszer, október 15-ét követően nyújthatják be a kedvezményezettek. Azt azonban tudniuk kell a szervezeteknek is, hogy ezek az adatok adótitoknak minősülnek, ennek megfelelően ezeket nem tehetik közzé. Szintén minden évben október 15-e után van lehetősége a kedvezményezetteknek arra, hogy az „EGYSTAT" adatlapon egyedi tájékoztatást kérjenek a javukra szóló érvényes és érvénytelen, valamint az el nem bírált nyilatkozatok számáról, vármegyénként, korcsoportonként… stb. megoszlásáról.

A szervezetek a számukra kiutalt összeget csak bizonyos megkötésekkel használhatják fel.[8] A szervezet működésére csak a felhasznált összeg 25%-a, de legfeljebb 25 millió forint fordítható. A kedvezményezett reklám és marketing célú tevékenységére fordított költségek együttes összege a felhasználás évében nem haladhatja meg a felhasznált összeg tíz százalékát, de legfeljebb 10 millió forintot. A szervezet a kapott 1%- ot, az átutalást követő második év december 31-ig tartalékolhatja, a fel nem használt összeget ezután vissza kell utalnia. A kiutalás évét követő második év május 31-ig a szervezetnek el kell számolnia a NAV felé az összeg felhasználásával, esetleges tartalékolásával kapcsolatban. Az elszámolás elektronikus úton a KOZ (2023. évben: 21KOZ; 2024. évben: 22KOZ) jelű nyomtatvány beküldésével teljesíthető. A szervezet beszámolóját a NAV adatai alapján a Civil Információs Portálon keresztül teszi közzé. A beszámoló elmulasztása esetén a szervezetet a NAV törli a felajánlásra jogosult kedvezményezett szervezetek köréből. Az SZJA bevallás módjának átalakítása miatt visszaesett a felajánlók száma és aránya. Az adófizetők számára kényelmesebb, hogy a NAV állítja össze a bevallás tervezetét, de ez sajnos azzal jár, hogy a kevésbé tudatos adózók megfeledkeznek arról, hogy a május 20-i határidőig, hagyományos módon, vagy elektronikusan – pl. a NAV webes felületén (eszja.nav.gov.hu) keresztül – rendelkezzenek a „civil 1%" felajánlásáról.

[8] 1996. évi CXXVI. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról 7. § (10) bekezdés

Az SZJA 1%-ának megfelelő összeg mindenképp eljut a civil szervezetekhez. A forrás egy része közvetlenül az adózók rendelkezésének megfelelően, a fel nem ajánlott rész pedig a Nemzeti Együttműködési Alap (továbbiakban: NEA) támogatásain keresztül szolgálja a civil szervezetek működését, tevékenységét. A két forrás egymást kiegészítő kapcsolatát őrzi a NEA támogatási rendje. A NEA azért támogatja több pályázati felhívás keretében is a civil szervezetek működését, mert erre a célra a közvetlenül kiutalt SZJA 1% összeget, a törvényi szabályozás miatt csak korlátozottan lehet felhasználni.

A „civil 1%" felajánlás főbb jellemzői 2015-2022.

Rendelkező év	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**	**2020.**	**2021.**	**2022.**
Rendelkezők száma	2.056.097	2.112.015	1.945.582	1.797.742	1.694.732	1.646.282	1.660.527	1.471.683
Összes SZJA adófizető	4.612.895	4.980.367	4.941.976	5.140.063	5.172.236	5.173.043	5.048.359	5.103.321
Civil 1% felajánlók aránya	45%	42%	39%	35%	33%	32%	33%	29%
Kedvezményezett szervezetek száma	24.895	25.597	26.247	27.188	27.049	28.031	28.241	28.625
Kiutalt összeg	7,9 milliárd Ft	8,4 milliárd Ft	7,9 milliárd Ft	8,2 milliárd Ft	8,7 milliárd Ft	9,7 milliárd Ft	10,5 milliárd Ft	11,01 milliárd Ft

Forrás: NAV, TEIR, saját szerkesztés

2. Nemzeti Együttműködési Alap (NEA)

A NEA felépítése

A Nemzeti Együttműködési Alap egy olyan költségvetési előirányzat, amelynek felhasználásában a civil szervezetek és a kormányzat partnersége jut kifejezésre. A Nemzeti Együttműködési Alap a civil szervezetek számára kínál támogatási lehetőségeket, forrásai elsősorban pályázati úton érhetők el.

Magyarországon az SZJA 1% felajánlásával egyidejűleg született meg az igény egy olyan, csak a civil szervezetek számára elérhető forrás kialakítására, amely kiegyenlíti azokat az egyenlőtlenségeket, amelyek az SZJA 1% felajánlások terén – pl.: az ország területeinek eltérő jövedelmi viszonyaiból, a civil szervezetek által felvállalt ügyek eltérő népszerűségéből adódóan – szükségszerűen jelen vannak. Ezt az igényt korábban a Nemzeti Civil Alapprogram elégítette ki. A civil törvény 2012-ben hatályba lépett rendelkezései alapjaiban változtatták meg a civil

szervezetek működésének területeit. Így született meg a Nemzeti Együttműködési Alap (továbbiakban: NEA), egyebek között a jogutód nélkül megszűnt szervezetek vagyonának a civil támogatási rendszerbe történő „becsatornázásával" és az adományok után járó normatív kiegészítő támogatás lehetőségével bővítve a korábbi lehetőségeket.

A NEA a központi költségvetés egyik előirányzata, amely fölött a civil és társadalmi kapcsolatokért felelős miniszter gyakorol rendelkezési jogot. A szakmai irányítói feladatokat a miniszter irányítása mellett a társadalmi és civil kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár látja el. A NEA tényleges felhasználása egy olyan rendszerben történik meg, amelyben az alap által támogatni kívánt civil szervezetek több szinten is részt vesznek a döntések meghozatalában. A NEA szervezetileg három részre tagolódik. A stratégiai szintű, a támogatásokkal kapcsolatos elvi, irányító és koordináló döntéseket a NEA Tanács hozza meg. A Tanács jelenleg kilenc főből áll, amelynek:

– három tagját a helyi, területi vagy országos szinten tevékenykedő civil szervezetek választják meg;
– három tagját az Országgyűlés illetékes szakbizottsága (Igazságügyi Bizottság) jelöli ki;
– három tagját pedig a Miniszterelnökséggel stratégiai partneri viszonyban álló civil szervezetek személyi javaslatára a miniszter saját hatáskörében kéri fel.

A Tanács elnökét a miniszter a Tanács Tagjai közül nevezi ki.

A NEA másik döntéshozatali szintjét az öt, tevékenységi kör alapján elkülönülő kollégium alkotja. A kollégiumok felelősek az pályázati kiírások elkészítéséért, a beérkező pályázatok elbírálásáért, valamint a támogatott célok megvalósulásának szakmai ellenőrzéséért. Minden kollégium vonatkozásában jogszabály[9] írja elő, hogy mely tevékenységi területeken működő szervezetek pályázatai tartoznak a hatáskörükbe. A kollégiumok a tanácshoz hasonlóan 9-9 tagból állnak. Mindegyik kollégium:

– három tagját a helyi, területi vagy országos szinten tevékenykedő civil szervezetek választják meg;
– három tagját a Miniszterelnökséget vezető miniszter kéri fel a stratégiai partner civil szervezetekkel történő egyeztetés alapján;

[9] 5/2012. (II. 16.) KIM rendelet a Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes kérdésekről 1. sz melléklet Nemzeti Együttműködési Alap elektori és támogatási szerkezete

– három tagját pedig szakminiszterek jelölik ki, de a jogszabály ebben az esetben is előírja a stratégiai partnerekkel történő egyeztetést.

A NEA kezelő szerve 2019. január 1-jétől a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Az Alapkezelő sajátos szerepet játszik a NEA rendszerében. Mint kezelő szerv, többek között támogatja a NEA testületeinek munkáját, érkezteti, befogadja, és formai szempontból ellenőrzi a pályázatokat, illetve támogatói okiratot bocsát ki vagy szerződést köt a nyertes szervezetekkel.

Hogyan választhatnak a civil szervezetek NEA testületi tagokat?

A NEA testületek, így a kilenc főből álló Tanács és az öt, egyenként kilenc főből álló kollégium 3-3 tagját a helyi, területi és országos hatókörű civil szervezetek választják meg.

A civil szervezetek szavazati jogukat az általuk a szavazásra feljogosított képviselőjük útján gyakorolják. Ezt a szervezeti képviselőt nevezzük elektornak. Nem feltétel, hogy az elektor a jelentkezést benyújtó civil szervezet hivatalos képviselője, vagy akár tagja, munkatársa legyen. Fontos azonban, hogy a választási eljárásban egy személy csak egy szervezet képviseletében járhat el elektorként.

A civil testületi tagok megválasztásának első lépéseként a szervezetnek kell bejelentkeznie a jelöltállítási rendszerbe. E téren fontos változás, hogy 2020-tól a választási folyamatban a helyi szervezetek éppúgy részt vehettek, mint a területi, illetve az országos szervezetek. A szervezetek bejelentkezése az EPER (eper.emet.hu/paly/palybelep.aspx) pályázatkezelő felületen keresztül történik. A pályázatok benyújtásához hasonlóan itt is feltétel, hogy a szervezeteknek érvényes és az aktuális adataikat tartalmazó regisztrációs nyilatkozattal kell rendelkezniük.

A szervezet bejelentkezése során kell megadni a szervezet nevében szavazó elektor nevét és egyéb személyi adatait. Az elektor megadása mellett ugyancsak a bejelentkezési eljárás részeként a szervezet – amennyiben e jogával élni kíván – jelöltet, jelölteket állíthat a Tanácsba, illetve abba a kollégiumba, ahová fő tevékenysége alapján tartozik. Ebben az esetben nem elegendő a jelöltek nevét megadni, fontos, hogy a

A Nemzeti Együttműködési Alap felépítése

A NEA költségvetési előirányzat felhasználása fölötti rendelkezési jog	Miniszterelnökséget vezető miniszter Civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Főosztály

Elvi, irányító és koordináló döntések meghozatala	NEA Tanács (9 tag)

Közösségi környezet kollégium (9 tag)	Mobilitás és alkalmazkodás kollégium (9 tag)	Nemzeti összetartozás kollégium (9 tag)	Társadalmi felelősségvállalás kollégium (9 tag)	Új nemzedékek jövőjéért kollégium (9 tag)
A közművelődés, tudomány és kutatás, audio- és telekommunikáció, informatika, elektronikus hírközlés, szak- és felnőttképzés, ismeretterjesztés, fogyasztóvédelem, település- és közösségfejlesztés, kulturális tevékenység, társadalmi párbeszéd, a nők és férfiak esélyegyenlőségének védelme területén működő civil szervezetek	Az élet és vagyonbiztonság, a közbiztonság, önkéntes tűzoltás, mentés és katasztrófa elhárítás, közrend és közlekedésbiztonság védelme, szabadidő, hobbi és sport területén működő civil szervezetek	A határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység, az európai integráció és a vallási tevékenység elősegítése, a Magyarországon élő nemzetiségek, az emberi és állampolgári jogok védelme, egyéb kulturális tevékenység (zene, tánc, népzene, néptánc), hagyományápolás területén működő civil szervezetek	A nonprofit- és ernyőszervezeteknek nyújtott szolgáltatások, szakmai és érdekképviselet adományosztás, szociális ügy, család- és gyermekjóléti szolgáltatások, időskorúak gondozása, rehabilitációs foglalkoztatás, hátrányos helyzetű rétegek segítése, egyéb nonprofit tevékenységek, természet- és környezetvédelem területén működő civil szervezetek	A nevelés és oktatás, képességfejlesztés, gyermek- és ifjúsági érdekképviselet, gyermek- és ifjúságvédelem, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, kábítószermegelőzés területén működő civil szervezetek

Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.
Pl.: a pályázatok kezelése, formai ellenőrzése, támogatói okiratok kibocsátása, támogatási szerződések megkötése, pályázatok ellenőrzése stb. A normatív és az egyszerűsített pályázati felhívások esetében nincs szükség kollégiumi döntésre a támogatáshoz.

A kollégiumokhoz tartozó pályázati kiírások elkészítése, a beérkező pályázatok elbírálása, a támogatott célok megvalósulásának szakmai ellenőrzése

Forrás: saját szerkesztés

szervezet az általa a Tanácsba vagy az adott kollégiumba jelölni kívánt személyek önéletrajzait is feltöltse a rendszerbe, hiszen az elektorok az önéletrajzok alapján fognak véleményt alkotni a jelöltről. Azt, hogy melyik kollégium összetételét szeretné a szervezet a jelöléssel, majd később a választással alakítani, az dönti el, hogy a létesítő okirata szerint mi a szervezet fő tevékenysége. (Minden szervezet csak egyetlen kollégium választási eljárásában vehet részt!) Természetesen a jelöléshez hozzátartozik, hogy a jelöltek előzetesen tudják azt, hogy milyen feladatra vállalkoznak. Ehhez a legjobb módszer, ha az érintettek áttekintik a Civil Információs Portálon a NEA szervezetét bemutató menüpont alatt található dokumentumokat. A beszámolókból és az ülések jegyzőkönyveiből viszonylag pontosan következtetni lehet a testületi tagsággal járó munka mennyiségére az ebből adódó elfoglaltságok gyakoriságára. A testületi tagok nem kapnak fizetést, testületi munkájuk során felmerülő költségeik megtérítésére havi költségátalányban részesülhetnek.

A Tanácsba és a kollégiumokba azok a jelöltek kerülnek be tagként, akik az első három helyen végeznek a választás során. A többi jelölt a kapott szavazatok sorrendjében a póttagokat tartalmazó listára kerül. Így, ha egy tag visszalép, nem tudja, vagy nem kívánja ellátni a munkáját és ezért megszűnik a mandátuma, nem kell új választást kiírni. E tag mandátumát a sorban következő póttag veheti át a választási ciklus hátralévő idejére. Szavazategyenlőség esetén sorsolás útján dől el, hogy a két jelölt közül ki az, aki rendes tagsághoz juthat az adott testületben. Ha egy jelölt a leadott szavazatok alapján két testület póttagságára is jogosult lenne, maga döntheti el, hogy mely testület póttaglistáján kíván szerepelni.

A folyamat első lépéseként a társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter a Civil Információs Portálon felhívást tesz közzé, amely tartalmazza a civil jelöltállításra vonatkozó szabályokat. A Miniszter a jelöltállítás lezárultát követően hirdetményben tájékoztatja a szervezeteket és az általuk megbízott elektorokat a választás időpontjáról, helyéről és ügyrendjéről. A miniszteri felhívás és a hirdetmény a Civil Információs Portál mellett a civil központok elektronikus felületein is elérhetőek.

A 2020. évi elektori választás statisztikai adatai:

Érvényesen bejelentkezett elektorok száma: **2791 fő**

Az elektori választáson megjelent elektorok száma: **1562 fő**

Az elektori választáson leadott érvényes szavazatok száma: **7097 db**

2024-ben ismét sor kerül az elektori választásra, ezért kérjük kísérjék figyelemmel a Civil Információs Portálon az ezzel kapcsolatos tájékoztatást!

Mit támogat a NEA?

A Nemzeti Együttműködési Alap a civil önszerveződések működését és szakmai tevékenységét támogató finanszírozási forma, amelynek konkrét támogatási céljait a Civil törvény rögzíti.

A civil törvényben meghatározott célok között a civil szervezetek működésének támogatása hangsúlyos szerepet kap. Ez nem meglepő, hiszen az SZJA 1% felajánlásoknak csak a negyedét használhatják fel a kedvezményezett szervezetek a saját működésükre, más támogatási rendszerekben pedig szinte kizárólagosan a szakmai munkájuk fejlesztéséhez igényelhetnek támogatást. A NEA sajátos és lényeges támogatási szerepkört tölt be azzal, hogy támogatja azoknak a feltételeknek az előteremtését is, amelyek nélkül a szervezetek nem tudnának sem létezni, sem dolgozni. A szervezetek működésük és tevékenységük emberi, dologi és tárgyi feltételeinek biztosításához ötféle módon, a nekik megfelelő pályázatot és eljárásrendet kiválasztva igényelhetnek támogatást.

A NEA kollégiumai 2019 óta hirdetik meg az ún. összevont pályázatokat, ezen belül a működési pályázatokat egységes tartalommal, a „vegyes" pályázatokat pedig kollégiumonként eltérő feltételekkel és tartalommal. Az összevont pályázatok célja, hogy a pályázók részére egyszerűbbé váljon a támogatási igény benyújtása. Egy pályázati adatlap kitöltésével legyen lehetőség kizárólag működési vagy „vegyes" (szakmai és működési költségeket is tartalmazó) pályázat benyújtására.

A harmadik lehetőséget a kisebb szervezetek számára kedvező – szintén egységes felhívással megjelenő, legfeljebb négyszázezer forintos támogatást biztosító – egyszerűsített pályázat jelenti, amelyben van lehetőség az alapcélok teljesítéséhez kapcsolódó feltételek előteremtésére is pályázni.

A negyedik lehetőség a szervezetek számára az általuk gyűjtött adományok – éves beszámolójukban kimutatott – értéke alapján a normatív kiegészítő támogatás igénybevétele a NEA keretéből. Ez a támogatás akkor biztosítható, ha a civil szervezet által gyűjtött, a számviteli beszámolójában feltüntetett adományok értéke után járó tíz százalékos normatív kiegészítés eléri a tízezer forintot (a gyűjtött és elkülönítetten nyilvántartott adomány összege tehát legalább százezer forint). Az adományok után járó normatív

kiegészítésként nyújtott működési támogatás legfeljebb hétszázötvenezer forint.

Az ötödik lehetőséget az egyedi támogatás jelenti. A civil törvény alapján a keret húsz százaléka fordítható egyedi kérelmek támogatására. Az egyedi támogatások ugyanazokra a célokra fordíthatók, mint a pályázatok.

A NEA a lehetőségekhez mérten kifejezetten rugalmas támogatási rendszernek mondható. A rugalmassága megjelenik abban, hogy lehetővé teszi a szervezeteknek azt a választást, hogy az adott év vonatkozásában a működésüket vagy a szakmai tevékenységeiket helyezik-e előtérbe. Rugalmas továbbá abból a szempontból is, hogy a szervezetek adottságaiknak és igényeiknek megfelelően választhatnak a pályázati lehetőségek között.

Mennyi forrás áll NEA rendelkezésére?

A NEA keretösszege 2023-ban elérte a 11,05 milliárd forintot, a 2024. évi költségvetés pedig 13,899 milliárd forinttal számol.

A NEA mindenkori éves kerete az SZJA 1% felajánlások alakulásának megfelelően változik. Az adott évre a központi költségvetésben előirányzott összeg ugyanis 2015 óta megegyezik az adott költségvetési évet meg-

A NEA pénzügyi keretének változása 2012-2024 között (milliárd Ft)

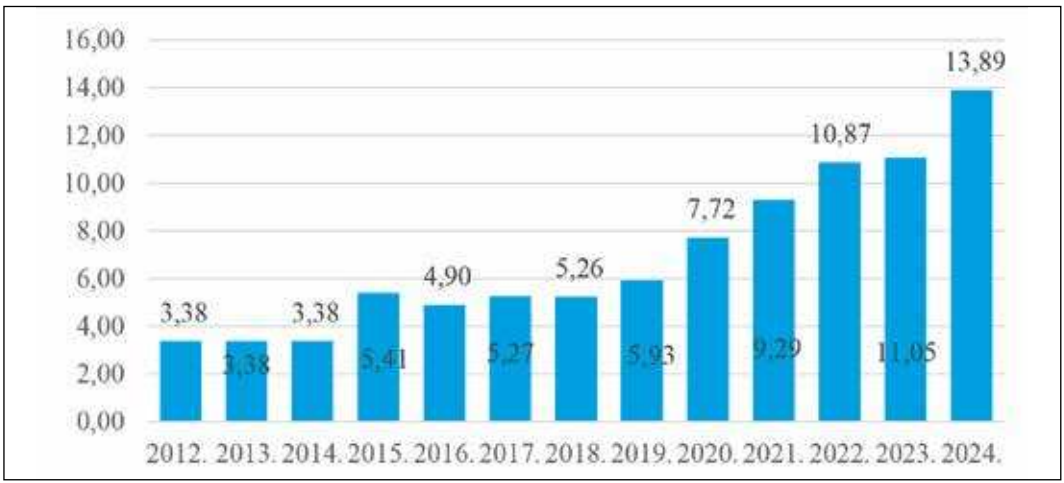

Forrás: Miniszterelnökség a NAV adatai alapján

előző második évben a civil kedvezményezetteknek felajánlható, és számukra ténylegesen kiutalt összeg különbségével. Ennek megfelelően a foglalkoztatás és a jövedelmi szint utóbbi években tapasztalt emelkedése kedvezően hat a NEA keretének alakulására is.

A NEA mindenkori éves keretét egy képlet alapján határozza meg a költségvetési törvény. E képlet szerint a NEA tárgyévre vonatkozó kerete megegyezik az adott költségvetési évet megelőző második évben a civil kedvezményezetteknek felajánlható, és számukra ténylegesen kiutalt összeg különbségével.[10] A NEA költségvetése az adózott jövedelmek, valamint az SZJA 1% felajánlások alakulásától függ.

Hogyan bírálják el a pályázatokat?

A pályázók a döntéshozatal szempontjából kétféle eljárásrenddel találkozhatnak: a kollégiumi döntéshozatali eljárással, illetve a jogosultsági alapú eljárással.

A támogatási keret legnagyobb része fölött a kollégiumok rendelkeznek. A NEA öt kollégiuma más-más tevékenységi területeket támogat. Így érhető el, hogy egy adott szervezet pályázatát a hozzá hasonló célokat felvállaló másik szervezet pályázatával lehessen összevetni a tartalmi bírálat során. A kollégiumok egyaránt meghirdetnek működési és szakmai célú támogatásra irányuló összevont pályázatokat. Ezek formai vizsgálatát a NEA kezelő szerve, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. végzi, míg a szakmai bírálat és a döntés felelőssége a Kollégiumoknál van. A tartalmi bírálat szempontjait a működési pályázatok esetében – a kollégiumok véleményét, tapasztalatait is figyelembe véve – a Tanács határozza meg. Ennek az az oka, hogy a működési pályázatok minden kollégiumnál egységes tartalommal jelennek meg. A vegyes pályázatok esetében azonban a Tanácsnak és a kollégiumoknak is döntési joga van a tekintetben, hogy mely szempontokat és milyen hangsúllyal (mekkora maximálisan adható pontszámmal) kívánják érvényesíteni a bírálat során.

Másfajta döntéshozatal jellemzi a NEA normatív és egyszerűsített pályázati lehetőségeit. E pályázatoknál csak jogosultsági és formai ellenőrzés van. A formailag megfelelő pályázatot benyújtó szervezetek számára a NEA kezelőszerve a támogatási keret kimerüléséig beérkezési sorrendben bocsátja ki a támogatói okiratot. A szervezeteknek a saját fő tevékenységi körüknek megfelelő kollégiumhoz kell benyújtaniuk a támogatási igényüket.

[10] A NEA előirányzat keretét megatározó képletet a Civil tv. 58. § (5) bekezdése határozza meg.

A támogatási folyamat áttekintése NEA különböző eljárásrendjei szerint

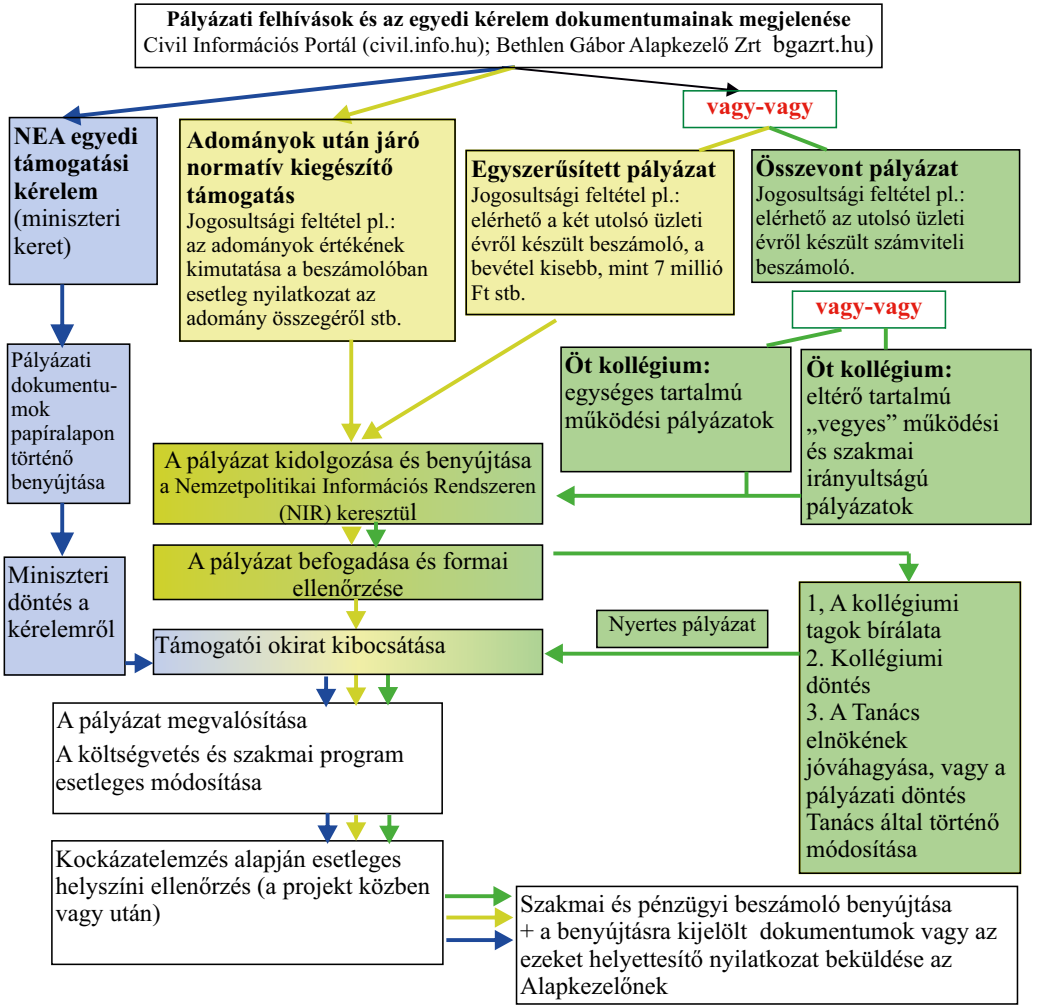

Forrás: saját szerkesztés

Mely szervezet végzi az alapkezelői feladatokat a NEA civil pályázatai esetében?

Az alapkezelői feladatokat 2019. január 1-jétől a Bethlen Gábor Alapkezelő Közhasznú Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság látja el.

Az Alapkezelő 2011. április 18-án jött létre, a Bethlen Gábor Alap kezelői feladatainak ellátására.

Feladata főként a külhoni magyarság szülőföldjén való egyéni és közösségi boldogulásának, anyagi és szellemi gyarapodásának, nyelve, kultúrája megőrzésének és továbbfejlesztésének, az anyaországgal történő és egymás közötti kapcsolatok fenntartása és erősítése érdekében támogatások nyújtása, illetve a támogatások igénybevétele és hatékony célba juttatása. Ennek érdekében átlátható pályázati rendszert működtet, és ellátja a Magyarság Háza működtetésével, a határon túli magyarságot érintő gazdaságfejlesztési és vállalkozásösztönzési programok lebonyolításával és a támogatásközvetítési feladatok ellátásának összehangolásával kapcsolatos feladatokat. Ez kiegészül a hazai és határon túli, illetve határon átnyúló együttműködésekben megvalósuló civil, oktatási és ifjúsági közösségekkel kapcsolatos kutatási, módszertani fejlesztési, valamint a hazai és nemzetközi tapasztalatok feltárásával, feldolgozásával kapcsolatos teendőkkel. 2019. január 1-től a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. látja el a NEA-val kapcsolatos alapkezelői feladatokat is.

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Mi az a NIR?

A Nemzetpolitikai Informatikai Rendszer, rövidítve NIR egy elektronikus, internet alapú támogatáskezelő rendszer.

A NIR lehetőséget nyújt a pályázók/kérelmezők számára, hogy az Alapkezelő felhívásaira elektronikus úton nyújtsák be pályázatukat/kérelmüket, illetve – támogatott pályázatok/kérelmek esetén – a rendszerben készítsék el a megvalósított projektjükhöz kapcsolódó szakmai és pénzügyi beszámolót. A NIR segítségével a benyújtott pályázathoz, valamint a megítélt támogatáshoz kapcsolódó teljes folyamat naprakészen nyomon követhető.

Érvényes pályázat benyújtásához NIR regisztráció, az elektronikus pályázati adatlap kitöltése és a pályázati kiírás szerint kötelező mellékletek csatolása szükséges. A NEA pályázatok esetében pályázati díj fizetése is szükséges, amelynek mértékét a pályázati kiírás tartalmazza.

A NIR-t a www.bgazrt.hu oldalon (a NIR belépési pontra kattintva), vagy közvetlenül a https://nir.bgazrt.hu/bga/ oldalon keresztül lehet elérni.

Mennyi szervezet jut támogatáshoz egy évben?

NEA támogatásban évente hozzávetőlegesen a pályázatot benyújtó szervezetek 40%-a részesül. A benyújtott pályázatok száma 2015 óta meghaladja a tizenötezer darabot. 2019-től megváltozott a pályázati struktúra, ekkor kerültek bevezetésre az összevont pályázatok. Ez azt jelenti, hogy az eddig két (működési és szakmai) támo-

A pályázatok és a nyertes pályázatok számának alakulása 2012-2022 között[11]

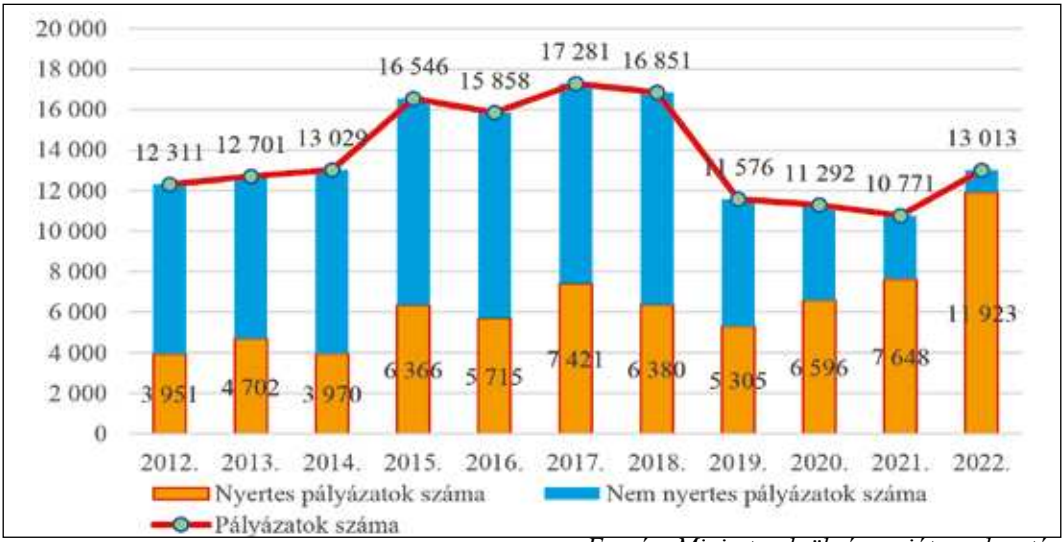

Forrás: Miniszterelnökség, saját szerkesztés

[11] A nyertesek között megjelennek azok a szervezetek, amelyek a 2022. évi „összevont" felhívások keretében 150 000 Ft egyszerűsített támogatást igényeltek. A kollégiumok által nem támogatott pályázatok esetében volt lehetőség arra, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel.

gatási igény helyett egy pályázatot nyújtanak be a szervezetek.

A NEA egyik pozitívumát az adja, hogy tulajdonképpen valamennyi civil szervezet számára biztosít egy vagy több pályázati lehetőséget. Igaz azonban, hogy e forráshoz leginkább a 75 millió forint éves bevételnél kevesebbet elérő szervezetek férhetnek hozzá. Az említett összeg fölötti bevétellel rendelkező szervezetek csak a kollégiumok által meghirdetett működési pályázatokon indulhatnak, ahol kizárólag visszatérítendő támogatást igényelhetnek. A 75 millió forintos éves bevétel összegébe a NEA támogatások esetében nem számítanak bele a normatív alapú támogatások.

Miért kap kiemelt figyelmet a szakmai beszámoló és a pénzügyi elszámolás (együtt: beszámoló)?

Az Alapkezelő a beszámoló alapján ellenőrzi a támogatott tevékenység megvalósítását, eredményességét és a támogatási összeg rendeltetésszerű felhasználását.

A Kedvezményezett köteles szakmai és pénzügyi beszámolót készíteni, és az Alapkezelő részére benyújtani a pályázati kiírásban, illetve a támogatói okiratban meghatározott határidőn belül.

A beszámolóban kizárólag olyan költségek számolhatók el, amelyek a megvalósítási időszak alatt, a támogatott tevékenység/támogatási cél megvalósításával összefüggésben ténylegesen felmerültek, az Alapkezelő által jóváhagyott (eredeti vagy módosított) költségtervben szerepeltek, és amelyeket a Kedvezményezett igazoltan a támogatói okiratban meghatározott (támogatott) tevékenységre/támogatási célra fordított.

A fel nem használt támogatási összeget a Kedvezményezett köteles az Alapkezelő részére visszafizetni, legkésőbb a beszámoló benyújtására meghatározott határidő utolsó napjáig. A Kedvezményezett az átutalással egyidejűleg köteles az Alapkezelő részére megküldeni – a támogatásról való lemondást tartalmazó nyilatkozata mellett – a fel nem használt támogatás visszautalását igazoló pénzforgalmi szolgáltatói (banki) kivonat hitelesített másolatát. A fel nem használt támogatás visszafizetése a Kedvezményezettet a felhasznált támogatásra vonatkozó beszámoló benyújtására vonatkozó kötelezettségének teljesítése alól nem mentesíti. A keletkezett maradvány visszautalásáról a Kedvezményezett a beszámolóban nyilatkozni köteles.

Az elszámolás elkészítéséhez a támogatási igény dokumentumai közül a következőkre van szükség: jóváhagyott költségvetés; szakmai program; indikátorok.

Az elszámolás összeállítása előtt javasolt az elszámolni kívánt kiadások és az elektronikus pályázatkezelési rendszerben lévő, utoljára elfogadott, aktuális költségvetés sorainak összevetése, mert az esetlegesen szükségessé váló módosítási kérelmet csak a támogatói okiratban megadott felhasználási időszakon belül lehet az Alapkezelő részére benyújtani. A pénzügyi elszámolást és a szakmai beszámolót együttesen kell benyújtani.

A Kedvezményezettnek a támogatói okirat szerinti támogatás teljes összegével el kell számolni.

Amennyiben a Kedvezményezett nem tud a teljes támogatási összeggel elszámolni, élhet az önkéntes lemondás lehetőségével, hátrányos jogkövetkezmény nélkül.

Abban az esetben, ha már korábban, az elszámolási kötelezettség határideje előtt lemondott a támogatás egy részéről és azt visszafizette, akkor a lemondott és visszafizetett összeggel csökkentett támogatási összeget kell megfelelő számviteli bizonylatokkal alátámasztania.

A beszámoló benyújtására vonatkozó kötelezettség a Kedvezményezettet abban az esetben is a teljes támogatási összeg vonatkozásában terheli, ha a támogatás összegéből a Kedvezményezettet terhelő köztartozás összege visszatartásra került.

Megvalósítási és elszámolási időszak

A Kedvezményezett a támogatást a támogatási szerződésben/támogatói okiratban meghatározott, a támogatási cél megvalósításával összefüggésben felmerült és igazoltan e célra fordított, megvalósítási időszakban keletkező költségek kiegyenlítésére használhatja fel. A pénzügyi teljesítésnek (igazolt kifizetésnek) a megvalósítási időszakon belül kell megtörténnie, de legkésőbb az elszámolási időszak végéig.

Az elszámolási időszak a megvalósítási időszak vége és az elszámolás benyújtásának támogatói okiratban meghatározott véghatárideje közötti időtartam.

Szakmai beszámoló

A szakmai beszámolót az elektronikus pályázatkezelési rendszerben kell rögzíteni, kizárólag elektronikusan. A szakmai beszámolóban felsorolt, megvalósított feladatoknak igazodniuk kell a pénzügyi elszámolás költségvetési soraihoz. A szakmai beszámolóban szövegesen be kell mutatni a támogatási cél megvalósulásának körülményeit: milyen tágabb célkitűzés részeként használta fel a Kedvezményezett a támogatást, milyen konkrét célokat kívánt elérni, milyen eredménnyel valósult meg a program. Amennyiben a tervezett programokban, vállalt feladatokban változás történt, akkor azt indokolni szükséges.

Pénzügyi elszámolás

A pénzügyi elszámolást az aláírt támogatói okirat kibocsátásakor érvényes, vagy ha módosítás történt, a benyújtott költségvetési módosítási kérelmek közül az utoljára elfogadott módosítási kérelemben szereplő költségvetési soroknak és tételeknek megfelelően kell elkészíteni. A pénzügyi elszámolás célja, hogy a Kedvezményezett a pályázatban vállalt feladatok megvalósítása során a felmerült kiadásokat bizonylatokkal igazolja.

A pénzügyi elszámolást az ÁFA törvényben és a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben leírt tartalmi és alaki követelményeknek megfelelő számviteli bizonylatok, számlák megküldésével kell megtenni. A pénzügyi elszámolás részeként főszabály szerint csak a Kedvezményezett nevére és székhely címére kiállított számviteli bizonylat fogadható el. Amennyiben a főpályázó társpályázóval együtt valósítja meg a szakmai programot és a költségvetésben a társpályázó költségsorain is szerepel költség, úgy a társpályázó nevére és címére (székhelyére) kiállított számlák és egyéb számviteli bizonylatok is elszámolhatók. A pénzügyi teljesítést (kifizetést) igazoló bizonylatok készpénzben történő kifizetés esetén:

- Kedvezményezett által kiállított kiadási pénztárbizonylat – társpályázóval megvalósított program esetén, amennyiben a határon túli társpályázó nevére kiállított bizonylatokat kívánnak elszámolni, az adott ország szabályainak megfelelő, a számviteli bizonylat értékének megfizetését igazoló bizonylat – hitelesített másolata
- pénzeszközökről és azok forrásairól, valamint az azokban beállt változásokról a Kedvezményezett által vezetett könyvviteli nyilvántartás (például időszaki pénztárjelentés, naplófőkönyv stb.).

Átutalással történő teljesítés esetén:

- bankszámlakivonat, amely a nyitó- és záró egyenleget is tartalmazza, vagy
- internetes számlatörténet, amely a nyitó- és záró egyenleget is tartalmazza.

A támogatás felhasználásának ellenőrzése

A támogatási igény jogosságát, a támogatás felhasználását az Alapkezelő, valamint a jogszabályban, a pályázati kiírásban és az Általános Szerződési Feltételekben meghatározott szervek ellenőrizhetik. Az ellenőrzés lefolytatására a támogatási döntést követően az eljárás bármely szakában, illetve a lezárást, beszámoló elfogadását követő 5 évig kerülhet sor.

Az ellenőrzés keretében az ellenőrzést végző szerv székhelyén vagy helyszíni ellenőrzés keretében jogosult a támogatás-

hoz kapcsolódó valamennyi dokumentumot megvizsgálni és a teljesítés során eljáró személyeket a támogatással összefüggésben nyilatkoztatni. Az ellenőrzés kiterjedhet olyan felekre is, akik a támogatott tevékenység teljesítésében részt vesznek. A Kedvezményezett köteles minden, az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást és egyéb segítséget megadni.

A Kedvezményezett köteles a támogatást elkülönítetten kezelni és a támogatás felhasználására nézve elkülönített számviteli nyilvántartást vezetni. A Kedvezményezett köteles továbbá a felhasználást dokumentáló számlákat, bizonylatokat, szerződéseket, egyéb okiratokat az Alapkezelő, vagy egyéb ellenőrzésre jogosult szerv vagy személy által ellenőrizhető módon kezelni és nyilvántartani.

A Kedvezményezett köteles az ellenőrző szervekkel együttműködni, az ellenőrzést végző szerv képviselőit ellenőrzési munkájukban a megfelelő dokumentumok, számlák, a megvalósítást igazoló okmányok, bizonylatok rendelkezésre bocsátásával, valamint a fizikai teljesítés vizsgálatában a helyszínen is segíteni, továbbá a megfelelő dokumentumokat rendelkezésre bocsátani és a helyszíni ellenőrzéshez szükséges feltételeket biztosítani.

Nyilvánosság biztosítása

A Kedvezményezettnek nyilvánossá kell tennie, hogy működését a Nemzeti Együttműködési Alap támogatja.

A nyilvánosság biztosításának módjai:

- a Kedvezményezett székhelyén/működési helyén kihelyezett tájékoztató felirat;
- honlap működtetése esetén, az Alapkezelő támogatóként, a Miniszterelnökség fejezetet irányító szervként történő megjelenítése;
- esemény megvalósítása esetén az esemény hivatalos irataiban történő feltüntetés (meghívó, jelenléti ív, sajtóközlemény), valamint az esemény helyszínén tájékoztató felirat;
- kiadványok esetén a kiadványban támogatóként történő feltüntetés.

A Nemzeti Együttműködési Alapra utaló, fentiek szerinti feliratokon minden esetben fel kell tüntetni az Alapkezelő, a Miniszterelnökség és a NEA hivatalos logóját.

Alkalmazandó logók elérési útvonalai:
Miniszterelnökség:
https://civil.info.hu/media/ME_logo_szines_HU_440x270_2815.png
Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.:
https://bgazrt.hu/letoltheto-logok/
Nemzeti Együttműködési Alap:
https://civil.info.hu/media/NEA_2813.png

Könnyítés a pénzügyi elszámolásban 2022. szeptember 1-jétől

A pénzügyi beszámoló benyújtásának könnyítése érdekében 2022. szeptember 1. napjától a *NEA egyszerűsített támogatások* (*NEAG jelű pályázatok és a NEAO jelű, 150.000,- Ft-os támogatások), valamint a NEA normatív (NEAN jelű) támogatások* esetében lehetőség nyílik arra, hogy a beszámoló benyújtásakor az Ávr. 93. § (1a)[12] bekezdés szerint a kedvezményezett ***nyilatkozatot*** tegyen arról, hogy a rendelkezésére bocsátott támogatást a támogatási célnak megfelelően, jogszerűen és a támogatási szerződésben/támogatói okiratban meghatározottak szerint használta fel, amelyhez a s***zámviteli bizonylatokról készített összesítőt csatolni szükséges.***

A Nemzetpolitikai Informatikai Rendszer (továbbiakban: NIR) elszámolási felületén továbbra is be kell majd rögzíteni a pénzügyi bizonylatok adatait, a bizonylatokat az adott költségvetési sorhoz kell rendelni és az elszámolási útmutatóban leírtak szerint kell a pénzügyi bizonylatokkal és az azokhoz kapcsolódó szerződésekkel, dokumentumokkal eljárni. Viszont nem lesz szükség a bizonylatok és a kapcsolódó dokumentumok beküldésére az Alapkezelő részére, kizárólag az aláírt számlaösszesítőt és az Ávr. 93. § szerinti nyilatkozatot kell majd benyújtani. Felhívjuk azonban a figyelmet arra, hogy a bizonylatokat, valamint a kapcsolódó szerződéseket és kifizetéseket igazoló dokumentumokat az Alapkezelő helyszíni ellenőrzés során továbbra is vizsgálhatja.

Az egyszerűsített elszámolás lehetősége 2023. szeptember 1-jétől a Nemzeti Együttműködési Alap 3 millió Ft és az alatti összegű támogatásaira is vonatkozik.

Veszélyhelyzeti rendelkezések 2023. augusztus 3-tól!

A 359/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet alapján a veszélyhelyzet ideje alatt a 2019. január 1-je és 2022. december 31-e között pályázat útján nyújtott 5 millió forintot meg nem haladó támogatások esetében a Kedvezményezett egyszerűsített elszámolással élhet 2024. december 31. napjáig. A 2018. december 31-ig nyújtott 5 millió forintot meg nem haladó támogatásból megvalósult tevékenységet pedig lezártnak kell tekinteni. A rendelet 2023. augusztus 3-tól hatályos.

[12] Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.30.) Korm. rendelet

3. Magyar Falu Program – Falusi Civil Alap

A Magyar Falu Program célja az 5000 fő lakosságszám alatti települések hátrányainak enyhítése, így többek között az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, illetve olyan fejlesztések megvalósítása, amelyek vonzóvá teszik az ott élők, illetve a letelepedni szándékozók számára ezeket a településeket.

A Kormány kiemelt figyelmet fordít a megfelelő helyi ismeretekkel, kötődéssel rendelkező, kis településeken működő, értékteremtő civil szervezetek támogatására – ehhez kapcsolódóan 2020-ban új programelemmel bővült a Magyar Falu Program (MFP). A MFP Falusi Civil Alap a civil közösségi tevékenységek és feltételeinek támogatását biztosítja. A Falusi Civil Alap (FCA) 2022. évi pályázati kiírása 2022. január 10-én jelent meg, a beadási határidő 2022. február 11. napja volt. A támogatási keretösszeg 4 788 000 000 Ft volt. A pályázatot a megszokott módon a Nemzetpolitikai Információs Rendszerben (NIR) lehetett benyújtani.

A 2022. évi Falusi Civil Alap szakmai koncepciója

A Falusi Civil Alap 2022. évi támogatásaira pályázatot nyújthatott be az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil tv.) 2. § 6. pont b) és c) alpontja szerinti **egyesület és alapítvány**, ha

– a bíróság **2021. december 31-éig nyilvántartásba vette**, és rendelkezik az utolsó lezárt évről szóló, az Országos Bírósági Hivatalnál letétbe helyezett, a www.birosag.hu oldalon elérhető számviteli beszámolóval és

– **székhelye és működése olyan magyarországi településen van**, amelynek – a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő központi szerv által az adott település tekintetében 2021. január 1-jén nyilvántartott – **lakosságszáma 5000 fő vagy ez alatti**.

A pályázati kiírás felépítése:

Pályázati kiírás kódja: FCA-KP–1–2022			
Pályázati kiírás kategóriája: FCA-KP–1–2022/1	Pályázati kiírás kategóriája: FCA-KP–1–2022/2	Pályázati kiírás kategóriája: FCA-KP–1–2022/3	Pályázati kiírás kategóriája: FCA-KP–1–2022/4
Civil szervezetek ingatlanberuházási, felújítási támogatása	Civil szervezetek gépjárműbeszerzési támogatása	Civil szervezetek eszközbeszerzési támogatása	Civil szervezetek programszervezési támogatása

Az igényelhető és elnyerhető támogatás mértéke:

Kategória		Az igényelhető támogatási összeg felső határa
FCA-KP–1–2022/1	Ingatlanberuházási, felújítási támogatás	7 000 000 Ft
FCA-KP–1–2022/2	Gépjárműbeszerzési támogatás	7 000 000 Ft
FCA-KP–1–2022/3	Eszközbeszerzési támogatás	2 000 000 Ft
FCA-KP–1–2022/4	Programszervezési támogatás	2 000 000 Ft

Egy pályázó kizárólag egy pályázatot nyújthatott be a pályázati kiírás keretében és kizárólag egy pályázati kategóriában igényelhetett támogatást. támogatást egy viszonylag hosszú (a pandémiás időszakot figyelembe vevő) megvalósítási időszak alatt: 2022. január 1. – 2023. december 31. között lehet megvalósítani.

Az FCA terhére nyújtott támogatás **saját forrás nélkül**, **egy összegben folyósított 100%-os támogatási előleg**ként, **vissza nem térítendő támogatás**ként biztosított, 100%-os támogatási intenzitású támogatásnak minősül.

Falusi Civil Alap – 2022. évi adatok

A Falusi Civil Alap 2022-ben rendelkezésre álló támogatási keretösszege 4.788.000.000 Ft volt. A tartaléklistára egy alkalommal került forrásátcsoportosítás, 93,7 millió Ft.

A 2022. évi Falusi Civil Alap terhére beérkezett pályázatok adatait az alábbi táblázatok tartalmazzák:

Pályázati kategória	Nyertes pályázatok száma (db)	Megítélt támogatás összege (Ft)
Ingatlanberuházási, felújítási támogatás	252	1.590.293.109 Ft
Gépjárműbeszerzési támogatás	225	1.518.167.915 Ft
Eszközbeszerzési támogatás	483	855.340.074 Ft
Programszervezési támogatás	499	917.842.017 Ft
Összesen	**1459**	**4.881.643.115 Ft**

Amennyiben többet szeretne tudni a Magyar Falu Program Falusi Civil Alap pályázatainak korábbi évekre visszamenő eredményeiről, kérjük, olvassa el kiadványunk elektronikus változatát! A bővebb tartalommal elkészült elektronikus változatot a Civil Információs Portálon találja meg a Dokumentumtár menüpont alatt.

4. Városi Civil Alap

A Magyar Falu Program Falusi Civil Alap keretében a „civil közösségek tevékenységének támogatása” címmel 2020 júniusában megjelent pályázati felhívás forrást biztosított az 5000 fő vagy az alatti lélekszámú településeken székhellyel rendelkező egyesületek és alapítványok számára. A pályázat sikere alapján és figyelembe véve a civil szervezetek igényeit, a Kormány újabb támogatási programot indított az 5.000 fő lakosságszám feletti településeken működő civil szervezetek számára.

A Városi Civil Alap célja, hogy az 5000 fő feletti településeken székhellyel rendelkező civil szervezetek részére is elérhetővé tegye azon célok támogatását, amelyek a Falusi Civil Alap terhére támogatásban részesülhettek. A Miniszterelnökség által biz-

tosított forrásból[13], 2021-ben 4.400.000.000 forint, 2022-ben 4.797.601.199 forint állt a pályázó szervezetek rendelkezésre. A Városi Civil Alap (VCA) 2022. évi pályázati kiírása 2022. február 2-án jelent meg, a beadási határidő 2022. február 18. napja volt. A pályázatot a megszokott módon a Nemzetpolitikai Információs Rendszerben (NIR) lehetett benyújtani.

A 2022. évi Városi Civil Alap szakmai koncepciója

Pályázatot nyújthatott be az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény 2. § 6. pont b) és c) alpontja szerinti azon **egyesület** vagy **alapítvány**

– amelyet a bíróság **2021. december 31. napjáig nyilvántartásba vett**,

– amely rendelkezik a 2020. vagy a 2021. évi lezárt évről szóló, az Országos Bírósági Hivatalnál letétbe helyezett számviteli beszámolóval, és

– amelynek **székhelye a pályázat benyújtásának időpontjában olyan magyarországi településen van**, amelynek – a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő központi szerv által az adott település tekintetében 2021. január 1-jén nyilvántartott – lakosságszáma 5000 fő feletti.

Pályázati kiírás kódja: VCA-KP–1–2022

Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2022/1	Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2022/2	Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2022/3	Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2022/4	Pályázati kiírás kategóriája: VCA-KP-1-2022/5
Civil szervezetek ingatlanberuházási, felújítási támogatása	Civil szervezetek gépjárműbeszerzési támogatása	Civil szervezetek eszközbeszerzési támogatása	Civil szervezetek programszerve-zési támogatása	Civil szervezetek kommunikációs tevékenységének támogatása

[13] XI. Miniszterelnökség fejezet 30/1/16 Nonprofit, társadalmi, civil szervezetek és köztestületek támogatása fejezeti sor

Az igényelhető és elnyerhető támogatás mértéke, a támogatás módja

Kategória		Az igényelhető támogatási összeg felső határa
VCA-KP–1–2022/1	Ingatlanberuházási, felújítási támogatás	10.000.000 Ft
VCA-KP–1–2022/2	Gépjárműbeszerzési támogatás	7.000.000 Ft
VCA-KP–1–2022/3	Eszközbeszerzési támogatás	6.000.000 Ft
VCA-KP–1–2022/4	Programszervezési támogatás	11.000.000 Ft
VCA-KP–1–2022/5	Civil szervezetek kommunikációs tevékenységének támogatása	11.000.000 Ft

Egy pályázó kizárólag egy pályázatot nyújthatott be a pályázati kiírás keretében és kizárólag egy pályázati kategóriában igényelhetett támogatást. A támogatott tevékenység időtartama a VCA esetében is meglehetősen hosszú. A projekteket, beszerzéseket 2022. január 1. – 2023. december 31. között lehet megvalósítani.

A VCA terhére nyújtott támogatás saját forrás nélkül, egy összegben folyósított 100%-os támogatási előlegként, vissza nem térítendő támogatásként biztosított, 100%-os támogatási intenzitású támogatásnak minősül.

Városi Civil Alap – 2022. évi adatok

A 2022. évi Városi Civil Alap terhére beérkezett pályázatok adatait az alábbi táblázatok tartalmazzák:

Pályázati kategória	Beadott pályázatok száma	Érvényes pályázatok száma	Nyertes pályázatok száma
VCA-KP-1-2022/1 (ingatlan)	529	491	119
VCA-KP-1-2022/2 (gépjármű)	1243	1233	140
VCA-KP-1-2022/3 (eszközbeszerzés)	1504	1494	181
VCA-KP-1-2022/4 (programtámogatás)	2022	2010	418
VCA-KP-1-2022/5 (kommunikációs támogatás)	533	531	145
Összesen	**5831**	**5759**	**1003**

Pályázati kategória	Beadott támogatási igény (Ft)	Nyertes támogatási igény (Ft)
VCA-KP-1-2022/1 (ingatlan)	4.715.438.888	664.037.892
VCA-KP-1-2022/2 (gépjármű)	8.318.969.641	632.056.699
VCA-KP-1-2022/3 (eszközbeszerzés)	6.372.622.649	491.143.447
VCA-KP-1-2022/4 (programtámogatás)	15.087.441.649	2.021.210.580
VCA-KP-1-2022/5 (kommunikációs támogatás)	4.641.481.873	989.152.581
Összesen	**39.135.954.700**	**4.797.601.199**

A Városi Civil Alap 2024. évi pályázati kiírásai várhatóan 2023. szeptember 1-jén jelennek majd meg.

Amennyiben szeretne többet tudni a civil szervezetekről kérjük olvassa el a kiadványunk elektronikus változatát.

A bővebb tartalommal elkészült elektronikus változatot a Civil Információs Portálon találja meg a Civil Kiadványok és a Dokumentumtár menüpont alatt.

A 2022-es és 2023-as évben megrendezett országos civil események rövid összefoglalója időrendben

Civil összefogás rendkívüli helyzetben is – országos Civil Véradások 2022-ben és 2023-ban

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága, a Civil Közösségi Szolgáltató Központok, az Országos Vérellátó Szolgálat (OVSZ), valamint a Magyar Vöröskereszt közreműködésével 2022. szeptember 5-9. között, valamint 2023. február 20-24. között szervezte meg a VII., illetve a VIII. Országos Civil Véradást.

A rendezvény fővédnöke kezdettől fogva Herczegh Anita asszony, míg védnöke 2022. május 24-éig Dr. Horváth Ildikó, 2022. május 25-étől Dr. Takács Péter egészségügyért felelős államtitkárok.

Az őszi esemény országszerte 51 helyszínen és 64 véradási időponttal nyújtott lehetőséget a véradásra, a megjelentek száma 1806 fő, amelyből a tényleges véradók száma 1526 fő. Az első véradók száma örömteli módon 174 fővel bővült a tavaszi véradáshoz képest.

A 2023. február 20-24. között megrendezett VIII. Civil Véradásra országszerte 59 helyszínen, összesen 72 véradási alkalommal került sor, amely a program története során a legjobb eredménnyel zárult: országszerte összesen 2481 fő jelent meg a véradáson, amelyből a ténylegesen vért adók száma 2083 fő volt, az első véradók száma pedig újabb 242 fővel bővült.

A központi eseményre ezúttal is Budapesten a Báthory utca 10. szám alatt került sor, 2023. február 23-án. A budapesti rendezvényen, akárcsak több helyszínen az országban, a Magyar Vöröskereszt munkatársai segítségével ingyenes egészségügyi szűrővizsgálaton is részt vehettek a véradók. A szűrővizsgálat tartalmazott: vérnyomás- és pulzusmérést, testzsírszázalék összetétele és testsúly mérését, vércukor- és koleszt-

terinszint mérést, véroxigénszint mérést, látásélesség mérést, táplálkozási és életmód tanácsadást, egyéni gyógytorna tanácsadást.

A legutóbbi alkalommal három vármegyében már vármegyei védnök is vállalta a véradás népszerűsítését, Baranya vármegyében dr. Hoppál Péter miniszteri biztos úr, Bács-Kiskun vármegyében dr. Engert Jakabné Kecskemét alpolgármester asszonya, és Békés vármegyében Herczeg Tamás országgyűlési képviselő úr.

Magyarországon a biztonságos betegellátáshoz naponta kb. 1600 véradó segítségnyújtására van szükség. Fontos a folyamatos véradás biztosítása is, hiszen a vérkészítmények időbeni felhasználhatósága korlátozott, 5 naponta mindenképpen meg kell oldani az utánpótlást.

A véradás során a véradók 4,5 dl vért adnak, amelyből háromféle vérkészítmény: thrombocita, vörösvérsejt és vérplazma kerül előállításra. A nők 365 napon belül 4, míg a férfiak 5 alkalommal tudnak vért adni azzal a kitétellel, hogy a két véradásuk között legalább 56 napnak el kell telni.

Köszönjük a Civil Központ hálózat munkatársainak, az Országos Vérellátó Szolgálat, valamint a Magyar Vöröskereszt munkatársainak a szervezésben és lebonyolításban nyújtott közreműködést, a program keretében pedig a vért adók önzetlen segítségét!

A IX. Civil Véradásra 2023. szeptember 4-8. között kerül sor. Az érdeklődők a helyszínről és az időpontokról a megyei és fővárosi civil központoktól kaphatnak információkat.

„ALACOOLJ! – mert civil szervezetet létrehozni menő!

Középiskolásoknak szervezett rendhagyó osztályfőnöki órák

A 2021/2022-es iskolai év második félévében, a középiskolák 9-10. osztályos diákjai számára országos program keretében minden vármegye, valamint a főváros Civil Központjainak közreműködésével rendhagyó osztályfőnöki órák megtartására került sor. A 2022-ben debütáló program célja, hogy országszerte felhívja a diákok figyelmét a hazai civil szervezetek sokszínűségére és lehetőségeire, az önkéntesség gyakor-

lására, a civil közösségi lét fontosságára és a számukra kötelező 50 óra közösségi szolgálat civil területen történő teljesítésére.

Fontos, hogy a tanulók ismerjék meg az értékteremtő, helyi civil szervezetek tevékenységét, működését, értékrendjét és céljait, ugyanakkor a program kiemelt célja az egyesületeknek, alapítványoknak mint a közösségi szolgálat „fogadó szervezeteinek" népszerűsítése.

A rendhagyó tanórák keretében civil területen tevékenykedő szakemberek, meghívott helyi civil szervezetek vezetői és önkéntesei meséltek tapasztalataikról és tájékoztatták játékos, kreatív formában a diákokat a civil területet érintő alapvető tudnivalókról. A 2x45 percben megtartott rendhagyó tanórák során külön a fiataloknak szerkesztett „Civil Érték" című kiadvány, tájékoztató kisfilmek és egy ehhez a

programhoz kifejlesztett játék is bemutatásra került. Az „ALACOOLJ! – mert civil szervezetet létrehozni menő!" kreatív kooperációs társasjátékot kizárólag ezekre a foglalkozásokra alkotta meg Győri Zoltán társasjáték-fejlesztő a civil szakterület bevonásával.

A 2022. május-júniusban debütáló programon országszerte összesen 43 középiskolában 1469 diák vettek részt. A sikerre való tekintettel a program 2023-ban is folytatódott, hiszen a program célja országszerte

újabb középiskolák bevonásával minél több fiatallal megismertetni a hazai civil szervezetek sokszínűségét és lehetőségeit, illetve az önkéntesség fontosságát.

A 2022/2023-as iskolai év második, tavaszi félévében összesen 25 középiskolában közel 1100 diák vett részt a programon, mely a 2023/2024-es tanév őszi félévében folytatódik.

„A civil szervezetek szerepe és lehetőségei Magyarországon” – civil szeminárium a felsőoktatásban

2020-ban elindult az a pilot projekt, amelynek során a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága célul tűzte ki, hogy nyisson a felsőoktatási intézmények felé annak érdekében, hogy az egyetemi hallgatók megismerkedhessenek a civil közösségekkel, a „civilséggel”, a civil szervezetek igen sokrétű, sokszor hiánypótló tevékenységével.

A Miskolci Egyetem a 2020/21-es tanév őszi szemeszterében hirdette meg a tantárgyat, amelyet az egyetem bármely karának nappali vagy levelező tagozatos hallgatója felvehetett. A félév során számos téma került a hallgatók elé: civil szervezetek létrehozása, működése, gazdálkodása, a civilek mint munkaadók, önkéntesség, adományozás, fiatalok bevonása, civil kapcsolati háló, család, oktatás, kultúra, hagyományőrzés, környezetvédelem, jogvédelem, határon túli magyar civil kapcsolatok, a civilség nemzeti identitásmegőrző szerepe.

A sikeres indulást követően a következő tanévben immár két helyszínen, a Miskolci Egyetemen és a gödöllői Agrár- és Élettudományi Egyetemen (MATE) is meghirdetésre került a tantárgy valamennyi hallgató szá-

mára. A cél továbbra is az volt, hogy a civilség eszméjét lehetőség szerint minél jobban megismerjék és adott esetben kedvet kapjanak a hallgatók arra, hogy ők maguk is civil szervezetet alapítsanak, vagy csatlakozzanak már meglévő civil szervezethez, esetleg majd munkát vállaljanak egyesületekben, alapítványokban. Éppen ezért egy alkalommal a félév során az érdeklődő hallgatókkal ellátogattunk egy gödöllői, illetve egy miskolci civil szervezethez, hogy a szervezet tevékenységén keresztül a gyakorlatban is bepillantást nyerhessenek a civil szervezetek működésébe.

2023 februárjában a tantárgy elindulhatott a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen is, a 2023/24-es akadémiai évben várhatóan már a székesfehérvári Kodolányi János Egyetemen, a Szegedi Tudományegyetemen, illetve az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen is elindul a szabadon választható egyetemi tantárgy.

Már országosan elérhető a civil szervezeti vezetői workshop

Civil szervezeti vezetői workshop

A Civilek a Fiatalokért Egyesület, mint a Hajdú-Bihar Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ címbirtokosa a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága szakmai koordinálásával Civil Szervezeti Vezető Workshopot szervezett 2021. október 4. és 2021. december 9. között.

A workshop célja olyan gyakorlatias információkon alapuló ismeretek és tapasztalatok átadása civil szervezeti vezetők számára, amelynek segítségével képessé váltak az általuk irányított civil szervezetek fenntarthatóságának megteremtésére, céljaik sikeres megvalósítására, források bevonására, azok hatékony felhasználására, sikeres szervezeti kommunikációra. A civil szervezeti vezetők kompetenciáinak fejlesztése azért szükséges, hogy minél professzionálisabb szinten tudják ellátni feladataikat, a szervezeteik menedzselése és a vezetés során. Fontos, hogy a résztvevők a képzés eredményeként alkalmassá váljanak a civil és nonprofit szervezetek működésével összefüggő ügyviteli, gazdálkodási feladatok elvégzésében való közreműködésre, részfeladatok önálló ellátására, projektek lebonyolítására.

A programon olyan civil szervezetek vezetői vehettek részt, (egyesületek, szövetségek elnökei, titkárai, alapítványok kuratóriumi tagjai, nonprofit cégek és szövetkezetek vezetői), akik már rendelkeznek bizonyos alapismeretekkel és tapasztalatokkal a civil szervezetek vezetésében.

A 2021. évben területileg hat vármegye civil szervezetei kerültek bevonásra: Nógrád,

Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar vármegyék.

A workshop 20 órából, 10 alkalomból álló programsorozat volt.

Alkalmanként 2x45 perc időintervallumban került megrendezésre, különböző témaköröket körüljárva a témában jártas tapasztalt előadókkal, moderátorokkal a gyakorlatiasság elvét követve. A workshopra összesen a 6 megyéből 90 fő regisztrált, amelyből 73 fő vehetett át tanúsítványt a vezetőképző workshop záró eseményén.

A workshop sikerességére való tekintettel 2022. őszén a projekt országossá bővült, 235 fő részvételével zárult a program.

2023-ban is megrendezésre kerül a vezetői workshop, heti három alkalommal online formában, kettő 16:00 órától egy pedig 17 órától lesz elérhető. Az érdeklődők aszszertív kommunikáció témában pedig személyes tréningen vehetnek részt.

Kezdő dátum: 2023. szeptember 11. (hétfő)
Személyes tréning: 2023. október 13. (péntek)
Utolsó workshop: 2023. november 22. (szerda)
Tanúsítványok várható postázása: 2023. november 29. – 2023. december 6. között

„Civil összefogás a kárpátaljai közösségekért!" – Adventi Adománygyűjtés 2022-ben kárpátaljai óvodák, iskolák, gyermekotthonok számára

A 2020-ban útjára indult Adventi Civil Börze 2022-ben kissé átalakulva, új céllal

került megszervezésre a *„Civil összefogás a kárpátaljai közösségekért!” – Adventi Adománygyűjtés kárpátaljai óvodák, iskolák, gyermekotthonok számára* program során.

Magyarország már a háború kezdetétől kiállt a béke mellett, élen járt a humanitárius segítségnyújtásban, a háború miatt lakhelyüket elhagyni kényszerülő menekültek megsegítésében, illetve különböző támogatásokat nyújtott intézmények, Kárpátalján tevékenykedő magyar civil szervezetek számára.

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága a Civil Központok országos hálózata, valamint a Katolikus Karitász

együttműködésével 2022 adventi időszakában adománygyűjtést szervezett kárpátaljai magyar óvodák, gyermekotthonok, bentlakásos intézmények, általános és középiskolák, kollégiumok számára.

Az adománygyűjtés 23 intézményt kívánt segíteni, amelyek szórványtelepüléseken működnek Kárpátalján (például: Kőrösmező, Huszt, Técső, Munkács, Nagyberezna, Rahó, Ungvár, stb.). A Civil Központok felvették a kapcsolatot az adott intézményekkel, és felmérték azon konkrét adományok körét, amelyekre a háborús veszélyhelyzetben a leginkább szükségük van az ott élő közösségeknek. Az igények között a legtöbb esetben tartós élelmiszerek, felnőtt és gyerek téli ruházat, tanszerek, tisztítószerek és játékok szerepeltek.

A csomagok összegyűjtésében és Kárpátaljára történő kiszállításában együttműködtünk a Katolikus Karitásszal, így a kárpátaljai szórványtelepüléseken élő gyermekekhez még karácsony előtt eljuthattak az adományok.

Az országos adománygyűjtő kampányt a korábbi években megszervezett Adventi Civil Börzéhez hasonlóan 2022-ben is a civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkárság indította, a kampány népszerűsítésében segített Écsy Gábor atya, a Katolikus Karitász országos igazgatója, Csepregi Éva énekesnő és Csík János népzenész, valamint az Országos Magyar Vadászkamara és az Országos Erdészeti Egyesület is.

Az országos adománygyűjtés eredményeképpen 425 doboznyi tárgyi adomány, számos nagy értékű elektronikai eszköz, valamint több mint egymillió forint értékű pénzbeli felajánlást juttatott el a Katolikus Karitász a kárpátaljai intézményeknek.

EDUCATIO 2023.
Nemzetközi Oktatási Szakkiállítás

2023-ban immár második alkalommal vett részt a Civil Központok országos hálózata a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárságának szakmai koordinálásával, a Zala Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ szervezésében az EDUCATIO Nemzetközi Oktatási Szakkiállításon. A kiállítás 2023.01.12-től 2023.01.14-ig Budapesten, a Hungexpón került megrendezésre.

A civil központok munkatársai a Nemzeti Ifjúsági Tanáccsal közös standnál színes programokkal és az ország több vármegyéjéből érkező civil szervezet bemutatkozásával várták az érdeklődőket. Az idei Educatio első napján Szalay-Bobrovniczky Vince civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár is meglátogatta a civil központok standját, és interjút adott a civil szférát érintő aktualitásokról kihangsúlyozva a fiatalok civil szervezeti életben vállalt szerepének fontosságát.

A Civil Központ hálózat részvételének fő célja volt a középiskolás korosztály meg-

szólítása és figyelmének felkeltése, illetve az önkéntesség lehetőségeinek és jelentőségének széleskörű népszerűsítése, a Civil Központok szolgáltatásainak megismertetése. A Hungexpo területén megrendezett Szakkiállításon három nap alatt több mint ötvenezer középiskolás diák fordult meg.

Civil Közösségi Szolgáltató Központok címbirtokosi oklevélátadó ünnepsége

A Civil Közösségi Szolgáltató Központ címet nyilvános pályázat útján, már működő civil szervezetek nyerhetik el 2012. július 1-je óta. Az ország valamennyi vármegyéjében, illetve a fővárosban is folyamatosan működik egy Civil Központ, tehát összesen 20 címbirtokos szervezetről van szó, amelyeknek megbízatása 2017-től már 3 éves időtartamra szól.

Mára a Civil Központok egyértelműen a magyar civil szféra nélkülözhetetlen szereplőivé váltak, szolgáltatásaikat, programjaikat, képzéseiket több ezer civil szervezet veszi igénybe, köszönhetően a Civil Központok széles spektrumú, és folyamatosan bővülő tevékenységi körének. A Civil Központok olyan jelentős feladatokban nyújtottak és nyújtanak segítséget, mint például a Nemzeti Együttműködési Alap pályázatai, vagy a határon túli civil szervezeteknek nyújtott szaktanácsadás. Fontos szerepet töltenek be az önkéntes tevékenység, az adományozási tevékenység, az SZJA civil 1% felajánlásának népszerű-

sítésében, illetve ezekhez nyújtott konkrét segítségnyújtásban is.

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter és Szalay-Bobrovniczky Vince civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, mint a Civil Központok országos hálózatának szakmai irányítója 2023. január 20-án Budapesten, a Károlyi-Csekonics-Palotában megrendezett ünnepségen adta át a Civil Közösségi Szolgáltató Központok képviselőinek a 2023. január 1-je és 2025. december 31-e közötti időszakra vonatkozó címbirtokosi okleveleket.

Az idén oklevelet kapott szervezetek többsége már bizonyított – emelte ki ünnepi beszédében a miniszter, hozzátéve, továbbra is azt kéri a vezetőktől, hogy a lehető legnagyobb lelkiismeretességgel lássák el munkájukat a következő években is, hiszen a Civil Központ címet elnyerő szervezetek kapocsként működnek az állam és a civil szféra között, így segítve a helyi közösségeknek megtölteni tartalommal az állam által biztosított kereteket.

Értékteremtő Közösségekért díj - 2023

Az Értékteremtő Közösségekért díjat 2020 óta a Civilek Napjához kötődően annak a civil szervezetnek adományozza a Miniszterelnökséget vezető miniszter, amelynek értékteremtő, értékmegőrző tevékenysége példaértékű, valamint annak a természetes személynek, aki a közösség vagy

közösségek ilyen irányú tevékenységét elősegíti, támogatja, vagy munkájával hozzájárul a civil szervezetek magas színvonalú működéséhez.

A Miniszterelnökséget vezető miniszter az Értékteremtő Közösségekért díj odaítélésével a civil szférához köthető, valamely adott szakterületen és tevékenységi területen végzett kiemelkedő teljesítményt, kimagasló szakmai tudást, illetve a társadalmi értékeket teremtő és megőrző munkásságot, az alkotói tevékenységet, életművet ismeri el. A díj évente egy szervezet és egy természetes személy részére adományozható. Mindkét díjazott emlékérmet, az adományozást igazoló oklevelet, valamint pénzjutalmat kap.

A 2023. évi díj adományozására kiírt nyilvános felhívásra 32 civil szervezet és 20 természetes személy érvényes előterjesztése érkezett összesen 15 vármegyéből és a fővárosból, valamint a határon túlról

Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből és Vajdaságból.

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter 2023-ban a civil közösségek értékteremtő és értékmegőrző tevékenységét támogató munkája elismeréseként Kálmán Vilmos Istvánné, az Újkazinci Baráti Kör létrehozója részére, valamint az 1-es típusú diabéteszes gyermekek integrációjáért és életminőségük javításáért elkötelezetten dolgozó Szurikáta Alapítvány a Diabéteszes Gyermekekért részére adományozta az Értékteremtő Közösségekért díjat.

A díjakat a 2023. február 3-án rendezett ünnepségen dr. Panyi Miklós, a Miniszterelnökség stratégiai államtitkára adta át.

KÁLMÁN VILMOS ISTVÁNNÉ az Újkazinci Baráti Kör létrehozója

Kálmán Vilmos Istvánné, Katalin 49 éve házas, két gyermek, öt unoka, és két dédunoka büszke dédnagymamája, a kazincbarcikai Újkazinci Baráti Kör megálmodója, létrehozója, ügyvivője. A Baráti Kör tagsága a 60 és 90 év közötti korosztályból kerül ki, céljuk kezdetben a szabadidő hasznos eltöltése érdekében szórakoztató, ismeretterjesztő programok szervezése, baráti kapcsolatok ápolása volt, később azonban új céljaikkal, bővülő tevékenységükkel, ered-

ményeikkel rövid időn belül a térség meghatározó szervezetévé váltak. A közösség 2019-ben elnyerte a vármegye „Hétköznapi hősök” kitüntető címét, 2020-ban pedig a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat „A Megye Civil Közösségeiért” Díját a jószolgálati tevékenységeik elismeréseként.

Kálmán Vilmos Istvánné, Katalin nevéhez olyan jelentős rendezvények fűződnek, mint a Szépkorúak Sportnapja, a térségi nyugdíjas klubok találkozója, vagy a mára már országos hírnevű Szépkorúak Ki Mit Tud?-ja.

Az ő ötletei alapján kerültek és kerülnek megrendezésre karitatív, jótékonysági gálák, irányításával jöttek létre a hátrányos helyzetű gyermekeknek szervezett élménynapok.

SZURIKÁTA ALAPÍTVÁNY A DIABÉTESZES GYERMEKEKÉRT

Az alapítvány kuratóriumi elnöke: Kocsisné Gál Csilla

A Szurikáta Alapítvány az 1-es típusú diabéteszes gyermekek integrációjáért és életminőségük javításáért dolgozik 2014 óta. Az 1-es típusú diabétesz egy olyan autoimmun betegség, melyet az immunrendszer működésének zavara idéz elő – Magyarországon ezzel a betegséggel évente 250-300 új esetet diagnosztizálnak.

Az elmúlt évek eredményei bizonyították, hogy az alapítvány tevékenysége hiánypótló, hiszen munkájával hozzájárul a betegség korai felismeréséhez és társadalmi elfogadásához. 2015 óta orvostan- és dietetikus hallgatók vezetésével 120 foglalkozást tartottak óvodai csoportokban és iskolai osztályokban a diabéteszről és az egészséges táplálkozásról, képzéseiken pedig több mint 1700 pedagógust készítettek fel a diabéteszes gyermekek közösségi fogadására.

I. Sz. Gyermekgyógyászati Klinikáján (Bókay Gyermekklinika) a szervezet és önkéntesei jelen vannak a frissen diagnoszti-

zált gyermekek kórházi ágyánál segítőként. Kolodko Mihály kis hátizsákos szurikáta-szobra, amelyet a gyermekklinika előtt helyeztek el, hogy felhívja erre a betegségre a társadalom figyelmét, valamint kedves gesztus a diabéteszes gyermekek számára.

Országjáró tájékoztató rendezvények - Megyejárás 2023

2021 májusától szeptemberig, majd 2022 áprilisától októberig vármegye-látogatásokat tartott a Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága a Civil Központok szervezésében azzal a céllal, hogy személyes találkozók és kötetlen kerekasztal-beszélgetések keretében egyeztessenek a helyi civil szervezetekkel és helyi közigazgatás szereplőivel a civil területről, illetve a civil szférát érintő aktualitásokról. Mind a 19 vármegyét és a fővárost is érintette a megyejárás. A 2021/22-es megyejárásokon és kerekasztal-beszélgetéseken összesen 72 helyszínen mintegy 815 fő vett részt.

2023 áprilisától augusztusig ismét elindult a vármegyejárás programsorozat, amelynek során 11 vármegyében 38 kerekasztal-beszélgetésre került sor, így összesen a két év alatt a Miniszterelnökség munkatársai több mint 100 civil fórumot tartottak meg, több mint 1000 résztvevővel, így közvetlen módon jutottak el a civilekhez a legfrissebb civil területet érintő információk és lehető-

ségek. A civil szervezetektől pedig számos olyan visszajelzést, ötletet kaptak a Miniszterelnökség munkatársai, amelyek a munkájuk során hasznosak lehetnek.

A programsorozat várhatóan 2024-ben is folytatódik, így a Miniszterelnökség kollégái kétéves ciklusokban minden vármegyébe ellátogatnak, a kerekasztal-beszélgetések pedig nem csupán a vármegyeközpontokban kerülnek megrendezésre, de a vármegyék további településein is lehetőség nyílik a helyi és térségi civil szervezeti vezetőkkel való szakmai konzultációra.

Idén is Tusványoson a Civil Központok

A Civil Központok országos hálózata idén is képviseltette magát a 32. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktáborban, Erdélyben

2023. július 18-23. között 32. alkalommal került megrendezésre az erdélyi Tusnádfürdőn a Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor, melynek mottója „A béke ideje” volt.

Ez a jelmondat a társadalom béke utáni vágyára céloz, mely a több mint egy éve

tartó háborúra utal a Kárpát-medence közvetlen szomszédságában. A vitakultúrájáról jellegzetessé vált Tusványos egyik sajátossága ugyanis az, hogy minden esetben képesek voltak egy asztalhoz ülni az aktuális közéleti viták ellentétes álláspontot képviselő szereplői.

Az erdélyi Magyar Ifjúsági Tanács (MIT) és a budapesti Kisebbségekért – Pro Minoritate Alapítvány főszervezésében megrendezésre került táborban idén is jelen volt a Civil Központok Országos Hálózata, immár második alkalommal. A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-vel partnerségben megvalósuló négynapos jelenlét során az országos hálózatból a Hajdú-Bihar Vármegyei, illetve a Zala Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ vett részt. Színes programokkal és játékokkal szolgáltak a helyi és a magyarországi érdeklődők számára, valamint a zalai civil központ által idén kidolgozott, Tusványoson első alkalommal bemutatott Civil Szabadulószoba elnevezésű játékkal várták az érdeklődő fiatalokat. A Civil Központok Országos Hálózatának standjánál a résztvevők megismerkedhettek a Civil Központok tevékenységével, betekintést nyerhettek a magyarországi és határon túli magyar civil szervezetek partnerkapcsolatainak működésébe, tájékozódhattak a fiatalok számára elérhető programlehetőségekről.

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága saját szervezésében megvalósulhatott egy kerekasztal beszélgetés is, amelyen részt vett dr. Kecskés Péter, a Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztályának vezetője, Czotter Csabáné Horváth Rita, a Zala Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ szakmai vezetője, valamint Kőrösi Kristóf, magyarországi és romániai civil szervezetek vezetője. A beszélgetésen olyan témákról esett szó, mint a fiatalok bevonásának lehetőségei a civil szervezetek életébe, külhoni és magyar civil szervezetek kapcsolata és együttműködése, illetve a Nemzeti Együttműködési Alap pályázati lehetőségei a határon túli civil szervezetek számára.

Az Országos Hálózat ez alkalommal is meghirdette a tavaly nagy népszerűségnek örvendő Civil Pixel fotópályázatát, amelyre a tábor résztvevői közül bárki benevezhetett. A pályázat szabályzata szerint a fesztivál területén és ideje alatt készített fényképeknek vissza kellett adniuk Tusványos hangulatát és mindenképpen szerepelnie kellett rajta a Civil Központ-logónak. A pályázatra újfent számos ötletes és találékony fotóval neveztek be a versenyzők, melyek közül a négy legjobb kép beküldőjét a szervezők értékes nyereményekkel díjazták.

Civil naptár

Tematikus és emlékévek, jelentős események

2023.

Petőfi Sándor emlékév 2022-2023. (Magyarország Kormánya)

Európa kulturális fővárosai: Veszprém/ Balaton régió (Magyarország), Temesvár (Románia) és Elefszína (Görögország)

A köles-félék nemzetközi éve (ENSZ)

Budapest emlékév

150 éves Budapest

2024.

Európa kulturális fővárosai: Bad Ischl (Ausztria), Tartu (Észtország) és Bodø (Norvégia)

UEFA EURO 2024 – Európa Bajnokság Németország, június 14. – július 14.

XXXIII. Nyári Olimpia – Párizs, július 26. – augusztus 11.

XVII. Nyári Paralimpia– Párizs, augusztus 28. – szeptember 8.

Törökország és Magyarország közös kulturális éve

Magyarországi Önkormányzati választás

Európai Parlamenti választás

Magyarország az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét tölti be 2024. június 1. – december 31. között.

2025.

Európa kulturális fővárosai: Chemnitz (Németország) és Nova Gorica (Szlovénia)

Kvantum tudományok és technológia éve – ENSZ

Gleccserek megőrzésének éve ENSZ

200 éve született Jókai Mór

2026.

Európa kulturális fővárosai: Oulu (Finnország) és Trenčín (Trencsény, Szlovákia)

Hegyvidék és pásztorok éve ENSZ

Mohácsi csata 500 éves évfordulója

Naptár

2023. október 1. - december 31. (IV. negyedév)					
Október		**November**		**December**	
1.	Idősek napja	1-6.	Ítélkezési szünet a bíróságokon	3.	A fogyatékosok világnapja
	A zene világnapja	1.	Mindenszentek		Advent első vasárnapja
6.	Az aradi vértanúk emléknapja	3.	Magyar Tudomány Ünnepe	5.	Az önkéntesek világnapja
15.	Fehérbot napja (vakok- és gyengénlátók napja)	12.	A szociális munka napja	10.	Az emberi jogok napja
23.	Az 1956-os forradalom és szabadságharc ünnepe	20.	A gyermekek jogainak világ-napja	10.	Advent második vasárnapja
24.	Az ENSZ világnapja	27.	Magyar véradók napja	17.	Advent harmadik vasárnapja
31.	A reformáció emléknapja	18-26.	Európai hulladékcsökkentési hét	18.	A kisebbségek napja
				18.	Ítélkezési szünet 2024.01.07-ig (Bíróság)
				25-26.	Karácsony

Nincs áthelyezett munka- és pihenőnap.

2024. január 1.- március 31.
(I. negyedév)

Január		Február		Március	
1.	Újév munkaszüneti nap	**1.**	**Civilek napja**	2.	Az ima világnapja
6.	Vízkereszt a farsangi (báli) időszak kezdete	4.	Rákellenes világnap	6.	Energiatakarékossági világnap
7-ig	Ítélkezési szünet (Bíróság)	11.	A betegek világnapja	8.	Nőnap
22.	A magyar kultúra napja		A házasság világnapja (február második vasárnapja)	15.	1848-49 forradalom és szabadságharc ünnepe, a szabad sajtó napja (3 napos hétvége)
27.	A holokauszt nemzetközi emléknapja	14.	Hamvazószerda A farsangi időszak vége		
		22.	Bűncselekmények áldozatainak napja	20.	A boldogság világnapja
21.	A vallások világnapja (január harmadik vasárnapja)	25.	A kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja	21.	Down-szindróma napja
					Erdők világnapja
				22.	A víz világnapja
				27.	Színházi világnap
				29.	Nagypéntek
				30.	Húsvét

Nincs áthelyezett munka- és pihenőnap.

2024. április 1.- június 30. (II. negyedév)					
Április		**Május**		**Június**	
1.	Húsvét hétfő (munkaszüneti nap)	1.	A munka ünnepe (3 napos hétvége)	4.	Nemzeti összetartozás napja
2.	Az autizmus világnapja	4.	Tűzoltók napja	10.	KSH adatszolgáltatás
7.	Az egészség világnapja				A kézművesség világnapja
8.	A roma kultúra világnapja	6.	A magyar sport napja	14.	Véradók nemzetközi világnapja
10.	Nemzeti rákellenes nap	9.	Európa nap	26.	Kábítószer-ellenes világnap
11.	A magyar költészet napja	15.	Családok nemzetközi napja	27.	A cukorbetegek világnapja
16.	A holokauszt áldozatainak emléknapja	16.	Holokauszt Magyarországi Emléknapja	29.	Nemzetközi Duna-nap
18.	Műemlékvédelmi világnap	19-20.	Pünkösd		
		20.	SZJA 1+1 % felajánlás		
22.	A Föld napja	25.	„Törülközőnap” Douglas Adams emlékére		
29.	Nemzetközi táncnap	31.	Beszámoló beadás		

Nincs áthelyezett munka- és pihenőnap.

2024. július 1.-szeptember 30. (III. negyedév)					
Július		**Augusztus**		**Szeptember**	
1.	A köztisztviselők és kormánytisztviselők napja	3.	Áthelyezett munkanap	1.	Bányásznap szeptember első vasárnapja
	Semmelweis-nap, a magyar egészségügy napja	9.	Az állatkertek napja	5.	A jótékonyság nemzetközi napja
6.	Polgárőr nap	12.	A fiatalok napja	14.	Elsősegélynyújtás napja második szombat
11.	Népesedési Világnap	19.	munkaszüneti nap	16-22.	Európai Mobilitási Hét
		20.	Az államalapítás ünnepe	18-19.	Kulturális örökségek napja
14.	Vasutas nap (második vasárnap)	29.	A magyar fotográfia napja	20.	Európai kultúra napja
15.	Bíróságok napja – a nyári ítélkezési szünet augusztus 20-ig	30.	Az eltűntek világnapja	22.	Európai Autómentes nap
				23-30.	Európai Sporthét
				29.	Siketek napja (utolsó vasárnap)

Áthelyezett munka- és pihenőnapok: 2024. augusztus 3. áthelyezett munkanap.

Az Adminisztrációs kötelezettségek teljesítésének naptára

Havi szinten teljesítendő kötelezettségek

Minden hónap	Kötelezettség	Tartalma
12.	Bérszámfejtés	A munkavállalók és egyéb jogviszonyban állók bér és bérjellegű juttatásaival, jövedelmeikkel kapcsolatos adó- és járulékfizetési kötelezettségeinek kiszámítása, nyilvántartása, igazolása, valamint az ezzel kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése a NAV irányában.
12.	Járulék bevallási és befizetési kötelezettség, SZJA előleg befizetés	A cégkapu használatával teljesítendő bevallási kötelezettség. A bevallási és befizetési kötelezettség a tisztségviselők díjazása, a munkavállalók munkabére és béren kívüli juttatása, a megbízási jogviszony keretében dolgozók megbízási díja, az adószámos magánszemély számára telesített kifizetések után keletkezik. Az érintett adók, járulékok: szociális hozzájárulási adó, egyszerűsített foglalkoztatást terhelő közteher, a munkáltató által levont személyi jövedelemadó-előleg.
15.	Bevándorlási külön adó	Bevándorlási különadót a Magyarországon folytatott, bevándorlást segítő tevékenység anyagi támogatása vagy a Magyarországon székhellyel rendelkező, bevándorlást segítő tevékenységet végző szervezet működésének anyagi támogatása után kell fizetni. A különadót az anyagi támogatás nyújtását követő hónap 15. napjáig kell megállapítania, bevallania és ezzel egyidejűleg megfizetnie a támogató szervezetnek. A bevándorlással kapcsolatos tevékenységre kapott támogatás utáni adót a támogatás felhasználását követő hónap 15. napjáig kell bevallania.
20.	Havi ÁFA bevallási és fizetési kötelezettség	1. Azt a jogelőd nélkül alakult szervezetet érinti a megalakulás évében és az azt követő évben, amelyik nem kérte a bejelentés során az alanyi mentességet 2. Azt a szervezetet érinti, amelynél az év közben fizetendő adó összege meghaladta az 1 millió forintot 3. Azt a szervezetet érinti, amelynek az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege pozitív előjelű és elérte az 1 millió forintot. 2022-ben a kötelezettség a 2020. évre benyújtott bevallásainak (utólagos adómegállapításának) és önellenőrzéseinek adatai alapján elszámolandó.

Negyedévente teljesítendő kötelezettségek

Negyedév	Kötelezettség	Tartalma
A tárgy negyedévet követő hónap 20. napja	Negyedéves ÁFA bevallási és fizetési kötelezettség	Azt a szervezetet érinti, amelynek az az adóévet megelőző második évében az adó éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege előjeltől függetlenül elérte a 250.000 forintot (+/- 250.000 Ft-ot), de nem haladta meg az 1 millió forintot. 2022-ben a kötelezettséget a 2020. évre benyújtott bevallásainak (utólagos adómegállapításának) és önellenőrzéseinek adatai alapján kell megállapítani.
A tárgy negyedévet követő hónap 20. napja	Cégautóadó	A cégautóadót az általa tulajdonolt, lízingelt, tartósan bérelt személygépkocsi után kell fizetnie a szervezetnek. Külföldi rendszámú cégautó vagy magánszemély tulajdonában álló autó után akkor kell adót fizetni, ha céges költséget számoltunk el a járművel kapcsolatban.
A tárgy negyedévet követő hónap 20. napja	Rehabilitációs hozzájárulás I-III. negyedév	A rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelezett munkaadó év közben, negyedévenként előleget fizet. A negyedik negyedévre előleget nem kell fizetni. A rehabilitációs célú hozzájárulásra az előleget az I-III. negyedévben a negyedévet követő hónap 20-ig kell megfizetni.

Évente egyszer teljesítendő kötelezettségek

Nap	Kötelezettség	Tartalma
január 30.	Igazolások kiadása a munkavállalók felé	Előző évről szóló személyi jövedelemadó bevalláshoz szükséges igazolás kiadása (M30) Az előző évről szóló járulékigazolás kiadása a munkavállaló felé.
február 25.	Rehabilitációs hozzájárulás	A rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelezett munkaadó év közben, negyedévenként előleget fizet. A negyedik negyedévre előleget nem kell fizetni. Helyette éves elszámolást kell benyújtani. Az elszámolás alapján a befizetett előlegek és az éves hozzájárulás különbözetét kell megfizetni.
február 25.	Éves ÁFA fizetés	Azt a szervezetet érinti, amelynek az adóévet megelőző második évében az adójának éves összege, vagy annak időarányosan éves szintre átszámított összege előjeltől függetlenül nem érte el a 250.000 forintot (+/- 250.000 Ft-ot), valamint a termékértékesítések és a szolgáltatásnyújtások ellenértékének adó nélküli összesített összege éves szinten nem haladja meg az 50 millió forintot 2022-ben a kötelezettséget a 2020. évre benyújtott bevallásainak (utólagos adómegállapításának) és önellenőrzéseinek adatai alapján kell megállapítani.
május 20.	SZJA 1% rendelkező nyilatkozat beküldése	Minden SZJA adófizetőnek lehetősége van arra, hogy az általa fizetett SZJA 1%-át egy arra jogosult civil szervezet javára ajánlja fel.
május 31.	Az éves beszámoló és a közhasznúsági melléklet elfogadása, letétbe helyezése	A civil szervezetek az éves beszámolójukat és a közhasznúsági mellékletet minden év május 31-ig kötelesek elfogadni és megküldeni az Országos Bírósági Hivatal részére.
május 31.	Társasági adóbevallás, illetve az azt helyettesítő nyilatkozat benyújtása	Minden civil szervezetnek kötelező társasági adóbevallást vagy az azt helyettesítő egyszerűsített adónyilatkozatot (TAONY) benyújtani.

május 31.	SZJA civil 1% elszámolás	Azok a szervezetek, amelyek SZJA 1% felajánlásban részesültek a kiutalást követő második évben kötelesek a NAV felé elszámolni a kapott támogatásról.
május 31.	Helyi iparűzési adó	Azokat a civil szervezeteket terheli, amelyek vállalkozási tevékenységet végeznek és ennek jövedelme (nyeresége) után belföldön vagy külföldön adófizetési kötelezettség keletkezett
június 10.	KSH adatszolgáltatás	A civil és egyéb nonprofit szervezeteknek adatszolgáltatási kötelezettségüket elektronikus úton, a KSH-ELEKTRA rendszeren keresztül kell teljesíteniük június 11-éig. Az OSAP 1156-os számú „Statisztikai jelentés a civil és egyéb nonprofit szervezetek tevékenységéről”.
Szeptember 30.	1% regisztráció	Azok a szervezetek, amelyek korábban még nem regisztráltak szeptember 30-ig jelentkezhetnek be az SZJA 1% fogadására jogosult szervezetek közé. 2022. szeptember 30-ig a 2020. január 1. előtt nyilvántartásba vett szervezetek regisztrálhatnak. 2023. szeptember 30-ig a 2021. január 1. előtt nyilvántartásba vett szervezetek regisztrálhatnak.
október 15-től	SZJA 1% statisztikai jellegű tájékoztatás	A kedvezményezettek elektronikusan, az EGYSTAT-adatlapon egyedi tájékoztatást is kérhetnek a NAV-tól a javukra szóló érvényes és érvénytelen, valamint az el nem bírált nyilatkozatok számáról, régiónként, megyénkénti, korcsoportonkénti megoszlásáról, továbbá az érvénytelen nyilatkozatok érvénytelenségének okairól és azok arányáról.
október 15-től	SZJA 1% rendelkezők megismerése	A kedvezményezettek a EGYAD nyomtatványon keresztül elektronikusan igényelhetik, hogy megismerhessék a feléjük érvényesen rendelkező magánszemélyek nevét, elektronikus és postai címét.
december 31.	Az adótartozás kiegyenlítése	A civil szervezeteknek célszerű követni az adófolyószámláik állását. Ha december 31-én végrehajtható adótartozása van a vállalkozási tevékenységet végző szervezetnek, a társasági adó adóalapja jelentősen megnövekedhet.

Civil szervezeti formák

A civil törvény alapján civil szervezetnek a civil társaságokat az egyesületeket (beleértve a szövetségeket is) valamint az alapítványokat nevezzük. Bár részben a civil szervezetek számára előírt szabályok szerint kell működniük, ennek ellenére a civil törvény alapján nem tartoznak a civil szervezetek körébe a pártok, pártalapítványok, a közalapítványok, a szakszervezetek, a kölcsönös biztosító egyesületek, a vagyonkezelő, illetve a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok sem. Csak látszólag tűnhet kevésnek a felsorolt három szervezeti forma. Az egyesületek további típusokra bomlanak vagy a formájuk alapján (pl.: a szövetségek), vagy azért, mert a tevékenységeik alapján külön szabályok is vonatkoznak rájuk (pl.: sportegyesületek, vallási egyesületek, polgárőrszervezetek, nemzetiségi egyesületek). Az alapítványi forma is tovább tagolódik, létrehozhatók alapítványok közösségi és magán célok mentén is.

A civil szervezetek alapvető polgári jogok (alapjogok) mentén létesülnek és működnek. Az egyesülési jog alapján lehet egyesületeket alapítani, illetve az egyesületekhez csatlakozni. Az alapítványok létesítésénél, illetve az alapítványokhoz történő csatlakozás lehetőségénél a tulajdon/vagyon feletti szabad rendelkezési jog érvényesül. Magyarországon a jogalkotás bő egy évtizede abba az irányba halad, hogy a civil szervezetek a magánjog alapján működjenek. A szervezetek egyre szélesebb körű autonómiával rendelkeznek a tagjaik, alapítóik jogainak és akaratának érvényesítéséhez. Emiatt noha csak három külön civil szervezeti forma létezik, az alapítók vagy a tagok a célok és a szervezeten belüli eljárások kialakításával egyedi módon tudják felépíteni a szervezetüket.

A civil társaság

A civil társaság jogi személyiséggel nem rendelkező, törvényszéki nyilvántartásba vételt sem igénylő szervezeti forma. A civil társaságot akár két természetes személy is létrehozhatja bármilyen vagyoni hozzájárulás nélkül. Civil társaságot a tagok csak a nem gazdasági érdekű közös céljaik előmozdítására és közösségi célú tevékeny-

ségük összehangolására hozhatják létre. A civil társaságra a polgári jogi társaságra vonatkozó (Ptk. 6:498.-6:513. §) szabályokat kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy – az ügyvitelre kijelölt tag kivételével – a tagságot bármely tag azonnali hatállyal felmondhatja. A vagyon kezelése elvileg nem okoz különösebb problémákat, hiszen a közös tulajdon fogalmát ismeri a jogrendszer. Továbbá léteznek olyan bankszámla-konstrukciók, amelyek használatával a pénzkezelés elkülöníthetővé, követhetővé válik bejegyzés nélkül tevékenykedő közösségek számára is. E forma választásának vannak árnyoldalai is. A civil társaságok általában nem jogosultak pályázni; nem fogadhatnak SZJA 1%-os felajánlásokat; nem tudnak leírható vagy kedvezményre jogosító adományokat fogadni. A civil társaság nem jogi személy, ezért a tagok felelőssége is egyetemleges (a tagok minden esetlegesen létrejövő tartozásért és kárért saját vagyonukkal felelnek).

A civil társaság működése és céljainak teljesítése érdekében bármilyen szerződést köthet, amelyre a természetes személyek is jogosultak (pl. adásvételi-, bérleti-, megbízási szerződés stb.) A civil társaság esetében mindig a tagok szereznek jogot, de őket terhelik a kötelezettségek is. Bármilyen szerződés során a civil társaság tagjai lesznek a szerződő felek, nem pedig maga a civil társaság. A civil társaság tagjai a társasági szerződésben feljogosíthatják valamelyik tagot a többi tag harmadik személyekkel szembeni képviseletére, illetve külön meghatalmazást is adhatnak egymásnak a képviseletre. A felelősség ezekben az esetekben is egyetemleges marad.

A civil társaságot létesítők gyakran a munkájuk, az önkéntesen végzett tevékenységeik, szellemi, tudományos stb. eredményeik közös hasznosítását biztosítják egy civil társaság létrehozásával. Előfordul, hogy a civil társasági forma teszi lehetővé egy csoport tagjainak, hogy tagok lehessenek egy szövetségben, amelyre természetes személyként nem lenne lehetőségük. A civil társasági forma hasznos lehet közéleti, jótékonysági, közösségi akciók, folyamatok szervezéséhez is. E forma segíthet „testet”, nevet adni a kezdeményezésnek.

Egyesület

Egyesületet legkevesebb 10 személy létesíthet. Az alapító személyek egyaránt lehetnek természetes vagy jogi személyek. A tagok száma a megalapítást követően sem csökkenhet tartósan (hat hónapot meghaladóan) 10 fő alá. Az egyesület jogi sze-

mély. A tisztségviselők, tagok korlátozott felelősséggel bírnak, tehát nem felelnek saját vagyonukkal a szervezet által okozott esetleges károkért. Az egyesület működése mindenkor a tagok közös szándékának, akaratának érvényesítése körül forog. A tagok akaratnyilatkozatával megállapított alapszabályban a közösen elfogadott célok jelennek meg. Az egyesület szervezeti és működési rendje is arra épül, hogy a tagok (ha akarnak) részt vehessenek a közös döntések meghozatalában és végrehajtásában. Fontos azonban tudni, hogy a célok nem attól lesznek közösek, hogy mindenki egyformán vesz részt a megvalósításukban. Az egyesületben még a döntések meghozatalában való részvételre, pl.: a közgyűléseken történő megjelenésekre sem kötelezhető senki. A tagok teljes mértékben önkéntesen, kényszerektől mentesen és – a különleges jogállású tagok kivételével – egyenlő jogokkal vesznek részt az egyesület életében.

Szövetség

A szövetség, mint szervezeti forma tulajdonképpen olyan egyesületet takar, amelynek nincs természetes személy tagja. Csak jogi személyek (pl. egyesületek, alapítványok, cégek stb.), jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek vagy civil társaságok lehetnek a tagjai. Szövetség két tag részvételével is alapítható. A szövetség fogalmának megértése során az jelenthet nehézséget, hogy bármely egyesület használhatja nevében a 'szövetség' megjelölést. Így nem csak a civil törvény fogalma szerinti szövetségek viselhetik azt (pl. szakmai szövetségek, vagy sportszövetségek, amelyeknek lehetnek természetes személy tagjai is, viselhetik nevükben a szövetség kifejezést, de ettől a szervezeti formájuk jogi értelemben nem minősül szövetségnek).

Különleges szervezeti típusok az egyesületek körében

Léteznek egyesületek, szövetségek, amelyek tevékenységére külön jogszabályok vonatkoznak. E jogszabályok előírhatják akár azt is, hogy az adott tevékenységet végző szervezeteket a bírósági nyilvántartásban a szervezet típusát feltüntetve – más szervezetektől megkülönböztetve – kell szerepeltetni. Ettől függetlenül ezek nem minősülnek külön szervezeti formának, de figyelmet érdemelnek. Ezek a következők:

– vallási egyesület;
– sportegyesület;
– polgárőr szervezetek;
– nemzetiségi egyesület.

Vallási egyesület

A vallási egyesületet az azonos hitelveket valló természetes személyek hozhatják létre vallásuk gyakorlása céljából.

Sajátosságai:

- az egyesületre vonatkozó szabályok a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényben meghatározott eltérésekkel vonatkozik a vallási egyesületre;
- alapszabálya eltérően rendelkezhet a tagsági jogviszonyról, a tagsági jog gyakorlásának módjáról, a képviseletre, ügyintézésre, döntéshozatalra, ellenőrzésre jogosultak köréről;
- az állammal megállapodást köthet egyes közcélú tevékenységek ellátására, a hitéleti tevékenység támogatására (5 évre, amely meghosszabbítható);
- elnevezése a „vallási" formára való utalást nem tartalmazza;
- kizárólag a Fővárosi Törvényszék veheti nyilvántartásba.

Sportegyesület

A sportról szóló 2004. évi I. törvény (sporttörvény) szerint a sportegyesület a magyar sport hagyományos szervezeti alapegysége, a versenysport, a tehetséggondozás, az utánpótlás-nevelés és a szabadidősport műhelye. A sportegyesület alaptevékenysége a sporttevékenység szervezése, valamint a sporttevékenység feltételeinek megteremtése. A sportegyesületek alapvetően a civil törvény és Ptk. szabályai szerint működnek. Komoly eltérést a sporttörvény más szervezetek működési szabályaihoz képest szinte csak a megszűnést követően fennmaradó vagyon sorsát érintően fogalmaz meg. (A sportegyesületek fennmaradó vagyona az egyesület bírósági feloszlatása esetén a sportpolitikáért felelős minisztérium költségvetésébe kerül és az utánpótlás-nevelés támogatására kell fordítani. Más szervezetek esetében a megszűnő szervezet vagyona – a létesítő okirat ettől eltérő rendelkezésének hiányában – a Nemzeti Együttműködési Alaphoz kerül.

A jogszabály szerint az egyesületekről vezetett bírósági nyilvántartásban a sportegyesületek sportegyesületi jellegét kifejezetten fel kell tüntetni. Ehhez igazodva külön formanyomtatvány tartozik a sportegyesületek bírósági nyilvántartásba vételéhez és változásbejegyzéséhez is. A Törvényszék a szervezet nyilvántartásba vétele, változásbejegyzése esetén megvizsgálja, hogy az egyesület alapszabálya igazodik-e a sportörvényhez. (A megfeleléshez csak

a sporttörvény 16. § (1) bekezdésében és 17. § (1) bekezdésében megjelenő szabályokat kell beépíteni az alapszabályba.)

Polgárőr szervezetek

A polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény alapján polgárőr szervezetnek minősül a polgárőr egyesület, a területi polgárőr szövetség, valamint, az Országos Polgárőr Szövetség. A polgárőr szervezetek a civil törvény és a Ptk. rendelkezései szerint működnek azokban a kérdésekben, amelyeket a törvény nem szabályoz. Az Országos Polgárőr Szövetség közhasznú jogállású köztestület. Nem civil és nem is magánjogi szervezet, mert a törvény erejénél fogva jött létre és működik. A tagjai sem önként csatlakoznak hozzá.

A törvény szerint a polgárőr egyesület alapfeladata a helyi közrend és közbiztonság védelme, valamint a bűnmegelőzésben való közreműködés. A polgárőr egyesület csak akkor végezheti e tevékenységet, ha a bíróság polgárőr szervezetként tartja nyilván, továbbá írásbeli együttműködési megállapodással rendelkezik a működési területén illetékes vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitánysággal és tagja az Országos Polgárőr Szövetségnek, valamint a területi polgárőr szövetségnek. Ezeknek a feltételeknek a teljesülését az ügyészség ellenőrzi. Az ügyészség keresete alapján a bíróság eltiltja a szervezetet a polgárőri tevékenység ellátásától, ha nem teljesíti e követelményeket.

A területi polgárőr szövetséget az azonos vármegyében (fővárosban) székhellyel rendelkező polgárőr egyesületek alkotják. Vármegyénként, illetve a főváros területén kizárólag egy területi polgárőr szövetség működhet.

Nemzetiségi egyesület

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény alapján a nemzetiségi egyesület az alapszabálya szerint adott nemzetiség érdekvédelmét, érdekképviseletét, a nemzetiségi kulturális autonómiával közvetlenül összefüggő tevékenységet ellátó egyesület. Az Egyesület a Ptk. és a civil törvény alapján jön létre és működik.

Alapítvány

Alapítványt egy vagy több természetes vagy jogi személy hozhat létre. Az alapítvány jogi személy, a tisztségviselők, alapítók felelőssége korlátozott. A felelősségük azonban teljessé, egyetemlegessé válik, ha olyan mulasztást követnek el, amellyel például a

szervezet működőképességét veszélyeztetik. Az alapítvány csak tartós – hosszabb idő alatt megvalósítható, vagy hosszabb idejű hatást gyakorló – céllal hozható létre. Az alapítványnak nem kell közérdekű vagy szélesebb közösség javát szolgáló célt szolgálnia. Az alapítvány általános szabály szerint nem szolgálhatja azonban kizárólag az alapító, a csatlakozó, az alapítványi tisztségviselő, az alapítványi szervek tagja, valamint ezek hozzátartozóinak (anyagi) érdekét. Kivételt képeznek a gyakran csak „magánalapítványnak" nevezett szervezetek. Ha az alapító a saját művészeti, tudományos életművének gondozására hoz létre alapítványt, akkor ennek az alapítványnak akár az alapító vagy a csatlakozó is lehet az egyetlen kedvezményezettje. Továbbá lehetséges az is, hogy valaki a saját hozzátartozójának szociális, egészségügyi helyzetének javítása, tanulmányi, tudományos, művészeti előmenetelének segítése érdekében hozzon létre alapítványt, vagy csatlakozzon egy szervezethez.

Az alapítónak kötelessége vagyoni hozzájárulást teljesítenie. Az alapítóvagyont az alapító biztosíthatja pénz és/vagy bármilyen vagyoni értékű dolog, vagyoni értékű jog átruházásával (tulajdonba adásával). Azt, hogy mekkora vagyont kell az alapítvány részére átruházni, mindig a szervezet célja alapján ítéli meg a bíróság (pl.: más megítélés alá esik az intézményt fenntartó alapítvány, mint az olyan, amelyik „csak" segíti egy intézmény munkáját). Az alapító az alapító okiratban megengedheti, hogy az alapítványhoz vagyoni hozzájárulás mellett más is csatlakozhasson. E csatlakozó az alapító szándéka szerint akár az alapítóval azonos jogokat is kaphat. Az alapító vagyon és a csatlakozó által teljesített vagyoni hozzájárulás együtt alkotja az alapítvány törzsvagyonát.

Az alapító szándéka, valamint az alapítványra átruházott vagyonnak az alapító szándékának megfelelő felhasználása minden más érdeket megelőz a szervezet működtetése során. Így az alapító által meghatározott célt, de az alapító szándékát kifejező nevet is csak kivételes esetekben lehet utólag törölni vagy módosítani. Az alapítvány célja – ha az nem sérti az alapító eredeti szándékát – legfeljebb bővíthető, de ennek gyakorlati feltétele az alapító vagyon pótlólagos megnövelése. A joggyakorlat azonban e téren nem egységes. Egyes bíróságok csak a név és az alapítvány tevékenységeinek módosítását engedélyezik. Az alapítványt a nyilvántartásba vételt követően az alapító nem szüntetheti meg. Az alapítvány részére átruházott alapító vagyont is csak a szervezet megszűnése után kaphatja vissza (ha az alapító okirat így rendelkezik a megszűnés után fennmaradó alapítványi vagyon sorsáról).

Kitekintő: a vagyonkezelő alapítvány és a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány

Néhány éve lehetőség van vagyonkezelő alapítványok és közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok létesítésére. Ezek jogi értelemben civil szervezetnek minősülnek. Azonban fontos jellemzők tekintetében térnek el a hagyományos értelemben vett civil szervezetektől. Így például nem vonatkoznak rájuk gazdasági-vállalkozási tevékenység másodlagosságát előíró szabályok.

A vagyonkezelő alapítvány

A vagyonkezelő alapítványok létesítését és működését nem a civil törvény, hanem külön jogszabály, a vagyonkezelő alapítványokról szóló 2019. évi XIII. törvény szabályozza. Emiatt sem soroljuk őket a civil szervezetek közé, bár vannak civil vonásaik. A vagyonkezelő alapítvány főtevékenységként az alapító által rendelt vagyon kezelését végzi, az ebből származó jövedelmet fordítja az alapító okiratban megjelölt feladatok megvalósítására, valamint a kedvezményezettként megjelölt személy, illetve személyek támogatására. Sajátosságai:

– a vagyonkezelő alapítvány gazdasági tevékenységként rendelkezésére, kezelésébe adott vagyon kezelését végezheti; közérdekű célra is alapíthatják (három feltétel teljesülése esetén: közérdekű cél, nyitott kedvezményezetti kör, a minősítést az alapító kérje).
– A közérdekű alapítvány célja a nevelési-oktatási, felsőoktatási, kutatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenységek finanszírozása, illetve támogatása, valamint az ilyen tevékenységet ellátó intézmények fenntartása és működtetése lehet.
– A közérdekűként nyilvántartott alapítványt a közhasznú jogállás a törvény erejénél fogva megilleti, ha erre igényt tart, létesítésére a vagyonkezelő alapítványokról szóló 2019. évi XIII. törvény kötelező tőkeminimumként 600 millió forintot ír elő, az alapítványt vagyonmegőrzési kötelezettség terheli, vagyona az alapító okiratban meghatározott mérték, vagy a tőkeminimum alá nem csökkenhet.

A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány

A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok (KEKVA) működésének szabályozása külön vált a vagyonkezelő alapítványokétól. A működésüket nem a

civil törvény és nem is a Ptk., hanem külön jogszabály, a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény szabályozza. A KEKVA létesítéséhez előzetesen három feltételnek kell teljesülnie. Az említett törvényben kell rendelkezni közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvánnyá minősítésükről (leginkább ezért nem minősül civil szervezetnek). A nemzeti cél eléréséhez, közfeladat ellátásához legalább 600 millió forintos vagyonrendelést kell teljesítenie az alapítónak. Végül a bíróságnak nyilvántartásba is kell vennie az alapítványt. A KEKVA valamely alapítvány, közalapítvány, vagyonkezelő alapítvány átminősítésével is létrejöhet, de ebben az esetben is teljesíteni kell a fent felsorolt feltételeket.

A kézirat zárásakor harmincegy, a magyar állam által alapított és három az állam, mint csatlakozó részvételével működő KEKVA működik az országban. Az állam által alapított KEKVA-k többségét a felsőoktatási intézményeket működtető szervezetek teszik ki. Csatlakozóként az állam a Batthyány Lajos Alapítványban, a Mathias Corvinus Collegium Alapítvány és a Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítványban vesz részt.

A civil szervezetek szervezeti felépítése

A döntési és egyéb jogkörök, illetve a belső szervezeti és működési rend kialakítását érintően a jogi szabályozás és a joggyakorlat is széles mozgásteret ad a civil szervezeteknek. A járványhelyzet nyomán is sok szervezet gondolta újra, tette életszerűbbé a működésének szabályait. Ezzel együtt sokan a leggyorsabb megoldást szeretnék választani amikor a szervezet bejegyzéséről, vagy adatainak módosításáról van szó. Ezért nem alkotnak saját szabályokat, inkább az egyszerűsített bejegyzési eljárás mintaokiratát, vagy az Országos Bírósági Hivatal, esetleg valamelyik civil közösségi szolgáltató központ létesítő okirat sablonját veszik át. A gyorsaság szándéka érthető. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a létesítő okiratban megjelenő rendelkezéseket be kell tartani a működés során. Ezért kell figyelni a működés életszerű és szervezetre szabott szabályozására. Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a létesítő okiratok tartalmának vannak gazdálkodási, számviteli, adózási stb. vonatkozásai. Ezért a célokat, tevékenységeket, a képviseleti és egyéb felelősségeket a szervezetek létrehozása vagy változása során mindenképp érdemes alaposan megfontolni.

Az alapítvány szervezeti felépítése

Az alapítvány döntéshozó szerve

Az alapítványok esetében a döntéshozó szerv az alapító, illetve az alapítói jogok gyakorlója (együtt az alapító). Ez alól kivételt képez, ha:

- az alapító mást jelöl ki az alapítói jogok gyakorlására, vagy
- az alapító másra ruházza át e jogok gyakorlását, vagy
- az alapító elhunyt/megszűnt vagy más okból nem tudja gyakorolni az alapítói jogait és helyette az alapítvány ügyvezető szerve esetleg a bíróság gyakorolja az alapítói jogokat.

Ha az alapító okirat úgy rendelkezik, alapítói jogokat kaphat az alapítványhoz később csatlakozó természetes vagy jogi személy. (Az említetteket a továbbiakban együtt alapítónak vagy alapítóknak nevezzük.) Az alapítvány alapítóját számos jog illeti meg, amellyel az alapítvány működését befolyásolni, irányítani tudja, ezért az alapító az alapítványi szervezet része. Az alapító joga az alapító okirat megállapítása, módosítása. Az alapító okirat az alapító akaratát rögzíti a szervezet nevével, céljával, vagyonával, képviseletével és minden egyéb – az alapítvány szervezetét, működését alapjaiban érintő – kérdéssel kapcsolatban. Mivel a saját akaratának érvényesítéséről van szó, természetesen az alapító felelőssége, hogy az alapítvány nyilvántartásba vételével, illetve később szinte minden, az alapítvány működésével, megszűnésével összefüggő ügyben is eljárjon a bíróság irányában. Tekintettel arra, hogy az alapító felelőssége nem szűnik meg a szervezet létrehozásával (és hogy ez mindenki számára egyértelmű legyen), célszerű legalább a legfontosabb alapítói jogokat megjeleníteni az alapító okiratokban.

Azon alapítványok esetében, ahol több alapító van, nehézséget okozhat, hogy az alapítóknak együttesen kell az (alapítói) döntéseket meghozni. Tehát, ha valamely alapító elérhető ugyan, de nem kapcsolódik be a döntéshozatalba, akkor a többi alapító sem tud szabályosan döntés hozni. A több – praktikusan legalább három – alapítóval rendelkező szervezet esetében nagy könnyebbséget jelenthet, ha az alapítók testületben, az alapítók gyűlését létrehozva gyakorolják a jogaikat. Az alapítók gyűlésére az egyesületek közgyűlésére irányadó szabályok vonatkoznak. Az alapítói határozatok meghozatalához elegendő többségi jelenlétet és egyszerű szavazattöbbséget biztosítani. Lehetséges akár megismételt közgyűlést, pontosabban megismételt alapítók gyűlését is tartani. Az alapítók gyűlése

megválaszthat egy vagy több személyt a saját tagjainak sorából az alapítók gyűlésének képviseletére. Ez meggyorsíthatja azokat az eljárásokat, ahol az alapítók fellépése szükséges. Az alapítók gyűlését, annak működési szabályait az alapító okiratban szükséges szabályozni.

Az alapítói jogok gyakorlása nem egyszeri feladat. Az alapító felelőssége nem szűnik meg az alapítvány működésével kapcsolatban a létesítés, illetve a vagyon teljesítése után sem. Erre példa, hogy amennyiben a szervezet egy éven belül nem helyezi letétbe az adott évre vonatkozó éves beszámolóját és közhasznúsági mellékletét, a bíróság az alapítót is megbírságolhatja. Ezért érdemes olyan személyre, szervezetre bízni az alapítói jogok gyakorlását, akinek/amelynek ténylegesen is van kapcsolata az alapítvánnyal.

Gyakran előfordul, hogy az alapítvány alapítója pl. kora, egészségi állapota, vagy bármilyen más okból már nem tudja, nem kívánja gyakorolni a feladatait. Mivel az alapító ez esetben sem dönthet a szervezet megszűnéséről (vagy a vagyon visszavonásáról), más megoldást kell találni. Ilyenkor az alapító – amennyiben teljesítette a vagyoni hozzájárulását – átruházhatja az alapító jogok gyakorlását másra. Ennek feltétele, hogy az alapító okirat tartalmazza az alapítói jogok átruházásának feltételeit, az alapítói jogok gyakorlója pedig elfogadja az átruházást. További feltétel, hogy az átruházásról írásos megállapodást is kössenek az érintett felek.

Az alapítói jogok gyakorlását az alapító a kurátor vagy a kuratórium hatáskörébe is utalhatja. Figyelni kell azonban arra, hogy az egyszemélyes ügyvezető szerv, vagyis a kurátor, illetve a kuratórium tagjai nem dönthetnek sem a saját, sem pedig az alapítványnál esetleg működő felügyelő bizottság tagjainak visszahívásáról, kijelöléséről, díjazásáról. Ilyenkor talán az a megoldás a legjobb és legegyszerűbb, amelytől a legtöbben idegenkednek. Ha az alapítói jogokat a kuratórium gyakorolja és összeférhetetlenség merül fel, az alapítói jogokat a bíróság – akár ideiglenesen is – magához vonhatja. (A bíróság ez esetben vagy keres valakit, aki alkalmas a jogok gyakorlására, vagy maga hoz döntést, természetesen az érintettek véleményét kikérve.) Ha több alapító van és ezek egyike sem tud, vagy nem akar eleget tenni az alapítói jogok gyakorlásával járó feladatoknak, lényegében ugyanezt az utat lehet választani. De a több alapítóval rendelkező alapítványoknál nagyobb az esély arra, hogy egy alapítótárs elfogadja az alapítói jogok átruházást.

Az alapítvány ügyvezető szerve: a kuratórium

A kuratórium, bár a jogszabály szerint „csak" ügyvezető szerv, valójában szélesebb döntéshozói jogköröket is gyakorol. A Ptk. három fős kuratóriumra tesz ajánlást, ettől azonban el lehet térni. Az alapító egy személyből álló ügyvezető szervet is kijelölhet (kurátor) és a kuratórium háromnál több személyből is állhat. A nagy létszámú kuratóriumok esetében a határozatképesség biztosítása, a páros számú taggal rendelkező kuratóriumok esetében pedig a többségi álláspont kialakítása lehet nehézkes. A Ptk. 2022. januárban hatályba lépett módosítása alapján a létesítő okirat lehetővé teheti, hogy szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata döntsön. (A döntéshozó szerv, az alapítók gyűlése vonatkozásában a Ptk. 3:19. § (3) bekezdése alapján a szavazategyenlőség védelme megmarad.)

A három főből álló kuratóriumoknak legfeljebb egy tagja lehet olyan személy, aki nem rendelkezik magyarországi lakhellyel. E törvényi rendelkezésből fakadóan az egyszemélyi ügyvezető kurátor viszont csak magyarországi lakhellyel rendelkező személy lehet. A kuratóriumot évente egyszer kötelező összehívni. Az egyszemélyi ügyvezetésnek is legalább évente egy alkalommal kötelező az alapítvány működéséhez, tevékenységéhez kapcsolódó összes kérdésről döntést hoznia.

Az alapítvány felügyelő szerve: a felügyelőbizottság

Az alapító rendelkezhet arról, hogy az alapítvány szervezetén belül az alapítvány működését, pénzügyeit ellenőrző felügyeleti szerv (felügyelőbizottság) jöjjön létre. Csak a közhasznú jogállású alapítványok esetében kötelező az ügyvezető szervtől elkülönülten működő felügyelő szervet létrehozni, ha az éves bevételük meghaladja az 50 millió forintot. A felügyelőbizottság az alapítónak számol be. A felügyeleti szerv létszámára vonatkozóan nincs megkötés, de általános szabályként elfogadhatjuk, hogy legalább három főből kell állnia. Az alapító döntési jogokat is adhat a felügyelőbizottságnak, például akár a kuratóriumi tagok vagy a szervezet képviselőjének kijelölését is a felügyelőbizottság hatáskörébe utalhatja, ami hasznos lehet akkor, ha az alapító teljes mértékben szeretne kivonulni az alapítvány életéből.

További alapítványi szervek

Az alapítónak lehetősége van további alapítványi szervek létrehozására, azzal a kitétellel, hogy e szervek nem csorbíthatják a kuratórium, a felügyelőbizottság és

a könyvvizsgáló jogait. Az alapítói jogok gyakorlására is létrehozható külön szerv. Vannak példák olyan szervekre is, amelyek funkciója a döntések előkészítése (pl.: az ösztöndíj bizottságok, bíráló bizottságok stb.). Ezek létesítése bizonyos esetekben megkönnyítheti az alapítvány működtetését.

Az alapítvány külső felügyelete

A civil szervezeteknek nagyon ritkán kell igénybe venniük könyvvizsgáló munkáját. A számviteli szabályok betartását, az éves beszámoló és közhasznúsági melléklet megbízhatóságát ellenőrző könyvvizsgáló megbízása akkor kötelező, ha az éves (éves szintre átszámított) bevétel az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában meghaladja a 300 millió forintot[14]. Egyes, általában az 50 millió Ft fölötti támogatási összeget meghaladó pályázati felhívások előírhatnak azonban projektszintű könyvvizsgálatot is.

A bíróság, azaz a szervezet fölötti törvényességi felügyeletet ellátó Törvényszék sajátos helyzetben van az alapítványok működésének biztosítása szempontjából. A bíróság által indított törvényességi felügyeleti eljárás nyomán nem csak az alapítók, tisztviselők, alapítványi szervek esetleges mulasztásai kerülnek napvilágra. Viszonylag gyakran a felügyelt szervezet működésének hiányosságai mögött olyan problémák állnak, amelyek megoldásában is csak a bíróság tud segíteni. Itt nem csak arra kell gondolni, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás keretében kiszabható szankciók általában elvezetnek a jogszerűtlenségek megoldásához. Az alapítványok törvényességi felügyeletén túl a bíróságnak lehetősége van arra is, hogy az alapító kiesése esetén az alapítói jogokat állandó vagy ideiglenes jelleggel magához vonja. Ezzel pedig el lehet kerülni, hogy az alapító kiesése esetleg az alapítvány megszűnéséhez vezessen.

A bíróság a törvényességi felügyeleti eljárás során a következő szankciókat rendelheti el:

1. pénzbírság kiszabása 10.000-900.000 forint közötti összegben;
2. a szervezet által hozott jogszabálysértő vagy a szervezet létesítő okiratába ütköző határozat megsemmisítése, és szükség estén új határozathozatal elrendelése;
3. a döntéshozó szervnek a bíróság, vagy a bíróság által kijelölt személy közreműködésével – a szervezet költségére – történő összehívása;
4. felügyelő biztos kijelölése;
5. megszüntetés.

[14] 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól 16. § (1)

Az egyesület szervezeti felépítése

Az egyesület döntéshozó szerve: a közgyűlés.

Az egyesület döntéshozó szerve a közgyűlés vagy a nagy létszámú szerveztek esetében, ahol a tagok az általuk választott küldöttek megbízásával gyakorolják a szavazati jogukat, a küldöttgyűlés. A közgyűlés ülését évente legalább egyszer kötelező összehívni. A közgyűlés a tagok összességéből áll. Ha a szervezet különleges jogállású – ifjúsági, tiszteletbeli, pártoló stb. – tagokkal is rendelkezik, ők is a szervezet tagjainak számítanak. Akkor is, ha egyébként nincs szavazati joguk. Az alapszabályban kötelező rendelkezni arról, hogy a különleges jogállású tagok tanácskozási joggal részt vehetnek a közgyűlés ülésein. Őket is meg kell hívni a közgyűlés üléseire, illetve az ülés tartása nélkül hozott határozatok esetében is biztosítani kell, hogy elmondhassák véleményüket.

Az egyesület ügyvezetése

Az egyesület ügyvezetését elláthatja egy személy, az ügyvezető is. Gyakoribb azonban, hogy az egyesület ügyvezetését több tagból álló testület, az elnökség (vezetőség) látja el. Az ügyvezető szerv létszámára vonatkozóan az egyetlen – a jogszabály által előírt – kötelező szabály, hogy nem állhat két tagból. A Ptk. a három fős elnökség kialakítását ajánlja, ettől azonban – felfelé – el lehet térni. Mindenképp gondolni kell arra, hogy egy nagyobb létszámú elnökség esetében nehezebb biztosítani az elnökségi tagok többségének megjelenését. A Ptk. 2022. januárban hatályba lépett módosítása lehetővé teszi, hogy szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata döntsön.

A közhasznú egyesületek, alapítványok esetében az egyszemélyes ügyvezetés gyakorlása könnyen ellehetetlenülhet. Ha a közhasznú egyesület, alapítvány ügyvezetése egy személyből áll, akkor az ügyvezető minden jelentős döntés kapcsán köteles a felügyelőbizottság, illetve ennek hiányában az ún. felelős személyek véleményét kikérni. A civil törvény előírja, hogy az érintett szervezetek a véleményezés gyakorlását a létesítő okiratukban szabályozzák. Így az egy személyből álló ügyvezetés rugalmatlanabb lehet, mintha az ügyvezetést egy több tagból álló elnökség/kuratórium látná el. E testületeknek elegendő évente egyszer ülést tartanai. Továbbá a feladatok, jogok is észszerűbben oszthatók meg a testületek és a tisztségviselők között.

Az egyesület felügyelő szerve: a felügyelőbizottság

Az egyesület tagjai közgyűlési döntéssel létrehozhatnak a szervezeten belül működő felügyeleti szervet, felügyelőbizottságot. E szerv feladata az egyesületi szervek, valamint a jogszabályok, az alapszabály és az egyesületi határozatok végrehajtásának ellenőrzése. A civil törvény szerint kötelező felügyelőbizottságot létrehozni, ha a tagok több mint fele nem természetes személy, vagy ha a tagság létszáma a száz főt meghaladja. Továbbá a közhasznú jogállású egyesületek esetében akkor is kötelező az ügyvezető szervtől elkülönülten működő felügyelő szervet létrehozni, ha az éves bevételük meghaladja az 50 millió forintot.

Az egyesület egyéb szervei

Az egyesület saját szervezetén belül más szerveket is létrehozhat. Lehet bármilyen, akár – ad hoc jellegű vagy állandó – bizottsága, tagozata a szervezetnek, de ezek nem gyakorolhatják az egyesület döntéshozói, ügyvezetői és az ellenőrzési funkcióit. A szervezetek maguk állapíthatják meg e szervek ügyrendjét, ezek működésére nincsenek jogi kötelmek.

Az egyesületek külső felügyelete

Az egyesületek külső felügyeletének szabályai csak annyiban térnek el az alapítványokétól, hogy a Törvényszéknek nincs módja arra, hogy tartósan vagy ideiglenesen átvegye a tagságtól a szervezet működtetésének felelősségét.

A civil szervezet önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége

A Ptk. lehetővé teszi, hogy egy egyesület vagy alapítvány jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységet, más néven származtatott jogi személyt hozzon létre. A származtatott jogi személy létrehozása hasznos lehet, ha a szervezet nagyobb területi lefedettséggel működik. Ilyenkor a helyi alapszervezetek, telephelyek stb. működése igényelheti a nagyobb gazdálkodási, irányítási autonómia biztosítását. Akkor is hasznos lehet a származtatott jogi személy létesítése, ha a szervezet intézményt működtet, vagy olyan szolgáltatást nyújt, amelyre speciális követelmények vonatkoznak. Különösen intézményfenntartó alapítványok esetében találunk erre példákat. Érdemes kiemelni a sportegyesületeket is, amelyek gyakran élnek azzal a lehetőséggel, hogy a szakosztályaikat jogi személyiséggel ruházzák fel. Ilyenkor az önálló jogi személyiség abban is segít, hogy a létesítő szervezet alkalmazkod-

ni tudjon a sportáganként is eltérő támogatási, szakmai és érdekképviseleti feladatokhoz.

A civil szervezetek a létesítő okiratukban nyilváníthatják valamely szervezeti egységüket jogi személlyé. A származtatott jogi személy létesítését a nyilvántartásba vételre, vagy a változásbejegyzésre irányuló kérelemmel jelentheti be a létesítő civil szervezet a bíróság felé. A Ptk. rendelkezése alapján a származtatott jogi személynek az alapítótól, a létrehozó civil szervezettől elkülönült szervezettel kell rendelkeznie. A származtatott jogi személynek saját döntéshozatali, irányítási, képviseleti, ellenőrzési rendet kell kialakítani. A származtatott jogi személy működését, felelősségi rendjét, a fenntartó szervezettel való kapcsolatát érdemes külön szervezeti és működési szabályzatban rögzíteni.

A Ptk. előírja, hogy a származtatott jogi személynek a létesítő szervezettől elkülönülő vagyonnal kell rendelkeznie. A származtatott jogi személy része a létrehozó szervezetnek, vagyona is részét képezi a szervezet vagyonának. Ennek ellenére külön kell kezelni a származtatott jogi személy vagyonát és gazdálkodását. A származtatott jogi személy gazdálkodása a legtöbb esetben olyan szinten elkülönül az anyaszervezetétől, hogy külön adószámmal is rendelkezik. Az egyablakos ügyintézési rend miatt a származtatott jogi személy számára adószámot a létrehozó szervezet által a Törvényszékhez benyújtott nyilvántartásba vételi vagy változásbejegyzési kérelmében lehet igényelni.

A civil törvény kimondja, hogy a származtatott jogi személy a beszámolóját a létesítő szervezettel azonos szabályok szerint készíti el, illetve teszi közzé. A civil szervezetek számviteli kötelezettségeit részleteiben szabályozó 479/2016. (XII.28.) Korm. rendelet szerint a jogi személyiségű szervezeti egységekre, a fenntartóval azonos könyvvezetési kötelezettségek is hárulnak. A származtatott jogi személy tartozásaiért a létrehozó szervezet korlátlanul felel. A létrehozó szervezet felelőssége abból fakad, hogy a származtatott jogi személy a szervezet része, akkor is, ha egyébként jelentős szabadsággal rendelkezik a gazdálkodása szempontjából.

Az önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egység megszűnése esetén jogai és kötelezettségei tovább élnek. Ezek a jogi személyre szállnak. A jogi személy szervezeti egység jogi személyiségének megszűnése esetén a jogi személy szervezeti egység törlése iránti kérelmet változásbejegyzési kérelemként kell benyújtani. A kérelemhez csatolni kell a jogi személy szervezeti egység jogi személyiségének megszűnéséről szóló döntést tartalmazó okiratot is. A jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysé-

gének megszüntetésről szóló döntést a jogi személynek közzé kell tenni. A közzétételt valójában a bíróság biztosítja. Az OBH által, a birosag.hu oldalon fenntartott „civil szervezetek névjegyzékén" belül jelenik meg a döntés. Ugyanitt jelenik meg a felhívás, hogy az a hitelező, akinek követelése van, a közzétételtől számított harminc napos jogvesztő határidőn belül követelhet a szervezettől biztosítékot a követelésének rendezésére. A bíróság a jogi személy szervezeti egységet a nyilvántartásból csak akkor törli, ha a szervezet a harminc napos jogvesztő határidő elteltét követően bejelenti, hogy biztosíték adására nem hívták fel, vagy bemutatja azt az okiratot, amely szerint a hitelező a felajánlott biztosítékot megfelelőként elfogadta. A jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egység a jogi személy része, a jogi személy megszűnése után nem képes azt túlélni, hanem vele együtt – attól függetlenül –, hogy a jogi személy megszüntetésére vonatkozó határozat tartalmazza-e vagy sem, a jogi személy megszűnésével a szervezeti egysége is megszűnik.

A civil szervezetek tisztségviselői

Az egyesületek esetében, ha az ügyvezető (mint egy személyből álló ügyvezető szerv) vagy az elnökség (vezetőség) tagjai számítanak vezető tisztségviselőnek. Ehhez hasonlóan az alapítványoknál a kurátor vagy a kuratórium tagjai a vezető tisztségviselők. A végelszámolás és kényszer-végelszámolás megindulása esetén pedig a végelszámoló minősül a civil szervezet vezető tisztégviselőjének.

A Ptk. jogi személyekre vonatkozó rendelkezése szerint a vezető tisztségviselők az ügyvezetési feladatokat látják el. Egyedül, más tisztségviselővel együtt vagy a vezető tisztségviselőkből álló testületben a szervezet ügyvezetéshez kapcsolódó jogokat gyakorolják. A legtöbb civil szervezetnél az ügyvezetés feladatai és jogkörei megoszlanak a testületek és a tisztségviselők között. Az egyesületi/kuratóriumi elnök nagyon gyakran kap önálló döntési jogköröket. Egyes esetekben pedig jogszabály írja elő, hogy egy adott jog vagy kötelezettség gyakorlása nem lehet testületi felelősség (pl. a munkáltatói jogok gyakorlása). A felügyelőbizottság tagjai a szervezet tisztségviselői. Jogköreik a szervezet működésének ellenőrzéséhez kapcsolódnak.

Ki lehet civil szervezeti tisztségviselő?

Az egyesület, alapítvány tisztségviselője egyaránt lehet természetes vagy jogi személy. Ha a vezető tisztségviselő vagy a felügyelő bizottság tagja jogi személy, akkor köteles kijelölni azt a természetes személyt,

aki a vezető tisztségviselői feladatokat a nevében ellátja. A természetes személy vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályokat erre kijelölt személyre is alkalmazni kell. Ugyanez érvényes a felügyelőbizottság tagjaira is. Ha a felügyelőbizottsági tag jogi személy, a jogi személy köteles kijelölni azt a természetes személyt, aki a felügyelőbizottsági tagi feladatokat a nevében ellátja. A felügyelőbizottsági tagokra vonatkozó szabályokat a kijelölt személyre is alkalmazni kell.

Csak nagykorú, cselekvőképes személy lehet tisztségviselő. A bűncselekményekért elítélt személy csak akkor lehet tisztségviselő, ha már mentesült a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól. Kizáró okot jelent az is, ha valakit eltiltottak a civil szervezetek vezetésétől, vagy annak a tevékenységnek a gyakorlásától, amelyet a szervezet végez. Jogi személy is lehet vezető tisztségviselő, de köteles kijelölni azt a természetes személyt, aki a vezető tisztségviselői feladatokat a nevében ellátja. Erre a kijelölt személyre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a természetes személy tisztségviselőkre. A közhasznú szervezetek tisztségviselőire további kizárási szabályok is vonatkoznak. Olyan személy három évig nem lehet tisztségviselő, akiről feltételezhető, hogy egy másik közhasznú szervezet esetleg miatta halmozott fel a megszűnéséhez vezető köztartozást, illetve miatta részesült valamilyen, a NAV által kiszabott szankcióban.

A felügyeleti szerv tagjaira a vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályokon túl további kikötések is érvényesek. Általános szabály, hogy olyan személy nem lehet a felügyelőbizottság tagja, akinek a hozzátartozója a szervezet tisztségviselője. A közhasznú szervezetek esetében a szervezet munkavállalói, a szervezetnél munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban állók, néhány kivétellel a szervezet célszerinti juttatásaiból részesülők, illetve ezek közeli hozzátartozói szintén nem lehetnek felügyelőbizottsági tagok. A felügyelőbizottsági tag csak olyan cél szerinti juttatásban részesülhet, amelyet az alapszabály szerint az egyesület más tagjai is megkapnak. Továbbá cél szerinti juttatásként mind az egyesületi, mind az alapítványi tisztségviselők igénybe vehetnek olyan nem pénzbeli szolgáltatást, amelyhez bárki más is megkötés nélkül hozzáférhet.

A külföldi, valamint nem Magyarországon élő természetes vagy jogi személyek is lehetnek tisztségviselők. Amint fentebb jeleztük az alapítványok esetében a kuratóriumi tagok többségének rendelkeznie kell belföldi lakhellyel. Az egyesületek esetében – ha az alapszabály ezt lehetővé teszi – a

tisztségviselők legfeljebb egyharmada az egyesület tagjain kívüli személyek közül is választható.

Hogyan keletkezik és szűnik meg a tisztségviselők megbízatása?

A vezető tisztségviselőt mindig a döntéshozó szerv kéri fel (választja meg). A vezető tisztségviselő írásban (teljes bizonyító erejű magánokirati formában) tesz nyilatkozatot a tisztség elfogadásáról. A Kúria vonatkozó ítélete alapján az elfogadó nyilatkozat megtételének keltétől indul a vezető tisztségviselő megbízatása. A vezető tisztségviselő megbízatása egyesületek esetében legfeljebb 5 évre szólhat. Csak az alapítványok esetében lehetséges a vezető tisztségviselő határozatlan idejű megbízása. Ha a megbízatás határozott időre szól, és ennek ideje eltelik, akkor a mandátum automatikusan megszűnik. Erről nem kell nyilatkozatot tennie az érintett (volt) tisztségviselőnek. A tisztújító közgyűlés jegyzőkönyvében vagy az alapítvány esetén alapítói határozatban mindig célszerű rögzíteni, hogy miért szűnt meg a tisztségviselő megbízatása.

A döntéshozó szerv bármikor visszahívhatja a tisztségviselőt (a Ptk. 3:25. § (1) bekezdés c) pontja alapján). A visszahívásról a döntéshozónak határozatot kell hozni. Ezt a határozatot írásban kell közölni a tisztségviselővel. A megbízatás a közlés időpontjában megszűnik. A szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy a megszűnés időpontjában legyen olyan személy, aki átveszi az ügyek intézését. A tisztségviselő általában indoklás nélkül visszahívható. Az alapítványok esetében kivételt ír elő a Ptk. A határozott időre megbízott kuratóriumi tagot (és az egyszemélyi ügyvezetőt, a kurátort) a megbízatásának lejárta előtt csak az alapítványi cél megvalósításának közvetlen veszélyeztetése esetén hívhatja vissza az alapítói jogok gyakorlója. Ez esetben a döntés megalapozottságát bizonyítani kell. A vezető tisztségviselő bármikor és indoklás nélkül lemondhat a tisztségéről. A lemondásról írásban kell nyilatkozni. A lemondó nyilatkozatot egy másik vezető tisztségviselőnek vagy a döntéshozó szervnek címezve kell megfogalmazni. Annak érdekében, hogy a szervezet működőképessége fennmaradjon a Ptk. lehetővé teszi, hogy a lemondás az új vezető tisztségviselő kijelölésével vagy megválasztásával, ennek hiányában legkésőbb a bejelentéstől számított hatvanadik napon váljon hatályossá. Ezt a lehetőséget célszerű a létesítő okiratban rögzíteni. Ennek hiányában jogfenntartó nyilatkozatot lehet tenni. Ha a szervezetnek a lemondás ellenére maradt képviseletre jogosult tisztségviselője, akkor nyilatkozatot tehet a lemondást bejelentő tisztségviselő

felé. Ebben nyilatkozhat arról, hogy a lemondás a tisztújítást követően, de legkésőbb 60 nap elteltével szűnik meg. A fent említett eseteken túl a vezető tisztségviselő megbízatása megszűnik:

– a vezető tisztségviselő halálával vagy jogutód nélküli megszűnésével;
– a vezető tisztségviselő cselekvőképességének a tevékenysége ellátásához szükséges körben történő korlátozásával;
– a vezető tisztségviselővel szembeni kizáró ok bekövetkeztével.

A civil szervezeteknél a szervezetet érintő információk fölötti rendelkezés a vezető tisztségviselők feladata. A tagnak, alapítónak joga van megismerni a szervezet működését, tevékenységét. A tisztségviselő köteles számukra felvilágosítást adni és iratbetekintést biztosítani. A felvilágosítást és az iratbetekintést a vezető tisztségviselő írásbeli titoktartási nyilatkozat megtételéhez kötheti, de akár meg is tagadhatja, ha az a szervezet üzleti titkát sértené, ha a felvilágosítást kérő a jogát visszaélésszerűen gyakorolja, vagy felhívás ellenére nem tesz titoktartási nyilatkozatot. A felvilágosítást kérő, ha a felvilágosítás megtagadását indokolatlannak tartja, a nyilvántartó bíróságtól kérheti a jogi személy kötelezését a felvilágosítás megadására, illetve – a Ptk. 2022. január 1-jén hatályba lépett módosítása alapján – az iratbetekintés biztosítására is.

A felvilágosítás és az iratbetekintés körében is a jogi személy érdekei megelőzik a tag vagy alapító érdekét. Ezt az érdekkonfliktust a törvény úgy oldja fel, hogy bizonyos információk kiadását üzleti titok sérelme esetén titokvállalási nyilatkozathoz lehet kötni, amelynek hiányában, vagy a felvilágosítás jogának visszaélésszerű gyakorlása esetén (visszaélésnek minősül például az, ha egy gazdasági társaság versenytársa kíván elenyésző részesedése alapján üzleti titkokhoz hozzájutni) akár meg is lehet tagadni a tagtól vagy az alapítótól. Ebben a vitában – vajon sérül-e a jogi személy üzleti titka, jogos-e az információ megtagadása – a nyilvántartó bíróság a külön törvény szerinti eljárási rend szerint jogosult döntést hozni.

A döntési jogkörök megosztása a civil szervezeten belül

A legrugalmatlanabb működési szabályokat valójában nem a törvények írják elő. A szervezetek létesítő okiratainak tartalmát illetően az a sajátos helyzet állt elő, hogy a szervezeti és ügyrendi kérdésekben a „szokásjog” jobban köti a szervezeteket, mint a jogszabályok szövege, vagy a bírói gyakorlat. Ezért érdemes a szervezet megalapítása

előtt – még inkább akkor, amikor már vannak működési tapasztalatok – megvizsgálni, hogy lehet-e észszerűbbé tenni a szervezet működését. A hatályos jogszabályok és a joggyakorlat alapján a szervezetek erős autonómiával bírnak abból a szempontból, hogy miként osztják fel a feladatokat és döntési jogosítványokat a szervezet tisztségviselői és különböző szervei között. Az alapítvány alapítója szinte bármilyen jogkör gyakorlását az alapítvány képviselőjének, tisztségviselőjének, vagy más alapítványi szerv hatáskörébe utalhatja. Hasonló a helyzet az egyesületek esetében is. A kizárólag a közgyűlés által gyakorolható jogokon, feladatokon kívül minden más szerepkört úgy érdemes felosztani a szervezet elnöksége és tisztségviselői között, hogy annak feladatai ténylegesen elvégezhetők, illetve dokumentálhatók legyenek. Nem érdemes olyan ügyeket a döntéshozó szerv hatáskörébe utalni, amelyek ellátása feltételezi a rugalmasságot. Ilyen ügy például a tagfelvétel, a munkáltatói jogok gyakorlása, a szerződések megkötésének szabályozása is. Ha ezekben az ügyekben a szervezet fontosnak érzi a testületi szintű döntést, inkább csak a jóváhagyásra irányuló kötelezettséget érdemes kikötni a döntéshozó szerv részére.

● Az egyesületek esetében <u>kizárólag</u> a közgyűlés feladata lehet:

– az alapszabály megállapítása, módosítása;
– az egyesület megszűnésének, egyesülésének és szétválásának elhatározása;
– a végelszámoló kijelölése;
– az éves költségvetés megállapítása;
– az éves beszámoló és közhasznúsági melléklet elfogadása;
– a tiszteletbeli tagság létesítése és visszavonása;
– a vezető tisztségviselők megválasztása, visszahívása;
– a tagdíj mértékének, esedékességének és teljesítési módjának megállapítása;
– a szervezetet érintő hirdetési, reklám-, illetve közvetítési jogokkal kapcsolatos egy évnél hosszabb időre szóló szerződés megkötésére irányuló felhatalmazás megadása;
– a felügyelőbizottság tagjainak megválasztása, visszahívásuk és díjazásuk megállapítása;
– a választott könyvvizsgáló megválasztása, visszahívása és díjazásának megállapítása.

● Az egyesületek esetében az ügyvezetés feladata lehet:

– a Ptk. 3:21. § (1) szerint: a jogi személy irányításával kapcsolatos olyan döntések meghozatala, amelyek nem tartoznak a tagok vagy az alapítók hatáskörébe;
– a civil törvény 17. § (5) szerint: A civil szervezet ügyvezető szervének feladata a működőképesség fenntartása, és a fenyegető fizetésképtelenség esetén a hitelezők érdekeinek szem előtt tartásával a szükséges intézkedések meghozatala, illetve kezdeményezése;
– a beszámolók előkészítése és azoknak a közgyűlés elé terjesztése, a letétbe helyezés biztosítása;
– az éves költségvetés elkészítése és annak a közgyűlés elé terjesztése;
– az egyesületi vagyon kezelése, a vagyon felhasználására és befektetésére vonatkozó, nem a közgyűlés hatáskörébe tartozó döntések meghozatala és végrehajtása;
– az egyesület jogszabály és az alapszabály szerinti szervei megalakításának és a tisztségviselők megválasztásának előkészítése;
– a közgyűlés összehívása, a tagság és az egyesület szerveinek értesítése;
– az ügyvezető szerv által összehívott közgyűlés napirendi pontjainak meghatározása;
– az egyesületet érintő megszűnési ok fennállásának mindenkori vizsgálata és annak bekövetkezte esetén az e törvényben előírt intézkedések megtétele; és
– a tiszteletbeli tag kivételével a tagfelvételről szóló döntés;
– az egyesület nevével, címerével, logójával és minden a nevéhez kapcsolódó joggal kapcsolatos egy évnél rövidebb idejű szerződéskötésre vonatkozó döntés (a hosszabb időtartamra szóló szerződésekhez közgyűlési döntése szükséges)

● Az alapítványok esetében <u>kizárólag</u> alapító feladata lehet:

– az alapító okirat megállapítása, módosítása;
– a döntés arról, hogy az alapító kiesése esetén ki gyakorolja tovább az alapítói jogokat;
– az alapítvány nyilvántartási, változásbejegyzési ügyeinek intézése a Törvényszék előtt;
– az alapítvány tisztségviselőinek kijelölése, visszahívása;
– az alapító vagyon átruházása az alapítványra;
– rendelkezés az alapító vagyon felhasználásának módjáról.

● Az alapítványok esetében kizárólag az ügyvezetés feladata lehet*

– az alapító felszólítása a vagyoni hozzájárulás teljesítésére, ennek eredménytelensége esetén a nyilvántartó bíróság irányába történő bejelentés megtétele;
– az alapító jogok gyakorlása, ha az alapító meghalt, jogutód nélkül megszűnt vagy más okból az alapítói jogait véglegesen nem gyakorolja, amennyiben nem jelölt ki más személyt vagy alapítványi szervet e jogok gyakorlására;
– a kedvezményezett részére szóló juttatásról szóló döntés, ha az alapító okirat nem jelöli meg egyértelműen a kedvezményezettet, és a juttatás teljesítésének szabályait;
– az éves beszámoló és közhasznúsági mellékletet elfogadása;
– az adóbevallások elfogadása;
– a végelszámolási folyamatban: a beszámoló(k), adóbevallás(ok) a vagyonfelosztásról szóló döntés, a zárójelentés, a civil szervezet vagyoni részesedésével működő jogalanyok sorsáról szóló döntés;
– az éves költségvetés megállapítása;
– a számviteli politika és egyéb a jogszabályokban előírt és szükséges belső dokumentum elfogadása;
– szükség esetén a befektetési szabályzat elfogadása;
– a közhasznú jogállás nyilvántartásba vételének kérelmezése, ha az nem igényli az alapító okirat módosítását;
– a szervezetet érintő hirdetési, reklám-, illetve közvetítési jogokkal kapcsolatos egy évnél hosszabb időre szóló szerződés megkötésére irányuló felhatalmazás megadása;
– a választott könyvvizsgáló megválasztása, visszahívása és díjazásának megállapítása;
– a végelszámoló kijelölése.

*Nem számítva azt az esetet, amikor az ügyvezető szerv hatáskörébe utalja az alapítói jogok gyakorlását.

A civil szervezet képviselete

Minden civil szervezet esetében kötelező a vezető tisztségviselők köréből egy vagy több képviselőt megválasztani/kijelölni a szervezet törvényes képviseletére. A képviseleti joggal rendelkező tisztségviselő jogosult eljárni, aláírni a szervezet nevében. Az alapszabály/alapító okirat rendelkezése szerint a képviselet módja lehet önálló vagy együttes. Szintén a létesítő okiratban kell rögzíteni a képviseleti jog terjedelmét, amely általános vagy különös lehet. A képviseleti jog gyakorlását nem lehet feltételhez kötni. Például nem lehet olyan szabályt alkotni, hogy a tisztségviselő az elnök akadályoztatása esetén képviseli a szervezetet.

Önálló képviseleti jog

Az önálló képviseleti joggal rendelkező személy jogosult arra, hogy a civil szervezet nevében egyedül járjon el (pl. egyedül járhat el a bíróság előtt, önállóan írhatja alá a szerződéseket stb.) Egy szervezetben akár több tisztségviselő is rendelkezhet önálló képviseleti joggal. A képviseleti jogot meg kell különböztetni az alapszabály/alapító okirat által meghatározott döntési, irányítási jogköröktől. Az önálló képviseleti joggal rendelkező tisztségviselő sem jogosult döntéseket hozni az arra jogosult testületek, személyek helyett.

Együttes képviseleti jog

Együttes képviseletről beszélünk akkor, ha a képviseleti jogát csak egy másik tisztségviselővel közösen gyakorolhatja a képviselő. Itt is el kell választani a képviseleti jog és az egyéb jogkörök gyakorlását. Előfordulhat, hogy az egyesületi/kuratóriumi elnök együttes képviseleti jogot gyakorol a „külső szereplők” irányában, miközben a szervezet szabályai szerint bizonyos ügyekben egyedül jogosult dönteni.

Ugyanaz a személy egy féle módon tudja gyakorolni a képviseleti jogát. Például nem szabad olyan szabályozást alkotni, hogy a képviselő a szerződéseket önállóan írja alá, de a bankszámla fölött valaki mással együttesen rendelkezik.

Általános képviseleti jog

Az általános terjedelmű képviseleti jog esetén a képviselő kivétel nélkül, minden ügyben képviselheti a szervezetet.

Különös képviseleti jog

A különös képviselet esetében a képviselőnek csak egy ügyet vagy az ügyek meghatározott körét érintően van képviseleti joga. (Pl. rendelkezhet a bankszámla fölött, de nem köthet szerződést.)

A képviseleti jogot nem csak tisztségviselők gyakorolhatják

A létesítő okirat, a szervezet belső szabályzata vagy az ügyvezetés az ügyek meghatározott csoportjára nézve a szervezet munkavállalóit írásbeli nyilatkozattal a jogi személy képviseletének jogával ruházhatja fel. Ehhez igazodik a civil törvény értelmező rendelkezése is, amely felelős személyként határozza meg a civil szervezet vezető tisztségviselőjét, a létesítő okiratában és belső szabályzataiban vezető tisztségviselőként megjelölt vagy egyébként érdemi döntési jogkörrel rendelkező személyt, valamint azt a személyt, aki a létesítő okirat felhatalmazása, a civil szervezet döntéshozó szervének határozata vagy szerződés alapján a civil szervezet képviseletére vagy pénzforgalmi számlája feletti rendelkezésre jogosult.

Milyen felelősséget viselnek a civil szervezetek tisztségviselői?

Attól függően, hogy kinek tartozik vele, a vezető tisztségviselő felelőssége kétféle lehet. A tisztségviselő felelőséggel tartozik a szervezet felé, illetve a harmadik személyek (pl. hitelezők) felé.

Felelősség a szervezet iránt

A vezető tisztségviselő lényegét tekintve megbízási viszonyban áll a szervezettel. Ez akkor is igaz, ha nem kap ellenértéket a tisztségviselői feladat ellátásáért. Ezért a szervezetnek okozott károkért úgy felel, mintha szerződésszegést követett volna el. A károkozás esetén kártérítési kötelezettséggel tartozik a szervezet felé. (Ptk. 3:24. §) A kártérítési igényt a döntéshozó szerv, az új ügyvezetés vagy a fizetésképtelenné vált és felszámolási eljárás alá került jogi személy felszámolója érvényesítheti a jogi személy nevében. Amennyiben az ügyvezetés több tagból áll, a felelősség egyetemleges a tisztségviselők között.

Az egyesület tagjával szemben is felelhet a vezető tisztségviselő. Ha az egyesület jogutód nélküli megszűnik, az egyesületnek okozott károk miatti kártérítési igénnyel léphet fel az, aki az egyesület tagja volt a törlés időpontjában. Kártérítési igényt terjeszthet elő a vezető tisztségviselővel szemben az is, akinek a részére a fennmaradó egyesületi vagyont át kellett adni, vagy át kellett volna adni. A kártérítési igényt a jogerős bírósági törléstől számított egy éven belül lehet érvényesíteni (Ptk. 3:86. § (1) bekezdés).

Mérföldkövek

Mindenki alapíthat civil szervezetet, illetve részt vehet annak tevékenységében

Szerveződni, egyesületet, civil társaságot alapítani, illetve ahhoz csatlakozni mindenkinek joga van. Az egyesülési jog az egyik legalapvetőbb polgári szabadságjog, amelyet közel azonos tartalommal fogalmaz meg és szavatol:

– Magyarország Alaptörvénye: „Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni."[15]

– Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya: „Mindenkinek joga van a másokkal való szabad egyesülésre."[16]

– Európai Alapjogi Charta: „Mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való bármilyen szintű, különösen politikai, szakszervezeti és polgári célú egyesüléshez, ami magában foglalja mindenkinek a jogát ahhoz, hogy érdekei védelmére szakszervezetet alapítson, vagy azokhoz csatlakozzon."[17]

Alapítványt is bárki létrehozhat valamely tartós cél elérése érdekében. A természetes illetve a jogi személy a vagyonával szabadon rendelkezhet. Így a vagyonhoz fűződő jogon túl az egyesülési jog is érvényre jut az alapítványokban. Az alapítvány szervezetéhez tartozó, az alapítvány céljának megvalósításában részt vevő személyek az egyesülési jog alapján vesznek részt a szervezet életében.

…A gyermekek, fiatalok is?

Az ENSZ gyermekjogi egyezménye[18] szerint a szabad egyesülés és a békés gyülekezés joga a 18 évnél fiatalabb gyermekeket és fiatalokat is megilleti. Az egyezményhez Magyarország is csatlakozott. Az egyezmény hazánkban nem megteremtette, hanem nyomatékosította, hogy az egyesülési jogot a gyermekek is gyakorolhatják.

Az egyesülési jog szabad gyakorlásából fakad, hogy az egyesületeknek lehetnek kiskorú tagjai is, azonban a cselekvőképességük korlátozott, ezért a felnőttektől eltérő módon tudnak részt venni a szervezet életében:

[15] Magyarország Alaptörvénye SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG VIII. cikk (2):
[16] ENSZ Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 22. cikk
[17] Európai Alapjogi Charta I. CÍM SZABADSÁGOK 12. cikk A gyülekezés és az egyesülés szabadsága:
[18] 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről 15. cikk https://njt.hu/jogszabaly/1991-64-00-00 (Letöltés: 2023. 07. 27.)

– a 0-14 év közötti gyermekek tagok lehetnek, de a szülő/törvényes képviselő szavaz helyettük;
– a 14-18 év között a kiskorú tagságához szülői/gondviselői beleegyezés szükséges, de önállóan vesz részt a döntéshozatalban;
– 18 év alatt nem választhatók meg vezető tisztségviselőnek (az ügyvezető és felügyelő szerv tagjának);
– az alapszabályban létre lehet hozni az egyesületen belül olyan egy személyből vagy több tagból álló szervet, amely a gyermek és/vagy fiatal tagok hatékonyabb bevonását, a véleményezési joguk megerősítését szolgálja. E szervek tagságára a gyermek és fiatal tagok is megválaszthatók vagy felkérhetők a szülő/gondviselő hozzájárulásával.
– A gyermek és fiatal tagok által fizetett tagdíj mértéke eltérhet a felnőttekétől, de emiatt nem csökkenhet a szavazati joguk.

Alapítványt nem alapíthat kiskorú (18 év alatti) személy. Ezt a Ptk. és a civil törvény sem zárja ki élesen. De létezik bírósági döntés, amely elveti, hogy cselekvőképtelen (14 év alatti) vagy korlátozottan cselekvőképes (14-18 év közötti) kiskorú alapítói jogokat gyakoroljon[19].

Önálló döntési joga a gyermekeknek csak a mindennapi életben szokásos csekély jelentőségű ügyletek körében van. Az alapítványi vagyon átruházása a vagyon mértékénél fogva azonban kívül esik ezen a körön. A cselekvőképtelen 14 év alattiak és a korlátozottan cselekvőképes 14-18 év közötti fiatalok esetében kötelező lenne szülői/gondviselői engedélyezés, jóváhagyás az alapítói jogok gyakorlásával járó jognyilatkozatok megtételéhez is. Az ilyen jellegű kontroll kiüresítené az alapítói jogok gyakorlását.Az alapítványokra is igaz, hogy 18 év alatt senki nem lehet az alapítvány tisztségviselője.

Már a szervezet alapításához is érdemes segítséget kérni! A civil közösségi szolgáltató központok úgy nyújtanak segítséget a civil szervezetek létesítéséhez, hogy beépítik a saját és más szervezetek működésének tapasztalatait. Így már az alapítás

[19] Az alapítói jogok gyakorlására kiskorú személy nem jelölhető ki, mert az alapítói jogok gyakorlása meghaladja a mindennapi élet szokásos szükségleteinek fedezésére szolgáló, kisebb jelentőségű szerződések megkötésének körét, továbbá a Ptk. jogi személyekre és alapítványra vonatkozó rendelkezései kiskorút nem is jogosítanak fel jognyilatkozat önálló tételére. FÍT Pkf.25 415/2015/3., BDT2015. 3332.

előtt fel tudják hívni az alapítók figyelmét arra, ha valami nem, vagy nehezen egyeztethető össze a civil szervezeti jellemzőkkel. A tanácsadás segítségével nagyon sok későbbi gazdálkodási, jogi, adózási stb. probléma előzhető meg.

A civil szervezetek működésének kezdetei

A szervezetek működésének első éve különös figyelmet érdemel. Egy sor új eljárást kell a gyakorlatban megismerni és alkalmazni. Meg kell kezdeni a szervezet működtetését, közösségi és szakmai munkáját. Ez az időszak forrásszervezési szempontból is érdekes, hiszen az állami és a magán támogatási lehetőségek igazából csak több év után válnak teljes mértékben elérhetővé, de ehhez is arra van szükség, hogy a szervezetek már az indulás időszakában megalapozzák a későbbi lehetőségeiket. Az alábbiakban néhány látszólag egyszerű, de mégis odafigyelést érdemlő dologra szeretnénk felhívni az induló szervezetek figyelmét. Az összeállítás hasznos lehet azoknak a szervezeteknek is, amelyeknél tisztújítás következett be, esetleg egy kevésbé aktív időszak után indulnak újra.

Kötelező szabályzatok

A jogszabályok csak részben, az általános (mindenki számára kötelező) rendelkezések szintjén szabályozzák a civil szervezetek működését, tevékenységét. A speciális, csak az adott szervezetre érvényes szabályok, eljárások megalkotása a szervezetekre hárul. Egyes szabályzatok megalkotása minden szervezet számára kötelező. Ezek elkészítését a törvények írják elő. Kötelezően elkészítendő szabályzatok közé tartozik a szervezet létesítő okirata, a számviteli politika, illetve a személyes adatok kezelésével összefüggő tájékoztatók és az adatvédelmi nyilvántartás elkészítése. A szervezetnek van lehetősége, de nem kötelező szervezeti és működési szabályzatot alkotnia. Egyéb szabályzatot akkor kell megalkotni, ha a szervezet működésében olyan körülmény következik be, ami a szabályozást indokolttá teszi. Befektetési szabályzatot kell elfogadnia a szervezetnek akkor, ha befektetési tevékenységet végez (pl. leköti a vagyonának egy részét, biztosítási kötvényt vásárol). A szervezetek szakmai/közösségi tevékenysége is megkövetelheti, hogy a szervezet belső szabályokat alkosson. Az állami, önkormányzati feladatok átvállalása pl. azzal is együtt jár, hogy a civil szervezet megalkotja ugyanazokat a szabályzatokat,

amelyeket bármely más közszolgáltatónak is meg kell alkotnia az adott területen.

Számviteli politika

A megalakulást követő 90 napon belül a szervezet köteles számviteli politikát készíteni. A számviteli politika célja, hogy a szervezet adottságainak figyelembevételével, részletesen rögzítse a számviteli alapelveknek és jogszabályi előírásoknak megfelelő eljárásokat, módszereket, amelyek mentén a gazdasági adminisztráció minden érintett számára követhető, végrehajtható. A számviteli politika minimálisan tartalmazza:

- a pénzkezelési szabályzatot;
- az eszközök és források leltárkészítési és leltározási és selejtezési szabályzatát;
- az eszközök és források értékelési szabályzatát;
- illetve a kettős könyvvitel vezetése esetén a számlarendet és a számlatükröt.

A működés során végig figyelni kell arra, hogy a számviteli törvény változása esetén 90 napon belül aktualizálni kell a számviteli politikát. A számviteli politika kialakítása a szervezet hivatalos képviselőjének a felelőssége. A gyakorlatban a könyvelő és a szervezet tisztségviselőinek együttműködése szükséges a szabályzatok elkészítéséhez.

A személyes adatok kezelésével összefüggő dokumentumok

A civil szervezetek általában nem minősülnek közfeladatot ellátónak, ezért nem kötelező adatvédelmi szabályzatot alkotniuk. Szükséges azonban adatvédelmi nyilvántartást készíteniük. Emellett gondoskodniuk kell azok megfelelő tájékoztatásáról, akiknek az adatait kezelik. Ehhez szükség lehet az ún. adatkezelési tájékoztatók kidolgozására, közzétételére. Ezek tartalmazzák az adatkezelés céljával, jogalapjával, az érintetteket megillető jogokkal stb. kapcsolatos információkat. Célszerű lehet tevékenység- vagy ügycsoportonként összeállítani a tájékoztatókat. Készíthető adatkezelési tájékoztató pl. a rendezvényekhez, az internetes megjelenéshez, a humánerőforrás gazdálkodáshoz stb. kapcsolódóan.

A döntéshozó/ügyvezető szerv ülésének összehívása

Évente legalább egy alkalommal kötelező összehívni az egyesületek közgyűlését/küldöttgyűlését. Ennek a kötelezően megtartandó gyűlésnek az időpontját célszerű

összekapcsolni az éves beszámoló elfogadásával. Az előző évről szóló beszámolót és a közhasznúsági mellékletet május 31-ig kell elfogadni és közzétenni. Az éves rendes közgyűlés időpontját érdemes beszámoló elfogadásához időzíteni. A közgyűléseket általában áprilisban-májusban tartják a szervezetek, mert eddig biztosan elkészíthető a beszámoló pénzügyi és szakmai része is.

A megalakulást követő első évben egy szervezetnek azonban érdeke, hogy minél hamarabb elfogadja és letétbe helyezze a beszámolóját. A téli-tavaszi időszakban több olyan pályázat jelenik meg, melynél feltétel, hogy a szervezet rendelkezzen legalább egy lezárt üzleti évvel, azaz legyen elfogadott, és letétbe helyezett beszámolója. Egy alakuló szervezet esetében a beszámolót általában érdemes január-február hónapban elfogadni.

Az alapítványok esetében a beszámolót a kuratórium fogadja el. A kuratóriumnak is évente egy alkalommal üléseznie kell. Kuratórium ülését célszerű a beszámoló elfogadáshoz igazítani.

Az egyesületek elnökségére is érvényes, hogy évente egy alkalommal ülést kell tartaniuk. Az esetükben az ülést a beszámolót elfogadó közgyűléshez célszerű igazítani. Az egyesületek esetében gyakran az elnökség feladata a beszámoló elfogadását előkészíteni a közgyűlésre.

A civil szervezetek működésének kezdetei és a civil szervezetek mindennapjai könyvelői szemmel

Működés a civil szervezeteknél

A civil szervezetek élete során rendkívül meghatározó az alapító okiratuk, alapszabályuk tartalma, éppen ezért már az alakulás során fontos kiemelten figyelni a szövegezésére.

Alapító okirat, alapszabály

A jó alapító okirat, alapszabály elkészítése a civil szervezet vezetőségének, és a gazdasági-könyvelési szakember összehangolt munkáját követeli meg, és bár ügyvédi segítség igénybevétele továbbra sem kötelező, erősen javasolt egy jogi kontroll az alapdokumentumra. Amikor elkészült az alapító okirat, alapszabály, akkor a bíróságra benyújtás közben nagyon fontos, hogy lehetőség szerint rögtön kérjen a szervezet adószámot. Ha ez elmaradt volna, akkor a bejegyzést követően egy változásbejegyzési kérelemben kérhető az adószám. A kérelmet szintén a bírósághoz kell benyújtani, amely hivatalból szerzi be az adószámot a civil szervezet részére.

Kezdjünk bele!

Ha már van a szervezetnek adószáma, akkor az alábbi teendői vannak:

1. cégkapu nyitása,
2. ellenőrizni, hogy az adóhatóságnál van-e a vezető tisztségviselőnek hozzáférése,
3. bejelentkezés az önkormányzati adóhatósághoz (fontos, főként az alapítványok esetében kiemelt jelentőséggel bír)
4. amennyiben számla kiállítására is sor kerül majd, online számla regisztráció az adóhatóságnál, de számla kiállítás hiányában is értékes információkat nyerhetünk vele, így célszerű ezt mindenképpen végrehajtani
5. döntés a könyvelés mikéntjéről, a könyvvezetés módjáról

Opcionális feladatok:

1. cégkapu megbízott generálása (pl. könyvelőnek, gazdasági vezetőnek stb.)
2. meghatalmazás állami és önkormányzati adóhatósághoz (pl. könyvelőnek stb.)
3. adóhatóság online felületén a szervezet törzsadatainak kontrollja, esetleg annak korrigálása az XXT201 adatlapon.

A mindennapi működés problémás területei

A mindennapi működés során nagyon fontos, hogy a civil szervezet tisztában legyen a rá vonatkozó jogi és adójogi szabályokkal, legalábbis a fontosabbakkal. A szűkös terjedelmi keretek miatt azokat emeljük ki, amelyek rendszerint gondot okoznak:

1. A civil szervezetek is alanyai az áfának, fontos tehát monitorozni, hogy milyen tevékenységek azok, amelyeket folytatunk, és ehhez hogyan igazodik a választott áfa státusz. Fontos tudni, hogy maga az áfatörvény nem tesz különbséget cél szerinti és vállalkozási tevékenység között! Az egyik legjobb példa erre pl. az óvodai térítési díj, és az ehhez kapcsolódó étkezési térítési díj. Míg az intézményi térítési díj a tevékenység közérdekű jellegére tekintettel áfamentes – mert az alapítvány, egyesület e tekintetben közszolgáltató –, addig az étkeztetés nem áfamentes tétel (természetesen választható rá az alanyi áfa mentesség, de akkor ennek kell szerepelnie a NAV törzsadatában);
2. Több civil szervezet életében felmerül, hogy pl. internetes felületeken hirdetést ad fel, és áfa státusza valamilyen mentességre utal, akkor, ha ezek a szolgál-

tatók külföldiek (legyen szó uniós vagy harmadik országbeli partnerről), belföldön áfa fizetési kötelezettség keletkezik, melyet áfamentes státusz melletti jelöléssel havonta kell bevallani az adóhatósághoz, természetesen nem megfeledkezve a fizetési kötelezettség teljesítéséről sem;

3. Számviteli szempontból fontos tudni, hogy az alakulást követően számviteli szabályzatokat kell készíteni, melynek meglétét ellenőrizheti az Állami Számvevőszék. Ezeket a szabályzatokat a vezető tisztségviselő felelőssége elkészíteni, egy általános könyvelési szerződésnek nem tárgya ezek elkészítése, viszont az tény, hogy csak együtt a könyvelővel készülhet hatékony és jó szabályzat, hiszen ezek a szervezet működését is meghatározhatják. Kiemelt szerepe van az ún. pénzkezelési szabályzatnak, így ezt fokozott figyelemmel kell elkészíteni;
4. Amennyiben a szervezet törekszik a közhasznú jogállás megszerzésére két éves működést követően, akkor fontos, hogy monitorozzák a civil törvényben foglalt mutatószámoknak való megfelelést;
5. Új és/vagy kis szervezetek esetén nem csak a munka elvégzéséhez, hanem a közhasznú jogállás megszerzéséhez és fenntartásához, de a mindennapi működéshez is jól jönnek a közérdekű önkéntesek, de fontos tudni, hogy a közérdekű önkéntesek foglalkoztatásához a szervezetnek regisztrálnia kell az illetékes minisztériumnál fogadó szervezetként.
6. A civil szervezet részére kötelező a költségvetés készítése, és annak elfogadása amennyiben törekszünk a közhasznú jogállás megszerzésére, akkor már a költségvetés tekintetében, az abban szereplő adatokat is nézzük meg a mutatóknak való megfelelés szempontjából.
7. Már a működés során fontos a bizonylatokat valamilyen módon megjelölni a könyvelés részére, ha van alap- és vállalkozási tevékenységünk, illetve ha az alaptevékenységben van közhasznú tevékenységünk is, akkor az ehhez tartozó bizonylatokat is meg kell jelölni, hiszen jó könyvelés e nélkül nincs.
8. Támogatások kezelése szempontjából kiemelten fontos, hogy a támogatási szerződések és/vagy a hozzátartozó dokumentáció tartalmaz(hat) számvitelt is érintő előírásokat, így szükséges, hogy azt a könyvelés is lássa. A támogatáshoz tartozó számlákat szintén fontos a könyvelés részére megjelölni, hiszen a könyvekben a számviteli szabályok is előírják az elkülönített kimutatást.

9. Állandóan felmerülő téma, hogy kell-e pénztárbizonylatot, pénztárjelentést készíteni egy civil szervezetnek. Véleményünk szerint mindkettőt, hiszen itt nagyon fontos az ellenőrizhető pénzforgalom, ezen kívül a támogatáskezelők zöme is ragaszkodik a pénztárbizonylat meglétéhez készpénzes kifizetés esetében. Fontos tudni, hogy a pénztárat és az ehhez tartozó bizonylatokat nem a könyvelő, hanem a pénztáros kezeli, aki általában – főleg kis szervezetnél – a vezető tisztségviselő.
10. Újként létrejövő alapítványok esetében fordítsunk kiemelt figyelmet az illeték- és helyi iparűzési adó tanulmányozására, mert mindkettő érinti az újként létrejövő alapítványokat, és azokat a már működő alapítványokat is, amelyek nem rendelkeznek közhasznú jogállással.

A fentieken túl is elmondható, hogy nagyon sok olyan joganyag van, ami a civil szervezetek életét is érinti, befolyásolja. Nagyon fontos, hogy a civil szervezetek igyekezzenek olyan gazdasági szakembert találni, akár tanácsadó formájában, aki a könyvelésen túl, vagy amellett az elején a saját folyamataik áttekintésével segíthet eligazodni a jogszabályok útvesztőjében.

Mit kérjünk a könyvelőtől?

Nem kell félni a kettős könyvviteltől

Noha csak azoknak a szervezeteknek kötelező a kettős könyvvitelt alkalmazni, amelyek bevétele eléri az 50 millió forintot, és/vagy közhasznú jogállással rendelkeznek, a kisebb szervezeteknek sem kell idegenkednie tőle. Az egyszeres könyvvitel pénzforgalmi szemléletű. Mindig a pénzben beérkezett bevételeket, illetve a pénzben kifizetett kiadásokat tartalmazza. A beszámolóban azonban nem csak a pénzbeli mozgások jelennek meg, ezért külön nyilvántartásokat kell vezetni a pénzmozgást nem jelentő tételekről, a vagyonban bekövetkező változásokról stb. A kettős könyvvitelben nem csak a tényleges pénzmozgás, hanem minden, a szervezet vagyoni és jövedelmi helyzetére vonatkozó adat és változás megjelenik, méghozzá eleve azzal a logikával, mint ami az éves beszámoló részét képező mérlegben is megtalálható. A mérlegben minden tétel megjelenik az „eszközök” között. Ez mutatja meg, hogy a szervezet vagyona milyen formában áll rendelkezésre (pl. tárgyi eszközként, készletként, pénzben stb.). Másrészt, a mérlegben láthatjuk azt is, hogy a tételek honnan származnak, melyek a „forrásaik” (pl. a szervezet alapcél szerinti bevételeiből, vagy a vállalkozási tevékeny-

ségből származnak stb.). A kettős könyvviteltől többek között azt kaphatja meg a szervezet, hogy egy adott pillanatban, illetve folyamatában is követni tudja, hogy:

– milyen gazdasági esemény következett be, illetve várható (pl. van szerződésünk, de még nem érkezett meg az utalás);

– az adott gazdasági esemény mit okoz a szervezet gazdálkodásában (pl. ha kifizetünk egy számlát, a tétel csökkenti a szervezet pénzállományát, de hatással van úgy is, hogy csökkennek a szervezettel szemben fennálló követelések);

– a gazdasági esemény, és annak gazdálkodási hatása mikor következik be.

Ezek az információk az egyszeres könyvelésből is kinyerhetők, különben nem készülhetnének el az éves beszámolók. De az egyszeres könyvelésnél általában csak egy konkrét időpontra (pl. a pénzügyi év zárásának, vagy a szervezet működése befejezésének idejére) vonatkozóan lesz pontos képünk a gazdálkodásról, míg a kettős könyvvitel esetében folyamatosan. A két könyvviteli mód között árban nincs különbség.

A legjobb szívű könyvelőt se kérjük „csak a beszámoló elkészítésére"

A civil szervezeteknek egyik legalapvetőbb kötelezettsége az éves beszámoló és közhasznúsági melléklet elfogadása és közzététele. A törvényességi felügyeleti eljárás és a kiszabható bírság miatt természetesen minden szervezet eleget kíván tenni e kötelezettségnek. Olyan azonban gyakorlatilag nem létezik, hogy egy könyvelőt csak az éves beszámoló elkészítésével bízzon meg a szervezet.

Illetve sajnos létezik, de szerencsére akkor is azt kapja, hogy a szervezet teljes évének gazdasági eseményeit, számláit stb. feldolgozza a könyvelő, hiszen csak így tudja elkészíteni a beszámolót. Ennek megfelelően, ebben az esetben is olyan díjat fog meghatározni, ami megfelel a normál könyvelés díjának.

A kapcsolat alapja: a létesítő okirat

A könyvelővel minden esetben át kell beszélni a szervezet létesítő okiratát (alapszabályát, alapító okiratát, társasági szerződését). A szervezet céljai, illetve az ehhez szervesen kapcsolódó tevékenységek, tevékenységi körök alapos ismerete szükséges ahhoz, hogy a könyvelő pontosan és elkülönítetten tudja kezelni az adómentességet, adókedvezményt biztosító cél szerinti, és az ezen kívül eső gazdasági-vállalkozási jellegű tételeket. A civil szervezetek gazdálkodásának, könyvelésének ez a szétválasztás az egyik alapkérdése, amennyiben:

– a cél szerinti tevékenységekből szár-

mazó bevételeknek legalább az összes bevétel 40%-át el kell érnie;

– a cél szerinti tevékenységek adómentességeket, illetve kedvezményeket élveznek az adórendszerben;

– a tevékenységek összetétele meghatározza, hogy a szervezetnek adóbevallást, vagy azt helyettesítő nyilatkozatot kell benyújtania;

– a cél szerinti tevékenységek köréből kerülnek ki azok, amelyek a közhasznú jogállásra, az 1% fogadására jogosítják fel a szervezetet stb.

Legyen számviteli politikánk és pénzkezelési szabályzatunk

Minden gazdálkodó részére kötelező a szervezet bejegyzését követő 90 napon belül elkészteni, majd ezt követően aktualizálni a számviteli politikát. Ez a dokumentum tartalmazza, hogy az adott szervezet konkrétan mit tesz meg annak érdekében, hogy a számviteli törvényben, illetve a civil szervezeteket érintő egyéb jogszabályokban előírt elvárásoknak eleget tegyen. Fontos lenne, hogy a szervezet és a könyvelő közösen készítse el számviteli politikáját, illetve az ehhez kapcsolódó szabályzatokat. A jogszabályok gyakran csak az elveket és a választható lehetőségeket adják meg, és a szervezetnek kell a saját szabályait kialakítania. A számviteli politika kiegészíti a létesítő okiratot, lehetővé teszi a célok, tevékenységek alaposabb kifejtését, a szervezet által végezhető tevékenységek pontos ismertetését. A számviteli politika egyebek között abban segít, hogy az éves beszámoló elkészítése során ne merüljenek fel olyan kérdések, hogy milyen nyomtatványt kell használni, hogy ki kell-e tölteni a közhasznú tevékenység bevételeire, kiadásaira vonatkozó sorokat, milyen közhasznú tevékenységeket végzett a szervezet.

A szervezetnél nem a könyvelő kezeli a pénzeket, de fontos, hogy a pénzkezelési szabályzatot is a könyvelővel közösen alakítsa ki a szervezet. A pénzkezelési szabályzatban olyan alapvető dolgok jelennek meg, hogy ki és kinek a felügyelete mellett jogosult akár a bankból, akár a házipénztárból pénzt kiadni, hogyan lehet a szervezeti bankkártyát használni, mennyi pénz lehet a szervezetnél stb.

A könyvelés díját is el lehet számolni a Nemzeti Együttműködési Alap pályázatain. Elszámolható tétel a számviteli dokumentumok kidolgozása is. Nem érdemes más szervezet dokumentumait lemásolni, hiszen az egyediség lenne a belső szabályozás lényege. A számviteli törvény szerint kötelező szabályzatokat az említett törvény alapján az ügyvezető szervnek kell elfogadnia.

Az egyszer már elkészített dokumentumok frissítése nem jár jelentősebb kiadásokkal.

Hagyjunk időt a beszámoló elfogadására

Az éves beszámoló és közhasznúsági melléklet leadásának és közzétételének, illetve a társasági adóbevallás vagy az azt helyettesítő nyilatkozat leadásának, valamint az 1% felhasználásról szóló NAV közlemény benyújtásnak végső határideje minden évben azonos, május 31. A beszámolót mindig el kell fogadnia a döntéshozó szervnek is. E döntés előkészítése viszont időt vesz igénybe. A beszámolót olyan határidőre kell elkészítenie a könyvelőnek, hogy a közgyűlésnek vagy a kuratóriumnak legyen ideje – a létesítő okiratában megjelenő ügyrend betartása mellett – döntést hozni az éves beszámoló és közhasznúsági melléklet elfogadásáról. Ha a szervezet május közepén adja át a könyvelőnek a számláit, az már késő.

A könyvelő sem tudhat mindent

A könyvelő többnyire nem alapítója, nem tagja, főként nem képviselője a szervezetnek. Csak azt írhatja be a könyvelésbe, a nyilvántartásokba, a beszámolóba, a közhasznúsági mellékletbe, a kiegészítő mellékletbe, a kötelezően teljesítendő statisztikai adatszolgáltatásba, amiről tudomása van. Ha a szervezet nem osztja meg vele az információkat, akkor nem tudja például elkülönítetten kezelni a különböző forrásokból származó bevételeket, az azokból fedezett költségeket, nem tudja mennyi önkéntest fogad a szervezet.

Kérdezzünk a könyvelőtől!

Ha az alapszabályból és a számviteli politikából indulunk ki, nem lehet kérdés, hogy ki írhatja alá a szerződéseket, ki vehet fel pénzt, ki utalhat, és ki ellenőrzi a kifizetéseket. De ez a tudás kevés lehet a napi ügymenet során. Az olyan dolgokról, amelyekre először vagy már régen került sor, érdemes kikérni a könyvelő véleményét, vagy legalább előre tájékoztatni róla. Ez azért lényeges, mert a szervezetnek keletkezhet adóbevallási és adófizetési kötelezettsége akár figyelmetlenségből is. Ugyanezen okból lenne fontos, hogy az adott hónap bizonylatai, számlái lehetőleg a következő hónap közepéig kerüljenek a könyvelőhöz. Bizonyos időkeretek között olykor van lehetőség utólagosan is bejelenteni egy-egy adókötelezettséget teremtő tételt.

Változások a szervezetek életében

A változást eredményező döntések meghozatala az egyesületek körében

Valamennyi egyesület legfeljebb öt évig tud változtatás nélkül működni. Ez a leghosszabb idő, amennyire az egyesületek tisztségviselői megválaszthatók. Az egyesület bármely jellemzője bármikor megváltoztatható a tagok akaratával. Az egyesület neve, célja, szervezeti rendje stb. viszonylag gyorsan és egyszerűen módosítható. A módosításokat, változásokat eredményező döntések meghozatalához pedig többnyire elegendő, hogy:

– a tagok több mint fele részt vegyen a közgyűlés ülésén vagy az ülés tartása nélküli határozathozatalban;

– illetve, hogy a döntésben részt vevő tagok több mint fele (50%+1 fő) egybehangzóan foglaljon állást az adott kérdés mellett.

Természetesen vannak ügyek, amelyek esetében nem egyszerű, hanem minősített többségre van szükség a döntéshozatalhoz. A Ptk. előírja, hogy az egyesület alapszabályának módosításához, az egyesület egyesüléséhez és szétválásához a közgyűlés háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges. (Ptk. 3:76. § (1) bekezdés) Az egyesület céljának módosításához és az egyesület megszűnéséről szóló közgyűlési döntéshez a szavazati joggal rendelkező tagok háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges (Ptk. 3:76. § (2) bekezdés). Ezekben az esetekben a változás feltétele, hogy a tagok egyszerű többsége részt vegyen a döntéshozatalban. E résztvevő tagok háromnegyedének kell azonos módon szavaznia például az alapszabály módosításához.

Különösen a nagyobb létszámú, vagy az egymástól távol élő tagokból álló szervezetek körében elterjedt, hogy a tagok távolmaradása miatt határozatképtelen ülés helyett megismételt közgyűlést tartanak. A megismételt közgyűlésen, ha erről a tagok előzetesen tájékoztatást kaptak, a jelenlévők számától függetlenül lehet döntést hozni. A megismételt közgyűlés a rendes ülés napjára, vagy más időpontra is összehívható.

A veszélyhelyzet nyomán több olyan döntéshozatali mód is előtérbe került, amely addig kevésbé volt ismert és elterjedt a civil szervezetek körében. A döntések meghozhatók:

– Személyes jelenléttel megtartott ülésen.

– Elektronikus hírközlő eszköz alkalmazásával megtartott ülésen, ha erre az alapszabály lehetőséget ad. Ha van mód az elektronikus hírközlő eszköz használatával megtartott ülésre, az megvalósulhat úgy is,

hogy a tagoknak egy része kapcsolódik online módon az üléshez, míg másik részük személyesen vesz részt.

– Ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, ha ezt az alapszabály lehetővé teszi.

– Az egyszerűsített változásbejegyzési eljárásban, az ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, a tagok okiratba foglalt akaratnyilatkozatával. Az egyszerűsített eljárásban használható akaratnyilatkozat, alapszabály és a többi mintaokirat a PK 101V jelű változásbejegyzési kérelem űrlaphoz kapcsolva jelenik az ÁNYK programban. A tagok háromnegyedének egybehangzó akaratnyilatkozata elegendő a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabály megállapításához. Az alapszabály elfogadásával gyakorlatilag minden nyilvántartási adatot módosítani lehet, de az egyszerűsített eljárást nem választhatják a közhasznú szervezetek, illetve az egyszerűsített eljárás keretében nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni.

A Ptk. 2022. január 1-től hatályba lépett módosítása nyomán az alapító okirat úgy is módosítható, hogy szavazategyenlőség esetén az elnökség (vezetőség) és a felügyelő bizottság határozatainál az adott testület elnökének szavazata dönthet. Ez a szabály a közgyűlésre, küldöttgyűlésre nem alkalmazható.

Szintén a Ptk. módosítása miatt figyelni kell arra, hogy az alapszabályban az egyesület célja mellett meg kell határozni a célok megvalósítása érdekében végezni kívánt, alapcél szerinti tevékenységeket. Ha ez hiányzik az alapszabály rendelkezései közül, a legközelebbi olyan változásnál, ami az alapszabály módosításával jár (pl. székhely változás, tisztségviselő változás stb.), az alapcél szerinti tevékenységekről szóló rendelkezést is be kell építeni.

Az egyesületet érintő változások bejelentése a bíróság felé

A létesítő okirat módosítását, illetve bármely nyilvántartási adat változását 60 napon belül be kell jelenteni a szervezetnek a nyilvántartó Törvényszék felé. A változás bejelentésének elmulasztása 10.000 – 900.000 Ft bírságot vonhat maga után. Az egyesület a változás bejegyzését csak az erre a célra szolgáló „Egyesület változásbejegyzése iránti kérelem” (PK-101V) ÁNYK-űrlap kitöltésével kérheti a bíróságtól. A kérelmet mindig ahhoz a Törvényszékhez kell benyújtani, amelyik nyilvántartásba vette a szervezetet. Akkor is, ha közben a szervezet székhelye másik vármegyébe került át. A kérelmet a közhasznú szervezetek, a

szövetségek, illetve azok a szervezetek, amelyek jogi képviselővel járnak el, csak elektronikusan nyújthatják be. Más civil szervezetek szabadon választhatják meg, hogy papír alapon (személyesen, vagy postai úton) vagy elektronikus úton, az ÁNYK program használatával, ügyfélkapun/cégkapun keresztül nyújtják be a kérelmet.

Lehetőség van egyszerűsített változásbejegyzési eljárást indítani. Ez együtt jár azzal, hogy a szervezet elfogadja a kérelem részét képező mintaokiratot is. E döntést csak a szavazásban részt vevő tagok háromnegyedének szavazatával lehet meghozni. Az egyszerűsített eljárást nem választhatják a közhasznú szervezetek (kivéve, ha közhasznú jogállásuk megszűnik). Az egyszerűsített eljárás keretében nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni. A mintaokirat nem tartalmazza a közhasznúság alapító okiratban megjelenítendő feltételeit.

A változásbejegyzés iránti kérelmét a szervezet terjeszti elő. Természetesen lehetőség van jogi képviselő (ügyvéd) megbízásra. De ebben az esetben sem a jogi képviselőt kell kérelmezőként megjelölni. A papír alapú kérelmet az egyesület elnökének kell aláírnia. A kérelem elektronikus benyújtása esetén az elnök vagy az általa írásban meghatalmazott személy lesz a beküldő. Az egyszerűsített eljárást csak elektronikus úton lehet lefolytatni.

A változásbejegyzési kérelemhez mindig csatolni kell minden dokumentumot, ami igazolja az adatok módosítását. Ha az egyesület új tisztségviselőt választ, vagy meghosszabbítja a tisztségviselő lejáró mandátumát, akkor pl. csatolnia kell az ülés/döntéshozatal jegyzőkönyvét és – ha szükséges – az ülés jelenléti ívét is. Tisztségviselő váltás esetén – ha az alapszabály megfogalmazása ezt indokolja – az új tisztségviselő adatai is bekerülnek az alapszabályba, amit szintén be kell nyújtani. Emellett csatolni kell a megválasztott személy nyilatkozatát a tisztség elfogadásáról és az összeférhetetlenségről. Ha a szervezet székhelyet vált, akkor a jegyzőkönyv, a módosított alapszabály és a székhelyhasználati engedély igazolja a változtatást.

A kérelemhez készült útmutató mellett a birosag.hu oldalon található áttekintés is segíthet annak megállapításában, hogy milyen dokumentumokat kell mellékelni a kérelemhez.

Az alapszabály módosítása esetén csatolni kell a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt. Az alapszabályban láthatóvá kell tenni, hogy mely rendelkezések módosultak. A Törvényszék csak ezeket a kiemelt szakaszokat vizsgálja meg

a változásbejegyzési eljárás során. A változásokat leggyakrabban vastag, dőlt betűvel kiemelve szokták jelölni. A tagoknak nem a módosításokat kell elfogadnia, hanem a teljes, módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapszabályt. Lehetőség van az alapszabály hatályon kívül helyezésére és tartalmában teljesen új létesítő okirat elfogadására. Ebben az esetben is a „módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt" alapszabály megjelölés szerepel a dokumentum fejlécében és a közgyűlési döntésben. A hatályon kívül helyezés tényét a közgyűlési döntésben mindenképpen rögzíteni kell. Továbbá hasznos az alapszabály bevezető részében is feltüntetni.

Az egységes szerkezetbe foglalt alapszabály végén az egyesület elnökének nyilatkozatot kell tenni:

„alulírott….., mint a …. (szervezet) képviselője igazolom, hogy a létesítő okirat egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel a létesítőokirat-módosítások alapján hatályos tartalmának."

Ez a nyilatkozat mellőzhető, ha a szervezet jogi képviselővel jár el. Ekkor a jogi képviselő igazolja az alapszabály szövegének érvényességét és aktuális jellegét.

A változást eredményező döntések meghozatala az alapítványok körében

Az alapítványok elviekben évtizedekig is működhetnének változatlan formában. Az alapítványi célokat és a szervezet nevét csak bizonyos feltételek mellett lehet változtatni. A tisztségviselők pedig határozatlan időtartamra is kijelölhetők. Ezzel együtt ritka, hogy a működés során ne kellene változtatni például az alapítványi szervek összetételén.

Az alapítványok esetében a döntéshozó szerv az alapító (illetve az alapítói jogok gyakorlója, ha az alapító átruházta az alapítói jogok gyakorlását). Az alapító a döntéseit határozati formában hozza meg, és írásba foglalja. Az alapítói határozatokat mindig célszerű csatolni a bíróság részére benyújtott kérelmekhez. A határozatok nélkül a változások nem mindig lennének követhetők.

Ha az alapítói jogokat többen gyakorolják, akkor figyelni kell arra, hogy együttesen vagy testületben jogosultak dönteni. Ha együttesen jogosultak döntést hozni, akkor az alapítói határozatokat is közösen jogosultak meghozni. Nem szükséges, hogy egy helyen legyenek, vagy egy időben hozzák meg a döntést. A határozatokat tartalmazó okiratot külön-külön keltezéssel is aláírhatják. Ez esetben a módosításokkal egységes alapító okirat keltezése megegye-

zik az időben utolsó aláírás dátumával. Ennél azonban jóval gyakoribb, hogy az érintettek megállapodnak, és egy keltezés alatt írják alá a döntéseket.

Ha az alapítók a jogaikat testületben, az ún. alapítók gyűlésében gyakorolják, akkor az egyesületekre vonatkozó szabályok szerint járhatnak el. Többféle döntéshozatali módot is be lehet építeni az alapító okirat rendelkezései közé. Az alapítók gyűlése, sőt a kuratórium is hozhat döntést:

– személyes jelenléttel megtartott ülésen,

– elektronikus hírközlő eszköz alkalmazásával megtartott ülésen, ha erre az alapító okirat lehetőséget ad.

– Ha van mód az elektronikus hírközlő eszköz használatával megtartott ülésre, az megvalósulhat úgy is, hogy a tagoknak egy része kapcsolódik online módon az üléshez, míg másik részük személyesen vesz részt.

– Ülés tartása nélküli határozathozatal keretében, ha ezt az alapító okirat lehetővé teszi.

A döntéshozatal szabályait lehet módosítani. Az elektronikus személyes jelenléttel vagy írásos szavazással történő döntéshozatal szabályait bármikor be lehet építeni az alapító okiratba. A változásbejegyzés elindítása előtt a szervezetnek mindenképp ellenőriznie kell, hogy a létesítő okirata szerint ki jogosult a többi alapító képviseletére, így a kérelem benyújtására. Ha erről az alapító okirat nem rendelkezik, az alapítók gyűlésén célszerű olyan döntést hozni, amely által – eseti jelleggel vagy legfeljebb 5 éves időtartamra – megbíznak egy személyt az alapítók gyűlésének képviseletével.

Az alapítvány ügyvezető szerve a kuratórium, vagy egy személyből álló szerv esetén a kurátor. Döntési jogköre csak a jogszabályok, illetve az alapítótól származó tárgykörökben van. Az alapító kijelölheti, hogy halála, megszűnése esetén ki gyakorolja tovább az alapító jogokat. Az alapító kijelölése alapján a kuratórium, illetve bármely más alapítványi szerv jogosulttá válhat az alapítói jogok gyakorlására. Ha nincs kijelölt személy vagy alapítványi szerv, kijelölés hiányában a kuratórium gyakorolja az alapítói jogokat, de az alapítói jogokat gyakorló alapítványi szerv a saját tagjaival és vezetőjével, valamint a szerv ellenőrzésére szolgáló személyekkel kapcsolatos alapítói jogokat nem gyakorolhat.

Az alapítványt érintő változások bejelentése a bíróság felé

A változásbejegyzés iránti kérelmet:

– az alapítvány alapítója,

– ha több alapító van, és az alapítói jogokat testültben gyakorolják, akkor az alapítók gyűlésének képviselője nyújthatja be,

– ha több alapító van, de az alapítók nem

alkotnak testületet, akkor együttesen kell benyújtaniuk.

A nyilvántartási adatok változását eredményező döntéseket mindig az alapító hozza meg. Előfordulhat azonban, hogy az alapító nem kívánja tovább gyakorolni az alapítói jogait. Ilyekor lehetősége van arra, hogy e jogait egy megállapodás keretében átruházza másra. Az átruházás tényét rögzíteni kell az alapító okiratban. Technikailag az alapító okirat keltének a változását kell megadni a kérelemben, de mellékelni kell az alapító okiratot és az alapítói jogok átruházásáról szóló megállapodást is.

A változás bejegyzését az alapító vagy az alapítói jogok gyakorlója (továbbiakban: alapító) csak az erre a célra szolgáló Alapítvány változásbejegyzése iránti kérelem (PK-102V) űrlap kitöltésével kérheti a bíróságtól. A kérelmet ahhoz a Törvényszékhez kell benyújtani, amelyik nyilvántartásba vette a szervezetet. A kérelmet a közhasznú szervezetek, közalapítványok, illetve azok a szervezetek, amelyek jogi képviselővel járnak el, csak elektronikusan nyújthatják be. Más alapítványok szabadon választhatják meg, hogy papíralapon (személyesen vagy postai úton) esetleg elektronikus úton (az ügyfélkapu/cégkapu hozzáféréssel és az ÁNYK program használatával) nyújtják be kérelmet.

A kuratórium akkor kezdeményezhet változásbejegyzést, ha az alapító meghalt, jogutód nélkül megszűnt vagy az alapítói jogokat más okból véglegesen nem gyakorolja, és az alapítói jogok gyakorlására más személyt vagy alapítványi szervet sem jelölt ki. Lehetőség van egyszerűsített változásbejegyzési eljárást kezdeményezni, de ez együtt jár azzal, hogy az alapító elfogadja a kérelem részét képező mintaokiratot is. Ez a működő alapítványok esetében nem mindig előnyös, mert bevált eljárásrendeket változtathat meg. (Pl. a mintaokirat nem rendelkezik az alapítók gyűléséről.) Az egyszerűsített eljárást csak elektronikus úton lehet lefolytatni. Az egyszerűsített eljárást nem választhatják a közhasznú alapítványok (kivéve, ha a közhasznú jogállásuk szűnik meg), illetve egyszerűsített eljárás keretében nem lehet a közhasznú jogállás megszerzését kezdeményezni.

A változásbejegyzési kérelemhez csatolni kell minden dokumentumot, ami igazolja az adatok módosítását. Ha az alapító új tisztségviselőt jelöl ki, vagy meghosszabbítja a tisztségviselő lejáró mandátumát, akkor pl. csatolnia kell a tisztségre felkért személy nyilatkozatát a tisztség elfogadásáról és az összeférhetetlenségről. Ha új tisztségviselőt bíz meg az alapító, akkor az alapító okirat is módosul, amit szintén be

kell nyújtani. Ha az alapítvány székhelyet vált, akkor a módosított alapító okirat és a székhelyhasználati engedély igazolja a változtatás megtörténtét.

Az alapító okirat módosítása esetén csatolni kell a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratot. Az alapító okiratban láthatóvá kell tenni, hogy mely rendelkezések módosultak. A változásokat leggyakrabban vastag, dőlt betűvel kiemelve szokták jelölni. Az alapítónak nem csak módosításokról kell döntést hoznia, hanem a módosításokat is tartalmazó teljes alapító okiratot kell elfogadnia.

Lehetőség van az alapító okirat hatályon kívül helyezésére és tartalmában teljesen új létesítő okirat elfogadására. Ebben az esetben is a „módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt" alapító okirat megjelölés szerepel a dokumentum fejlécében és az alapítói határozatban, (Az alapító határozat szerepelhet külön dokumentumban, de az alapító okirat mellékletét is képezheti. Ha testület gyakorolja az alapítói jogokat az alapítói határozatot a jegyzőkönyv tartalmazza.) A hatályon kívül helyezés tényét a határozatban mindenképpen rögzíteni kell, továbbá szükséges az alapító okirat bevezető részében is feltüntetni.

Az egységes szerkezetbe foglalt alapító okirat végén az alapítónak (alapítóknak) nyilatkozatot kell tenni: „alulírott….., mint a …. (szervezet) alapítói jogainak gyakorlója igazolom, hogy a létesítő okirat egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel a létesítő okirat módosítások alapján hatályos tartalmának" Ez a nyilatkozat mellőzhető, ha az alapító jogi képviselővel jár el, mert ekkor a jogi képviselő igazolja az alapító okirat szövegének érvényességét és aktuális jellegét.

Az egyszerűsített változásbejegyzési eljárásban használt mintaokiratban nincs mód a szöveg formázásával kiemelni a változásokat. Ha már a szervezet létesítése is egyszerűsített eljárásban történt meg, akkor a módosítások csak akkor lesznek követhetők, ha az alapítói határozatot is benyújtja a szervezet.

A civil szervezetet érintő változások bejelentése a NAV felé

A Törvényszék által nyilvántartott adatok változását nem kell külön bejelenteni a NAV felé is. Az egyablakos ügyintézés keretében a Törvényszék a nyilvántartásba vétellel párhuzamosan tájékoztatja az adóhatóságot pl. a tisztségviselők, a székhely stb. adatainak változásáról. De a bíróság nem minden adatot tart nyilván, amire az adóhivatalnak szüksége van a szervezet működése, tevékenysége, adózása szempontjából.

A bírósági nyilvántartásban nem szereplő, de az adókötelezettségek teljesítése miatt szükséges adatok változását 15 napon belül be kell jelenteni a NAV felé.

Változásbejegyzési kérelmet kell benyújtani, ha a szervezet újra igényli a törölt adószámát, vagy vámazonosító számot igényel. Akkor is kérelmet kell benyújtania a szervezetnek, ha az alábbi adatok bejelentését, módosítását, törlését kéri:

– a szervezet számlaszáma(i),

– telephely adatok (A bíróság nem tartja nyilván a telephely adatokat. A szervezet azonban csak akkor tudja elszámolni a telephely költségeit, ha bejelenti a NAV-nál.)

– az áfamentességre, kötelezettségre vonatkozó nyilatkozatok,

– a fő tevékenyég változása, (Itt a szervezetek TEÁOR szerinti fő tevékenységéről van szó.)

– a fő tevekénységhez kapcsolódó engedély,

– egyéb tevékenység(ek), (Itt a TEÁOR szerinti tevékenységek felvételéről, elhagyásáról van szó). (A TEÁOR szerint kell megadni az alapcél szerinti / közhasznú/, illetve a vállalkozási tevékenységeket.)

– az egyéb tevékenység(ek)hez kapcsolódó működési engedély,

– közösségi adószám és egyéb nemzetközi és közösségi szintű adózását érintő adatok,

– a székhelyhez kötődő működési engedély, (A bíróság tartja nyilván a székhely adatokat, a NAV-hoz – amennyiben ez szükséges – csak a székhelyhez kapcsolódó hatósági engedélyeket kell bejelenteni.)

– az iratok, elektronikusan rendelkezésre álló bizonylatok és nyilvántartások őrzési helye,

– az Áfa tv. szerinti elektronikus könyv, bizonylat, nyilvántartás, online hozzáférést biztosító, elektronikus megőrzésére vonatkozó nyilatkozat,

– a megválasztott könyvvizsgáló adatai,

– a kapcsolt vállalkozás(ok) adatai.

A változásokat a ’T201CSZ (2023-ban a 23T201CSZ) jelű „Bejelentő és változásbejelentő lap a bíróság (Törvényszék) által nyilvántartott (civil) szervezeteknek” nyomtatványon kell bejelenteni a NAV felé. A nyomtatványt elektronikus úton a cégkapu használatával lehet benyújtani a NAV felé. Az ÁNYK űrlap elérhető a www.nav.gov.hu oldalon, a nyomtatványok menüpont alatt található kereső segítségével. De telepíthető az ÁNYK program „Szerviz” menüjéből is. A nyomtatvány kitölthető és beküldhető a NAV Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazással is: https://onya.nav.gov.hu

A nyomtatvány kitöltő program és az űrlapok elérése a nav.gov.hu oldalon

A változások átvezetése más hatóságok, szervezetek irányába

Egy-egy változás nyomán számos ügyintézési, adminisztrációs kötelezettség keletkezik. Ezek kapcsán a legfontosabb tudnivaló, hogy ameddig a szervezet vagy a jogutódja létezik, kötelessége és érdeke pontosan tájékoztatni a vele kapcsolatban álló intézményeket, szervezeteket és természetesen személyeket az adatainak, alapvető jellemzőinek változásáról. A szervezeti változások nem törlik el a szervezettel szemben, vagy épp a szervezet által másik irányban támasztott jogos igények teljesítésének kötelezettségét. A szervezet elérhetőségét, képviseletét érintő változásokat mindenképp jelezni kell azon szereplők felé, akikkel a szervezetnek bármilyen élő megállapodása, szerződése van. Így különösen fontos jelezni a változásokat:

– a cégkapu szolgáltatás,

– a pályáztatók (ha szükséges, akkor a telefonos és elektronikus elérhetőségeket is frissítve),

– a támogatók, adományozók, a villany, gáz, víz és egyéb közműveket szolgáltatók,

– a szervezet számára folyamatos vagy rendszeres szolgáltatást nyújtó vállalkozások, szervezetek (pl. könyvelő, bank stb.),

– a még nem teljesült szerződések, megrendelések által érintettek,

– a határozatlan idejű önkéntesek, munkavállalók,
– stb. irányába.

A változásokat más-más eljárások által lehet érvényre juttatni. A legtöbb esetben vagy a jogszabályok által, vagy az adott szerződésben megállapított határidőig kell bejelenteni a változásokat. A tapasztalat azt mutatja, hogy a legtöbb probléma a tisztújításokhoz kapcsolódóan jelentkezik. Az új tisztségviselőknek a bírósági és a banki ügyintézés mellett át kell venni minden folyamatban lévő ügyet.

Az adatok módosítása a NIR-ben

A Nemzeti Együttműködési Alap, a Magyar Falu Program - Falusi Civil Alap, a Városi Civil Alap pályázatait, valamint a nemzetpolitikai támogatásokat a Bethlen Gábor Zrt kezeli. A pályázók a NIR rendszeren keresztül tartják a kapcsolatot a Támogatáskezelővel. A NIR-ben tudják benyújtani, módosítani és elszámolni a pályázataikat. A pályázóknak nem csak kötelessége, de érdeke is, hogy a NIR-ben mindig az aktuális és a valóságnak megfelelő elérési, képviseleti és egyéb adataik szerepeljenek. Ennek érdekében az esetleges változásokat át kell vezetni a NIR-be.

A szervezet regisztrációs adatainak változását a NIR rendszerbe belépve (https://nir.bgazrt.hu/bga/) lehet módosítani. A belépési felületen található linkre kattintva elérhető a Regisztrációs útmutató, amely segítséget nyújt az adatok módosításhoz. A legfontosabb lépések a következők:

A Főoldalon a jobb felső sarokban található meg zöld színnel és vastag betűvel kiemelve a szervezet által megadott felhasználó név („Belépve: …”). A felhasználó névre kattintva megnyílik a szerkesztés oldal. Ezen a felületen keresztül lehet módosítani a pályázó név, székhely, képviseleti, kapcsolattartási, banki és egyéb adatait. A módosított adatoknak összhangban kell állniuk az OBH által vezetett, „Civil szervezetek névjegyzékében” szereplő adatokkal. Ezért érdemes a birosag.hu oldalon elérhető szervezeti adatokat közvetlenül átmásolni a NIR felületre.

Amennyiben módosulnak a törvényes képviselő, kapcsolattartó adatai, illetve új személyt kell felvenni, akkor az adatkezelési hozzájáruló nyilatkozatokat is aktualizálni kell. Az „adatkezelési nyilatkozatok menüpontból” a boríték ikonra kattintva a NIR értesítő e-mailt küld az érintettnek, hogy megadhassa hozzájárulását.

Nagyon gyakran a pályázat benyújtásának vagy a támogató okirat /támogatási

szerződés előkészítésének fázisában kerül sor tisztújításra. Ilyenkor már az új képviselő adatait kell feltölteni a rendszerbe. Ha a módosítást még nem vette nyilvántartásba a Törvényszék, akkor mellékletként meg kell küldeni a képviselő változást igazoló dokumentumokat:

– Egyesületek esetében a közgyűlés üléséről vagy az ülés tartása nélküli döntéshozataláról szóló jegyzőkönyvet, a módosításokkal egységes szerkezetbe fogalt alapszabályt, a tisztségelfogadó nyilatkozatot, a kitöltött változásbejegyzés iránti kérelem (PK 101V jelű) űrlapot.

– Alapítványok esetében: legalább az alapító(k) által aláírt alapító okiratot; a tisztségelfogadó nyilatkozatot, a kitöltött változásbejegyzés iránti kérelem (PK 102V jelű) űrlapot.

Minden esetben szükséges annak igazolása, hogy a változásbejegyzési kérelmet a szervezet benyújtotta az illetékes Törvényszék felé. Az elektronikus úton benyújtott kérelem befogadásáról az OBH automatikusan visszaigazolást küld. Az igazolás a beküldő személy ügyfélkapu tárhelyre érkezik és onnan tölthető le. A postai kézbesítést a tértivevény igazolja.

Ha a pályázó elfelejtette jelszavát, akkor a bejelentkező oldalon igényelhet új jelszót. De ez a lehetőség akkor alkalmazható, ha a belépni szándékozó ismeri a felhasználó nevet és hozzáfér ahhoz az email fiókhoz, amivel szervezet regisztrálva van a rendszerben.

Amennyiben a szervezet új felhasználó nevet, jelszót kíván igényelni, akkor megteheti email útján. Ehhez aláírt, szkennelt kérelmet kell az email mellékleteként elküldeni a Támogatáskezelőnek címezve. A dokumentum tartalmazza a szervezet nevét, címét, adószámát, e-mail címét, a szervezet által megválasztott/alapító által kijelölt aláírási joggal rendelkező képviselő nevét. (Amennyiben a tisztségviselő változás még nem lett bejegyezve a bíróságon, akkor szükséges igazolni a változást igazoló dokumentumokat és változásbejegyzési eljárás elindítást is.).
Az e-mailt a pályázattól függően:
a nea@bgazrt.hu; az fca@bgazrt.hu; a vca@bgazrt.hu; …@bgazrt.hu címre lehet benyújtani.

A civil szervezeteket érintő illetékszabályok

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (illetéktörvény) alapján minden egyesület személyes (alanyi jogon járó és minden ügyre kiterjedő) illetékmentességet élvez. Az alapítványok körében a személyes illetékmentesség azonban nem általános. Az illetéktörvény 2020. január 1-jétől megváltozott. E változást követően az illetéktörvény alkalmazásában alapítvány fogalma alatt:

– a közhasznú jogállással rendelkező magyarországi alapítványt;

– azt a más EGT államban bejegyzett alapítványt kell érteni, amelyik igazolni tudja, hogy – a magyarországi nyilvántartásba vétel kivételével – teljesíti a közhasznúság civil törvény szerinti feltételeit.

– Tekintettel arra, hogy a közhasznú jogállás csak két lezárt üzleti év után szerezhető meg, a törvény ezért az alapítványok közé sorolja az újonnan létesülő alapítványokat is, de csak az alapításuk évében és az azt követő két évben, ha vállalják, hogy közhasznú minősítésre tesznek szert az alapítás évét követő második év végéig.[20] (Pl. a 2023. évben alakult szervezeteknek 2026. december 31-ig kell megszerezni a közhasznú jogállást.)

A személyes illetékmentesség az egyesületek és az arra jogosult alapítványok esetében is feltételhez kötött. A személyes illetékmentesség az egyesületeket és az arra jogosult alapítványokat is csak akkor illeti meg, ha a vagyonszerzést, illetve az eljárás megindítását megelőző adóévben nem keletkezett társasági adófizetési (Tao fizetési) kötelezettségük (Itv. 5.§ (2) bekezdés).

Erről az érintett szervezeteknek a közigazgatási vagy bírósági eljárás kezdeményezése, illetve gépjármű, pótkocsi szerzése esetén nyilatkoznia kell. Egyéb vagyonszerzés esetén a feltétel teljesülését a NAV hivatalból (nyilatkozat nélkül) is ellenőrzi. A szervezeteknek minden évben május 31-ig kell a Tao bevallást vagy az azt helyettesítő TAONY nyilatkozatot benyújtani. Mivel korábban a szervezet nem tud biztos tartalommal nyilatkozatot tenni, ezért az adott adóév utolsó napját követő 150 napon belül (január 1.-május 30. között) arról kell nyilatkoznia, hogy a szervezetnek várhatóan nem keletkezik majd Tao fizetési kötelezettsége. Ha pedig mégis kell Tao-t fizetnie, akkor az adóév utolsó napjától számított 180 napig (június 30-ig) bírság nélkül tudja megfizetni az illetéket.

Az alábbi sablon segíthet a nyilatkozat megfogalmazásában.

[20] Itv. 5. § (1) bekezdés f) pont. értelemezi a 102. § (1) v) pont.

Nyilatkozat
Alulírott, ….. (név, lakcím, anyja neve) mint a ……. Egyesület/Alapítvány (székhely: adószám, nyilvántartási szám) képviselője kijelentem, hogy a szervezetet az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény alapján személyes illetékmentesség illeti meg. Nyilatkozom továbbá arról, hogy az eljárás megindítását megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelme után a szervezetnek társasági adófizetési kötelezettsége nem keletkezett. (vagy várhatóan nem keletkezik)
Dátum
aláírás

Az alapítványokat érintő illetékszabályok

A nyilvántartásba vételi eljárás

Az alapítványok az illetéktörvény miatt alapesetben illetékfizetésre kötelezettek a nyilvántartásba vételi eljárásban. De a kérelmet benyújtó alapító mentesülhet az illetékfizetés alól, mert:

– a természetes személy alapító kérheti a bíróságtól, hogy személyes illetékmentességet engedélyezzen részére, ha az illeték összege aránytalanul magas a vagyoni, jövedelmi helyzetéhez képest. (2017. évi CXXVIII. törvény 6. § (2) bekezdés);

– a nem természetes személy alapító (amennyiben a személyes illetékmentesség nem illeti meg) kérheti a bíróságtól az illetékmentességre kiterjedő részleges költségfeljegyzési jog engedélyezését, ha az illeték lerovása részére jövedelmi és vagyoni viszonyaival arányban nem álló megterhelést jelent. (2017. évi CXXVIII. törvény 7. §)

A Törvényszékek többsége illetékmentességet biztosít a bejegyzés során annak az alapítványnak, amelyik vállalja, hogy az alapítást követő két éven belül megszerzi a közhasznú jogállást. Abból indulnak ki, hogy a törvény tárgyi illetékmentességet biztosít az alapítványok számára a nyilvántartásba vételre irányuló eljárásban (Itv. 57. § (1) bekezdés e) pont). Az illetéktörvény pedig az alapítványok fogalmába beleérti az újonnan létesült személyes illetékmentességre jogosult szervezeteket is. (Itv. 102. § (1) bekezdés v) pont) A joggyakorlat azonban sajnos e téren nem egységes. Van olyan jogértelmezés, amely szerint az alapítvány nyilvántartásba vétele során az alapítvány személyes illetékmentessége nem érvényesíthető. A kérelmet az alapító nyújtja be, akit ezen álláspont szerint nem illet meg a személyes illetékmentesség. Legfeljebb kérelmet terjeszthet elő az illetékfizetés elengedése iránt.

Változásbejegyzési eljárás, a jogutód nélküli megszűnési ok beálltának megállapítása iránti eljárás és a törlésre irányuló eljárás

A Törvényszékek többsége illetékmentességet biztosít a civil nyilvántartási ügyekben:

– a közhasznú jogállású alapítványnak (Itv. 5. § (1) bekezdés f) pont. értelmezi a 102. § (1) v) pontja);

– az alapítás évében és az azt követő két évben annak az új alapítványnak, amelyik vállalta, hogy az alapítás évét követő második év végéig megszerzi a közhasznú jogállást (Itv. 5. § (1) bekezdés f) pont. értelmezi a 102. § (1) v) pontja);

A joggyakorlat azonban sajnos itt sem egységes. Például, ha a kérelmet az alapító terjeszti elő, akkor ezekben az eljárásokban sem érvényesíthető az alapítvány személyes illetékmentessége. Ezt csak akkor lehet figyelembe venni, ha a kérelmező maga az alapítvány, vagy olyan az ügyben érdekelt fél, amelyik személyes illetékmentességre jogosult.

Az illeték megfizetése

A civil szervezetek nyilvántartási eljárásaiban is használható a Bírósági Fizetési Portál. Ha a kérelmező azt jelöli meg a kérelemben, hogy illetékfizetésre kötelezett, akkor miután az ÁNYK űrlapot beküldi az Ügyfélkapun vagy a Cégkapun keresztül, egy érkeztetési igazolást kap a tárhelyére. Ebben az értesítésben szerepel az a link, amelyen keresztül elérhető az illetékfizetési szolgáltatás. Ha a kérelmező első ízben használja a Portált, először regisztrálnia kell.

A regisztráció magánszemélyként és cégként is elvégezhető. A fizetési tételeket a regisztrációt követően létrejövő felhasználói profilon keresztül lehet kezelni. Amennyiben a Portálon keresztül bármely okból nem sikerül az illetéket megfizetni, akkor célszerű banki átutalással rendezni az illetékfizetést. Minden bíróságnak van a Magyar Államkincstárnál vezetett illeték-bevételi számlája. Erre a számlaszámra lehet átutalni az illetéket. A számlaszámok elérhetők a birosag.hu oldalon. Az illetékes Törvényszék oldalán az „Információk” cím alatt szereplő számlaszámok menüpont alatt megtalálható az „eljárási illetékek” megfizetésére szolgáló számlaszám. (Elképzelhető, hogy több számlaszám szerepel, ekkor a gazdasági kollégium vagy cégbíróság eljárási számlaszámát kell választani!)

Az átutalás során a közleményben a következő adatokat kell feltüntetni:

a) bíróság neve,

b) az alapítvány neve, valamint az illetékfizetésre kötelezett alapító, egyéb jogi érdekelt neve,

c) az ügyszám (Ha felhívás érkezett az illeték megfizetésére akkor a végzés tartalmazza az ügyszámot. De a birosag.hu oldalon a „civil szervezetek névjegyzékében is elérhető az ügyszám”).

Az elsőfokú eljárási illeték összege 10.500 forint. Az ítélőtáblához címzett fellebbezés illetéke 9.000 forint (ha a fellebbezés csak a határozat indoklása ellen irányul, az illeték mértéke 8.000 forint). A felülvizsgálati kérelem illetéke 35.000 forint. Az illeték papír alapú eljárás esetén illetékbélyeggel vagy készpénz-átutalási megbízással fizethető.

Az érintett kérelmek:

– PK-102 Alapítvány nyilvántartásba vétele (ha nem vállalja a közhasznúság elérést az alapítvány;)

– PK-102V Alapítvány adatváltozás nyilvántartásba vétele;

– PK-102T Alapítvány törlése;

– PK-21 Fellebbezés;

– PK-32 Egyéb kérelem;

– PK-36 Felülvizsgálati kérelem;

– PKT-01 Törvényességi felügyeleti eljárás indítása;

– PKT-02 Egyéb beadvány törvényességi felügyeleti eljárásban.

A Bírósági Fizetési Portál belépési felülete

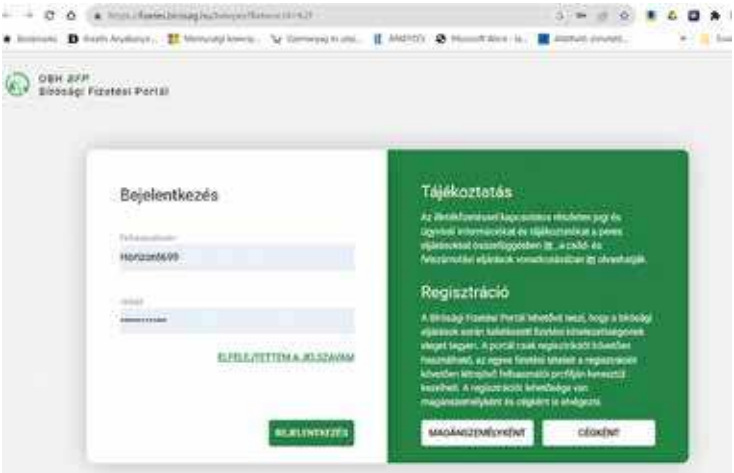

A közhasznú jogállás

Magyarországon a civil szervezetek közül minden ötödik (a civil szervezetek 21%-a) rendelkezik közhasznú jogállással.

Megéri közhasznúnak lenni?

A gyakorlat alapján egyértelműen látszik, hogy azoknak a szervezeteknek érdemes közhasznú jogállással rendelkeznie, amelyek:

– Vállalkozási tevékenységet folytatnak. A közhasznú szervezetek esetében az összes bevétel 15%-ának mértékéig adómentes a vállalkozási tevékenység bevétele. A nem közhasznú szervezeteknél a kedvezményezett mérték alacsonyabb, a bevételek 10-10%-a) A közhasznú szervezetek csak a kedvezményezett mérték fölötti rész után állapítják meg a befizetendő adót.

– Társas vállalkozásoktól vagy más civil szervezetektől érkező támogatást fogadnak. A társasági adóalanyok csak a közhasznú szervezeteknek nyújtott adományok után tudnak adókedvezményt érvényesíteni (az adományozott érték 20 vagy 40%-át írhatják le az adóalapjukból. Az adományozó csak akkor kap utána adókedvezményt, ha rendelkezik az adományt fogadó szervezet által kiadott adóigazolással. Csak a közhasznú szervezetek tudnak adóigazolást kiállítani (az adományozási szerződés megkötése sem feltétel). A nem közhasznú szervezetek által adott kettős nyilatkozat csak az adomány értékének leírását teszik lehetővé. E mellett elnyújtják az adomány lekönyvelésének idejét, mert a támogatónak meg kell várnia, amíg a civil szervezet is elkészíti az éves beszámolóját). Alapítványként oktatási, kutatási ösztöndíjat nyújtanak. A közhasznú alapítványtól kapott ösztöndíj adómentes az SZJA törvény szerint.

– Egyesületként támogatnak magánszemélyt. Csak a közhasznú egyesületektől kapott nem pénzbeli adomány adómentes. Továbbá csak e szervezetek tudnak havonta a minimálbér 50%-ának értékéig adómentes pénzbeli juttatást biztosítani.

– Ingatlanhasznosítási tevékenységet folytatnak. Az ingatlan hasznosításból származó bevételt a társasági adó szempontjából be kell számítani a vállalkozási tevékenységek bevételei közé. A közhasznú szervezeteknél kedvezőbb az adólap és a fizetendő adó értékének megállapítása.

– Közszolgáltatási szerződést kívánnak kötni valamely állami, önkormányzati szervvel. Erre csak a közhasznú jogállású szervezeteknek van módja.

– Adományt nyújtanak más közhasznú szervezetnek. A szerződés és a közhasznú szervezet igazolása alapján az adományozó szervezet magasabb adókedvezményre jogosult.

A közhasznú és a „sima” (kölcsönös hasznú) szervezetek adminisztrációs terhei, működtetési költségei között szinte eltűntek a különbségek. A közhasznú szervezetek számára kötelező kettős könyvvezetés díja azonos az egyszeres könyvvezetésével, hiszen a díj a könyvelt tételektől és nem a könyvelés módjától függ. Az elektronikus ügyintézés nem számít kivételesnek, sőt a NAV irányába már minden szervezet csak a Cégkapun keresztül járhat el.

A működés nyilvánosságának biztosítása viszonylag könnyű, hiszen jogállástól függetlenül a legtöbb szervezet egyébként is nyitottan működik, illetve hozzászokott ahhoz, hogy jelen kell lennie a helyi vagy a tágabb nyilvánosság előtt is. Hátrányt talán az jelenthet, hogy nem egységesek az álláspontok azzal kapcsolatban, hogy a közhasznú szervezetek hozhatnak e döntést ülés tartása nélkül. Ezzel együtt ritkán szokott előfordulni, hogy „kívülállók” szeretnének mélyebb bepillantást kapni a szervezetek életébe. A közhasznú szervezetek tisztségviselőire vonatkozó szigorúbb – a tisztség betöltését kizáró, és a döntéshozatalban történő részvételt racionálisan korlátozó – összeférhetetlenségi szabályokat pedig a szervezetek szintén könnyen teljesítik, mert eleve ritkán találkoznak olyan helyzetekkel, amikor e szabályok alkalmazására sor kerülhetne.

A közhasznú jogállás megszerzése

A közhasznúság megszerzésének legalapvetőbb feltétele, hogy a szervezet legalább két lezárt üzleti évről szóló beszámolót és közhasznúsági mellékletet tudjon felmutatni. Új szervezetek – a vagyonkezelő alapítványok kivételével – nem kérhetik a bíróságtól a közhasznú jogállás megállapítását. Az alapítványok és egyesületek akkor kérhetik vagy őrizhetik meg a közhasznú jogállást, ha egyidejűleg megfelelnek az alábbi felsorolásban szereplő sorszámmal jelölt feltételek mindegyikének:

1. hozzájárul a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez;
2. nem folytat közvetlen politikai tevékenységet, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt;
3. közvetve vagy közvetlenül olyan közfeladat teljesítéséhez járul hozzá, amely a jogszabályok alapján az állam, vagy az önkormányzat feladata lenne;
4. az előző lezárt két üzleti év összevont adataiból látható, hogy megfelelő erőforrás áll a szervezet rendelkezésére, azaz:
    1. az átlagos éves bevétele meghaladja az egymillió forintot, **vagy**
    2. a két év egybeszámított adózott eredménye (tárgyévi eredménye) nem negatív, **vagy**

3. a személyi jellegű ráfordításai (kiadásai) – a vezető tisztségviselők juttatásainak figyelembevétele nélkül – eléri az összes ráfordítás (kiadás) egynegyedét. A személyi jellegű ráfordítások között lehet elszámolni közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény (Köt.) szerint fogadott közérdekű önkéntesek által összesen teljesített munkaórák értékét. Egy önkéntes munkaóra értéke a 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet szerinti a havi minimálbér 1/160-ad része.

5. az előző lezárt két üzleti év adataiból látható, hogy megfelelő társadalmi támogatottsággal rendelkezik, azaz:
   a) az SZJA 1% felajánlott összegből kiutalt összeg eléri a költségvetési támogatások nélkül számított összes bevétel két százalékát, **vagy**
   b) a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások két év átlagában elérik az összes ráfordítás felét, **vagy**
   c) közhasznú tevékenységének ellátását tartósan (két év átlagában) legalább tíz közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy segíti;

6. a létesítő okiratuk tartalmazza a közhasznú szervezetek számára kötelező nyilvánossági, ügyrendi, kizárási, összeférhetetlenségi, gazdálkodási kritériumokat.

A 4. és 5. pontban megjelenő feltételek közül elegendő mindkét csoportból egynek-egynek megfelelni és a jogállás megőrzése szempontjából is lényegtelen, hogy az

A közhasznúsági feltételek teljesülését mutató sorok a közhasznúsági mellékletben

Erőforrás ellátottság mutatói	*Mutató teljesítése*	
	Igen	*Nem*
Ectv. 32. § (4) a) [(B1+B2)/2 > 1.000.000, - Ft]	☐	☐
Ectv. 32. § (4) b) [K1+K2>=0]	☐	☐
Ectv. 32. § (4) c) [I1+I2-A1-A2)/(H1+H2)>=0,25]	☐	☐
Társadalmi támogatottság mutatói	*Mutató teljesítése*	
Ectv. 32. § (5) a) [(C1+C2)/(G1+G2) >=0,02]	☐	☐
Ectv. 32. § (5) b) [(J1+J2)/(H1+H2)>=0,5]	☐	☐
Ectv. 32. § (5) c) [(L1+L2)/2>= 10 fő]	☐	☐

adott csoportból, az adott évben mely feltételeknek felel meg a szervezet. Mindkét csoportban vannak viszonylag egyszerűen teljesíthető feltételek.

Ha a szervezet közérdekű önkénteseket fogad, és azok tevékenységének értékét a minimális munkabér 1/160-ad részével számított óradíjjal kimutatja a szervezet „egyéb" bevételei között a könyvelésében, valamint a beszámolóiban, akkor növekedni fog az átlagos éves bevétele. A személyi ráfordítások aránya is könnyen növelhető, ha a személyi jellegű egyéb kifizetések körébe beveszik azokat a tárgyjutalmakat, reprezentációs költségeket stb. is, amelyeket korábban esetleg nem így számoltak el.

A társadalmi támogatottság mutatói közül a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek arányára vonatkozó mutató a civil szervezetek körében szinte automatikusan teljesül. A könyvelő által vétett, de a civil szervezet gondatlanságára utaló hiba, ha a közhasznúsági mellékletben nem kerül a teljesülést mutató „X" ehhez a feltételhez. Azt jelenti, hogy a beszámolóban nem lett kitöltve a közhasznú ráfordítások összegét mutató sor.

Gyakorlatilag szinte kizárt, hogy a szervezet kizárólag olyan célokat valósítana meg, amelyek egyike sem illeszkedik a több ezer állami, önkormányzati feladat valamelyikéhez. E hiba kiküszöbölésére is célszerű a nem közhasznú szervezeteknek is a létesítő okiratba foglalni, hogy az adott céljuk melyik közfeladathoz illeszkedik. Ilyen módon mind a könyvelő, mind a szervezet megkímélhető attól, hogy évente legyen szükséges átgondolni, hogy mit kell beírni a közhasznúsági mellékletbe.

A fentieken túl 2023.06.29-től a Civil tv. 32/A. § alapján, a törvény erejénél fogva közhasznú jogállásúnak minősül a köztársasági elnök által a megbízatásának időtartama alatt alapított, a civil törvény szerinti közcélú tevékenység végzése céljára létrehozott alapítvány.

A közhasznú jogállás megállapításának kérvényezése a bíróságtól

A közhasznúsági kérelmet a „Közhasznú jogállás nyilvántartásba vétele iránti kérelem" (PK-152 jelű) ÁNYK űrlapon kell benyújtani. A kérelmet kizárólag elektronikus úton az Ügyfélkapun/Cégkapun keresztül lehet beküldeni bíróságra.

Alapítvány esetében a közhasznú jogállás nyilvántartásba vétele iránti kérelmet az alapítvány alapítója vagy az alapítói jogok gyakorlója (ha többen gyakorolják az alapítói jogokat, akkor együttesen nyújtják be a kérelmet) vagy amennyiben az alapítói jogokat az alapítók testületben látják el az

alapítók gyűlésének képviselője terjeszthet elő a bíróságon. A kuratórium csak abban az esetben lehet kérelmező, ha a közhasznú jogállás nyilvántartásba vételéhez nincs szükség az alapító okirat módosítására.

Egyesület esetében a közhasznú jogállás nyilvántartásba vétele iránti kérelmet az egyesület szervezeti képviselője terjesztheti elő.

A kérelemhez kötelezően csatolni kell:

– A vezető tisztségviselő(k), illetve a felügyelő bizottsági tagok nyilatkozatát, hogy nem esik/esnek a civil törvényben meghatározott kizáró ok alá.

– Az előző két lezárt üzleti év beszámolóját, benne a kitöltött közhasznúsági mellékletet. A beszámolónak elérhetőnek kell lenni a birosag.hu oldalon is!

Szükség szerint kötelezően csatolandó iratok

– A civil törvény rendelkezéseinek megfelelően módosított változásokkal egységes szerkezetbe foglalt létesítő okirat. A közhasznúságnak vannak olyan feltételei, melyek a szervezet működési rendjét, a tisztségviselői posztok betöltését stb. érintik. Ezeket szinte minden esetben akkor kerülnek be a létesítő okiratokba, amikor a szervezetek a közhasznú jogállás megállapítását kérik a bíróságtól.

– A szervezet belső szabályzata, akkor, ha nem a létesítő okirat, hanem a szervezet más dokumentuma tartalmazza a közhasznúság működési szabályait.

Amennyiben módosítani kell az alapító okiratot/alapszabályt, akkor a közhasznúsági eljárással egyidejűleg változásbejegyzési eljárást is el kell indítani.

A civil szervezetek megszűnése

A civil szervezetek életében is előállhatnak olyan helyzetek, amelyek szükségessé teszik a szervezet megszüntetését, esetleg megszűnését. A civil szervezetek esetében is szó lehet jogutódlással történő megszüntetésről és jogutód nélküli megszűnésről.

A jogutódlással történő megszűnés esetei:

Az első, és legfontosabb alapvetés, hogy formát a civil szervezet még jogutódlással történő megszűnés esetén sem válthat, egyesület csak egyesülettel, alapítvány csak alapítvánnyal egyesülhet, illetve egyesület csak egyesületekre, alapítvány csak alapítványokra válhat szét. Ennek a szigorú szabályozásnak az az oka, hogy a szervezeti struktúra is teljesen különböző az egyesületek és alapítványok esetében. A klasszikus formaváltás tehát náluk nem értelmezhető.

A jogutódlással történő megszűnés fajtái:
Egyesülés:

– Beolvadás: az egyik civil szervezet magába olvasztja a másik vagy több másik civil szervezetet

– Összeolvadás: az egyik vagy mindegyik civil szervezet jogalanyiságát veszítve új struktúrát hoznak létre

– OBH nyomtatványa: PK-153

Szétválás:

– Különválás: Több civil szervezet jön létre úgy, hogy a jogelőd civil szervezet megszűnik

– Kiválás: az a civil szervezet, melyből a kiválás történik, változatlan formában működik tovább, és a kiváltak új civil szervezetet hoznak létre.

– OBH nyomtatványa: PK-154

A jogutódlással történő megszűnés lépései:

1. döntés magáról az átalakulásról (meghatározni az átalakulás módját és a jogutódot),
2. átalakulási terv elkészítése (kuratórium, elnökség),
3. vagyonmérleg-tervezet elkészítése,
4. döntéshozó szerv (kuratórium, közgyűlés, taggyűlés) az átalakulási tervet és a vagyonmérleg-tervezetet elfogadja, jóváhagyja,
5. az erről szóló döntés közzététele (hitelezői érdekvédelem okán),
6. az átalakulással létrejövő bejegyzésével egyidejűleg törlik a megszűnő civil szervezetet.

A civil szervezetek egyesülésére, szétválására vonatkozó részletszabályok tekintetében a civil törvény II/A fejezete ad részletes eligazítást. Fontos kiemelni, hogy vagyonmérleg-tervezetre, a hitelezőkkel kapcsolatos eljárásra, és a végleges vagyonmérlegre vonatkozó szabályrendszert az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvényt kell átvenni, az a társaságokéhoz hasonló, még a könyvvizsgálat tekintetében is. A vagyonmérleg-tervezet könyvvizsgálata akkor kötelező, ha a szervezet egyébként könyvvizsgálatra kötelezett, de ezt a feladatot az állandó könyvvizsgáló nem végezheti el. Amennyiben nincs kötelező könyvvizsgálati kötelezettség, akkor a vagyonmérleg tervezetet könyvvizsgáltatni nem szükséges. Ugyanakkor a végleges vagyonmérleg könyvvizsgálata továbbra is kötelező! Civil szervezetek átalakulásai esetében fontos elvárás, hogy az átalakulás bármely formája eredményeként a vagyon összességében nem csorbulhat, és nem járhat az eredeti cél veszélyeztetésével.

Jogutódlással történő megszűnés esetén fontos tudni, hogy a jogelőd(ök) 1%-os tételei a jogutódra kérelemre átszállnak, mind

a felhasználási, mind az elszámolási kötelezettség tekintetében.

Jogutód nélküli megszűnések esetei a civil szervezeteknél

Az egyesület és az alapítvány jogutód nélkül megszűnhet a minden a jogi személyre vonatkozó általános szabályok (Ptk. 3:48. § (1) bekezdés) szerint, ha:

a) határozott időre jött létre és a meghatározott időtartam eltelt,

b) megszűnése meghatározott feltétel bekövetkezéséhez kötött és e feltétel bekövetkezett,

c) a tagok vagy alapítók legalább háromnegyedes szótöbbséggel kimondják megszűnését, vagy

d) az arra jogosult szerv megszünteti.

Feltéve mindegyik esetben, hogy a jogi személy vagyoni viszonyainak lezárására irányuló megfelelő eljárás lefolytatását követően a bíróság a jogi személyt a nyilvántartásból törli.

Az egyesület megszűnhet továbbá csak az egyesületekre vonatkozó speciális szabályok (Ptk. 3:84. §) szerint is akkor, ha

a) az egyesület megvalósította célját vagy az egyesület céljának megvalósítása lehetetlenné vált és új célt nem határoztak meg, vagy

b) az egyesület tagjainak száma hat hónapon keresztül nem éri el a tíz főt.

Az alapítvány megszűnésének is vannak olyan indokai, amelyek csak az alapítványok esetében merülnek fel. E szabályok (Ptk. 3:403. § (1) bekezdés) szerint az alapítvány megszűnik akkor, ha:

a) a célját megvalósította, és az alapító új célt nem határozott meg;

b) a céljának megvalósítása lehetetlenné vált, és a cél módosítására vagy más alapítvánnyal való egyesülésre nincs mód, vagy

c) három éven át a célja megvalósítása érdekében nem folytat tevékenységet.

A szervezet életpályája két lépcsőben zárul le. Előbb „igazolást” kap arról, hogy a szervezet megszűnt, azaz a tevékenysége, működése lezárult. Ezután egyszerűsített törlési, a (kényszer végelszámolás esetleg felszámolási, csőd) eljárás lezárja a szervezet gazdálkodási, hatósági és egyéb ügyeit.

Az egyesületeknél kiemelten kell kezelni a tagnyilvántartás kérdését, hiszen pl. akár a beszámoló elfogadása is veszélybe kerülhet, ha az egyesület nem tudja pontosan, kik is a tagjai. A tagsági jogviszony létrejöttének, fenntartásának és megszűnésének a törvényi szabályokon felül helyi szabályai is lehetnek, amelyet vagy maga az alapító okirat, alapszabály, vagy egy külön dokumentum tartalmaz. A tagnyilvántartás vezetése a szervezet elnökének a feladata.

Az alapítványoknál kiemelten fontos figyelni arra, hogy a szervezet célja megvalósítása érdekében folytasson tevékenységet, ha három – esetleg több éven át – csak létezik az alapítvány és a bankszámla fenntartáson kívül nem csinál semmit, akkor az a szervezet a célja érdekében nem folytat tevékenységet. Mind az egyesületeknél, mind az alapítványoknál a kötelező megszüntetési esetekben az eljárást meg kell indítani, akkor is, ha a szervezet esetleg nem fizetőképes! Amennyiben nem fizetőképes a szervezet, csőd és/vagy felszámolási eljárás lefolytatására kerülhet sor, melynek a részletszabályait szintén a civil törvény II. fejezetének 2/C. pontja tartalmazza.

Végelszámolás saját elhatározásból

Amennyiben a szervezet fizetőképes, úgy végelszámolás lefolytatására kerülhet sor a fenti esetekben, és saját elhatározás alapján is. Egyszerűsített végelszámolási eljárás a civil szervezetek esetében nincsen, csak a normál végelszámolás szabályait követhetik. Alapítványnál – kérelemre ugyan –, de minden esetben kényszer-végelszámolás indul, egyesületnél végelszámolás. Ennek oka a Ptk. idevágó passzusaiban keresendő.

Mielőtt saját elhatározásból végelszámolásba kezdenénk, érdemes átnézni, átgondolni néhány dolgot:

1. alapító okirat, alapszabály alapos tanulmányozása (van-e megszűnésre saját szabály, van-e vagyonfelosztást érintő rendelkezés)
2. van-e vagyon a szervezetben?
3. van-e a civil szervezetnek részesedése máshol?
4. van-e a civil szervezetnek jogi személyiségű szervezeti egysége?
5. van-e a civil szervezetnek még el nem számolt támogatása?
6. van-e a civil szervezetnek elszámolt, de bármilyen kötelezettséggel (pl. fenntartási kötelezettség) érintett tétele, akár támogatásból eredően?

Nagyon fontos, hogy amennyiben az 5.-6. pontokra igen a válasz, az első és legfontosabb lépés a támogatási szerződések, elszámolások, okiratok tanulmányozása, és a támogatáskezelővel történt egyeztetés, melynek hiányában könnyen lehet, hogy a támogatás egy részét vagy egészét vissza kell fizetni, mely a végelszámolást megakaszthatja. A civil szervezet maradék vagyona nem osztható fel, azt vagy az alapító okirat, alapszabály rendelkezései szerint – ha van ilyen – át kell adni egy másik, hasonló feladatot ellátó civil szervezetnek, vagy – ilyen rendelkezés híján – a Nemzeti Együttműködési Alap részére. A végelszámolást 3 éven belül be kell fejezni.

A végelszámolás folyamata:

1. döntés a végelszámolásról,
2. végelszámoló bejelenti bírósághoz, aki határozatot hoz,
3. 15 napon belül (közzétételtől) bejelentés a szükséges hatóságokhoz,
4. korábbi vezető tisztségviselő tájékoztatja a végelszámolót a folyamatban lévő ügyekről,
5. végelszámoló felméri a vagyoni helyzetet, tevékenységet lezáró beszámoló készül, közzétételre kerül, majd ezt követi a korrigált nyitó mérleg elkészítése,
6. végül ha minden rendben megy, következik a végelszámolás befejezése, közzététel, törlési kérelem, adóbevallások, és ha van 1%, akkor MKOZ jelű közlemény benyújtása.

Az egyszerűsített törlési eljárás

A szervezetek szempontjából az egyszerűsített törlési eljárás a legegyszerűbb és legkényelmesebb módja az egyesület/alapítvány jogutód nélküli megszűnésének. Ilyenkor szinte minden feladatot, ami a szervezet megszűnéshez szükséges, a bíróság végez el. Az egyszerűsített törlési eljárás csak három esetben indulhat:

1. ha a bíróság a civil szervezet tekintetében megállapítja a jogutód nélküli megszűnési ok bekövetkeztét,
2. ha a bíróság a civil szervezetet törvényességi felügyeleti eljárásban megszünteti,
3. ha a törvényben előírt feltételeknek megfelelő szervezet kéri.

Mindhárom esetben azután indulhat el szervezet törlését eredményező eljárás, ha a szervezet már megszűnt. Az egyesületek és az alapítványok megszűnésének okait a Ptk. rögzíti. Az egyesület és az alapítvány jogutód nélkül megszűnhet a minden a jogi személyre vonatkozó általános szabályok (Ptk. 3:48. § (1) bekezdés) vagy a speciálisan az egyesületekre (Ptk. 3:84. §) vagy az alapítványokra (Ptk. 3:403. § (1) bekezdés) vonatkozó szabályok szerint.

1. Egyszerűsített törlési eljárásnak van helye, ha a bíróság a civil szervezet tekintetében megállapítja a jogutód nélküli megszűnési ok bekövetkeztét (Civil törvény 9/K. § (1) a) pont)

A szervezet ekkor nem tudja egyből az egyszerűsített törlési eljárást kezdeményezni. Előbb a megszűnési ok bekövetkezését kell kimondania a bíróságnak. A megszűnési okot a bíróság állapíthatja meg. Erre törvényességi felügyeleti eljárás eredményeként kerül sor. A törvényességi felülvizsgálatot a bíróság lefolytathatja hivatalból, továbbá az ügyészség vagy más hatóság kérelme alapján. A törvényességi felügyeleti eljárás

elindulhat egy olyan fél kérelme alapján is, akinek az eljárás lefolytatásához jogi érdeke fűződik és e jogi érdeket valószínűsíti. Végül, de nem utolsósorban a jogszabály is kötelezhet arra valakit, hogy az eljárást kezdeményezze a bíróságnál.

A szervezeteknek felesleges törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezni, akkor, ha tisztában vannak a megszűnési ok bekövetkeztével. Ennél egyszerűbb, ha saját maguk közvetlenül kérik a megszűnési ok megállapítását.

Természetesen előfordul, hogy az egyszerűsített törlési folyamatot egy törvényességi felügyeleti eljárás előzi meg. Ilyen eset, amikor a nyilvántartás adatainak kiegészítése, a tisztségviselő mandátumának lejárta, a beszámoló letétbe helyezésnek hiánya stb. okból indul felügyeleti eljárás. A törvényességi felügyeleti eljárás keretében a Törvényszék a törvényes működést akadályozó hiányosságok orvoslására hívja fel a szervezetet. De a végzések mindig tartalmazzák azt a lehetőséget is, hogy a szervezet nyilatkozhat arról, ha nem tud eleget tenni a bíróság felhívásának. A törvényességi felügyeleti eljárás során nem szabad arra törekednie a szervezetnek, hogy a törvényes működés látszatát keltse, miközben már rég nem állnak fenn a működésnek a feltételei.

A szervezet tehet olyan tartalmú nyilatkozatot, amely után a bíróság el tudja indítani az egyszerűsített törlési eljárást. A nyilatkozatban lehet megállapítást tenni arra, hogy melyik megszűnési ok következett be, ennek mi volt az indoka. A taglétszám csökkenését nem kell indokolni, de a célok megvalósulást, vagy annak ellehetetlenülését indokolni kell. A szervezet jelezheti a nyilatkozatban, hogy tudomása szerint nincs akadálya annak, hogy egyszerűsített törlési eljárással szűnjön meg. Ezt akkor teheti meg, ha tisztában van azzal, hogy van (élő) adószáma, nincs vagyona, tartozása, illetve olyan elszámolási kötelezettsége, amit még nem zárt le.

Amint fentebb jeleztük, az egyesületnek van lehetősége arra, hogy külön felszólítás nélkül, magától terjesszen elő kérelmet valamelyik megszűnési ok megállapítására. A kérelmet kizárólag a „Szervezet jogutód nélküli megszűnését eredményező ok megállapítására irányuló kérelem (PK-157 jelű) űrlapon lehet előterjeszteni. A kérelem mellékleteként nyilatkozni kell a megszűnési ok bekövetkezéséről, annak indokáról. E nyilatkozatban is utalni lehet rá, hogy a szervezet a megszűnési ok megállapítását követően egyszerűsített törlésre irányuló kérelmet kíván beterjeszteni a Törvényszék felé. Fontos tudni, hogy a megszűnési ok megállapítására irányuló kérelem beterjesztése nem jelenti a szervezet megszűnését.

Például ekkor még nem szabad megszüntetni a szervezet bankszámláját.

Az ügyésznek is van joga a megszűnési ok megállapítására irányuló eljárást kezdeményezni, ha az egyesület:

a) határozott időre jött létre és a meghatározott időtartam eltelt [Ptk. 3:48. § (1) bekezdés a) pont],

b) megszűnése meghatározott feltétel bekövetkezéséhez kötött és e feltétel bekövetkezett [Ptk. 3:48. §(1) bekezdés b) pont],

c) megvalósította célját vagy céljának megvalósítása lehetetlenné vált, és új célt nem határoztak meg [Ptk. 3:84. § a) pont],

d) tagjainak száma hat hónapon keresztül a Ptk.-ban meghatározott legkisebb létszám alá csökken [Ptk. 3:84. § b) pont], feltéve, hogy az a)–c) pont szerinti esetekben az abban foglaltakra figyelemmel az egyesület nem határozott a megszűnéséről.

Az ügyész az a)-c) pontok esetében kezdeményezheti a megszűnési ok megállapítást. A d) pont azaz a taglétszám minimális szint alá csökkenése miatt az ügyész a megszűnést kezdeményezheti (nem a megszűnési ok megállapítását). Az ügyészt az indítványozás joga akkor illeti meg, ha indítványát – a felsorolt megszűnési okok mellett – a közérdek sérelmére alapítja és e közérdek sérelmének fennállását valószínűsíti. A közhasznú szervezetek esetében a közérdek sérelmére való hivatkozás nélkül léphet fel az ügyészség. Azért, mert e szervezetek felett az ügyészség törvényességi ellenőrzési jogkört gyakorol. A szervezetnek van lehetősége arra, hogy az ügyészség segítségét is kérje ahhoz, hogy könnyebb legyen a megszűnése. Az ügyész eljárása is egyszerűsített törlési eljáráshoz vezethet, feltéve, hogy az eljárás során nem merült fel adat arra nézve, hogy a civil szervezetnek vagyona van, vagy a civil szervezet fennállása során adószámmal nem rendelkezett, illetve nem rendelkezik.

2. Egyszerűsített törlési eljárásnak van helye, ha a bíróság a civil szervezetet törvényességi felügyeleti eljárásban megszünteti (Civil törvény 9/K. § (1) b) pont)

A törvényességi felügyeleti eljárást mindig a bíróság folytatja le. A civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (Civil nyilvántartási törvény) 71/C. § (1) bekezdése szerint a törvényességi felügyeleti eljárásnak akkor van helye, ha:

a) a létesítő okirat vagy annak módosítása, vagy a nyilvántartásba bejegyzett adat a bejegyzést megelőzően már fennálló ok folytán törvénysértő,

b) a nyilvántartásba bejegyzett adat a bejegyzést követően keletkezett ok miatt törvénysértő,

c) a létesítő okirat vagy annak módosítása, illetve a nyilvántartás nem tartalmazza azt, amit a szervezetre vonatkozó jogszabályok kötelezően előírnak,

d) a szervezet a működése során nem tartja be a szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, illetve a létesítő okiratában foglaltakat,

e) törvény a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását kötelezővé teszi.

A törvényességi felügyeleti eljárásnak az egyik, és ritkán alkalmazott szankciója lehet az, hogy a szervezetet a bíróság megszünteti. (Civil nyilvántartási törvény 71/G. § e) pont. E megszüntetés esetében is van lehetőség arra, hogy egyszerűsített törlési eljárás induljon. Természetesen akkor, ha ennek fent említett feltételei fennállnak. Azaz a vagyonnal, tartozással, lezáratlan kötelezettségekkel rendelkező szervezetek ettől a lehetőségtől elesnek, akkor is ha van élő adószámuk.

3. Egyszerűsített törlési eljárásnak lehet helye a szervezet kérelmére (Civil törvény 9/K. § (1) a) pont)

Egyetlen esetben van lehetőség arra, hogy szervezet közvetlenül a törlését kérje. (Ne „csak" a megszűnési ok megállapítását.) Az egyszerűsített törlési eljárás elindítását akkor kérheti közvetlenül, ha az egyesület elhatározza megszűnését vagy megállapítja, hogy megszűnésének anyagi jogi feltételei bekövetkeztek és fennállása alatt adószámmal nem rendelkezett, illetve nem rendelkezik. Ez nagyon ritka esetben fordulhat elő. A jogszabály alapján minden gazdasági tevékenységet végző civil szervezetnek rendelkeznie kell adószámmal. Gazdasági tevékenységnek számít a tagdíjak kezelése, illetve az adómentes célszerinti (közhasznú) tevékenységek végzése is.

Hogyan kezdeményezi a szervezet a megszűnési ok megállapítását?

A megszűnési ok megállapítására irányuló kérelmet a „szervezet jogutód nélküli megszűnését eredményező ok megállapítására irányuló kérelem (PK-157 jelű) űrlapon kell előterjeszteni. A kérelmet előterjesztheti a képviselő vagy bármely más jogilag érdekelt fél. A kérelem mellékleteként csatolni kell minden szükséges nyilatkozatot, okiratot, amely igazolja, hogy valamelyik a Ptk-ban szereplő megszűnési ok bekövetkezett. Például a képviselő nyilatkozatát arról, hogy valamely megszűnési ok bekövetkezett.

Amennyiben a bíróság a kérelemnek helyt ad, a nyilvántartásba haladéktalanul bejegyzi a „megszűnt" toldatot. A kérelmet az egyesület szervezeti képviselője terjesztheti elő a bíróságon.

Hogyan kezdeményezi a szervezet az egyszerűsített törlési eljárást?

A megszűnés megállapításáról a Törvényszék végzést ad ki. Ha a bíróság a civil szervezetet megszünteti vagy a civil szervezet tekintetében megállapítja a jogutód nélküli megszűnési ok bekövetkeztét, a civil szervezetet nyilvántartó bíróság a határozat alapján a nyilvántartásba haladéktalanul bejegyzi megszüntetés esetén a „megszüntetve”, a jogutód nélküli megszűnési ok bekövetkeztének megállapítása esetén pedig a „megszűnt” toldatot.

A megszűnés megállapításáról szóló végzés alapján lehet elindítani az egyszerűsített törlési eljárást. A kérelmet az „Egyszerűsített törlés kezdeményezése” (PK-149 jelű) űrlapon terjeszti elő a szervezet képviselője. A kérelem elfogadása után elindul a szervezet egyszerűsített törlési eljárási folyamata, ami az alábbi lépésekből áll.

Egyszerűsített törlési eljárás menete a civil szervezetek esetében

Az egyszerűsített törlés három lehetséges oka közül valamelyik bekövetkezik:
– megszűnési ok megállapítása + 0 vagyon+ adószám; („Szervezet jogutód nélküli megszűnését eredményező ok megállapítására irányuló kérelem Pk-157 űrlap)
– ítéletben történő megszüntnek nyilvánítás + 0 vagyon, adószám;
– az adószám és vagyon nélküli szervezet kimondja a feloszlását.

→ „Megszűnt toldat” a név mellett
45 napos határidő a követelések bejelentésére.

„Törlés alatt” toldat
• 60 napos felhívás hatóságok felé (ügyészség, NAV, társadalombiztosítási igazgatóság, Magyar Bírósági Végrehajtói Kar, a sportért felelős miniszter, stb.)
Ha követelés, vagy arra utaló adat merül fel, hogy a szervezetnek vagyona van, illetve egyéb az egyszerűsített törlést kizáró körülmény merül fel, akkor kényszer végelszámolás indul.

→ Ha nem merült fel egyszerűsített eljárást megakadályozó körülmény, akkor:

törlés

1. Az eljárás megindítása: Az eljárás a jogerős határozat kézhezvételétől vagy a meghatározott kérelem elbírálásától számított öt napon belül kezdődik. A bíróság szükség szerint hirdetményt tesz közzé amelyben felhívja a civil szervezet képviselőit, hogy 45 napon belül jelentsék be idézési címüket.

2. Felhívás az érdekelteknek: A bíróság öt napon belül felhívást tesz közzé, hogy az érintettek 45 napon belül jelezzék a bíróság felé, ha:

a) követelésük van a szervezettel szemben,
b) tudomásuk van szervezet ellen folyó hatósági, bírósági, közjegyzői eljárásról
c) tudomásuk van a szervezet birtokukban lévő vagyontárgyakról, náluk vannak ilyen vagyontárgyak, vagy igényt tartathatnak valamely vagyontárgyra.

3. Értesítés külső intézményeknek: A bíróság értesíti az ügyészséget, adó- és vámhatóságot, társadalombiztosítási szervet, végrehajtókat, számlavezető pénzforgalmi szolgáltatókat és ingatlanügyi hatóságot és egyéb a civil törvényben felsorolt szerveket az eljárás megindításáról. Ezek hatvan napos határidővel jelezhetik, ha követelésük van a szervezet irányában, tudomásuk van a szervezetet érintő eljárásról vagy arról, hogy a szervezetnek munkavállalója van stb.

4. A bíróság döntése: Ha az előírt határidőn belül nem merül fel vagyonra vonatkozó adat, és nem folyik más eljárás a szervezettel szemben, a bíróság elindítja az egyszerűsített törlési eljárást, amelynek során a civil szervezetet törli a nyilvántartásból.

5. Végelszámolás: Ha az eljárás során érdemi adat merül fel a szervezet vagyonára vonatkozóan vagy más eljárás folyik a szervezettel szemben, akkor a bíróság végelszámolást rendelhet el.

A civil szervezeteket is érintő jogszabályi változások 2023.

A legtöbb szervezet az a jogszabályi változás érinti, amely alapján nem lépett hatályba 2023. július 1-én a jogi személyek nyilvántartásáról és a nyilvántartási eljárásról szóló 2021. évi XCII. törvény (Jsznytv.). A módosítást tartalmazó igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény indokolása szerint 2026. január 1. napjától indul majd el az egységes jogi személy nyilvántartás és az új automatikus döntéshozatali rendszer. A Jsznytv. által bevezetni kívánt egységes jogi személy nyilvántartás a cégek, civil szervezetek és más jogi személyek eddigi

különálló nyilvántartásait tette volna egységessé.

Az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XXXI. törvény alapján úgy módosul a Civil nyilvántartási törvény (37. § (5)), hogy amennyiben a változásbejegyzési kérelem kizárólag arra irányul, hogy a szervezet nevében szereplő megye kifejezést a vármegye kifejezés váltsa fel, akkor a bíróság változásbejegyzési kérelmet a benyújtásától számított öt napon belül megvizsgálja, és húsz napon belül dönt róla. Ez a gyorsított „döntéshozatal" csak akkor valósul meg, ha a változás más adatot nem érint.

A civil törvény többször is módosult az elmúlt időszakban. A törvényben az Alaptörvény módosítása miatt a vármegye kifejezés lépett a megye kifejezés helyére. A módosításokat a 2022. évi XXII. törvény tartalmazza. Változott a Civil törvény 2. § 13.; 22. 52/A. § (2) 66. § (1) b) pontja.

A Civil Központok 2023. május 12-én új feladatokat kaptak. Az egyes törvényeknek a közigazgatás fejlesztésével összefüggő módosításáról szóló 2023. XXI. törvény alapján a civil központok feladata lett, hogy részt vegyenek a Nemzeti Együttműködési Alap elektori gyűlések szervezésében és lebonyolításában (Civil tv 52. § (1) bekezdése a következő k) pont).

A Civil tv. 56. § (1) bekezdés l) pontjának módosítása alapján a civil közösségi szolgáltató központok működési támogatása mellett szakmai programjaik is – függetlenül az összbevételük összegétől – támogathatóak a NEA forrásainak a terhére.

A Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2012. (II. 16.) KIM rendelet (NEA rendelet)

A NEA rendelet várhatóan 2023 szeptemberében megjelenő módosítása szerint:

– a NEA 2024. évi pályázati kiírásait érintően az elnyerhető egyszerűsített támogatás összege 350 000 forintról 400 000 forintra emelkedik, valamint az összevont (szakmai és kapcsolódó működési költségeket egyaránt tartalmazó) és működési célú pályázatok tekintetében a minimálisan elnyerhető támogatás 400 000 forintra módosul;

– a civil szervezeteket érintő adminisztráció egyszerűsítése érdekében az elszámolások során lehetővé válik az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 93. § (1a) bekezdésében foglalt nyilatkozat alkalmazása a legfeljebb hárommillió forint összegű támogatások elszámolása esetében a már fennálló jogviszonyokban is. A

támogatások elszámolásakor kizárólag a jogszerű felhasználásról szóló nyilatkozat és a számviteli bizonylatokról készített összesítő csatolása szükséges papír alapon. Az egyszerűsített elszámolás kiterjesztése jelentősen csökkenti a támogatott szervezetek adminisztrációs terheit, az elszámolási eljárást egyszerűbbé, pályázóbarátabbá téve.

– a Civil tv. 52. § (1) bekezdés k) pontja teremtette meg annak a lehetőségét, hogy a civil közösségi szolgáltató központok részt vegyenek az elektori gyűlések szervezésében és lebonyolításában. A NEA testületei civil tagjainak megválasztását helyi szinten a civil központok koordinálják és valósítják meg 2024-ben. Az új eljárástól a költséghatékonyság mellett a részvételi arány növekedése is várható az elektori választásokon.

Amennyiben szeretne többet tudni a civil szervezetek működéséről kérjük olvassa el a kiadványunk elektronikus változatát.

A bővebb tartalommal elkészült elektronikus változatot a Civil Információs Portálon találja meg a Civil Kiadványok és a Dokumentumtár menüpont alatt.

Miért kell egy civil szervezetnek könyvelés és adószám?

Civil szervezetek nem alapíthatók gazdasági (üzleti) céllal. A civil szervezetek alapítóinak, tagjainak szándéka nem irányulhat kizárólagosan (személyes) tulajdon, vagyon és jövedelem szerzésére. Ehelyett a szervezet alapítása és működése mindig a létesítő okiratban megfogalmazott célok teljesülését és az ehhez szükséges feltételek biztosítását szolgálják. A céljától függetlenül minden működő civil szervezet gazdálkodik. Mindegyik végez olyan tevékenységeket és/vagy történnek vele olyan gazdasági események, amelyek változást okoznak a szervezet vagyoni, jövedelmi, pénzügyi helyzetében, esetleg a vagyonának szerkezetében.

A szervezetek gazdálkodása legtöbbször pénzmozgással jár, de ez sem törvényszerű. Például egy alapítvány célja az információs technológiák megismertetése. A szervezet vagyonát azok a számítógépek alkotják, amelyet az alapító ruházott át az alapítvány javára. Az alapítvány az alapító vagyonként átadott számítógépeket térítés nélkül adja használatba rászorulóknak. Itt nincs pénzmosás. De a szervezet gazdálkodik, mert a gépek az idő múlásával értéktelenebbé válnak, a szervezet vagyona apad (változik a vagyona). Ha ugyanez a szervezet közben új szoftvereket kap adományként, akkor nem csak a vagyoni helyzete fog javulni, hanem vagyonának az összetétele is változik, hiszen már nem csak eszközöket fog birtokolni, hanem az immateriális javak közé tartozó szoftvereket is. A civil szervezetek gazdálkodására is jellemző, hogy a gazdasági események, változások pénzbeli értékben is kifejezhetők. A fenti példában szereplő számítógépek értéke meghatározható lenne pénzben, ahogy az értékük csökkenése is. Még a közérdekű önkéntesek fogadása is gazdálkodási tevékenységnek számít. A vonatkozó jogszabály alapján az önkéntesek óradíjának értéke a kötelező legkisebb havi munkabér százhatvanad része[21]. Így pontosan tudható, hogyan kell a közérdekű önkéntesek tevékenységének értékét meghatározni a bevételek és a kiadások között.

Az adományok fogadásától, a rászorulók támogatásán át a rendezvények szervezéséig a civil szervezetek minden tevékenységének

[21] 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről 5. §

van gazdálkodási vonzata. A civil szervezetek számára is fontos, hogy átlássák a pénzügyi, vagyoni helyzetüket. Ráadásul a jogszabályok is nagyon sok elvárást, kötelezettséget fogalmaznak meg a civil szervezetek gazdálkodásával és számvitelével kapcsolatban.

Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény alapján minden civil szervezetnek kötelező bejelentkeznie a NAV-hoz, ha adóköteles tevékenységet kíván folytatni. Valójában azoknak a civil szervezeteknek is be kell jelentkezni, amelyek nem akarnak ilyen tevékenységet folytatni. Azok a szervezetek, amelyeknek nincs adószáma nem tud igazolást/nyilatkozatot kiállítani a jogi személy támogatói felé. De a pályázati lehetőségek elérése miatt is szükség van adószámra.

A civil szervezetnek lehet nyeresége, de nem oszthatja fel

A civil szervezetekkel szemben nincs olyan követelmény, amely tiltaná, hogy a gazdálkodásuk során pozitív eredményt, köznapi kifejezéssel élve nyereséget érjenek el. Sőt, az lenne szerencsés, ha képesek lennének úgy tevékenykedni, hogy ne kelljen gazdálkodási szempontból évről-évre a nullára indulniuk. A civil szervezetek törekedhetnek a nyereséges gazdálkodásra. A civil szervezetek nonprofit módon gazdálkodnak, azaz elérhetnek nyereséget, de ezt nem oszthatják fel a tagjaik, alapítóik között. Az eredményüket háromféle dologra fordíthatják:

– a szervezet működésére;

– az alapszabályban, alapító okiratban meghatározott célokra;

– esetleg olyan befektetésre, termékre, szolgáltatásra, amelytől a céljaik gyorsabb, jobb, szélesebb hatást gyakorló megvalósulását várják, noha az nem kapcsolódik szervesen ahhoz a célhoz, mint amit a létesítő okiratukban rögzítettek.

A civil szervezet szolgáltathat és vállalkozhat

A szervezetek gazdálkodása két fő irány mentén szerveződhet. Az egyik irány, hogy minden tevékenységüket a szervezet célja alá rendelve végzik, azaz csak cél szerinti tevékenységeket végeznek, és a működésük is ez alá rendeződik. A másik lehetőség, hogy felvállalnak a céljaikon kívül eső tevékenységeket is. Ezek közül a jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló vagy azt eredményező, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység minősül a törvény szerint gazdasági-vállalkozási tevékenységnek.

Ha alapcél szerinti és vállalkozási tevékenységet is végez a szervezet, működési,

adminisztratív feladatai is megoszlanak e két tevékenység feltételeinek biztosítása között. Ha csak a céljaikat akarják megvalósítani, akkor is lehetőségük van arra, hogy valaki más, például egy másik szervezet, intézmény megbízását teljesítsék, és ezért díjat kapjanak. Sőt, akár értékesíthetnek is olyan termékeket, amelyeket az alapcél szerinti tevékenységeik keretében állítottak elő. Ezeket együtt és leegyszerűsítve gyakran csak szolgáltatásnak nevezik, a hozzájuk kapcsolódó bevételekre pedig szolgáltatási bevételként szokás hivatkozni.

E szolgáltatásoknak egy speciális fajtáját jelentik a közszolgáltatásként végzett feladatok, amikor egy – a törvény előírása szerint szükségszerűen közhasznú jogállású – szervezet egy állami, önkormányzati szerv megbízásából lát el közfeladatot. A szolgáltatások nyújtásánál viszont jóval elterjedtebb, hogy a szervezetek adományok, támogatások révén, esetleg az ingó- és ingatlan vagyonuk, szellemi javaik hasznosításával jutnak cél szerinti bevételekhez.

A szervezetek alapcél szerinti (közhasznú) bevételei és kiadásai valójában szélesebb kört foglalnak magukban, mint amelyek a szervezet alapszabályában/alapító okiratában/társasági szerződésében megjelenő célokból levezethetők. A bevételek tekintetében a civil szervezetek gazdálkodásáról, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm.rendelet szerinti általánosabb csoportosítást, illetve a civil törvény 20. §-ában szereplő felsorolást kell figyelembe venni. Olyan jogszabály viszont nincs, ami egyértelműen megadná, mely tételek tartoznak az alapcél szerinti (közhasznú) ráfordítások közé. Ezt minden tétel esetében az dönti el, hogy észszerűen, minden különösebb logikai és értelmezési „csavar” nélkül hozzá tudjuk-e rendelni a szervezet céljához, illetve az alapcél szerinti bevételek előállításához, felhasználásához.

A civil szervezet akár vállalkozhat is

Az alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységek (a továbbiakban: cél szerinti tevékenységek) mellett a szervezetek végezhetnek gazdasági-vállalkozási (a továbbiakban: vállalkozási) tevékenységeket is. Ennek két feltétele van. Az egyik, hogy a vállalkozási tevékenység nem veszélyeztetheti a szervezet alapcél szerinti tevékenységeit. A másik feltétel, hogy az e tevékenységből származó bevételek nem léphetik át a szervezet összes bevételének 60%-át. Itt érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy az a bevételi arány, amit a civil törvény megenged, kifejezetten magas. Azt is mond-

hatjuk, hogy a jogszabály kifejezetten ösztönzi azt, hogy a szervezetek ebbe az irányba is szélesítsék a tevékenységüket, ilyen módon is vonjanak be forrásokat. A civil törvény meghatározása szerint gazdasági-vállalkozási tevékenység a jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló vagy azt eredményező, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység, kivéve:

– az adomány (ajándék) elfogadása;

– a létesítő okiratban meghatározott cél szerinti tevékenység (ideértve a közhasznú tevékenységet);

– a pénzeszközök betétbe, értékpapírba, társasági részesedésbe történő elhelyezése;

– az ingatlan megszerzése, használatának átengedése és átruházása.[22]

Időnként azonban nagyon képlékeny lehet a határ a cél szerinti, illetve a vállalkozási tevékenységek között. A különbség ugyanis nem ahhoz kapcsolódik, hogy az adott tevékenységgel a szervezet mekkora segítséget nyújt a saját tagjainak, a környezetének. Tehát nem az számít, mi „civiles", vagy mi nem az. Ugyanakkor mindig számít az adott tevékenység léptéke, jellege.

Példa: Ha egy szervezet létesítő okiratában csak az szerepel, hogy célja a népzenei kultúra ápolása, a népdalkincs megismertetése, akkor az alapcéljának körében fogadhat el díjazást a fellépéseiért. Ezeket a fellépéseket időnként összekötik azzal, hogy a tagjaik által készített kézimunkákat értékesítenek az egyesület bevételeinek növelése érdekében. E tevékenységgel szigorúan véve már kilépnek az alapcél szerinti tevékenységük köréből, mert nem a célhoz kapcsolódó dolgot értékesítenek. Ugyanakkor még nem feltétlenül végeznek vállalkozási tevékenységet, hiszen nem üzletszerűen végzik azt. Amint azonban rendszeressé vagy tartóssá válik ez a gyakorlat, esetleg a szervezet többi bevételéhez mérten nagyobb összegű bevételt termel, esetleg már nem csak a tagjainak a munkáit kínálja fel, hanem sok más népművészét is, akkor ez a tevékenység már üzletszerűnek fog számítani, miközben a szervezet egyetlen pillanatig sem végzett olyan tevékenységet, amelyet ne tartanánk értékesnek.

Miközben a jogszabályi oldalról kifejezetten támogatottnak mondható, hogy a szervezetek vállalkozási tevékenységet végezzenek, a köztudatban nagyon sok előítélet és tévhit él ezzel kapcsolatban. Pedig nem törvénytelen, és nem is etikátlan vállalkozási tevékenységet végeznie a civil szervezeteknek. A gazdálkodási tevékenységek ilyen jellegű elhatárolása nem értékrendbeli, hanem adózási kérdés. Lényegében arról van szó, hogy a civil szervezetek esetében az adórendszer elismeri, hogy olyan célokat

[22] Civil törvény 2. § 11. pont

Szervezeti forma szerinti bevételek

EGYESÜLET:
tagdíj; pártoló tag kötelező vagyoni hozzájárulása;
tag és különleges jogállású tag önként vállalt hozzájárulása.

ALAPÍTVÁNY:
az alapító és a csatlakozó kötelező vagyoni hozzájárulása;
alapító, csatlakozó, adományozó önként vállalt hozzájárulása.

CIVIL TÁRSASÁG:
tagok önként vállalt vagyoni hozzájárulása;
esetleges közös tulajdon hasznosítása.

Költségvetési források

Elkülönített állami pénzalapok
Pl.: Nemzeti Kulturális Alap, Bethlen Gábor Alap
Fejezeti kezelésű előirányzatok:
pl.: Nemzeti Együttműködési Alap, Magyar Falu Program - Falusi Civil Alap, SZJA 1%

Egyéb a költségvetés alrendszereiből származó források
Pl.: önkormányzati támogatások, a Tudományos és a Művészeti Akadémia támogatásai, közszolgáltatás ellátásához kapcsolódó kifizetések

Nemzeti szinten kezelt EU források
Pl.: Széchenyi Terv Plusz (EFOP PLUSZ, TOP PLUSZ stb.), Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF); Vidékfejlesztési Program.
Nemzetközi együttműködésben kezelt források:
pl. Szomszédsági Program; Interreg; Előcsatlakozási Alap.

EU források

Közvetlen EU források
(minden szakpolitikához kapcsolódik program)
Pl.:Horizont Európa (innováció és kutatás); ERASMUS + (képzés, oktatás, ifjúság) Európai Szolidaritási Testület (önkéntesség); Polgárok, Egyenlőség, Jogok és Értékek Program (alapjogok érvényesítése és és antidiszkrimináció) ESZA+ központi források

Más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatás
pl.:
Visegrádi Alap;
a nagykövetségeken, kulturális intézeteken kersztül elérhető források.

„Magán források"

Magánszemélyektől, származó adomány, támogatás

Egyéni és társas vállalkozásoktól, más civil szervezetektől kapott adomány, támogatás

Az alap (közhasznú) célokhoz kapcsolódó szolgáltatás, termékértékesítés

Ingatlan megszerzéséből, hasznosításából származó bevétel

Pénzeszköz befektetése révén megszerzett (elért) kamat, osztalék stb.

Alapcél szerinti bevételek

Gazdasági-vállalkozási tevékenység

Gazdasági-vállalkozási tevékenységből származó bevétel
A civil tv. és a TAO tv. szerint: minden a jövedelem- és vagyonszerzésre irányuló vagy azt eredményező, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység gazdasági-vállalkozási tevékenységnek minősül, kivéve az alapcél szerinti tevékenységeket.
Az ÁFA törvény szigorúbb: minden ellenérték fejében végzett tevékenység gazdasági tevékenység, amennyiben üzletszerű vagy tartós vagy rendszeres jellegű. (Az ÁFA terminológiáját célszerű követni).

A tevékenységet szolgáló dolog, jog átruházásából, illetve átengedéséből származó bevétel részben vagy egészben

valósítanak meg, amelyek mindenki javára válnak. E célok a társasági adó, az általános forgalmi adó és a személyi jövedelemadó vonatkozásban mentességben vagy kedvezményben részesülnek. Mindazonáltal a szervezetek többi tevékenységét e célokon túlmenően már a többi gazdálkodó szervvel azonos alapon ítéli meg az adórendszer.

A szervezetek természetesen arra törekednek, hogy lehetőleg minden tevékenységük a mentes/kedvezményezett kategóriába tartozzon. Ehhez pedig annyi alapjuk mindenképpen van, hogy az érintett szervezetek vállalkozási tevékenységként is olyan feladatokat látnak el, amelyeknek van közösségi, társadalmi értéke

A civil központok ingyenes képzési, tanácsadási szolgáltatásai azt a célt szolgálják, hogy a civil szervezetek a rájuk ténylegesen vonatkozó jogszabályokat megismerjék és tevékenységük során ezeket betartva járjanak el. Az ingyenes szolgáltatások rendszeres igénybevételével a szervezetek képessé válhatnak arra, hogy a gazdálkodásukat olyan módon alakíthassák, amely megfelel a helyzetüknek és igazodik a fejlesztési elképzeléseikhez.

A civil szervezetek ráfordításai, kiadásai

A számviteli törvény szerint három fő költségnemet különböztetünk meg. Az első költségnemet az anyagjellegű ráfordítások alkotják. E körbe tartozik: az anyagköltség, az igénybe vett szolgáltatások értéke, az egyéb szolgáltatások értéke, az eladott áruk beszerzési értéke és az eladott (közvetített) szolgáltatások értéke[23].

A második költségnembe a személyi jellegű ráfordítások tartoznak. Ide sorolja a törvény a munkaviszony vagy megbízás alapján történő foglalkoztatás költségeit: a bérköltségeket, a személyi jellegű egyéb kifizetéseket és a bérjárulékokat[24]. A bérköltséget és a járulékokat nem kell külön magyarázni. A személyi jellegű egyéb kifizetések azok a természetes személyek részére teljesített kifizetések, elszámolt összegek, amelyeket a kifizető a természetes személy részére jogszabályi előírás vagy saját elhatározása alapján teljesít, és nem tartoznak a bérköltség, illetve a vállalkozási díj fogalmába. Ilyen kiadás az étkezési/utazási hozzájárulás, a jutalom, a reprezentáció stb.[25] E tételek azért érdemelnek külön figyelmet, mert azt segítik,

[23] Sztv. 78. § (1)
[24] Sztv. 79. § (1)
[25] Sztv 3. § (7)

hogy a szervezet akár foglalkoztatás nélkül is teljesíthesse a közhasznúság elérésének/megőrzésének egyik, a személyi ráfordítások mértékével kapcsolatos feltételét[26]. A szervezet által adott tárgyjutalom, reprezentációs költség stb. elkönyvelhető személyi jellegű egyéb kifizetésként akkor is, ha nem a szervezet munkavállalója kapja.

A harmadik költségnem az értékcsökkenési leírás, azaz az immateriális javak és tárgyi eszközök elhasználódása miatt elszámolt összegek.[27] Mind a tárgyi eszközök, mind az immateriális javak használatuk során veszítenek értékükből. Ezt az avulási folyamatot fejezi ki a számvitelben az értékcsökkenési leírás. A leírás egyik részről csökkenti a tárgyi eszközök és immateriális javak nettó értékét, másrészről növeli a szervezet által elszámolt költségeket. Végső soron az értékcsökkenés leírása csökkenti a szervezet eredményét. A fent ismertetett költségeket, ráfordításokat a civil szervezetek kötelesek a felhasználás célja szerint is csoportosítani. Az első csoportba a cél szerinti tevékenységekhez közvetlenül kapcsolódó kiadások tartoznak. Ezen belül külön alcsoportot jelentenek a közhasznú tevékenység(ek)hez kapcsolódó ráfordítások. A második csoportot a gazdasági-vállalkozási tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó kiadások alkotják. A harmadik csoportba tartoznak azok a költségek, amelyek közvetett módon járulnak hozzá a szervezet tevékenységeinek megvalósításához. Az alapcél szerinti és a gazdasági-vállalkozási tevékenységeket egymástól elkülönítve kell kezelni a könyvelésben[28]. Azokat a költségeket, amelyeket nem lehet közvetlenül az alapcél szerinti tevékenységhez vagy a gazdasági-vállalkozási tevékenységhez sorolni, a bevételek arányában évente meg kell osztani a két tevékenységcsoport között[29].

[26] Civil törvény 32. § (4) c)
[27] Sztv. 80. §
[28] Civil törvény 19. §
[29] 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 12. § (5) bekezdés

A civil szervezetek számvitelét érintő változások

Amennyiben szeretne többet tudni a rendezvények és a gépjármű költségek elszámolásáról, a civil szervezetek ingatlanhasznosításáról valamint az adó és áfa fizetéséről, kérjük olvassa el a kiadványunk elektronikus változatát.

A bővebb tartalommal elkészült elektronikus változatot a Civil Információs Portálon találja meg a Civil Kiadványok és a Dokumentumtár menüpont alatt.

A civil szervezetek számvitelét érintően 2023-ban nem történetek jelentős jogszabályi változások.

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény civil szervezeteket érintő változásai

Kiegészült a gazdálkodó fogalma, így gazdálkodónak minősülnek a civil szervezetek által alapított kulturális intézmények is.

Egyéb tartós tulajdoni részesedésként kell kimutatni az egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási intézményben lévő tulajdoni részesedést is, még ha az nem is a törvény szerinti tulajdoni részesedés.

A kettős könyvvitelt vezető szervezetek beszámolójához kapcsolódó kiegészítő mellékletben a létszám alatt ismét az „átlagos statisztikai állományi létszám”-ot kell megadni..

Aktív időbeli elhatárolásként csak a támogatásnak azt a még el nem számolt részét lehet kimutatni, ami a már felmerült költségekkel (ráfordításokkal) arányos. Korábban a még el nem számolt teljes támogatás elhatárolható volt.

Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségnek számít a pénzügyi lízinggel történő beruházásnál a számlázott összeg és a mérleg fordulónapját követő egy üzleti éven belül esedékes törlesztések különbözete.

A könyvvizsgálói jelentésben véleményt kell mondani arról is, hogy a beszámoló megfelel-e a jogszabályi előírásoknak, illetve a társaságiadó-információkról szóló jelentésről is nyilatkozni kell.

A 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet civil szervezetekre vonatkozó változásai

A számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyv-

vezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet is csak kisebb mértékben módosult.

Nem kell üzleti jelentést készíteniük az éves beszámolót készítő egyes egyéb szervezeteknek (pl. a civil szervezeteknek).

Az intézményi részesedés kimutatása során az Sztv. szabályai szerint kell eljárni az egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási intézményben lévő tulajdoni részesedéssel kapcsolatban a 2023-ban kezdődő üzleti évtől (de már a 2022-es üzleti évre is alkalmazható ez az előírás).

Az ÁSZ ellenőriz és segítséget nyújt

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) – a bevételük nagyságától függetlenül – ellenőrizheti azokat a szervezeteket, amelyek központi költségvetésből használnak fel. E szervezetek körébe tartoznak többek között azok, amelyek állami, önkormányzati, támogatásban, SZJA 1% kiutalásban részesülnek vagy közszolgáltatási szerződés keretében tevékenykednek.

Az ÁSZ 2022-ben először ellenőrizte a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló törvény[30] hatálya alá eső szervezeteket. A jogszabály nem változott. Azok a szervezetek, amelyek beszámolójában a mérlegfőösszege elérte a 20 millió Ft-ot ellenőrizhetők maradtak. Kivételt képeznek:

a) a sportról szóló 2004. évi I. törvény hatálya alá tartozó egyesületek,

b) a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény szerinti vallási közösségek,

c) a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény szerinti nemzetiségi szervezetre és nemzetiségi egyesületre, valamint az alapító okirata szerint adott nemzetiség érdekvédelmét, érdekképviseletét, vagy a nemzetiségi kulturális autonómiával közvetlenül összefüggő tevékenységet ellátó alapítványok.

Az előző évi ellenőrzésről szóló jelentés az ÁSZ honlapján érhető el a „Jelentések” menüpont alatt.

Az ÁSZ a tanácsadói tevékenysége részeként a civil szervezetek támogatása céljából évente önkéntesen kitölthető teszteket tesz közzé a honlapján. Ezek tanulmányozásával, kitöltésével a civil szervezetek értékelhetik saját számviteli rendszerüket. A tesztek által az ÁSZ alapítványok és egyesületek jogszabályi előírásoknak megfelelő működését kívánja támogatni.

[30] 2021. évi XLIX. törvény a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról

A bevezető elérhető az ÁSZ honlapján: https://www.asz.hu/ontesztek

Számviteli alapismeretek civileknek

A civil szervezet számviteli rendszere - számviteli szabályzatok

A számviteli politika

A megalakulást követő 90 napon belül minden gazdálkodó szervezet köteles számviteli politikát készíteni. A számviteli politika célja, hogy a szervezet adottságainak figyelembevételével, részletesen rögzítse a számviteli alapelveknek és jogszabályi előírásoknak megfelelő eljárásokat, módszereket, melynek mentén a gazdasági adminisztráció minden érintett számára követhető és végrehajtható. A számviteli törvény módosítása esetén a változásokat a jogszabály hatálybalépést követő 90 napon belül kell a számviteli politikába bevezetni.

A számviteli politika keretében írásban kell rögzíteni azokat a gazdálkodóra jellemző előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározzák, hogy mit tekintenek a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek, költségnek, ráfordításnak, továbbá meghatározzák azt, hogy a törvényben biztosított választási, minősítési lehetőségek közül melyeket, milyen feltételek fennállása esetén alkalmazzák, az alkalmazott gyakorlatot milyen okok miatt kell megváltoztatni. (Sztv. 14. § (4) bekezdés)

A számviteli politika minimálisan tartalmazza:

– a pénzkezelési szabályzatot;

– az eszközök és források leltárkészítési és leltározási és selejtezési szabályzatát;

– az eszközök és források értékelési szabályzatát;

– illetve a kettős könyvvitel vezetése esetén a számlarendet és a számlatükröt.

A működés során végig figyelni kell arra, hogy a számviteli törvény (Sztv.) változása esetén 90 napon belül aktualizálni kell a számviteli politikát. A számviteli politika kialakítása a szervezet törvényes képviselőjének a felelőssége. A gyakorlatban a könyvelő és a szervezet tisztségviselőinek együttműködése szükséges a szabályzatok elkészítéséhez. Az Állami Számvevőszék vagy a NAV a számviteli politika mellett bekérheti a számviteli dokumentumot elfogadó döntést tartalmazó jegyzőkönyvet is.

Mitől lesz egyedi a szervezet számviteli rendszere?

Az Sztv. lehetővé teszi, hogy a törvény adta lehetőségek között a szervezet maga válassza meg, milyen szabályokat, eljárásrendet követ a működése során. A szervezet döntése alapján kerül a számviteli politikába pl. a könyvvezetés módja; kiegészítő melléklet tartalma; az alkalmazott számviteli alapelvek; a könyvvezetés rendje; könyvvizsgálat, amennyiben az törvényileg nem kötelező; a beszámoló elkészítés és letétbehelyezés ütemezése; felelősségi körök; a céltartalék képzés stb. A civil szervezetek helyzete annyiban sajátos, hogy figyelembe kell venniük egyéb jogszabályokat is. A civil törvény, a 479/2016. Korm. rendelet, a 350/2011. Korm. rendelet egyes kérdésekben konkrétan előírja, hogy milyen szabályokat kell alkalmaznia a civil szervezeteknek (pl. a közhasznú szervezetek csak kettős könyvvitelt vezethetnek, az előírt beszámoló űrlapokat kell használniuk stb.) Ezek a civilek számára kötelező elemek is beépülnek a számviteli politikába és a szabályzatokba.

Az Sztv. és a civil szervezetekre vonatkozó jogszabályok által előírt kötelező elemeken túl léteznek olyan információk és rendelkezések, amelyek azért kerülnek a számviteli politikába és a hozzá kapcsolódó szabályzatokba, mert szükségesek az adott szervezet működtetéséhez. A civil törvény pl. csak általában fogalmazza meg, hogy mit vár el a bevételek, kiadások elkülönített kezelése kapcsán. De az ennek megvalósítását segítő könyvelési rendszert a szervezetnek kell megalkotnia.

Eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzata

Mindegy milyen az éves beszámoló formája biztosan tartalmazza a szervezet vagyonára vonatkozó mérleget. A mérlegben a szervezet vagyona jelenik meg eszközök és források szerint. A mérleg „Eszközök” oldala a szervezet birtokában lévő vagyon összetételét mutatja meg. A „Források” oldalon az szerepel, hogy a szervezet által birtokolt vagyon honnan származik (mi a forrása). A mérleg adatainak valóságtartalmát mindig kötelező leltárral alátámasztani. A leltár is a szervezet mérlegben szereplő eszközeit és azok forrásait veszi számba. Annyival azonban részletesebb a leltár, hogy a mérlegtől eltérően nem csak az értéket adja meg, hanem a főbb jellemzőket és a mennyiséget is. (pl. tárgyi eszköz: laptop típusa, szériaszáma, használatba vétel időpontja stb., mennyisége 1 db értéke 200.000 Ft) Legalább három évente kötelező fizikailag (mennyiségi felvétellel) megvalósuló leltárat készíteni. A szervezet

belső szabályzata ennél gyakoribb fizikai leltározást is előírhat.

A leltár a mérleghez hasonlóan adott időpontra vonatkozik. Ez az időpont a megszűnés évét kivéve, az üzleti év vége (a civil szervezetek esetében mindig december 31.). A leltár és a mérleg is teljeskörűségre törekszik. A leltár valódiságát a szervezet vezetőjének aláírásával kell igazolni. A mérleg tagolását az Sztv. és a 479/2016. Korm. rendelet írja elő. A leltárban szereplő tételek sorrendjére nincs előírás.

Az Sztv. szerint a civil szervezet képviseletére jogosult személynek kell elkészítenie az eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzatát. (Számv. tv. 14. § (5) bekezdés a) pont és (12) bekezdés). Az ÁSZ civileknek szóló Zsebkönyve szerint leltárkészítési és leltározási szabályzatban ajánlott meghatározni legalább:

– a leltározás során végrehajtandó feladatokat, felelősöket, határidőket;

– a leltározást végző személyek kijelölésének szabályait;

– a leltározás során érvényesítendő összeférhetetlenségi szabályokat;

– a leltározás dokumentálásának szabályait;

– a leltár kiértékelésének szabályait;

– a leltáreltérések kivizsgálásának/kezelésének szabályait;

– a leltárkülönbözetek számviteli elszámolásának szabályait;

– a mérleget alátámasztó leltár összeállítására vonatkozó szabályokat;

– a mennyiségi felvétellel történő leltározás gyakoriságát.

A számlarend, számlatükör, bizonylati rend

A kettős könyvvitelt vezető civil szervezetek számára kötelező az egységes számlakeret előírásainak figyelembevételével számlarendet készíteni (Sztv. 161. § (1) bekezdés). A törvény 161. § (2) bekezdés szerint a számlarend tartalmazza:

– minden alkalmazásra kijelölt számla számjelét és megnevezését;

– a számla tartalmát, ha az a számla elnevezéséből egyértelműen nem következik;

– a számla értékének növekedésének és csökkenésének jogcímeit, azok más számlákkal való kapcsolatát;

– a főkönyvi számla és az analitikus nyilvántartás kapcsolatát;

– a számlaosztályok, számlacsoportok részletezését bemutató számlatükröt;

– a számlarendben foglaltakat alátámasztó bizonylati rendet.

A számlarend

A számlarend összeállításáért, annak folyamatos karbantartásáért a szervezet képviseletére jogosult személy a felelős. A kialakított szabályozásnak biztosítania kell a civil szervezet alaptevékenységével, illetve a gazdasági-vállalkozási tevékenységével kapcsolatos bevételek, ráfordítások, kiadások elkülönített nyilvántartását. Az egységes számlakeret célját és felépítését a törvény fogalmazza meg (Sztv. 160. §). Az egységes számlakeret célja, hogy a szervezet eszközeinek és forrásainak, a gazdasági műveletek eredményre gyakorolt hatásának egységes rendszerbe foglalásával segítséget adjon a gazdálkodó számvitelének megszervezéséhez, biztosítsa beszámoló elkészítéséhez szükséges alapinformációkat.

Számlatükör

A főkönyvi számlákat a decimális számrendszer alapján a fenti számlaosztályokba kell sorolni. A számlaosztályokat két számjegyű számlacsoportokra, három számjegyű számlákra bontják. Ezek szükség szerint tovább bonthatók alszámlákra, részszámlákra, szervezeti egységekre stb. Ez az alábontás teszi lehetővé, hogy a könyvelésben elkülönítetten lehessen kezelni a különböző forrásból származó bevételeket és azok felhasználását.

Példa a számlakeret részletezésére:

Számlaosztály: 5. Költségnemek (ez kötelező)

Számlacsoport: 51. Alapcél szerinti (közhasznú) tevékenységek ráfordításai

Számla: 511. Ebből közhasznú célhoz kapcsolódó tevékenység ráfordításai

Alszámla: 5111. Anyagköltség - Egy éven belül elhasználódó anyagi eszközök költségei

Részszámla: 51111. A NEA pályázati támogatásból beszerzett anyagok, kellékek

Bizonylati rend

A számlarend részeként vagy külön szabályzatban kialakított bizonylati rend a bizonylatokkal kapcsolatos előírásokat tartalmazza. A bizonylati rendbe a külső és belső bizonylatok kiállításának és kezelésének, használatának és selejtezésének szabályait kell rögzíteni. A bizonylati rendben a – gépi, elektronikus, illetve kézzel kiállított – bizonylatok kiállításának, kezelésének és feldolgozásának részletes szabályai mellett ajánlott rögzíteni a felelős személyeket, a bizonylatok megőrzésének helyét, módját, idejét.

Minden gazdasági eseményről bizonylatot kell kiállítani, anélkül az nem könyvelhető. A szabályozás azt segít elő, hogy a könyvelésbe csak ellenőrzött, minden szempontból megfelelő bizonylatok kerüljenek be.

Leltárkészítési, leltározási szabályzat
A leltár a szervezet vagyonát (az eszközöket, forrásokat) veszi számba mennyiség és érték szerint is. A szabályzat a leltárkészítés gyakoriságát, menetét és felelősségi rendjét tartalmazza.

Beszámoló
Tartalma a mérleg, eredménylevezetés vagy eredménykimutatás, közhasznúsági melléklet, kiegészítő melléklet (kettős könyvvitel esetén)

Adózási kötelezettség (ÁFA, TAO, helyi iparűzési adó gépjármű adó stb. szükség szerint)

Egyszeres könyvvitel
(A szervezet választása alapján) pénzforgalmi szemléletű könyvelés (az analitikus nyilvántartásokba kerül minden amit a naplófőkönyv nem tartalmazhat

Kettős könyvvitel
(Jogszabályi kötelezettség vagy a szervezet választása alapján)
a főkönyvi számlákon a változások könyvelése az analitikus nyilvántartásokban a konkrét gazdasági események könyvelése

Könyvviteli rendszer

Számlarend és számlatükör
Milyen nyilvántartásokba kell rögzteni a gazdasági események bizonylatait. Milyen számlákat, alszámlákat használ a könyvelés, illetve hogyan lehet elkülönítetten könyvelni a bevételeket, ráforditásokat.

Bizonylati rend
Milyen tartalommal és formában fogad be, illetve ad ki bizonylatokat, számlákat a szervezet? Mitől hitelesek és pontosak a bizonylatok? Kinek mi a dolga, felelőssége?

Pénzkezelési szabályzat
Milyen formában, hol, milyen szabályok mellett zajlik a pénzforgalom? Kinek mi a dolga, felelőssége?

Számviteli politika
a szervezet számviteli rendszere

Jogszabályi követelmények
Számviteli, civil jogi és adózási megfelelés

A szervezet adottságai
Mi a célja, tevékenysége, milyen bizonylatokat fogad, illetve ad ki, milyen vagyonnal, milyen erőforrásokkal rendlkezik stb.

Milyen információk szükségesek?
A szervezet vezetését támogató információk +
az adományozók, támogatók és az emberek bizalmát erősítő információk

Gazdasági esemény

A bizonylati rendben a legfontosabb feladat a szigorú számadású bizonylatokra vonatkozó szabályok megalkotása. A szigorú számadású bizonylatok körébe tartoznak:

– a készpénz kezeléséhez, illetve a külön jogszabály előírása alapján meghatározott gazdasági eseményekhez kapcsolódó bizonylatok (ideértve a számlát, az egyszerűsített számlát és nyugtát is).

– Azok a nyomtatványok, amelyért a nyomtatvány értékét meghaladó vagy a nyomtatványon szereplő névértéknek megfelelő ellenértéket kell fizetni,

– vagy amelynek az illetéktelen felhasználása visszaélésre adhat alkalmat.

Az eszközök és a források értékelési szabályzata

Az eszközök és a források értékelési szabályzatának tartalmára nincs kötelező jogszabályi előírás. Az értékelési szabályzat a beszámoló részét képező mérleget támasztja alá. A szabályzat a mérlegben szereplő eszközök és a források értékének megállapítását szolgálja. E szabályzatot is a civil szervezet képviseletére jogosult személynek kell elkészítenie. (Számv. tv. 14. § (5) bekezdés b) pont és (12) bekezdés) Az ÁSZ civileknek szóló Zsebkönyve szerint az eszközök és a források értékelési szabályzatában ajánlott meghatározni legalább:

– az eszközök bekerülési értéke meghatározásának módját;

– az eszközök üzembe helyezése dokumentálásának részletszabályait;

– az eszközök terv szerinti értékcsökkenése meghatározásának és elszámolásának szabályait;

– a terven felüli értékcsökkenés elszámolására vonatkozó rendelkezéseket

– az értékvesztés elszámolására vonatkozó rendelkezéseket;

– a vevő, az adós minősítésére vonatkozó rendelkezéseket;

– a kisösszegű követelések értékelésének szabályait;

– a korábban elszámolt terven felüli értékcsökkenés, értékvesztés visszaírására vonatkozó szabályokat;

– a piaci értéken történő értékelés szabályait;

– az értékhelyesbítésre vonatkozó rendelkezéseket.

Az értékelés általános szabályain túl az értékelési szabályzat tovább részletezheti a feladatokat, szabályokat. A szabályzat a mérleg eszköz és forrás oldalán szereplő tételekhez kapcsolódó speciális információkat, rendelkezéseket is megadhat.

Ezt mutatja be az alábbi táblázat:

Az eszközök értékelésének szabályai	A források értékelésének szabályai
– Az immateriális javak értékelése	– A saját tőke értékelése (479/2016 Korm. rendelet 23. §)
– A tárgyi eszközök értékelése	– A céltartalékképzés szabályai
– A befektetett pénzügyi eszközök értékelése	– A kötelezettségek értékelése
– Az anyagok és áruk értékelése	– Passzív időbeli elhatárolások (kettős könyvvezetés esetén)
– A közvetített szolgáltatások értékelése	– A valutás, devizás tételek értékelése
– A követelések értékelése	
– A pénzeszközök értékelése	
– Aktív időbeli elhatárolások (kettős könyvvezetés esetén)	
– A mérleg összeállításának szabályait (az értékelés és a mérleg kapcsolatát)	

Beszámoló készítése és közzététele

A beszámoló formája

Az egyesületek, alapítványok, valamint az általuk létrehozott jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységek beszámolási kötelezettségeit a számviteli törvény, a civil törvény és a 479/2016. Korm.rendelet szabályozza. Tartalmilag hatással van a beszámolóra a 350/2011. Korm rendelet is. A beszámoló formáját a szervezet által folytatott tevékenység, az éves összes bevétel (az alaptevékenység és a vállalkozási tevékenység összes bevételének) nagysága, valamint a könyvvezetés módja határozza meg. A beszámoló formája lehet:

a) egyszerűsített beszámoló,
b) egyszerűsített éves beszámoló,
c) Sztv. szerinti éves beszámoló.

Egyszerűsített beszámoló

Egyszerűsített beszámolót az egyszeres könyvvitelt vezető szervezetek nyújthatnak be, ha az alaptevékenységből, valamint a vállalkozási tevékenységből származó bevételük együttes összege – két egymást követő évben, évenként – nem haladja meg az 50 millió forintot. Az egyszerűsített beszámoló részei:

– 479/2016. Korm. rendelet 1. sz. melléklete szerinti egyszerűsített mérleg;

– 479/2016. Korm. rendelet 2. sz. melléklete szerinti eredménylevezetés;

– 350/2011. Korm. rendelet szerinti közhasznúsági melléklet. (Akkor is, ha nincs közhasznú jogállása és nem is szeretne!)

Egyszerűsített éves beszámoló

Egyszerűsített éves beszámolót köteles készíteni a kettős könyvvitelt vezető szervezet. E körbe tartoznak a bevételük mértékétől függetlenül a közhasznú jogállással rendelkező szervezetek. Számukra a civil törvény írja elő a kettős könyvvezetés, ezáltal közvetve az egyszerűsített éves beszámoló készítésének kötelezettségét. Szintén egyszerűsített éves beszámolót köteles készíteni az a civil szervezet, amelynek két egymást követő évben az alaptevékenységből, valamint a vállalkozási tevékenységből származó éves bevételének együttes összege meghaladja az 50 millió forintot. Az egyszerűsített éves beszámoló részei:

– 479/2016. Korm. rendelet 3. sz. melléklet szerinti mérleg;

– 479/2016. Korm. rendelet 4. sz. melléklet szerinti eredménykimutatás;

– a civil törvény 29. § (4) bekezdés szerinti kiegészítő melléklet (az Szt. szerinti kiegészítő melléklet részeként vagy külön dokumentumban csatolva);

– Sztv. szerinti kiegészítő melléklet;

– 350/2011. Korm. rendelet szerinti közhasznúsági melléklet. (Akkor is, ha nincs közhasznú jogállása és nem is szeretne!)

Éves beszámoló

Éves beszámolót köteles készíteni a kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet, ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő meghaladja az alábbi határértékeket:

1. A mérlegfőösszeg az 1200 millió forintot.
2. Az alaptevékenységből, valamint a vállalkozási tevékenységből származó éves bevételének együttes összege a 2400 millió forintot.
3. Az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 50 főt.

Az éves beszámoló részei:

– a számviteli törvény szerinti mérleg (a számviteli politikában kell megjelölni, hogy az Sztv. 1. számú mellékletében szereplő mérleg formák közül melyiket választja a szervezet)

– a számviteli törvény szerinti eredménykimutatás (a számviteli politikában kell megjelölni, hogy az Sztv. 2-3. számú mellékletében szereplő módok közül melyiket választja a szervezet)

– az Sztv. szerinti éves beszámolóhoz tartozó (teljes adattartalmú) kiegészítő melléklet

– a civil törvény 29. § (4) bekezdés szerinti kiegészítő melléklet (az Szt. szerinti

kiegészítő melléklet részeként vagy külön dokumentumban csatolva)

– a 350/2011 Korm. rendelet szerinti közhasznúsági melléklet (akkor is, ha nincs közhasznú jogállása és nem is szeretne)

Korm. rendelet 8. § (3a) bekezdés 2023. január 1-jén hatályba lépett módosítása szerint.

A beszámoló elfogadása

A beszámolót és közhasznúsági mellékletet a vonatkozó jogszabályok szerint egyesületek esetében a közgyűlésnek (küldöttgyűlésnek), alapítványok esetében a kuratóriumnak kell elfogadnia. Az elfogadott beszámolót pedig az Országos Bírósági Hivatal felé kell megküldeni. Gyakori hiba, hogy a szervezet a közgyűlés vagy a kuratórium jóváhagyása nélkül helyezi letétbe a beszámolót. A beszámoló űrlaphoz ugyan nem kötelező csatolni a beszámolót elfogadó ülés/határozathozatal jegyzőkönyvét, illetve a döntést. Az Állami Számvevőszék azonban az ellenőrzés során bekéri ezt a jegyzőkönyvet is.

A beszámoló aláírása

A Sztv. előírása értelmében a beszámolót a képviseletre jogosult személynek alá kell írnia a hely és a keltezés feltüntetése mellett. (Sztv. 20. § (6) bekezdés, 99. § (5) bekezdés) A civil szervezet vezetője az aláírással vállalja a felelősséget a beszámolóban szereplő adatok tekintetében. A beszámoló letétbe helyezése, közzététele nem mentesít az aláírási kötelezettség teljesítése alól. Az OBH-nak megküldött elektronikus űrlap nem tartalmazza a szervezet képviselőjének aláírását, de a szervezetnek rendelkeznie kell aláírt példánnyal, amit Sztv. szerint köteles megőrizni. Ezt az Állami Számvevőszék kifejezetten kéri és ellenőrzi.

A beszámoló közzététele a szervezet honlapján és székhelyén

Ha a civil szervezet saját honlappal rendelkezik, akkor a beszámolót és a közhasznúsági mellékletet a saját honlapján is köteles elhelyezni. Ennek határideje szintén május 31. A szervezet a saját honlapján közzétett adatok folyamatos megtekinthetőségét legalább a közzétételt követő második üzleti évre vonatkozó adatok közzétételéig biztosítja. A szervezetnek be kell tartania azokat a szabályokat is, amelyeket a saját létesítő okiratában határoz meg a beszámolónak a szervezet székhelyén történő közzétételével, illetve a beszámoló nyilvánosságával, megtekinthetőségével kapcsolatban.

A beszámoló beküldése az Országos Bírósági Hivatalnak (OBH), a beszámoló letétbe helyezése (készült az OBH tájékoztatója alapján)

A civil szervezetek az előző üzleti évről szóló éves beszámolójukat minden évben május 31-ig kötelesek az Országos Bírósági Hivatal felé megküldeni. A beszámoló befogadását követően az OBH közzéteszi a dokumentumot a birosag.hu portálon elérhető „Civil szervezetek névjegyzékében" a szervezet egyéb adatai között. Ezzel teljesül az éves beszámoló letétbe helyezésének törvényben előírt kötelezettsége. Az alábbiakban a beszámoló beküldésével kapcsolatos legfontosabb információkat adjuk közre.

A beszámoló benyújtásának módja

A beszámolót és közhasznúsági mellékletet **elektronikus úton** (Ügyfélkapun vagy Cégkapun keresztül) vagy **papír alapon** postai úton (1363 Budapest, Pf.24.) illetve **személyesen** az OBH Ügyfélszolgálati Irodáján (1055 Budapest, Szalay u. 16.) lehet benyújtani. Az elektronikus útra nem kötelezett szervezetek választásuk szerint elektronikusan vagy papír alapon is eljárhatnak. A civil szervezetek közül csak elektronikusan nyújthatja be a beszámolóját:

– a civil törvény megfogalmazása szerinti szövetség;

– a közhasznú szervezet;

– a közhasznú szervezet jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége;

– bármely szervezet, amelyik jogi képviselővel jár el, vagy

– aki úgy dönt, hogy önként az elektronikus utat választja.

Viszonylag új, először 2022-ben alkalmazott szabály: azok a szervezetek, amelyeknek mérlegfőösszege eléri az 5 millió forintot csak elektronikusan nyújthatják be a beszámolót.

Gyakori hiba az e-mail-ben való beszámoló megküldés, amely nem felel meg hatályos jogszabályoknak, az így érkező beszámolót az OBH-nak nem áll módjában közzétenni.

„Űrlapkényszer"

A beszámolók kizárólag az Országos Bírósági Hivatal (OBH) által rendszeresített űrlapok legfrissebb közzétett verzióján nyújthatók be, melyek kitöltéséhez Általános Nyomtatványkitöltő (ÁNYK) program szükséges. Jelenleg háromféle űrlap áll rendelkezésre:

– PK-…41 Az egyszeres könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített beszámolója és közhasznúsági melléklete,

– PK-…42 A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklete,

– PK-...43 A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet éves beszámolója és közhasznúsági melléklete.

A kipontozott rész helyén egy évenként növekvő szám áll. A 2022. évi beszámolót a PK-841, PK-742 és a PK-843 űrlapokon lehet(ett) teljesíteni. A 2023. évre PK-941, PK-942 és a PK-943 űrlapok vonatkoznak.

A beszámoló űrlapok telepítése

A beszámoló űrlapok és részletes kitöltési útmutatóik az alábbi oldalon érhetők el: https://birosag.hu/eljarasok-nyomtatvanyai/civil-eljarasok-urlapjai/civil-beszamolok

A birosag.hu oldalon publikált ÁNYK űrlapok .jar kiterjesztésű fájljai az ÁNYK keretprogramban közvetlenül is letölthetők az alábbi módon.

1. ÁNYK-programon belüli telepítés (amennyiben korábban került már az ÁNYK-jába telepítésre egyéb bírósági (pl. beszámoló) nyomtatvány)

Szerviz → Frissítések → Tovább → OBHGEPI kiválasztása → Tovább → Újdonságok 2. → OBHGEPI_PK-742 nyomtatvány kiválasztása → Telepít

2. Az űrlapok telepíthetők böngésző alkalmazásokon keresztül is. Tapasztalatunk szerint elhárultak az előző évek problémái. Így nem kell módosítani a böngészőprogram beállításait ahhoz, hogy le lehessen tölteni az űrlapok telepítő fájljait.

A beszámolók befogadása az OBH által

A papír alapon megküldött beszámolót az OBH kizárólag eredetben, keltezéssel ellátva, a tárgyév, illetve az időszak pontos feltüntetésével, valamint a képviselő aláírásával ellátva fogadja el.

Elektronikus megküldés esetén beszámoló közvetlenül a szervezet Cégkapuján vagy a képviselő Ügyfélkapuján nyújtható be. Ha nem a szervezet saját Cégkapuján, illetve a képviselő Ügyfélkapuján keresztül kerül a beszámoló benyújtásra, a jogosultságot **meghatalmazás csatolásával** igazolni szükséges.

A meghatalmazását teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni, formai követelménye nincs. A pdf formátumba átalakított meghatalmazást **minden egyes beszámolóhoz csatolni kell**, de ez lehet ugyanaz a korábban készített meghatalmazás, amely általános és visszavonásig érvényes.

A meghatalmazás elkészítését szerkeszthető irat sablon segíti, amely az alábbi oldalon érhető el: https://birosag.hu/eljarasok-nyomtatvanyai/ civil-eljarasok-urlapjai/civil-beszamolok

Figyelem! Az OBH nem lát rá a NAV-nál történő eljárásokra. Ez vonatkozik a regisztrációkra illetve arra is, hogy az adott szervezet Cégkapujához ki került ügykezelőként hozzárendelésre.

A mellékletek

A beszámolóhoz csatolandó mellékletek az alábbiak:

1. Könyvvizsgálói jelentés: amennyiben arra kötelezett a szervezet, a könyvvizsgálói jelentést csatolni kell a beszámolóhoz,

2. Kiegészítő melléklet: a 479/2016. (XII.28.) Korm. rendelet 22.§ (1) bekezdése szerint a civil szervezetnek az egyszerűsített éves beszámolójához szükséges a Sztv. szerinti kiegészítő mellékletet is benyújtania az érintett szervezeteknek.

A Civil törvény 29.§ (4) bekezdése szerinti – támogatási programmal kapcsolatos adatok is ebben a – PK-…42 ÁNYK űrlaphoz pdf- formátumban csatolt – kiegészítő mellékletben mutathatók be.

A 2022. előtt használt beszámoló nyomtatványokon megtalálható – a támogatási programmal kapcsolatos adatok bemutatására szolgáló – „9. oldal – Kiegészítő melléklet” elnevezésű lap már nem része az űrlapnak, azonban a korábbi beszámoló űrlapoknak ez a része segítségül szolgálhatnak a civil törvény szerinti kiegészítő mellékletek elkészítéséhez.

3. Meghatalmazás: beküldő jogosultságának igazolására.

Könyvvizsgálói jelentés, a szöveges beszámoló, illetve a kiegészítő melléklet megjelenik a közétett a Civil szervezetek névjegyzékében közzétett dokumentumban. Ezért fontos, hogy a melléklet csatolása során a megfelelő csatolmánytípust válasszák ki, mert ennek elmulasztása elutasítási ok lehet.

A jegyzőkönyv, jelenléti ív nem részei a beszámolónak, nem szükséges megküldeni a beszámoló mellékleteként!

Az OBH értesítései a beküldés után

Az elektronikus úton beküldött beszámolók esetében az alábbi értesítések érkeznek:

1. A **Központi Rendszertől** érkező **Feladási és Letöltési igazolás**

Ezek az üzenetek a Tárhely alapbeállítása szerint kiszűrésre kerülnek, azaz nem találhatóak meg a „Beérkezett üzenetek” között és a Tárhelyhez tartozó e-mail címre sem érkezik ezekről értesítés. A „Szűrés” beállításával tudja ezeket az üzeneteket megtekinteni úgy, hogy a „Kivéve rendszerüzenetek” elől kiveszi a pipát:

Ha nem érkezik meg pár percen belül a Feladási és Letöltési igazolás, akkor érdemes a beszámolót ismételten elküldeni (előtte mindenképpen javasolt ellenőrizni, hogy nem került-e az igazolás a szűrt dokumentumok közé, illetve nem áll-e fenn a kézbesítést befolyásoló központi üzemzavar, amelyről a birosag.hu – Rendkívüli hírek oldalon ad tájékoztatást az OBH).

2. Az Országos Bírósági Hivataltól érkező **érdemi válasz:**

a) szabályszerű benyújtás esetén **„Igazolás”** dokumentum,

b) nem szabályszerű benyújtás esetén **„Elutasítás”**, amelyben **a hiba pontos megjelölésével** hívja fel a figyelmet az OBH a beszámoló ismételt előterjesztésére.

Az érkező dokumentumot minden esetben el kell olvasni!

Gyakori kérdés a beszámoló benyújtása akkor, amikor még az újonnan megválasztott képviselő Törvényszék általi bejegyzése folyamatban van. Ebben az esetben a megválasztott képviselő már eljárhat, az erre való jogosultságát a megválasztásáról szóló aláírt közgyűlési jegyzőkönyv csatolásával tudják igazolni (a beszámoló nyomtatvány „Meghatalmazás” csatolmánytípusához szükséges csatolni).

A beszámolókkal kapcsolatban felmerült kérdéseikkel kapcsolatban az OBH Ügyfélszolgálati Irodája áll rendelkezésre az alábbi elérhetőségeken:
email: civilinfo@obh.birosag.hu
telefon: +36/1-354-41-65, +36/1-354-42-95

Amennyiben szeretne többet tudni a civil szervezetek gazdálkodásáról kérjük olvassa el a kiadványunk elektronikus változatát.

A bővebb tartalommal elkészült elektronikus változatot a Civil Információs Portálon találja meg a Civil Kiadványok és a Dokumentumtár menüpont alatt.

A munkavégzésre irányuló jogviszonyok áttekintése

A civil szervezetek többféle módon biztosíthatják a működési és szakmai feladataik ellátásához szükséges munkaerőt. A civil szervezetek más foglalkoztatókhoz hasonló módon tudnak munkaviszonyt, megbízási és vállalkozói jogviszonyt létesíteni. A civil szektor emberi erőforrásaival foglalkozó jelentések azonban rendre azt mutatják, hogy a civil szervezetek körében a megbízásos jogviszony, illetve a részmunkaidős – és a nem fő állásban történő – alkalmazás is elterjedtebb gyakorlat, mint más szektorokban. Egy-egy gyakorlat elterjedtsége viszont nem jelenti azt, hogy a szervezetek mindig tudatosan, az egyes formák közötti különbségeket mérlegelve választanak a lehetőségek közül. Az anyagi erőforrások erősen behatárolják a lehetőségeket.

A munkavégzésre irányuló jogviszonyok esetében három fő típust ismerünk:

– a munkaviszonyt (ezt értjük a foglalkoztatás kifejezés alatt),

– a megbízási jogviszonyt és a

– a vállalkozói jogviszonyt.

A munkaviszonyra a Munka Törvénykönyve (Mt.) rendelkezéseit kell alkalmazni. A megbízási és a szerződéses jogviszony esetében a Ptk. szabályai az irányadók. Eltérés van a foglalkoztatási jogviszony alanyai között. A munkaviszony keretében csak magánszemélyt lehet foglalkoztatni, míg a megbízási és a vállalkozási jogviszony keretében a feladatot magánszemély, egyéni vállalkozó, jogi személy egyaránt elvégezheti. A különböző formák között jelentős különbségek vannak a díj-, adó- és járulékfizetési kötelezettségek teljesítése szempontjából is. A munkaviszony esetében a bruttó bér meghatározásánál mindig figyelembe kell venni a mindenkori minimálbér/garantált bérminimum összegét, illetve egyéb a bérre vonatkozó, jogszabályban, esetlegesen a kollektív szerződésben rögzített szabályokat. A megbízási és a vállalkozási szerződések esetében a díjazás általában a szerződő felek megállapodásán múlik (a szervezetek anyagi lehetőségei, és nem a jogszabályok befolyásolják).

A munkaviszonyt és a magánszemélyllyel létesített megbízásos jogviszonyt mindig be kell jelenteni a NAV felé. E jogviszonyok esetében a munkáltató szervezet könyveléséhez kapcsolódó bérszámfejtés

keretében történik meg a bérek, járulékok megállapítása, adminisztrációja. Az egyéni vállalkozókkal és jogi személyekkel kötött megbízási és vállalkozói szerződések esetében nincs bejelentési kötelezettség, az elszámolások alapját a számlák, esetleg a tevékenységtől függően a számviteli törvény szerinti bizonylatok jelentik. A szerződő felek ekkor maguk gondoskodnak az adózási és számviteli kötelezettségeik teljesítéséről.

A munkaviszonyhoz magasabb adó- és járulékfizetési kötelezettség tartozik. Léteznek azonban olyan munkaerőpiaci programok, amelyeket a munkaviszony létesítésére, ritkábban a meglévő munkahelyek fenntartására fordíthatnak a munkáltató szervezetek. A Kormányhivatalok járási foglalkoztatási osztályain (munkaügyi központokon) keresztül elérhető programok a bér- és járulék fizetéséhez nyújtanak támogatást. A munkaerőpiaci támogatás igénybevételét a későbbi munkavállaló tudja elindítani. Ha még nem szerepel a regisztrált álláskeresők között, akkor előbb nyilvántartásba kell vetetnie magát a lakhelye szerint illetékes járási foglalkoztatási osztálynál. A nyilvántartott álláskeresők számára az illetékes foglalkoztatási osztály ad tájékoztatást az igénybe vehető programokról. A foglalkoztatási osztály által biztosított, a konkrét munkaerőpiaci programnak megfelelő dokumentációt kell a foglalkoztató szervezetnek és a munkavállalónak összeállítania. Az ügyintézés az e-papír alkalmazással digitálisan intézhető.

A megbízási jogviszony esetében a természetes személy munkavállalók járulékainak megfizetése jellemzően nem a teljes bruttó bér, hanem annak 90%-a alapján történik. Ennek az az oka, hogy megbízás esetén lehetőség van költségelszámolásra. Ez történhet költséghányad alkalmazásával, ekkor a bevétel 10%-a költség, amelyet nyilatkozat hiányában automatikusan kell alkalmazni. A tételes költségelszámolás – amikor a megbízott a megbízási díj legfeljebb 50%-áig számlával számolhatja el a költségeit – a magánszeméllyel kötött megbízások esetén ritkábban fordul elő.

A megbízás a kifizetett díj szempontjából kedvezőbbnek tűnhet a munkáltató szervezetnek – sőt gyakran a munkavállalónak is –, mint a rendes munkaviszony. A megbízási szerződés keretében történő munkavégzést erősen korlátozzák a jogszabályok. Ugyanakkor a kata (kisadózó vállalkozások tételes adója) szabályainak módosítása miatt a megbízásos foglalkoztatás ismét elterjedtebbé válhat. Amint köztudott már csak azok a vállalkozók élhetnek a kata lehetőségével, akik kizárólag magánszemélyek felé számláznak. A kata továbbá már nem

választható a felsőfokú tanulmányok, főállás vagy nyugdíj mellett sem. Mindez erősen hat a civil szervezetek munkaerőpiaci helyzetére is. A civil szervezetek közül csak a civil társaságok bízhatnak meg katás vállalkozásokat (a civil társaságok esetében a szerződést jogilag magánszemélyek kötik).

Az adminisztrációs és a pénzügyi terhek csökkentése semmiképp nem indokolhatja, hogy a szervezet a munkaviszony helyett másféle jogviszonyt létesítsen a munkavállalójával. A megbízási és a szolgáltatási szerződéses jogviszonyok esetében különösen ügyelni kell arra, hogy a munkavégzés ne leplezett munkaviszony keretében, színlelt szerződés alapján történjen. Egy munkaügyi, adóhatósági ellenőrzés, vagy jogvita nyomán az eljáró foglalkoztatás-felügyeleti hatóság, a bíróság akár visszamenőleges hatállyal is megállapíthatja egy megbízási vagy vállalkozói jogviszonyról, hogy az valójában munkaviszonyt takar. Ennek pedig súlyos következményei lehetnek, hiszen a szervezetnek a bírság mellett az elmaradt közterheket is rendeznie kell. A munkaviszony, a megbízási és a vállalkozási jogviszonyok elhatárolása ugyanakkor nem mindig egyszerű feladat. Minden munkaügyi és adózási kérdésben jogi alapelv, hogy a szerződéseket, jogviszonyokat a valós tartalmuk és nem az elnevezésük alapján kell megítélni.

Az alábbi táblázatokban a különböző jogviszonyok jellemzőit tekintjük át. A foglalkoztatás formájának megállapításához nem szükséges, hogy az adott jogviszony összes jellemzője érvényesüljön. Például az egyszerűsített foglalkoztatás munkaviszony keretében történik, attól függetlenül, hogy a munkavégzésnek nem jellemzője a folyamatosság.

Elsődleges jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
A tevékenység jellege	Az elvégzendő feladatokat közvetlenül és konkrétan a munkakör határozza meg. A tevékenységek ismétlődően, folyamatosan jelentkeznek, jellemző rájuk a rendszeresség. A munkavállaló egyoldalúan kötelezhető a feladatok ellátására.	A megbízás/megrendelés egy vagy több konkrét feladat/szolgáltatás ellátására irányul. Többnyire eseti jellegű, rendszertelenül jelentkező tevékenységekről szól (bizonyos esetekben lehet folyamatos is, pl. könyvelői, ügyvédi megbízás). A szerződés meghatározó, a felek attól csak közös megegyezéssel térhetnek el.
A személyes munkavégzési kötelezettség	A munkaviszonyban a munkavállaló személyesen látja el a feladatot (a munkavállaló nem vehet helyettest, alvállalkozót igénybe).	A szerződésben ki lehet kötni, hogy ki lássa el a feladatot, de nem feltétel a személyes közreműködés, a megbízott/vállalkozó helyettest/alvállalkozót vehet igénybe.
A munkáltató foglalkoztatási kötelezettsége	A munkaadó köteles a munkavállalót a munkaviszony fennállásának tartama alatt munkával ellátni.	Ilyen általános kötelezettség polgári jogi jogviszonyok esetében nem áll fenn.
A munkavállaló rendelkezésre állása	A munkavállaló köteles az adott helyen időben munkára képes állapotban megjelenni.	A rendelkezésre állás nem tekinthető meghatározó kötelezettségnek. A megbízás esetén a szerződés feladat ellátására, szolgáltatás biztosítására irányul (az eredménytől függetlenül is). A vállalkozói szerződés esetében a vállalkozó valamilyen eredmény elérésére vállal kötelezettséget.
Alá-fölérendeltségi viszony	Hierarchikus kapcsolat van a munkáltató és a munkavállaló között. A munkavállaló a feladatát általában beosztottként és munkaszervezeti egységbe tagozódva látja el.	A megbízási és vállalkozási jogviszony esetében a felek között mellérendeltség érvényesül, mellérendelt félként kötnek megállapodást.
Az irányítási, utasítási és ellenőrzési jog	A munkavállaló a munkát a munkáltató utasítása szerint köteles ellátni. A munkáltató irányítási, utasításadási és ellenőrzési joga a munkavégzés minden fázisára, a részletekre is kiterjed. Folyamatos az egyeztetés és ellenőrzés.	Az irányítási, utasítási, ellenőrzési jog nem terjed ki minden részletre, csak az ügy ellátására, a szolgáltatás nyújtására, az ellenőrzés eseti jellegű.

Elsődleges jegyek	Munkaviszony	Megbízási/vállalkozói szerződéses jogviszony
A munkavégzés időtartama, a munkaidő beosztása	A munkavégzés időtartamát, a munkaidő beosztását a munkáltató határozza meg (kivéve a kötetlen munkaidőben történő foglalkoztatást és a távmunka végzést). A jogszabályi, illetve, ha van ilyen, akkor a kollektív szerződést betartva kell eljárnia a munkaadónak.	A munkaidő nincs meghatározva, csak a megbízás teljesítésének határideje (esetleg teljesítési részhatáridő). A feladatellátáshoz szükséges időt a megbízott/vállalkozó maga szervezi.
A munkavégzés helye	A munkaszerződés kötelező tartalmi eleme a munkavégzés helyének meghatározása. A munkavégzés helye a munkaviszony szabályai szerint a munkáltató székhelye, telephelye, illetve az általa megjelölt (akár tágabb) helyszín, terület.	Vállalkozási és megbízási jogviszony esetén a megbízott a feladat teljesítésének helyét maga választhatja meg, illetve a munkavégzés helye a feladatellátáshoz igazodik.
Az elvégzett munka díjazása	Az elvégzett munka díjazása rendszeresen, havonta, legkésőbb a törvény által meghatározott időpontig esedékes.	A díjfizetésre általában az elvégzett feladat teljesítését követően kerül sor. Tartós megbízás esetén rendszeres is lehet a díjazás, de jellemzően egyszeri díjként kerül kifizetésre.
A munkáltató munkaeszközeinek, erőforrásainak és nyersanyagainak felhasználása	A munkavégzés a munkáltató által rendelkezésre bocsátott eszközökkel, erőforrásokkal, nyersanyagokkal történik, és nem a munkavállaló saját eszközeivel.	A megbízott, a vállalkozó saját eszközeit veszi igénybe a tevékenység ellátásához, ezek költségét a megbízási, vállalkozási díj magában foglalja.
A biztonságos, egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételeinek biztosítása	A munkakörülményekért, a munkahely minőségéért a munkáltató felel.	A megbízott, a vállalkozó felelősségi körébe tartozik a biztonságos munkavégzés körülményeinek megteremtése.
Írásbeliség	A munkaszerződést kötelező írásba foglalni. Erről a munkáltatónak kell gondoskodnia.	A megbízási/vállalkozási szerződést nem feltétlenül kell írásba foglalni.

A munkaviszonyban történő foglalkoztatás

Alapesetben a 16. életévét betöltött személyeket lehet munkaviszony keretében alkalmazni. Kivételt képeznek a nappali rendszerű képzésben résztvő tanulók, akiket az iskolai szünet alatt 15 éves koruktól lehet alkalmazni. Nagykorúság betöltése előtt minden esetben írásbeli szülői engedély is szükséges a 18 év alatti fiatal foglalkoztatásához. A kulturális, művészeti, sport-, és hirdetési tevékenység keretében gyámhatósági engedéllyel 16. életévét be nem töltött személyt is lehet foglalkoztatni.

Amennyiben a szervezet a határozott vagy a határozatlan munkaviszony létesítése mellett dönt, akkor a munkaviszony kezdete előtti köteles a munkaviszony létesítését az adóhatóság felé bejelenteni. A biztosítási jogviszonnyal kapcsolatos bejelentést az adóhatóság felé a T1041-es adatlap kitöltésével, elküldésével kell teljesíteni. A munkáltatónak az alábbi adatokat kell bejelenteni a foglalkoztatottról:

– a foglalkoztatott családi és utónevét;

– adóazonosító jelét, – születési idejét;

– biztosítási jogviszony kezdetét, a jogviszony kódját;

– biztosítási jogviszonyának megszűnését, a biztosítás szünetelésének időtartamát;

– a heti munkaidejét, - a FEOR számát.

Jogutódlás esetén a fentieken túl be kell jelenteni:

– a jogelőd nevét, adószámát, - a jogutódlás tényét, és napját.

A munkáltatóknak kötelessége igazolást adni a munkavállaló számára a szabályos bejelentésről. A bejelentést követő napon automatikusan, de ha a dolgozó kéri, bármikor meg kell kapnia a dokumentumot, amely tartalmazza a bejelentésben közölt adatokat és a bejelentés teljesítésének időpontját. Ha szükséges, akkor a munkáltató köteles gondoskodni az előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat elvégzéséről, annak megszervezéséről és költségeinek megtérítéséről. A munkavállaló pedig köteles a vizsgálaton részt venni, és a vizsgálatot végzőkkel együttműködni. Az alkalmassági vizsgálat kizárólag olyan lehet, amelyet munkaviszonyra vonatkozó szabály ír elő, vagy a kötelezettség teljesítése érdekében szükséges.

A munkaviszony munkaszerződéssel jön létre, amelyet minden esetben írásba kell foglalni. Ha ez nem történik meg, érvénytelenségére csak a munkavállaló hivatkozhat a munkába lépést követő 30 napon belül. Ezt követően már nincs lehetőség jogérvényesítésre. A munkaszerződésnek vannak kötele-

ző elemei, mint a felek adatai, az alapbér és munkakör. Más elemeket akkor kell a munkaszerződésben szabályozni, ha el akarunk térni a természetes (tipikus) gyakorlattól pl. a munkavégzés időtartama, a munkavégzés kezdete, a munkavégzés jellege, formája stb. esetében. A munkaszerződés módosításához a két félnek egyet kell érteni.

A munkaszerződésben kötelező rögzíteni:

1. A munkavállaló személyi alapbérét. Az alapbért általában időbérben kell megadni napi, heti vagy havi díjban. Az alapbér összege nem lehet alacsonyabb, mint a minimálbér, illetve a garantált bérminimum összege. Ez alól a teljesítménybérezés alkalmazása esetén van kivétel, de ebben az esetben is kötelező megállapodni egy garantált bérről, ami mindenképp megilleti a munkavállalót. Ez nem lehet kevesebb, mint a mindenkori minimálbér, garantált bérminimum fele.

2. A munkakört. Azokat a feladatokat kell megadni, amelyeket a munkavállaló köteles elvégezni, és amelyek körében a munkáltató köteles foglalkoztatni. A munkakört meg lehet adni a foglalkozás megjelölésével, de szerencsésebb több információt rögzíteni pl. megnevezés, FEOR kód, kulcsfeladatok és felelősségek felsorolása stb.

3. A munkavégzés helyének meghatározását. Ez lehet konkrét hely, de akár egy tágabb földrajzi, tevékenységi terület is. Ha a munkavégzés helyét nem rögzíti a megállapodás, azt a helyet kell annak tekinteni, ahol munkáját a munkavállaló szokás szerint végzi.

4. A munkáltató és a munkavállaló megnevezését és a munkaviszony szempontjából lényeges adataikat.

5. A keltezést, továbbá a munkáltató és a munkavállaló aláírását.

6. A munkaszerződésnek vannak ún. természetes tartalmi elemei, amelyekről, ha nem állapodnak meg külön a felek, akkor automatikusan bele kell érteni a munkaszerződésbe. Ha a munkaszerződés nem rendelkezik a munkaidőről, akkor a munkaviszony teljes napi munkaidőben történő foglalkoztatásra jön létre. Ez a munkanapokon, hétfőtől-péntekig napi nyolcórás, heti negyvenórás munkavégzést jelent.

Az általánostól (tipikustól) eltérő részmunkaidős és a másodállásban történő foglalkoztatásról szóló rendelkezéseket a munkaszerződésben kell rögzíteni. Ha a foglalkoztatás határozott időtartamra szól, akkor az erről szóló rendelkezést mindenképp be kell építeni a munkaszerződésbe. Amennyiben ezt nem tartalmazza a munkaszerződés, akkor szerződés alapértelmezetten határozatlan tartamra jön létre. Ha munkaszerző-

dés erről külön nem rendelkezik a munkaviszony kezdetének időpontja a munkaszerződést követő nap lesz.

7. A munkaszerződésben 30 naptól 3 hónapig terjedő próbaidő köthető ki. Ez a határozott időre szóló munkaszerződésben is alkalmazható. De a próbaidőt utólag tilos meghosszabbítani. A próbaidő alatt a munkaviszonyt a munkáltató és a munkavállaló is indokolás nélkül, azonnali hatállyal megszüntetheti.

8. A munkaviszony kezdetét követő 15 napon belül írásos tájékoztatót kell átadni a munkavállalónak. A tájékoztató a munkavégzésre vonatkozó – a munkaszerződésben nem szereplő – legfontosabb információkat tartalmazza. Ennek tartalma:

– az irányadó munkarend;

– a munkabér egyéb elemei (pl. pótlékok, jutalékok);

– a bérfizetés napja;

– a munkába lépés napja;

– a rendes szabadság mértékének számítási módja és kiadásának rendje;

– a munkáltatóra és a munkavállalóra irányadó felmondási idő megállapításának szabályai;

– tájékoztatás arról, hogy a munkáltató a kollektív szerződés hatálya alá tartozik-e?

A munkaköri leírást a munkaviszony kezdetét követő 15 napon belül, kinyomtatva kell átadni a munkavállalónak. A munkaköri leírás a munkaszerződés kiegészítése. Bár hivatalosan nem része, de elválaszthatatlan a munkaszerződéstől. A foglalkoztatási és pályázati támogatások esetében a munkaszerződés mellett a munkaköri leírás igazolhatja a támogatás jogszerű és a támogatás céljához igazodó felhasználását.

Munkaköri leírás

A jogszabály nem írja elő a munkaköri leírás tartalmát. Általában az alábbi információk kerülnek a munkaköri leírásba:

1. a munkakör megnevezése és a munkaköri kód (FEOR). Ennek meg kell egyezni a munkaszerződésben a felek közös akarata által megállapított munkakörrel.

2. A munkakör helye a szervezeti rendben, a közvetlen felettes, helyettesítő személy és az esetleges közvetlen beosztottak megjelölése.

3. A munkakör célja. A munkakör tömör megfogalmazása, amely meghatározza azt is, hogy erre a munkakörre miért van szükség a munkáltatónál.

4. Feladatok és felelősségek. A munkaköri leírás tartalmát a munkáltató szervezet egyoldalúan is módosíthatja, ha a munkaköri leírást nem tartalmazza a munkaszerződés. De ebben az esetben sem lehetséges a feladatok olyan mértékű átalakítása, hogy

azzal megváltoztassa a munkaszerződésben szereplő munkakört.

5. A munkakör betöltésének követelményei és feltételei (pl. végzettség, alkalmasság stb).

A munkáltató előzetesen és írásban köteles tájékoztatni a munkavállalót a személyes adatainak kezeléséről, illetve ezek esetleges továbbításáról. A foglalkoztatás területén különösen figyelni kell arra, hogy a felek nem egyenrangúak. Ezért a munkavállaló önkéntes hozzájárulása nem lehet az adatkezelés jogalapja. Az adatok kezelését leginkább a foglalkoztatással, adózással stb. összefüggő jogszabályi kötelezettségek teljesítése miatt végzi a szervezet. A munkavállaló személyes iratairól – beleértve a képesítés igazoló dokumentumait is – nem lehet másolatot készíteni, viszont kötelező a munkáltató felé azok bemutatása.

A munkavállalónak a munkaviszony kezdőnapján át kell adnia az „igazolvány a biztosítási jogviszonyról és az egészségbiztosítási ellátásokról” elnevezésű nyomtatványt, közismert nevén a TB kiskönyvet a munkáltató szervezetnek. A munkáltató szervezet a munkavállalótól átvett igazolványba három napon belül köteles bejegyezni a biztosítási jogviszony kezdetét. A munkáltató – ha egyedüliként tart fenn biztosítással járó jogviszonyt a munkavállalóval – köteles a jogviszony megszűnéséig megőrizni az igazolványt. Ha nem főállásban jön létre a biztosítotti jogviszony, akkor a szervezet bejegyzi a szükséges adatokat majd visszajuttatja az igazolványt ahhoz a foglalkoztatóhoz, akinél a biztosítás előbb kezdődött és még folyamatban van. Ha a munkavállaló nem adja át az igazolványt, akkor a szervezet:

– figyelmezteti őt, hogy egészségbiztosítás pénzbeli ellátásainak igénybevétele esetén hátrány érheti, ha nem tudja átadni folyamatosan vezetett igazolványt;

– köteles írásban felszólítani a munkavállalót, hogy előző munkáltatójától szerezze be;

– ha a munkavállaló 30 napon belül nem szerzi be az igazolványt, erről írásban nyilatkoznia kell, és a munkáltatónak új igazolványt kell kiállítania.

A munkáltató írásbeli felhívását, és a munkavállaló nyilatkozatát a foglalkoztatónak 5 évig meg kell őriznie. Amennyiben a munkavállónak korábban még nem volt biztosítotti jogviszonya, a TB kiskönyvet a vele először biztosítotti jogviszonyt létesítő szervezetnek kell kiállítania. A papír alapú nyomtatvány beszerezhető a nyomtatványboltokban.

A Munka törvénykönyve szerint a felek kötelesek egymást minden olyan tényről, adatról, körülményről vagy ezek változásáról tájékoztatni, amely a munkaviszony létesítése, a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges, és amely a munkavállaló személyiségi jogát nem sérti. A munkavállónak az esetleges kedvezmények érvényesítése és a bérszámfejtés megbízhatósága miatt is érdeke pontos adatokkal ellátni a munkáltatót. Például a gyermeket nevelő, a megváltozott munkaképességű, a tanulás vagy nyugdíj mellett dolgozók igazolásai, nyilatkozatai nélkül nem lehet kiszámolni a bér- és járulékfizetési kötelezettséget.

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény rendelkezik az ún. tartozásigazolásról. A munkaviszony megszűnésekor a munkáltatónak olyan igazolást kell kiadni, amelyben fel vannak tüntetve a munkabérből levonandó tartozások, és részletei, illetve az is, ha nincs tartozása. A munkavállaló ezt az igazolást köteles az új munkáltatónak átadni. Az új munkavállónak még a munkaviszony létesítése előtt kötelessége nyilatkozatot tennie arról, hogy nincs függőben lévő tartozása. A munkáltató köteles levonni a meglévő tartozás összegét a munkabérből. Az előírt kötelezettségek megszegése esetén a munkáltató készfizető kezesként felel a végrehajtást kérőnek.

A munkaszerződés módosítása

A munkaszerződést a munkáltató és a munkavállaló kizárólag közös megegyezéssel módosíthatja. A módosítás a munkaszerződés megkötésére vonatkozó szabályok szerint történik. A módosítást is írásba kell foglalni. Az írásbafoglalás elmaradása miatt a munkaszerződés-módosítás érvénytelenségére csak a munkavállaló hivatkozhat és csak a módosítás hatályba lépését követő harminc napon belül teheti ezt meg. A munkaszerződés módosítása szólhat határozatlan és határozott időre is. (Például ideiglenes más munkahelyen történő munkavégzésre.) Nem minősül a munkaszerződés módosításának, tehát nem közös megegyezésen, hanem egyoldalú munkáltatói intézkedésen alapul, ha a munkavállaló:

– a munkáltató működésével összefüggő okból, ideiglenesen, a munkáltató utasítása alapján, eredeti munkaköre helyett vagy mellett más munkakörbe tartozó feladatokat lát el (átirányítás);

– gazdasági érdekből, ideiglenesen, munkáltatói utasítás alapján, szokásos munkavégzési helyén kívül végez munkát (kiküldetés), feltéve, ha ezen időtartam alatt is a munkáltató irányítása és utasítása alapján végzi a munkát;

– a munkáltatók között létrejött megállapodás alapján más munkáltatónál végez

munkát (kirendelés), ha ennek a Munka törvénykönyvében meghatározott egyéb feltételei fennállnak.

A munkaszerződés módosulhat a munkáltató és a munkavállaló akaratán kívüli okból is. Ilyen esetet hozhat magával a minimálbér/garantált bérminimum emelkedése.

Atipikus foglalkoztatás

Atipikus minden olyan foglalkozatási forma, mely a munkavégzés valamely jellemzője alapján eltér a szokványostól. Az eltérés megjelenhet a munkavégzés helyében, idejében, időtartamában, a tartalmában, jellegében. Egy munkaviszony akár több ponton is eltérhet a tipikus (napi 8 órában, főállásban, heti 40 órában a munkahelyen stb.) foglalkoztatási formától. Egyes munkavállalói csoportok esetében pl. kifejezetten törvényi előírás alapján kell többszörösen is eltérni a megszokott rendtől. A következőkben egy rövid áttekintést adunk az atipikus foglkoztatási formákról. Részletesebben pedig a határozott idejű és az egyszerűsített foglalkoztatást mutatjuk be.

A jogszabályokban megjelenő a civil szervezeteknél is elforduló atipikus foglalkoztatási formák

Határozott idejű munkaviszony

Az Mt. 192. § (2) bekezdése szerint a határozott munkaviszony időtartama legfeljebb 5 év lehet. Beleértve a meghosszabbított és a korábbi, határozott időre kötött munkaviszonyt, melynek megszűnése és az új határozott munkaviszony létesítése 6 hónapon belül történik.

Egyszerűsített jogviszony

Az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény hozta létre, és az alapvető munkajogi szabályok a Mt. 201-203. §-ban találhatók. Egyszerűsített jogviszony is többféle munkavégzésre köthető: 1. mezőgazdasági idénymunkára; 2. turisztikai idénymunkára; 3. alkalmi munkára.

Rövidített teljes munkaidő

Az Mt. 192. § (4) bekezdése szerint a munkaszerződésben a munkavállaló és a munkáltató megállapodhatnak abban, hogy a teljes munkaidő tényleges időtartama rövidebb mint 8 óra. Erre szükség lehet az egészségi ártalmat vagy a munkavégzéssel járó különös veszélyt, megterhelést jelentő munkahelyeken.

Részmunkaidő

Az Mt. 192. § (4) bekezdése alapján a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállaló teljes munkaidőnél rövidebb időben dolgozik. Ez általában napi négy- vagy hatórás munkavégzést jelent. A munkabért a munkaidővel arányosan határozza meg a munkaszerződés. A munkaszerződésnek kifejezetten tartalmaznia kell, hogy részmunkaidőre szól. A szabadság számolásánál teljes és a részmunkaidős foglalkoztatás között nincs különbség. A szolgálati idő számolásánál a részmunkaidőben eltöltött idő kevesebbnek számít. A részmunkaidős foglalkoztatás nem azonos a rövidített teljes munkaidővel.

Behívás alapján történő munkavégzés

A részmunkaidő egy típusa az Mt. 193. § szerint behívás alapján történő munkavégzés. Ennek keretében a munkavállalónak legfeljebb átlagosan napi 6 órában, a feladatok esedékessége alapján kell dolgoznia. A legmagasabb napi munkaidő 12 óra, a heti munkaidő 48 óra lehet. A munkaidőkeret tartama a négy hónapot nem haladhatja meg. A munkavégzésről a munkáltatónak 3 nappal korábban kell szólnia a munkavállalónak. A szezonális jellegű munkák esetében jellemző, ahol ez a munkavégzési forma a munkáltatói érdekeket szolgálja. A munkaviszony a két behívás közötti időszakban is folyamatos.

Munkakör megosztás

Az Mt. 194. § alapján egy munkakör feladatainak ellátására több munkavállaló is szerződhet a munkáltatóval. A munkakör megosztásnál a kötetlen munkarend szabályait kell alkalmazni. A munkaidő beosztásról a törvény szerint a munkavállalók szabadon dönthetnek, a szerződésben meghatározott munkaidő szabályainak megfelelően. A szabadság és a pihenőidő szabályait a munkavállalókra egyenként kell megszabni, és nem az adott munkakörre vonatkozóan.

Több munkáltató által létesített munkaviszony

A részmunkaidős foglalkoztatás egyik esete, amikor az Mt. 195. § alapján a munkavállaló több (általában 2) munkáltatóval létesít munkaviszonyt ugyanarra a munkakörre vagy a felek megállapodása szerint eltérő, de egyidőben kivitelezhető munkakörökre. A dolgozó munkaidő beosztását a munkáltatóknak egységesen kell kezelniük, mivel a munkavállaló egyidőben végez munkát a munkáltatók számára. A munkaszerződésben meg kell határozni, hogy a munkabér-fizetési kötelezettséget melyik munkáltató teljesíti. A munkáltatók a munkavállaló munkajogi igényével kapcsolatban egyetemlegesen felelnek.

Távmunkavégzés (pl. „Home office")

Az Mt. 196. § alapján a távmunka rendszerint a munkahelytől elkülönült helyen történik, ezért jellemzően a kötetlen munkarend szabályait kell alkalmazni. A munkaidőt a munkavállaló szabadon oszthatja be. Lehetőség van rá, hogy a munkaidőt a munkáltató határozza meg, ekkor viszont köteles ellenőrizni a betartását és nyilvántartani. Lehetséges részlegesen is alkalmazni, meghatározva, hogy mikor kell a munkahelyen dolgozni. A munkáltató a távmunkát végző munkavállalónak minden olyan tájékoztatást köteles megadni, amelyet más munkavállalónak biztosít.

A home office a távmunka egyik fajtája, amikor is a munkavégzés kizárólag otthon történik. Erre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a távmunkára.

Bedolgozói munkaviszony

Az Mt. 198. § - 200. § alapján e jogviszony hasonló a távmunkához. A munkavállaló a munka végzését a székhelytől vagy telephelytől elkülönült helyen, általában saját eszközeivel végzi. Amennyiben a felek másként nem rendelkeznek, a bedolgozói munkaviszony munkarendje kötetlen.

Vezető állású munkavállalók

A vezető állású munkavállalóval az Mt. 208. § - 211. §-okat figyelembe véve kell munkaszerződést kötnie a nunkáltatónak. A vezető állású munkavállalók munkarendje kötetlen, nem kötelesek tételes munkaidő nyilvántartást vezetni. A vezető csak egy munkáltatóval létesíthet vezető munkavállalói jogviszonyt.

Cselekvőképtelen munkavállalók munkaviszonya

Az Mt. 212. § (1) bekezdése alapján megfogalmazott cselekvőképtelen vagy a cselekvőképességében a munkaviszonnyal összefüggő ügycsoportban részlegesen korlátozott munkavállaló munkaidő beosztására a fiatal munkavállalókra vonatkozó szabályok érvényesek.

Munkaerő-kölcsönzés

A munkaerő-kölcsönzés speciális szabályait az Mt. XVI. fejezete tartalmazza. A munkaerő-kölcsönzés során a munkavállaló és a kölcsönadó cég/szervezet között munkaviszony áll fenn, de a munkaviszony harmadik cégnél való munkavégzésre jön létre, és a munkavégzés irányítása és ellenőrzése a foglalkoztató harmadik cég feladata.

Nyugdíjas szövetkezeti foglalkoztatás

A közérdekű nyugdíjas szövetkezet a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdés j) pont és (la) pont szerint létesíthető. Ennek elsődleges célja, hogy a még aktív időskorúak számára foglalkoztatást, munkaerőpiaci reaktivizálást biztosítson, a tagok gazdasági és szociális helyzetét előmozdítsa.

A nyugdíjasok számára jelenleg előnyösebb lehet az egyéni munkavállalás, mint a szövetkezeti jogviszonyon alapuló munkavégzés.

Kisgyermekkel otthon lévők szövetkezete

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdés j) pont és (la) pont szerint létesíthető a kisgyermekkel otthon lévők szövetkezete. Ennek célja a - nem nagyszülőként - gyermekgondozási díjban vagy gyermekgondozást segítő ellátásban részesülők vagyoni és szociális helyzetének előmozdítása, lehetőséget biztosítva arra, hogy a tagok rugalmas keretek között a foglalkoztatásba bekapcsolódjanak, illetve abban újra részt vehessenek. A kisgyermekkel otthon lévők szövetkezete tagjainak legalább 90%-a olyan természetes személy, aki nem nagyszülőként gyermekgondozási díjban vagy gyermekgondozást segítő ellátásban részesül.

Az iskolaszövetkezet

Az iskolaszövetkezetben a tagok szintén személyes közreműködőként munkavégzésre kötelesek, amelyet külső személyek felé is teljesíthetnek. Az iskolaszövetkezeti munkavégzéshez az szükséges, hogy a munkavállaló egyidejűleg legyen nappali tagozatos diák/hallgató és az iskolaszövetkezet tagja.

Szakmai gyakorlaton lévő diákok foglalkoztatása

A gyakorlati képzést szervező szakképző iskola és a gyakorlati képzést folytató, a képzés feltételeivel részben vagy teljes egészében rendelkező alapítvány, egyesület, illetve ezek fenntartásában működő intézmények között jön létre együttműködési megállapodás. Ez teszi lehetővé a szakképzésben résztvevő diákok gyakorlat keretében történő foglalkoztatását.

Gyakornoki munka

A duális rendszerű felsőoktatás működtetése érdekében az egyetemi, főiskolai hallgatók a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 44. § szerint hallgatói munkaszerződés révén dolgozhatnak a cégeknél, intézményeknél.

Határozott idejű foglalkoztatás

A civil szektorban a munkaviszonyban történő foglalkoztatás általában projektek keretében, tehát jellemzően határozott időben történik. A határozott idejű foglalkoztatás szabadon létesíthető. Azonban a törvény a munkavállaló érdekének inkább megfelelő határozatlan idejű foglalkoztatást támogatja. Ezért, ha ugyanazzal a munkavállalóval kíván a munkáltató előző munkaviszony megszűnését követő hat hónapon belül ismét határozott idejű jogviszonyt létesíteni, csak akkor teheti meg, ha jogos érdeke fűződik hozzá. Jogos és alapos gazdasági érdeket jelent például, hogy a foglalkoztatás egy pályázati projekt keretében történik, amelynek kötött a megvalósítási ideje.

A határozott időtartamú foglalkoztatás esetében a munkaszerződésben mindig meg kell határozni a munkaviszony időtartamát. Abban az esetben, ha a munkaszerződésben nincs kifejezetten szabályozva a határozott idő, akkor a szerződést határozatlan időtartamúnak kell tekinteni. A munkaviszony időtartama meghatározható naptárilag, amikor egy konkrét dátum jelenti a munkaviszony végét. De egy a jövőben bekövetkező eseményhez is lehet kötni a munkaviszony végét. A munkaviszony megszűnésének várható időpontjáról ilyenkor is tájékoztatni kell a munkavállalót. A megszüntetést eredményező eseménynek pedig jól meghatározhatónak kell lennie és nem függhet valamely fél akaratától. (Például konkrét és nem valamelyik fél akaratától függő eseményt jelent, ha a munkaviszony addig tart, ameddig egy másik munkavállaló visszatér a GYES-ről.)

Amennyiben a határozott idő lejár, a szerződés meghosszabbítható. A szerződés hosszabbítására is érvényes azonban, hogy a munkáltató csak jogos érdek fennállása esetén élhet ezzel a lehetőséggel. Jogos érdek lehet pl. egy pályázati projekt megvalósításának meghosszabbítása is. De a megállapodás ebben az esetben sem irányulhat a munkavállaló jogos érdekének csorbítására. Az egymást „láncszerűen" követő határozott idejű munkaszerződések, szerződéshosszabbítások nem irányulhatnak a határozatlan idejű foglalkoztatás elkerülésére.

A határozott idejű munkaviszony időtartama a hosszabbításokkal együtt sem haladhatja meg az öt évet. Ez a szabály is az ún. „láncszerződések" kizárására szolgál. Kivételt a hatósági engedélyhez kötött munkavégzés jelent. A hatósági engedélyhez kötött foglalkoztatás csak határozott időtartamra létesíthető, de az engedély hosszabbításával a munkaviszony öt évet meghaladó határozott időre is megköthető.

A határozott idejű munkaviszony a szerződésben meghatározott idő lejártával vagy az esemény bekövetkezésével automatikusan megszűnik. A munkaviszony megszűnésekor a felek elszámolnak egymással, de egyéb kötelezettség nem terheli őket. A határozott idejű munkaviszony idő előtti megszüntetése nagyobb körültekintést igényel.

A munkavállaló a határozatlan idejű munkaszerződését tulajdonképpen bármikor, indoklás nélkül is felmondhatja. A határozott idejű foglalkoztatás felmondása esetén azonban jogos indokot kell felhoznia a jogviszony megszüntetése mellett. Jogos indoka lehet, ha a munkaviszony fenntartása ellehetetlenül, vagy a munkaviszony fenntartása aránytalan sérelemmel jár a munkavállaló számára. A megjelölt indok jogosságát mindig a munkavállaló személyes körülményeit és a munkakör sajátosságait figyelembe véve kell megállapítani. Ha a munkavállaló indokolása nem tekinthető jogosnak köteles a munkáltatónak megfizetni a szerződéből még hátralévő időre (de legfeljebb három havi) járó távolléti díjat. Ha a jogellenes felmondás ennél nagyobb kárt okoz a munkáltatónak, akkor követelheti annak megtérítését. A követelés együttes összege nem haladhatja meg a munkavállaló tizenkét havi távolléti díjának összegét.

A munkáltató a határozott időre szóló munkaviszonyt indoklás nélkül is megszüntetheti, ha vállalja az ezzel járó többlet költségeket. Ha a szervezet indoklás nélkül, azonnali hatályú felmondással szünteti meg munkaviszonyt, akkor köteles a munkavállaló részére a határozott időből még hátralévő időre, de legfeljebb tizenkét hónapra járó távolléti díjat megfizetni.

A munkaviszony idő előtti megszüntetése indoklással is megtörténhet, de a munkáltató mozgástere szűkebb az indoklás kapcsán, mint a határozatlan idejű foglalkoztatásánál. A törvény kevés esetben teszi lehetővé a munkáltató számára, hogy idő előtt felmondással szüntesse meg a határozott idejű munkaviszonyt. Akkor, ha a szervezet felszámolás vagy csődeljárás alá kerül, esetleg olyan a munkaviszony fenntartását is lehetetlenné tévő, elháríthatatlan külső ok következik be. Ezeken az eseteken kívül a munkáltatónak csak „a munkavállaló képességére alapított okból” lehet idő előtt felmondania a határozott idejű munkaviszonyt. Ez arra az estre vonatkozik, ha a munkavállaló egészségügyi, vagy más okból képtelenné válik az adott munka elvégzésére. A határozott idejű munkaviszonyának felmondását a munkavállaló köteles megindokolni. A felmondás indoka csak olyan ok lehet, amely számára a munkaviszony fenntartását lehetetlenné tenné vagy körülményeire tekintettel aránytalan sérelemmel járna. A felmondás közlésével a

munkáltató nem alakítja át elszámolási jogviszonnyá a felek közt fennálló munkaviszonyt, így ehhez kapcsolódóan törvény által meghatározott fizetési kötelezettség nem keletkezik. Közös megegyezéssel természetesen a határozott időre szóló munkaviszony is korlátozás nélkül megszüntethető, de mindenképp célszerű az anyagiakat illetően megegyezni egymással a feleknek.

Egyszerűsített foglalkoztatás

Az egyszerűsített foglalkoztatás típusai

Az egyszerűsített foglalkoztatás a munkaviszony egyik formája, amely mezőgazdasági idénymunkára, turisztikai idénymunkára, illetve alkalmi munkára létesíthető.

Mezőgazdasági idénymunkának minősül: a növénytermesztési, erdőgazdálkodási, állattenyésztési, halászati, vadászati ágazatba tartozó munkavégzés, továbbá a termelő, termelői csoport, termelői szervezet, illetve ezek társulása által a megtermelt mezőgazdasági termékek anyagmozgatása, csomagolása – a további feldolgozás kivételével – feltéve, hogy azonos felek között a határozott időre szóló munkaviszony időtartama nem haladja meg egy naptári éven belül a 120 napot.

Turisztikai idénymunkának minősül: az idénymunka, ha azt olyan munkáltatónál végzik, aki idegenvezetői tevékenységet, lovas szolgáltató tevékenységet, szálláshely-szolgáltatási tevékenységet, tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységet, vagy utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységet folytat, feltéve, hogy azonos felek között a határozott időre szóló munkaviszony időtartama nem haladja meg egy naptári éven belül a 120 napot. Idénymunkának az olyan típusú munkavégzés minősül, amely a munkaszervezéstől függetlenül az év valamely időszakához vagy időpontjához kötődik.

Az alkalmi munka a munkáltató és a munkavállaló között: – összesen legfeljebb 5 egymást követő naptári napra, és – egy naptári hónapon belül összesen legfeljebb 15 naptári napra, és– egy naptári éven belül összesen legfeljebb 90 naptári napra létesített, határozott időre szóló munkaviszony.

Alkalmi munkánál az egyszerűsített munkaviszonyban, az egy naptári napon foglalkoztatott munkavállalók létszáma nem haladhatja meg:

– az 1 főt, ha a szervezetnek nincs főállású munkavállalója;

– a 2 főt, ha a szervezet 1-5 munkavállalót foglalkoztat;

– a 4 főt, ha a szervezet 6-20 munkavállalót foglalkoztat;

– a munkavállalói létszám 20%-át, amennyiben a szervezet 20 főnél több munkavállalót foglalkoztat.

A fenti szabályt szociális szövetkezetekben nem kell alkalmazni. A létszámkeret kiszámításánál a munkáltató szervezet tárgyév első, illetve hetedik hónapját megelőző hat havi létszámát kell alapul venni. Ha a szervezet ennél rövidebb ideje működik, működésének egész hónapjaira eső átlagos statisztikai létszáma a mérvadó.

A meghatározott napi létszámkeretet a munkáltató a tárgyév napjaira egyenlőtlenül beosztva is felhasználhatja, figyelemmel az alkalmi munka meghatározására. Tehát egy napra fel lehet venni akár 365 egyszerűsített foglalkoztatottat is, de akkor az év többi napján már erre nem lesz lehetősége a munkáltatónak. A tárgyévben fel nem használt létszámkeretet a következő naptári évre nem viheti át.

A munkanapok száma egy munkavállaló tekintetében

Ha a munkáltató és a munkavállaló idénymunkára vagy idénymunkára és alkalmi munkára létesít egymással több alkalommal munkaviszonyt, akkor ezen munkaviszonyok együttes időtartama a naptári évben a 120 napot nem haladhatja meg.

Az egyszerűsített munkabér mértéke

Egyszerűsített foglalkoztatásban a minimálbér és a garantált bérminimum szabályait alkalmazni kell azzal, hogy személyi alapbérként, illetve teljesítménybérként – a meghatározott feltételeknek megfelelően – legalább a kötelező legkisebb munkabér 85%-a, garantált bérminimum esetén 87%- a jár.

Mikor nem keletkezik SZJA-bevallási, adófizetési kötelezettség?

Az egyszerűsített foglalkoztatásból származó bevételből a munkavállalónak nem kell jövedelmet megállapítania és személyi-jövedelemadó-bevallást benyújtania, ha az az egyszerűsített foglalkoztatásból származó bevétele nem haladja meg az ún. mentesített keretösszeget. Az adóbevallás alól mentesített keretösszeg:

– az egyszerűsített foglalkoztatás naptári napjainak száma – és az adóév első napján hatályos kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) 130 %-ának szorzata.

(2023-ban a mentesített keretösszeg minimálbér esetén 13.871 Ft, mert a napi minimálbér 10.670 Ft, ennek 130 %-a: 13.871 Ft)

A legalább középfokú iskolai végzettséget, illetve középfokú szakképzettséget igénylő munkakörben a mentesített keretösszeg pedig:

– az egyszerűsített foglalkoztatás naptári napjainak száma – és a garantált bérminimum napibérként meghatározott összege

130 %-ának szorzata. (2023-ban a mentesített keretösszeg a garantált bérminimum esetén 17.719 Ft, mert a napi garantált bérminimum 13.630 Ft, ennek 130%-a: 17.719 Ft)

Amennyiben a természetes személynek a személyi jövedelemadó-bevallási kötelezettségét teljesítenie kell, az adóhatóság közreműködése nélkül elkészített bevallásban vagy az állami adóhatóság által összeállított adóbevallási tervezet felhasználásával elkészített személyi jövedelemadó-bevallásban jövedelemként a kifizetett (nettó) munkabér összegének a mentesített keretösszeget meghaladó részét kell figyelembe venni. Az adófizetési kötelezettséget a munkavállalónak kell az adóévre vonatkozó SZJA-bevallásában szerepeltetnie, és a határidőre (május 20.) megfizetnie.

Az egyszerűsített foglalkoztatás után fizetendő közteher

A munkáltató által fizetendő közteher mértéke 2023-ban a munkaviszony minden naptári napjára munkavállalónként:

– alkalmi munka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 1%-a, tehát 2.300,- Ft/fő/nap;

– mezőgazdasági idénymunka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 0,5%-a, tehát 1.200,- Ft/fő/nap;

– turisztikai idénymunka esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 0,5%-a, tehát 1.200,- Ft/fő/nap;

– filmipari statiszta esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 3%-a, tehát 7.000,- Ft/fő/nap.

A munkáltatónak a közterhet a tárgyhónapot követő hónap 12-éig a NAV Egyszerűsített foglalkoztatásból eredő közteher befizetések elnevezésű beszedési számlára kell megfizetnie.

További korlátok

Az a munkáltató, aki a 300 ezer forintot, vagy ezt meghaladó összegű adótartozást halmoz fel az egyszerűsített foglalkoztatás alapján fizetendő közterhek tekintetében, további egyszerűsített foglalkoztatásra nem jogosult mindaddig, míg adótartozását ki nem egyenlíti.

Harmadik országbeli állampolgár – a bevándorolt vagy letelepedett jogállású személy kivételével – kizárólag mezőgazdasági idénymunka keretében foglalkoztatható.

Érvénytelen az egyszerűsített foglalkoztatásra vagy alkalmi munkára irányuló munkaszerződés, ha annak megkötése időpontjában a felek között munkaviszony áll fenn. A felek a munkaszerződést egyszerűsített foglalkoztatásra vagy alkalmi munká-

ra irányuló munkaviszony létrehozása érdekében nem módosíthatják.

A filmipari statiszta – e tevékenységéből származó – napi nettó jövedelme egyszerűsített foglalkoztatás esetén nem haladhatja meg a hónap első napján érvényes minimálbér 12%-át, azaz a 27.800 forintot (2023-ban).

A nyugellátás számításának alapja 2023. január 1-jétől:

– napi 1.200 forint közteher esetén naponta a hónap első napján érvényes minimálbér 1,4%-a, azaz 3.200 forint/nap,

– napi 2.300 forint, vagy azt meghaladó közteher esetén a hónap első napján érvényes minimálbér 2,8%-a, azaz 6.500 forint/nap.

A bejelentés módja és határideje

A foglalkoztatottat a munkáltatónak a T1042E nyomtatványon elektronikusan (ügyfélkapun/cégkapun keresztül), telefonon az országos ügyfélszolgálaton keresztül (185-ös kék szám), mobileszközökről, tabletről (az EFO alkalmazáson keresztül) kell bejelentenie. Egyszerűsített foglalkoztatást a jogviszony létesítésének első napját megelőzően, de legkésőbb a munkakezdés napján, a munkavégzés megkezdése előtt kell bejelenteni a NAV-nak.

TB kötelezettség a tisztségviselői megbízás és a megbízásos foglalkoztatás után

Biztosítotti jogviszonyt eredményezhet a megbízásos jogviszonyban történő foglalkoztatás is. Ez akkor áll fenn, ha a megbízási szerződés keretében munkát végző magánszemélynek az e tevékenységéből származó, tárgyhavi járulékalapot képező jövedelme eléri a minimálbér harminc százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét. 2023-ben a 232.000 forint minimálbért alapul véve 69.000 Ft az a megbízási díj, aminél már biztosítotti jogviszony is létesül.

A szerzői, iparjogvédelmi művek hasznosítására irányuló felhasználási szerződés 243 alapján a mű szerzője, előadója a személyes munkavégzés (közreműködés) szerinti díjazás alapján, megbízás jellegű jogviszonyára tekintettel lesz biztosított.

Az alapítványok, egyesületek „választott" tisztségviselői is lehetnek teljes ellátásra jogosult biztosítottak, ha a magyarországi foglalkoztató által meghatározott feladatot Magyarországon vagy az Európai Unió szociális biztonságról szóló közösségi rendelete hatálya alá tartozó tagállamban vagy kétoldalú szociális egyezmény hatálya alá tartozó államban végzik, és díjazásuk (tiszteletdíjuk) eléri a minimálbér harminc százalékát. Az igazolványba nem kell beje-

gyezni az alkalomszerűen teljesített megbízási jogviszonyt, ha a megbízott a kifizető felé a megbízási díj kifizetésekor igazolja, hogy az eseti megbízási jogviszonyával egyidejűleg fennáll olyan jogviszonya is, ami alapján már biztosítottnak minősül.

Munkavégzés megbízási vagy vállalkozási szerződés keretében

Amennyiben a megbízási, illetve vállalkozói szerződés keretében történő munkavégzésről szeretne tájékozódni kérjük, olvassa el a kiadványunk „Mire szerződünk?" fejezetében a megbízási és a vállalkozási szerződéssel foglalkozó részeket!

TB kötelezettség a tisztségviselői megbízás és a megbízásos foglalkoztatás után

Biztosítotti jogviszonyt eredményezhet a megbízásos jogviszonyban történő foglalkoztatás is. Ez akkor áll fenn, ha a megbízási szerződés keretében munkát végző magánszemélynek az e tevékenységéből származó, tárgyhavi járulékalapot képező jövedelme eléri a minimálbér harminc százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét. 2022-ben a 200.000 forint minimálbért alapul véve 60.000 Ft az a megbízási díj, aminél már biztosítotti jogviszony is létesül.

A szerzői, iparjogvédelmi művek hasznosítására irányuló felhasználási szerződés alapján a mű szerzője, előadója a személyes munkavégzés (közreműködés) szerinti díjazás alapján, megbízás jellegű jogviszonyára tekintettel lesz biztosított.

Az alapítványok, egyesületek „választott" tisztségviselői is lehetnek teljes ellátásra jogosult biztosítottak. Ha a magyarországi foglalkoztató által meghatározott feladatot Magyarországon vagy az Európai Unió szociális biztonságról szóló közösségi rendelete hatálya alá tartozó tagállamban vagy kétoldalú szociális egyezmény hatálya alá tartozó államban végzik és díjazásuk (tiszteletdíjuk) eléri a minimálbér harminc százalékát.

Az igazolványba nem kell bejegyezni az alkalomszerűen teljesített megbízási jogviszonyt, ha a megbízott a kifizető felé a megbízási díj kifizetésekor igazolja, hogy az eseti megbízási jogviszonyával egyidejűleg fennáll olyan jogviszonya is, ami alapján már biztosítottnak minősül.

A közérdekű önkéntesség

Magyarországon a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Köt.) szabályozza a közérdekű önkéntes tevékenységeket.

Közérdekűnek akkor számít az önkéntes tevékenység, ha azt:

– ellenszolgáltatás nélkül;

– önként (tehát nem jogszabályban előírt kötelezettség vagy bírósági intézkedés hatására);

– önzetlenül (mások, a saját rokoni körén kívül esők javára);

– nem a szervezet tagjaként, munkavállalójaként vállalt kötelezettségként;

– a közérdekű önkéntesek fogadására jogosult szervezetnél végzi az önkéntes.

A Köt. viszonylag tágan, de lehatárolja, hogy mely szervezetek fogadhatnak közérdekű önkénteseket[31]. A jogszabály szerint valamennyi magyarországi székhelyű civil szervezet fogadhat önkénteseket. E körbe beletartoznak a civil társaságok is. Bejegyzés vagy társasági szerződés nélkül tevékenykedő közösségek önállóan nem élhetnek ezzel a lehetőséggel. A közérdekű önkéntesek fogadásának gyakorlati feltétele, hogy az őket fogadó szervezet, szerepeljen „a közérdekű önkéntes tevékenységet fogadó szervezeteket tartalmazó nyilvántartásban".

Közérdekű önkéntes tevékenység bejelentéséhez szükséges adatlap a közérdekű önkéntesség hivatalos oldalán érhető el. Ennek cime: https://kot.gov.hu

A kérelmet postai úton az adatlaphoz kapcsolódó tájékoztatóban szereplő címre kell benyújtani: Kulturális és Innovációs Minisztérium, Fiatalokért Felelős Főosztály, 1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Lehetőség van a kérelem e-mailben történő beküldésére is.

E-mail: onkentes@kim.gov.hu

Telefonszám: +36 1 795 5429

A kérelemhez mellékelni kell: a szervezet alapszabályát, alapító okiratát.

A nyilvántartásba vételről a szervezet határozatot kap. Ez tartalmazza többek között a szervezet regisztrációs számát. Ezt a regisztrációs számot kell azután feltüntetni valamennyi, az önkéntesek fogadásával kapcsolatos dokumentumban.

Ki lehet közérdekű önkéntes?

Az lehet közérdekű önkéntes, aki betöltötte a tizedik életévét. Az alábbi táblázat bemutatja, hogy milyen szabályokat kell az érzékenyebb élethelyzetben vagy korban lévő önkéntesek fogadása kapcsán betartani.

[31] Köt. 3. § (1) bekezdés

A közérdekű önkéntesség jellemzői	Az önkéntes tevékenység végzésére vonatkozó szabályok
A közérdekű önkéntes tevékenység tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú személy	Olyan tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek és nem veszélyezteti egészségét, fejlődését.
	Nem végezhet külföldön közérdekű önkéntes tevékenységet.
18. évnél fiatalabb, illetve a cselekvőképességében korlátozott nagykorú személy	Olyan tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek és nem veszélyezteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését.
16. évnél fiatalabb önkéntes	Nem végezhet külföldön közérdekű önkéntes tevékenységet.
	Nem végezhet önkéntes feladatot 20.00 óra és reggel 6.00 óra között.
	A közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg a tanítási szünet ideje alatt a napi három órát és a heti tizenkét órát, – tanítási időben a heti hat órát, – tanítási napon a napi két órát, – tanítási napon kívül a napi három órát.

A közérdekű önkéntes tevékenység szakmai iránya és tartalma szinte bármi lehet. Arra azonban figyelni kell, hogy:

– Amennyiben a közérdekű önkéntes olyan tevékenységet végez, akkor neki is rendelkeznie kell a jogszabályokban meghatározott képesítési, egészségügyi, nyilvántartásba vételi és egyéb feltételekkel.

– Olyan tevékenységet nem végezhet az önkéntes, amelyet valamilyen jogszabály meghatározott jogviszonyhoz köt, illetve amelynek önkéntessel történő ellátását valamely jogszabály kizárja (pl. a Köt. rögzíti, hogy az önkéntes tűzoltás, az önkéntes véradás nem közérdekű önkéntes tevékenység).

– Aki a fogadó szervezettel fennálló más jogviszony keretében ellenszolgáltatás fejében munkát végez, a munkakörébe tartozó feladatokat a fogadó szervezetnél önkéntes jogviszonyban nem végezheti.

A közérdekű önkéntes tevékenységre vonatkozó megállapodás és az önkéntes szerződés

Minden esetben szükséges legalább szóban megállapodást (szerződést) kötnie egy-

mással a fogadó szervezetnek és a közérdekű önkéntesnek. A Köt. megadja azokat az eseteket, amikor a szerződést kötelező írásba foglalni. Az önkéntes szerződést írásba kell foglalni, ha:

– az önkéntes szerződést határozatlan időre vagy legalább tíz napra – a tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a cselekvőképességében a közérdekű önkéntes tevékenység tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú önkéntes esetén legalább két napra – kötik;

– az önkéntes valamilyen ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatásban részesül;

– az önkéntest építési engedélyköteles építési munkában való részvételre foglalkoztatják;

– a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik;

– az önkéntes harmadik országbeli állampolgár, ide nem értve a menekültként vagy menedékesként elismert, bevándorolt, illetve letelepedett személyt;

– bármelyik fél azonnali hatályú felmondáshoz való jogát korlátozzák, – az önkéntes kéri, vagy – ezt jogszabály elrendeli.

Az önkéntesek fogadása több szempontból is előnyös lehet a civil szervezet számára. Egyebek mellett hozzájárul a közhasznúsági feltételek teljesítéséhez, ezért az önkéntességet valójában mindig célszerű szerződésbe foglalni.

Érdemes továbbá tudni, hogy az önkéntesek 30 nap közérdekű tevékenység végzésével is jogosulttá válhatnak a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (FHT). Felmerülhet az igény arra, hogy a fogadó szervezetek igazolást adjanak ki az önkéntes tevékenységéről és annak időtartamáról. Ezt könnyíti meg, ha van írásban rögzített szerződés és szabályosan vezetett önkéntes nyilvántartás.

A szóbeli szerződés időtartama nagyon kötött. Csak akkor lehet ilyet létesíteni, ha az önkéntes tevékenység időtartama nagykorú és cselekvőképes személyek esetében nem éri el a tíz napot. A 18 évesnél fiatalabb, illetve a közérdekű önkéntes tevékenység tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú személyek esetében a harmadik naptól kezdve már írásbeli szerződést kell kötni.

Más esetekben kötünk határozott idejű és más esetekben határozatlan idejű szerződést. Határozott idejű önkéntes szerződés akkor indokolt, ha konkrétan belátható annak a programnak, tevékenységnek a vége, amelyre az önkéntest fogadja a szervezet. A határozatlan idejű önkéntes szerződéseket azokkal szokták inkább megkötni a szervezetek, akik huzamosabb időn keresztül, visszatérő módon, vagy épp folyamatosan dolgoznak együtt a szervezettel. Az ön-

kéntes szerződésben meg kell határozni, legalább:

a) a közérdekű önkéntes tevékenység tartalmát;

b) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helyét;

c) a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt, valamint

d) azokat a juttatásokat, amelyeket az önkéntesnek biztosítanak;

e) az önkéntes szerződés megszűnésének eseteit.

A fogadó intézménynél, illetve annak fenntartójánál végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén jogszabály meghatározhatja az önkéntes szerződés további kötelező tartalmi elemeit is. Emellett a fogadó szervezet is alkothat olyan belső szabályozást, ami további elemeket ír elő. A hatályos jogszabály alapján az írásos szerződés mellett nem kötelező külön nyilvántartást is vezetni. A Köt. a nyilvántartás vezetését – a szerződéssel közel azonos tartalommal – a szóbeli szerződés alapján tevékenykedőknél írja elő. A nyilvántartás tartalmazza

A hatályos jogszabály alapján az írásos szerződés mellett nem lenne kötelező külön nyilvántartást is vezetni. A Köt. a nyilvántartás vezetését – a szerződéssel közel azonos tartalommal – a szóbeli szerződés alapján tevékenykedőknél írja elő. A nyilvántartás tartalmazza:

a) az önkéntes természetes személyazonosító adatait, valamint, ha az önkéntes nem magyar állampolgár, az állampolgárságát;

b) az önkéntes lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási, illetve szálláshelyét;

c) kiskorú önkéntes és a cselekvőképességében a közérdekű önkéntes tevékenység tekintetében részlegesen korlátozott önkéntes esetén a törvényes képviselő természetes személyazonosító adatait és lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét;

d) a közérdekű önkéntes tevékenység tartalmát;

e) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helyét;

f) a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt;

g) a közérdekű önkéntes tevékenység megkezdésének időpontját, valamint

h) azt az időpontot, amikor a jogviszony hatálya megszűnik.

A fogadó szervezet a nyilvántartást az önkéntes jogviszony megszűnését követően öt évig köteles megőrizni. A fogadó szervezet megszűnése, illetve halála esetén a nyilvántartást a jogutódja, örököse, jogutód nélküli megszűnése esetén az iratok megőrzésére jogszabály vagy határozat alapján kötelezett őrzi.

Az önkéntes tevékenységhez kapcsolódó nyilvántartás vezetése

Az önkéntes tevékenység adatainak pontos dokumentálása mind az önkéntes, mind a szervezet számára fontos (vagy idővel fontossá) válhat. Ezért kell olyan nyilvántartási rendet kialakítani, amely többek között megfelel az alábbi követelményeknek.

1. A nyilvántartásnak bizonyítania kell, hogy a közérdekű önkéntes jogviszony ténylegesen létrejött. A közérdekű önkéntes szerződés a legmegfelelőbb módja a jogviszony bizonyításának. Ennek hiányában a közérdekű önkéntes személyes azonosító adatait, a tevékenység jellemzőit, a szervezet regisztrációs számát és a szervezet képviselőjének/munkatársának és az önkéntes aláírását is tartalmazó nyilvántartó lap/jelenléti ív is a alkalmas a jogviszony igazolására. Az önkéntes nyilvántartó lap/jelenléti ív az önkéntes szerződés melléklete is lehet.

A civil közösségi szolgáltató központok rendelkeznek a közérdekű önkéntes tevékenységhez kapcsolódó szerződésmintákkal.

2. A nyilvántartás igazolja, hogy a közérdekű önkéntes fogadása a jogszabálynak és a szervezet által vállalt feltételeknek megfelelő keretek között történt. Az önkéntes szerződés és a nyilvántartó lap/jelenléti ív nem mindig jelent elégséges dokumentációt. Ha az önkéntes 18 évnél fiatalabb, korlátozottan cselekvőképes, esetleg végzettséghez vagy egyéb feltételhez kötött tevékenységet végez, akkor alaposabb személyi nyilvántartás kialakítására lehet szükség. Papíralapon vagy digitális formában ez a személyi nyilvántartás tartalmazhatja többek között a szülő/gondviselő hozzájárulását, azokat a nyilatkozatokat, amelyek igazolják, hogy a szervezet képviselője megismerte az egészségügyi alkalmasságot, végzettséget igazoló dokumentumokat stb.

3. Amennyiben az önkéntes költségtérítésben és/vagy ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatásban részesült, akkor a nyilvántartásnak igazolnia kell, hogy ezek mértékének megállapítása és teljesítése a jogszabályok és a szervezet belső szabályai által szabott kereteken belül maradt. A szerződés és a nyilvántartó lap/jelenléti ív mellett további bizonylatok is szükségesek az önkénteseknek adott költségtérítés és ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatás kifizetéséhez. Az alátámasztó bizonylat a juttatás formájától függően lehet pl. pénztár kiadási bizonylat, banki kivonat, átadás-átvételi jegyzőkönyv, kiküldetési rendelvény stb. Az önkéntesnek és a szervezetnek is figyelnie kell arra, hogy az önkéntes tevékenységgel kapcsolatban felmerült költségeket csak akkor lehet könyvelni és elszámolni, ha a bizonylatok rendelkezésre állnak.

4. Az önkéntes munka egy órára jutó értékének számításánál a mindenkori kötelező legkisebb havi munkabér százhatvanad részét kell figyelembe venni. Ezt a szabályt a szervezet számviteli politikája/értékelési szabályzatában az adott évre vonatkozó összeg pontos megjelölésével lehet megadni. A kettős könyvvitel esetén a könyvelés az önkéntes munkaóra elszámolási számlán mutatja ki az önkéntesek tevékenységének pénzbeli értékét. Az egyszeres könyvvitel esetében nem a naplófőkönyvben, hanem egy külön analitikus nyilvántartásban szerepel az önkéntesség minden adata. Az analitikus nyilvántartás vezetése a kettős könyvvezetés esetében sem megkerülhető.

5. Az önkéntesek nyilvántartását adatvédelmi szempontból úgy kell vezetni, mint más munkavégzésre irányuló szerződéses jogviszonyban állókét. A NAIH/2018/3134/2/V számú állásfoglalása[32] szerint az adatok kezelésének a jogalapja a „jogi kötelezettség teljesítése". A Köt-ben megjelenő adatok, hozzájárulások stb. esetében nem kell hozzájárulást kérni a közérdekű önkéntestől (a gyermekek esetében viszont kell a szülői hozzájárulás). Azon személyes adatok kezeléséhez, amelyek nem tartoznak a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához, ahhoz hozzájárulást kérni kérni.

A közérdekű önkénteseknek adható adómentes juttatások

A közérdekű önkéntesség keretében biztosítható, hogy az önkéntes felkészülten, megfelelő körülmények között végezhesse a tevékenységét. Sőt az is, hogy az önzetlenségét a szervezet jutalmazza. A Köt. megadja azokat a juttatásokat, amelyek nem minősülnek ellenszolgáltatásnak és amelyek után természetesen adót sem kell fizetni. A fogadó szervezet biztosíthatja:

– a munkaruházat, védőfelszerelés- és anyag költségét (számlával lehet elszámolni);

– az utazás, szállás, étkezés költségét (számlával, illetve a NAV normának megfelelően kiállított kiküldetési rendelvénnyel lehet elszámolni);

– a védőoltás, szűrővizsgálat és más betegségmegelőző szolgáltatás költségét (számlával lehet elszámolni);

– az iskolarendszeren kívüli képzés költségét (számlával lehet elszámolni, és a szervezet maga is megszervezheti az önkéntes felkészítését);

– az önkéntes tulajdonában álló, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges állat élelmezési, ellátási, (ki)képzési költségét (számlával lehet elszámolni, és a szervezheti maga is megszervezheti pl. kiképzést);

[32] https://www.naih.hu/adatvedelmi-allasfoglalasok/file/108-gyakran-ismetelt-kerdesek-civil-szervezetekkel-kapcsolatban

– az önkéntes tulajdonában vagy használatában álló eszköz – közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében történő – javítását, karbantartását (számlával lehet elszámolni);

– az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység során bekövetkező halála, testi sérülése, egészségkárosodása esetére kötött élet-, egészség- és baleset-biztosítást, illetve annak díját;

– az önkéntes által okozott kárt, illetve az önkéntes által elkövetett személyiségi jogi jogsértésért járó sérelemdíj megfizetésére kötött felelősségbiztosítást, illetve annak díját;

– a külföldön végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén, illetve a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár által végzett közérdekű tevékenység esetén a napidíjat (adómentesen havonta a minimálbér havi összegének 20 százalékának megfelelő napidíj adható);

– az önkéntes tevékenységéért nyújtott jutalom költségét. A közérdekű önkéntes évente egy vagy több tételben, de legfeljebb a minimálbér havi összegének megfelelő jutalmat kaphat adómentesen. A jutalom összege 2022-ben 40.000 Ft lehet.

A felsorolásban szereplő juttatásokat nem kötelező adni. Az önkéntessel kötött írásos szerződésben kell rögzíteni, melyek azok a juttatások, amelyek megilletik az önkéntest szigorúan a tevékenységével összefüggésben, illetve a tevékenységének elismeréseképpen.

Tények és érdekességek az önkéntességről

– Az Önkéntesség Magyarországon 2018 kutatás eredménye szerint az önkéntesség egyre népszerűbb a fiatalok körében, Magyarországon a felnőtt népességben 3,6 millióan, a 18-29 éves korosztály körében a fiatalok 32,1%-a önkénteskedett már élete során.

– Az önkéntesség kultúrájának népszerűsítésével és az önkéntes szolgálatok növelésével külön szakterület foglalkozik a Kulturális és Innovációs Minisztériumban. A fiatalokért felelős szakterület működteti a Nemzeti Önkéntes Tanácsot, mely javaslatot tesz a Pro Voluntarius díjra és egyéb, az önkéntességgel összefüggő állami elismerésre, díjakra.

– A közérdekű önkéntes tevékenységet végző regisztrált, aktív önkéntesfogadó szervezetek száma 12.997 db a 2023. augusztusi állapot szerint.

– A fiatalok (15-29 év) által végzett önkéntes tevékenység forintban kifejezett értéke 41,6 Mrd Ft.[33]

– A 2022. február óta a szomszédunkban fennálló háborús helyzet kezelését számos

[33] https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_onk_9_20_35.html

humanitárius kezdeményezés és civil szervezet által megvalósuló önkéntes program segíti mind a háború sújtotta térségekben, mind pedig az Ukrajnából Magyarországra érkező menekültek támogatásában.

– Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram (GYIA) 1995 óta támogatja a gyermekek és a fiatalok programjait, szervezeteit, kezdeményezéseit, valamint a fiatalokat segítő szakemberek fejlesztését. A felhívásokra ifjúsági közösségek, ifjúsági civil szervezetek és egyházi szervezetek nyújthatnak be pályázati anyagot. 2019-2023. évben 80 millió Ft keretösszeg/év terhére pályázhattak a szervezetek.

– A Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram pályázati útmutatójának[34] pontozási és értékelési szempontrendszere között szerepel az önkéntesség is. Az értékelés során figyelembe veszik, hogy program/ok megvalósítása elősegíti-e az önkéntesség népszerűsítését és a fiatal önkéntesek számának növelését a fiatalok közösségi részvételén keresztül, valamint hozzájárul-e az ifjúsági közösségi kezdeményezések megvalósulásához.

– Lelkisegély-telefonszolgálatok önkénteseinek bevonásával:

Három telefonos lelki elsősegély szolgálatot ellátó civil szervezet (a Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetsége, az Ifjúságért Mentálhigiénés Szövetség és a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány) központi támogatással segíti a fiatalok mentális egészségének védelmét.

A telefonszolgálatok önkéntesek bevonásával valósítják meg tevékenységüket, amelyek során az Ukrajnában jelenleg kialakult háborús helyzet kezelésében is segítséget nyújtanak.

– A Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetsége[35]

A szervezet magyar nyelvű segélyhívói a 116-123, illetve a 06 80 810-600 telefonszámon érhetőek el. Emellett létrehozott egy olyan e-mail (sosukrainian@gmail.com)[36] címet is, ahol ukrán nyelven tudnak segíteni. 2021 óta angol nyelven is van lehetőség a levelezésre.

– Az Európai Szolidaritási Testület határokon átívelő programja azokat a fiatalokat támogatja, akik az EU-n belül és kívül önkéntes tevékenységet kívánnak végezni a legkülönbözőbb területeken. A 2021–2027 közötti időszakban több mint 1 milliárd eurós költségvetéssel rendelkező program hozzávetőleg 270 000 fiatalnak fog lehetőséget kínálni arra, hogy önkéntes tevé-

[34] https://emet.gov.hu/app/uploads/2022/03/IFJ-GY-22-A_palyazati_utmutato.pdf

[35] https://sos116-123.hu/

[36] https://sos116-123.hu/hirek/ukran-menekulteknek-295

kenység vagy saját szolidaritási projektek létrehozása révén segítsen megbirkózni a társadalmi és humanitárius kihívásokkal.

Nyugdíjasok foglalkoztatása

A civil szektorban korábban elterjedtebb volt a nyugdíjasok megbízása és foglalkoztatása. mint a gazdasági és a kormányzati szektorban. Az elmúlt néhány év viszont jelentős változást hozott. Eltűnt az összes olyan korlát, amely miatt nem lehetett, vagy nem érte meg nyugdíjasokat foglalkoztatni a gazdasági és a közszféra munkáltatóinak.

A nyugdíj korhatárt elérő nyugdíjasok foglalkoztatására, bérezésére semmilyen korlát nem vonatkozik. A civil szervezeteknél is nagyjából azonos feltételek mellett létesíthetnek foglalkoztatási vagy megbízásos jogviszonyt, mint a többi munkavállaló. A különbség, hogy nyugdíjasok munkabére, illetve megbízási díja után a munkáltatónak nem kell bevallani és megfizetni a 13%-os szociális hozzájárulási adót. A nyugdíjas munkavállaló pedig a 18,5%-os társadalombiztosítási járulék megfizetésétől mentesül.

A nők kedvezményes nyugdíjában részesülők esetében sincs már éves összeghatár, ami fölött a nyugellátás szünetelne. A „nők40” mellett szintén járulék- és szocho-mentesen lehet dolgozni.

Civil szervezetek jelenléte és szerepe a gondoskodáspolitikában

A gondoskodáspolitika szó kifejezi a nemzeti kormány szemléletváltását ezen a területen. Már korábban elkezdődött az a folyamat, amely a segélyek kiszolgáltatottsága helyett az ön-, és közösségi gondoskodásra és a felelősségvállalásra épít.

A szó ezenkívül utal arra is, hogy itt nem egy egyszemélyes segítő kell az állam szerepében; a helyi közösségek, az önkormányzatok, az egyházi és civil szereplők együttműködése nélkül nincs hatékony közös gondoskodás.

Stratégiai jelentősége van annak, hogy az elmúlt évtizedben előtérbe került a civil és egyházi szervezetek szerepvállalása, amelyek az önkormányzatok intézményeivel és állami szereplőkkel közösen vállalnak felelősséget. Ezt fejezi ki a gondoskodáspolitika, mely címszó alatt egy nagyon széles területet kell érteni, a szociális ellátástól kezdve, a gyermekvédelmen át a leszakadó területek felzárkózásáig. A helyesen értelmezett gondoskodáspolitika segít, de nem rombolja az önellátásra törekvést. Kiegészít, de nem helyettesít. Erényeket fejleszt, képessé tesz, de nem vár lehetetlent.

A közszolgáltatások ellátását nem tudnánk elképzelni a civil szervezetek támoga-

tó/segítő jelenléte nélkül: esetükben jól látható, hogy ez a szervezeti forma jellemzően az emberek közös cselekvésére épül.

Jelenleg összesen 514 civil szervezet nyújt szociális szolgáltatást, továbbá 298 egyházi fenntartó által működtetett szociális intézmény biztosít ellátást. *(Forrás: MÜKENG, 2023.07.03.).*

A felzárkózás területén 2023. évben 44 Biztos Kezdet Gyerekház, valamint 142 Tanoda szolgáltatás működtetője civil szervezet.

A Kormány széleskörű partnerségben valósítja meg az intézkedéseket, ezzel is hangsúlyozva, hogy a szociális ügyek és a felzárkózás ügye egyben nemzeti ügy is.

A szakpolitikák kidolgozásának, végrehajtásának és ellenőrzésének minden szintjén aktívan részt vesznek a célcsoportok, így a közösségek képviselői is. Ez nemcsak azért fontos, mert a települési és nemzetiségi önkormányzatok, a civil- és karitatív egyházi szervezetek a demokratikus működés nélkülözhetetlen elemei, hanem azért is, mert azokban hatalmas kapacitás rejlik, a társadalom igényeire rugalmasan képesek reagálni, illetve segíthetik a közösségek önjáróvá tételét is.

Ezért külön is indokolt a gondoskodáspolitika területén a civil szervezetek megerősítése, és a döntéshozatalba, végrehajtásba és ellenőrzésbe történő bevonása uniós, nemzeti, regionális és helyi szinteken.

A szociális alapszolgáltatások közül a nem állami humánszolgáltatók kiemelten a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek közösségi ellátása, valamint a támogató szolgálatok esetében töltenek be hiánypótló szerepet, de a gyermekjóléti alapellátások közül a családok átmeneti otthonai is jellemzően civil fenntartásban működnek.

A bentlakást nyújtó intézmények esetében az autizmussal élő személyeket fogadó lakóotthonok nagy része nem állami fenntartásban van, erre a speciális szükségletre fókuszáló szervezetek rendkívüli fontos szerepet töltenek be a szociális területen.

A fogyatékosságügy terén a Kormány tizenhárom érdekvédelmi civil szervezetet részesít rendszeres, éves költségvetési támogatásban. A szervezetek mindegyike alapfeladatként végzi az érintett fogyatékossággal kapcsolatos információk átadását.

Központi költségvetési támogatásban az a szociális, gyermekjóléti szolgáltatást biztosító fenntartó részesülhet, akit a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyeznek, és az általa nyújtott szolgáltatást a szociális, gyermekjóléti szolgáltatások területi lefedettséget figyelembe vevő finanszírozási rendszerbe befogadnak. A gyermekvédelmi szakellátás területén nincs külön befogadási eljárás, a finanszírozás automatikusan biztosított.

A civil szervezetek szociális és felzárkózási tevékenységéhez több mint 63 milliárd forint költségvetési támogatást biztosít a Kormány.

Az tehát, hogy a gondoskodás nem állami monopólium többé, nem jelenti, hogy az állam nem vállal többé felelősséget. Ugyanúgy ad támogatást, alkot jogszabályokat, de ezen felül bevonz, koordinál olyan szereplőket, akik még komplexebbé tudják tenni a segítő odafordulást. Ez érvényes idősotthonok fenntartásától a társadalmi felzárkózással és romaintegrációval összefüggő projektekig sok mindenre.

A civil szervezetek tevékenységének legfontosabb humánerőforrás bázisát az önkéntesek jelentik, akiknek képzésére erőforrásokat rendelnek, és komolyan veszik fejlődésüket, a szervezeti kultúra elsajátítását.

Fontos, hogy ez a tevékenység motiváló hatású legyen, ne megoldani akarjuk valaki helyett a problémáját, hanem segíteni akarjunk. Odafordulás, egyenlők egymás felé fordulása, egyenlők egymásról való gondoskodása.

A szociális gondoskodás mindig egyházi és civil fenntartásban volt a magyar történelem során.

A magyar társadalomnak az, hogy segítsen, veleszületett akarata, adottsága.

Az önkéntes polgári kezdeményezések – civil szervezetek – nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a közösségek formálásában, a társadalmi szolidaritás megerősítésében.

Pénzügyi források

Hazai támogatások

A civil szervezetek pályázati bevételeinek közel 80%-a központi költségvetésből származik. A pályázati támogatásokhoz jellemzően három forrásból jutnak a szervezetek. Az elkülönített állami pénzalapokból, a fejezeti kezelésű előirányzatokból, valamint nemzeti szinten kezelt EU forrásokból (pl. az operatív programok forrásaiból).

Az elkülönített állami pénzalapokat csak külön törvénnyel lehet létrehozni. A pénzalapok bevételeit részben államháztartáson kívüli források alkotják, de a felhasználásuk mindig valamilyen állami feladathoz kapcsolódik. Ezek közül a civil szervezetek leginkább a Nemzeti Kulturális Alap (NKA), a nemzetpolitikai programokat támogató Bethlen Gábor Alap, valamint a foglakoztatási támogatásokat biztosító Nemzeti Foglalkoztatási Alap által nyújtott forrásokhoz férhetnek hozzá.

A pályázók leggyakrabban a minisztériumok által közvetlenül felügyelt fejezeti kezelésű előirányzatok támogatásaival találkoznak. E csoportba tartozik többek között a Nemzeti Együttműködési Alap is, bár rendhagyó módon a NEA nem kizárólag a költségvetésből származó bevételekkel rendel-

kezik (pl. a megszűnő szervezetek vagyona, SZJA 1% felajánlás). Szintén a költségvetés biztosítja a köztestületetek közül a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia működését. E köztestületek szintén hirdetnek pályázatokat.

Szinte mindegyik szakterülethez kapcsolódik pályázati/támogatási lehetőség. Ha hazai pályázatot keres egy szervezet, érdemes tudnia, melyik minisztérium feladatkörébe tartozik egy adott terület támogatása. Az országgyűlés elfogadta a 2024. évi költségvetést, így van lehetőség arra, hogy egy összehasonlító táblázattal segítsük a következő időszak hazai forrásai iránt érdeklődő civil szervezeteket.

A Civil Információs Portálon található a „pályázati tükör" válogatás, ahol egy táblázatban igyekszik a Miniszterelnökség Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztálya összefoglalni a civil szervezetek részére aktuálisan elérhető legfontosabb hazai pályázati lehetőségeket.

Az elkülönített állami pénzalapok civil szervezetek számára elérhető forrásai 2023-2024.

Támogatás megnevezése	2023. év (millió Ft)	2024. év (millió Ft)	Elkülönített állami pénzalap megnevezése	Felelős minisztérium
Határtalanul! program támogatása	9.964,2	4.569,3	Bethlen Gábor Alap	Miniszterelnökség (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
Magyarság Háza program támogatása	246,6	214,6	Bethlen Gábor Alap	Miniszterelnökség (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
Nemzetpolitikai célú támogatások	45.440,6	56.974,3	Bethlen Gábor Alap	Miniszterelnökség (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
Rákóczi Szövetség támogatása	2.000,0	1.865,0	Bethlen Gábor Alap	Miniszterelnökség (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
Tematikus programok támogatása	2.000,0	214,6	Bethlen Gábor Alap	Miniszterelnökség (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
Alapból nyújtott támogatások	7.712,1	8.000,0	Nemzeti Kulturális Alap	Kulturális és Innovációs Minisztérium (Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő (NKTK)
Foglalkoztatási támogatások	9.000,0	14.000,0	Nemzeti Foglalkoztatási Alap	Pénzügyminisztérium (állami foglalkoztatási szerv: megyei, járási, kerületi foglalkoztatási főosztályok, osztályok)

Forrás: Magyarország 2023. évi és 2024. évi költségvetése

Alapvető információk az adományozásról

Az adományok nyújtására, fogadására és kezelésére irányuló alapvető követelményeket az alábbi jogszabályok tartalmazzák:

– az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról (továbbiakban: civil törvény) szóló 2011. évi CLXXV. törvény

– a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló (továbbiakban: 350/2011 Korm. rendelet)

– a társasági adóról és az osztalékadóról (továbbiakban Tao tv.) szóló 1996. évi LXXXI. törvény

– az általános forgalmi adóról szóló (továbbiakban Áfa tv.)

– a személyi jövedelemadóról szóló (továbbiakban SZJA tv.)

– a számvitelről szóló (továbbiakban: Számviteli tv.)

– a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet.

[37] Ectv. 2. § (1)

[38] 350/2011 Korm rendelet 6. §

[39] Szja tv 70. § (5)

Civil törvény: az adományok fogadása, közvetítése is összefügg a szervezet céljával

Az adomány fogalmát eltérően értelmezi a Tao tv. az áfa tv. és a civil törvény. A civil törvény meghatározása a legtágabb ezek közül. A civil törvény meghatározása szerint a civil szervezetnek – létesítő okiratban rögzített céljaira – ellenszolgáltatás nélkül juttatott eszköz, illetve nyújtott szolgáltatás[37] minősül adománynak. (E szerint a pénz, dolog vagy szolgáltatás, amit ellenszolgáltatás nélkül, de nem a céljaival összefüggésben fogad a szervezet az nem adománynak, hanem támogatásnak minősül.)

A civil törvény meghatározása nem tesz különbéget az adományt fogadó szervezetek jogállása szerint. A nem közhasznú jogállású szervezet is jogosult adomány fogadására. De a jogszabály kiköti, hogy az adományt csak ellenszolgáltatás nélkül lehet nyújtani. Az ellenszolgáltatás fogalmát a 350/2011. Korm. rendelet[38], illetve az SZJA tv.[39] határozza meg. Az adományt fogadó szervezet kifejezheti a köszönetét az adományozó felé valamilyen dologgal vagy szolgáltatással, ám ennek értéke nem haladhatja meg minimál-

bér értékének 25%-át. E fölött az értékhatár fölött már ellenszolgáltatásnak minősülne az adományozónak adott juttatás.

Egy civil szervezet saját nevében csak az alapszabályban/alapító okiratában rögzített céljaihoz illeszkedő feladatokhoz kapcsolódóan jogosult adományokat kezelni. Például: a háború károsultjai számára, illetve a menekülők segélyezésére azok a szervezetek tudnak saját maguk adományt gyűjteni és felhasználni, amelyek létesítő okirata tartalmazza a rászorulók segítését, a részükre történő juttatások, segélyek biztosításának lehetőségét. Ezért azt javasoljuk a segíteni akaró, de ezen a területen járatlan, civil szervezeteknek, hogy inkább működjenek együtt a nagyobb tapasztalattal rendelkező karitatív szervezetekkel.

Ha egy szervezet adományokat fogad, megteheti, hogy ezeket az adományokat nem közvetlenül használja fel. Nincs akadálya, hogy egy szervezet az általa fogadott, gyűjtött adományt továbbadja egy másik szervezetnek, amelyik az adományozás célját hatékonyabban tudja megvalósítani. Sőt fogadhat eleve továbbutalási céllal érkező adományt is. Ennek számviteli hátterét, a továbbutalási céllal fogadott adomány bevételi és kiadási oldalon történő elszámolását a 479/2016. Korm. rendelet 13. § (4) és (5) bekezdése tartalmazza.

Az adományozás részletszabályait tartalmazó Korm. rendelet

A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. Korm. rendelet tartalmazza az adománygyűjtésre vonatkozó részletesebb szabályokat.

A rendelet meghatározza az adománygyűjtés elvi feltételeit:

– Az adományozás önkéntes.

– Az adománygyűjtés nem járhat mások zavarásával.

– Kötelező az adományozót tájékoztatni adománygyűjtés céljáról, illetve, ha ismert az adományozó, akkor az adomány felhasználásáról is tájékoztatást kell kapnia.

– Az éves beszámolón túl más eszközökkel (pl. honlap, hírlevél stb.) is biztosítani kell az adományok kezelésének nyilvánosságát és az átláthatóságát.

– Az adományozónak nem adható ellenszolgáltatás (értékhatár az érvényes minimálbér összegének 25%-a. E fölött már ellenszolgáltatásnak minősül az adományozónak adott juttatás).

– Magáningatlanban csak az ingatlan használójának előzetes hozzájárulásával végezhető adománygyűjtés. A rendelet alkalmazásában magáningatlannak kell tekinteni a lakást, a jogi személy vagy jogi

személyiséggel nem rendelkező szervezet székhelyét, telephelyét, egyéb helyiségeit, az egyéni vállalkozó használatában álló helyiséget, továbbá az ezekhez tartozó bekerített helyet.

A rendelet tartalmazza továbbá néhány adományszervezési módszer részletszabályait:

– A szervezet meghatalmazhat adományszervezőt, illetve adománygyűjtőt az adománygyűjtő tevékenységre. Tevékenysége során az adománygyűjtőnek igazolnia kell magát, illetve az adománygyűjtő/adományszervező szervezet által adott meghatalmazás révén az adománygyűjtésre történő jogosultságát is. A meghatalmazás melléklete adományozott szervezet vagy adományszervező adatait tartalmazó bírósági kivonat, elektronikus kivonat vagy ezek másolata.

– Pénzbeli, illetve természetbeni adománygyűjtés gyűjtőláda útján is megvalósítható. Az adománygyűjtés célját szolgáló gyűjtőláda zárt, oly módon, hogy az adomány elhelyezhető benne, ugyanakkor az elhelyezett készpénz vagy más adomány felnyitás nélkül nem vehető ki. A gyűjtőládán fel van tüntetve az adománygyűjtő szervezet neve, elérhetősége. A gyűjtőláda felnyitásakor jelen kell lennie az adománygyűjtő szervezet erre feljogosított legalább két képviselőjének, akik a felnyitáskor jegyzőkönyvet vesznek fel a gyűjtőláda állapotáról, az abban talált adomány mennyiségéről (címletek szerint vagy leltár szerint), ezt követően gondoskodnak az adományozott szervezet könyveibe történő bejegyzéséről.

– Természetbeni adomány gyűjtésére szolgáló, nehezen mozgatható gyűjtőláda esetén a leltárt a gyűjtő szervezet székhelyén vagy telephelyén is fel lehet venni.

– Az adományszervezés, adománygyűjtés interneten és telefonos adománygyűjtő számokon keresztül is megvalósítható. Ennek során biztosítani szükséges, hogy az adományozott szervezet és az adományszervező azonosítható legyen. Az azonosítás során legalább az adományozott és az adományszervező nevét, székhelyét, valamint – amennyiben ezekkel rendelkezik – telefonos elérhetőségét és webcímét kell megjelölni.

A civil szervezetek által adott juttatások, támogatások, segélyek

Magánszemélynek adott juttatások adómentessége

A civil szervezetek gyakran nyújtanak pénzbeli vagy természetbeni támogatást, juttatást magánszemélyeknek. E juttatások közül azok után nem kell SZJA-t fizetnie a támogatottnak, amelyek szerepelnek az SZJA törvény 1. sz. mellékletének 1-8. pontjaiban felsorolt adómentességet biztosító jogcímek között. A jogszabályban több száz adómentességi jogcím található, de a civil szervezeteket ezek közül viszonylag kevés érinti.

Ha egy szervezet a juttatáshoz nem talál adómentességi jogcímet a törvényben, akkor a juttatás egyéb jövedelemként adóköteles. A juttatónak kell megállapítani az adóalapot, levonni az SZJA adóelőleget. A nem adómentes juttatás értéke után a szociális hozzájárulási adót is fizetni kell.

A közszolgáltatások, közfeladatok ellátásához kapcsolódó juttatások adómentessége

Az adómentes jogcímek között számos állami, önkormányzati feladathoz kapcsolódó tétel szerepel. Az e feladatok ellátásában – közszolgáltatási szerződés alapján – résztvevő civil szervezetek által adott juttatások után természetesen nem kell SZJA-t fizetni.

Példák:

Az a civil szervezet, amelyik a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról rendelkező 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet 14. § (2) bekezdése szerint szerződést köt az illetékes hatósággal a menedékkérők, menekültek segítésére adómentesen tud juttatásokat adni e feladatainak teljesítéséhez kapcsolódóan.

Az a szervezet, amelyik az állami, önkormányzati szociális, gyermekvédelmi rendszerek részeként nyújt ellátásokat szintén adómentesen tud segélyeket és más juttatásokat adni.

A közcélú juttatások adómentessége

De nem csak a közszolgáltatást nyújtó szervezeteknek van lehetősége adómentes juttatások nyújtásra. Az SZJA törvény 1. sz. melléklet 3. pontja tartalmazza azokat a jogcímeket, amelyek a közcélú juttatások körében számítanak adómentesnek.

Adómentes többek között a közhasznú alapítvány, közalapítvány által – alapszabályban rögzített közhasznú céljával összhangban – a magánszemélynek kifizetett azon összeg, amelyet:

– az oktatási intézményekben folytatott tanulmányokra, kutatásra, külföldi tanulmányútra (ösztöndíj címén),

– szociálisan rászorulónak szociális segély címen,
– diák- és szabadidősport résztvevőjének alkalmanként legfeljebb az 500 forintot meg nem haladóan folyósítanak.[40]

A civil szervezetek által gyakran érvényesített jogcímeket tartalmaz a melléklet 3.3. pontja. E szerint adómentes többek között

– a jótékony célú közadakozásból,
– a közérdekű kötelezettségvállalásból,
– a közhasznú egyesületből, alapítványból, közalapítványból annak létesítő okiratában rögzített közhasznú céljával összhangban a közhasznú cél szerint címzett magánszemélynek:
  – nem pénzben adott juttatás értéke (ide nem értve az e törvény szerint béren kívüli juttatásnak minősülő juttatásokat),
  – pénzben történő juttatás esetén legfeljebb a minimálbér 50 százalékát meg nem haladó összegben havonta adott támogatás

A NAV és a Pénzügyminisztérium közös állásfoglalást adott ki [41] amely szerint az alapítványnak nem kell közhasznúnak lennie, bármilyen céllal létrehozott alapítvány élhet a kedvezményes rendelkezéssel. Fontos azonban, hogy az adómentesség csak akkor alkalmazható, ha az alapítvány, közalapítvány, közhasznú egyesület a juttatást a közhasznú céljával összhangban, a közhasznú cél szerint címzett magánszemélynek nyújtja.

Az SZJA törvény nem tekinti adómentes kifizetésnek azt a juttatást,

1. amelynek címzettje az alapító, az adományozó, a támogató – kivéve az orvosi javaslat alapján fogyatékosságával, gyógyításával összefüggő termék, szolgáltatás formájában nem pénzben megszerzett bevételt -,

2. amelyet a kifizetővel munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban vagy más, a Polgári Törvénykönyv szerinti olyan szerződéses jogviszonyban álló magánszemély kap, amelynek alapján a kifizetés (juttatás) a magánszemélyt
  – az általa végzett tevékenység mennyiségi és/vagy minőségi jellemzőire tekintettel,
  – termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának ellenértékeként,
  – jog alapításának, joggyakorlás áten-

[40] Szja tv. 1. számú melléklet 3.1. pont

[41] 2020/3. Adózási kérdés - A közhasznú alapítvány/alapítvány által nyújtott juttatás adójogi megítéléseNAV Ügyfélkapcsolati és Tájékoztatási Főosztály ÜTF-1171/2020., Pénzügyminisztérium PM/4130/1/2020. https://nav.gov.hu/ado/adozasi_kerdes/2020_3__Adozasi_kerde20200312 letöltve: 2022. 07. 31.

gedésének, jogról való lemondásnak ellenértékeként illeti meg[42].

Különleges kedvezmények veszélyhelyzetben

A katasztrófahelyzet/veszélyhelyzet időtartama alatt; a katasztrófahelyzet/veszélyhelyzet következményeinek elhárítása, mérséklése céljából, illetve a katasztrófahelyzetben/veszélyhelyzetben lévők számára ingyenesen nyújtott szolgáltatás és ingyenes termékátadás után nem kell áfát fizetni. Akkor is mentesül az adófizetési kötelezettség alól a vállalkozási tevékenységet végző, ha az áfatörvény alapján az ingyenes ügylet egyébként adóköteles lenne.

A katasztrófahelyzetben lévők, a katasztrófa helyzet által közvetlenül érintetteknek SZJA fizetés alá tartozó jövedelmébe nem számítanak bele a katasztrófa helyzet elhárításával, kezelésével összefüggésben kapott vagyoni értékek. Azaz a vállalkozási tevékenységet végzők is nyújthatnak adómentes segítséget a katasztrófa/veszélyhelyzet által közvetlenül érintetteknek.

A vállalkozások részéről rászoruló személyek, szervezetek részére pénzben és természetben adott ingyenes juttatások költségének társaságiadó-alapban vagy kisvállalati adó-alapban történő levonhatóságát a Stab. tv. 28/A. §-a és a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao. törvény) 3. számú melléklete alapján kell meghatározni. Amennyiben az ingyenes termékátadás és szolgáltatásnyújtás a veszélyhelyzettel összefügg, de nem magánszemély, hanem szervezet (például gazdasági társaság, alapítvány, egyesület, közintézmény) kapja, akkor szintén a Stab. tv. 28/A. §-ára lehet alapozni a termék, szolgáltatás piaci értékének adóalapból történő leírásához. Ha a feltételek fennállnak, akkor az adóalapot nem kell megnövelni. Adóhatósági bejelentés ez esetben is szükséges.

Amennyiben szeretne többet tudni a civil szervezetek erőforrásairól kérjük olvassa el a kiadványunk elektronikus változatát.

A bővebb tartalommal elkészült elektronikus változatot a Civil Információs Portálon találja meg a Civil Kiadványok és a Dokumentumtár menüpont alatt.

[42] Szja tv. 1. számú melléklet 3.4. pont

Mire szerződünk?

Általános bevezető

A kézikönyv következő részében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (továbbiakban: Ptk.) megtalálható egyes szerződések legfontosabb szabályai kerülnek ismertetésre, a teljesség igénye nélkül. Valamennyi szerződés során figyelemmel kell lenni az alábbiakra:

Amennyiben a Ptk. a törvényben foglalt szabályoktól eltérést enged – és a szóban forgó egyes szerződés szabályainak többsége ilyen -, a szerződésben részt vevő felek jogviszonyára a szerződésben kikötött feltételek, rendelkezések lesznek az irányadóak. Ez az egyik legfontosabb szerződéses alapelvből, a „*pacta sunt servanda"* elvéből következik, mely szerint a felek kötve vannak szerződéses nyilatkozataikhoz. A jogviszony során felmerült jogvita esetén így a Ptk. szabályai csak abban az esetben lesznek irányadóak, ha a felek arra vonatkozóan másképp nem állapodtak meg.

Fontos megjegyezni, hogy az itt ismertetett szabályok általánosságban irányadóak, a szerződések speciális tárgya ágazati szabályok alkalmazását is maga után vonhatja.

Civil szervezetek esetében a szerződéses fél mindig maga a civil szervezet, viszont a szerződés aláírója a civil szervezet állandó képviselője, vagy egyedileg meghatalmazott képviselője lehet. Ellenkező esetben álképviseletről van szó, mely a szerződés érvénytelenségét eredményezheti.

Adásvételi szerződés legfontosabb szabályai

Az adásvételi szerződés lényeges elemei

Az adásvételi szerződés a gyakorlatban leggyakrabban előforduló szerződés, melyet a polgári jog alanyai kötnek. Ilyenkor az eladó a tulajdonában álló dolgot ruházza át a vevőre, ellenérték, azaz vételár fejében. Adásvételi szerződés tehát abban az esetben jön létre, ha az eladó és a vevő személye meghatározott, megállapodnak a felek az adásvétel tárgyában, meg van a tulajdonátruházási szándék, valamint a kialkudott vételár. [Ptk. 6:215. § (1)] A Ptk. nem ír elő alakszerűséget – kivéve ingatlan adásvétele esetén –, tehát az adásvételi szerződés megkötheto szóban, írásban, és ráutaló magatartással, de természetesen a bizonyíthatóság érdekében ajánlott a szerződés írásba foglalása. Ingatlanok és meghatározott

ingóságok esetén kötelező a szerződés írásba foglalása.

Az eladó mindig csak a dolog tulajdonosa lehet, hiszen az adásvételi szerződésnek fogalmi eleme a tulajdonjog átruházása. [Ptk. 5:39. § (1)] Ezért az adásvételi szerződés előtt mindig érdemes tájékozódni, hogy megegyezik e az eladó személyével a vétel tárgyának tulajdonosa. Vannak olyan dolgok, ahol közhiteles nyilvántartásban utána tudunk nézni (pl: gépjármű nyilvántartás, vagy ingatlan esetén az ingatlannyilvántartás), hogy ki a dolog tulajdonosa. Azért hogy az eladó a dolog tulajdonosa, ő maga szavatol, hiszen jogszavatossággal tartozik, és ha úgy adja el a dolgot, hogy nem tudja a dolog tulajdonjogát átruházni, akkor szerződésszegést követ el. [Ptk. 6:171. §] Viszont ez a vevőnek a tulajdonszerzés szempontjából nem fog segíteni, mert főszabály szerint csak akkor szerezhet tulajdonjogot, ha azt olyan eladótól szerezte, aki maga is tulajdonos volt – ez alól egyébként vannak kivételek. [Ptk. 5:39. § (2)-(3)]

A vétel tárgyát akként kell meghatározni, hogy az pontosan beazonosítható legyen. Vannak olyan speciális esetek, amikor ágazati jogszabály a tárgy meghatározásához külön rendelkezéseket ír elő (pl: gépjármű adásvétele esetén), azonban ilyen esetben is fontos hangsúlyozni, hogy ha ezeket a külön jogszabály által megkívánt feltételeket a felek nem határozták meg, a szerződés a Ptk. szabályai szerint ennek ellenére létrejött, és kikényszeríthető.

A tulajdonátruházási szándékot a gyakorlatban az „eladó eladja" „vevő megvásárolja" szófordulattal szokták szerződésbe foglalni. De bármely olyan szófordulat alkalmazható, amelyből a tulajdonátruházás kitűnik.

A vételár meghatározása szintén feltétlen eleme az adásvételnek, hiszen ingyenes adásvétel nem létezik. Van a tulajdonátruházásnak ingyenes formája, az ajándékozási szerződés, de arra merően más szabályok vonatkoznak, mint az adásvételi szerződésre. A vételár meghatározása összeg és pénznem feltüntetésével történik. Abban az esetben, ha a felek idegen pénznemet határoztak meg, akkor figyelemmel kell lenni arra, hogy mind a vételár meghatározása, mind a vételár kifizetése idegen pénznemben történt-e. Ha igen, akkor természetesen az lesz az irányadó. Viszont ha csak a pénzösszeg meghatározása történt idegen pénznemben, akkor teljesíteni már a teljesítés helye szerinti pénznemben kell, a teljesítés napján irányadó MNB középárfolyamon. Tehát ha a felek euróban határozták meg a vételárat, de a kifizetés pénzneméről nem rendelkeztek, és a teljesítés Magyarországon történik, akkor a kifizetésnek forintban kell megtörténnie. [Ptk. 6:45. §]

Eladó és vevő kötelezettsége

Eladó legfontosabb kötelezettsége a dolog tárgyának átadása. Ez lehet fizikai birtokba adás, de lehet jelképes birtokba adása a dolognak, vagy akár a birtokátadásról történő megállapodás. Amikor az eladó a szerződés megkötését követően a dolgot a vevő birtokába adja, akkor ingó dolog esetén átszáll a tulajdonjog, megvalósul a teljesítés, ezzel azonnal átszáll a kárveszélyviselés is. [Ptk. 6:122. §] Azaz innentől kezdve a vevő, vagyis a dolog tulajdonosa fogja viselni a dologban bekövetkezett olyan kárt, amelynek megtérítésére mást nem lehet kötelezni. Ingatlan esetén a tulajdonjogot az ingatlannyilvántartási bejegyzés keletkezteti.

Az eladó kötelezettsége egyben a vevő kötelezettségét is eredményezi, hiszen a teljesítés idejében nem tagadhatja meg a dolog átvételét. Úgy is mondhatjuk, hogy köteles a dolog szerződésben maghatározott időben történő átvételére. Ha ezt megtagadja, vagy az átvételhez szükséges intézkedéseket nem teszi meg, akkor átvételi késedelemről beszélünk, mely a vevő szerződésszegését jelenti. [Ptk. 6:156. §] Ennek egyik legfontosabb jogkövetkezménye, hogy annak ellenére, hogy a szerződés tárgyát nem vette át, a kárveszélyviselés átszáll a vevőre, és ő viseli a dologban bekövetkezett kárt, amelynek megtérítésére mást nem lehet kötelezni. Ez alól nincs kimentése a vevőnek akkor sem, ha vis maior miatt nem volt képes a dolog átvételére.

Tulajdonjog-fenntartás

Adásvétel esetén szükségszerű beszélni a tulajdonjog-fenntartás intézményéről. Ezt abban az esetben szokták alkalmazni, ha a szerződés megkötését követően megtörténik a tárgy birtokba adása, de még nem került kifizetésre a teljes vételár. Ekkor a vételár teljes kiegyenlítéséig az eladó fenntarthatja a tulajdonjogát, amelyet írásba kell foglalni. [6:216. § (1)-(2)] Ugyanis a tulajdonjog nem a vételár megfizetésével száll át a vevőre, hanem a szerződés megkötése, és a dolog birtokba adása (birtokátruházás) szükséges hozzá. Ingatlan esetén pedig az ingatlan nyilvántartásba történő bejegyzése.

Tehát ha nem tartjuk fent a tulajdonjogot eladóként, és ingó dolgot átadunk a szerződés megkötését követően a vevőnek, annak ellenére, hogy a vételárat nem fizette meg, a vevő lesz a vétel tárgyának tulajdonosa. Az eladó ebben az esetben a vételár megfizetését követelheti, kivéve, ha élt a tulajdonjog fenntartás intézményével. A vétel meg nem fizetése egyébként szerződésszegésnek minősül, mely esetben az eladó, ha már nem áll érdekében a szerződés fenntartása, akkor elállhat a szerződéstől, amely a szerződés megkötése előtti helyzet teljes helyreállítását jelenti.

Vállalkozási szerződés általános szabályai

Szerződés létrejötte

Vállalkozási szerződést olyan esetben köt a megrendelő a vállalkozóval, amennyiben a vállalkozó valamilyen munkával elérhető eredmény megvalósítását vállalja, a megrendelő pedig ennek átvételére, és díj fizetésére köteles.

A gyakorlatban lényegében olyan esetben lehet vállalkozási szerződést kötni, amikor a vállalkozói oldalon álló személy vagy egyéni vállalkozó, vagy jogi személy, aki számla kiállítására jogosult és köteles is egyben.

Nincs kizárva olyan esetben sem vállalkozási szerződés megkötése, amikor az eredmény előállítására vállalkozó személy nem a fenti körbe tartozó személy, hanem magánszemély, de a gyakorlatban nem nagyon lehet találkozni ilyen szerződéssel.

Ahhoz, hogy a szerződés létrejöjjön, a felek meghatározásán túl szükséges a szolgáltatás meghatározása, valamint a vállalkozói díjról való megállapodás. [Ptk. 6:238. §] Itt fontos megjegyezni, hogy ma már a vállalkozási szerződésnek is létezik ingyenes formája. Erről azonban a feleknek meg kell állapodniuk, tehát az ingyenességnek a szerződésből ki kell tűnnie. [6:250. § (1)] Nem szükséges eleme a szerződésnek, de mindenképpen ajánlatos megállapodni a vállalkozó teljesítési idejéről, valamint arról, hogy a vállalkozói díj csak a munka szerződésszerű átadását követően kerül kifizetésre.

A vállalkozási szerződés legfontosabb ismérve a munkával elérhető eredmény. Olyan esetekben tudunk ilyen szerződést kötni, ha az eredmény, a mű pontosan körülhatárolható. Ilyen például valaminek a megjavítása, kivitelezése, elkészítése, szerelése, és a végén az elkészített eredmény átadása. Ugyanis a vállalkozási szerződés eredménykötelem, melyből több minden következik. Egyrészt a vállalkozó csak abban az esetben teljesíti a szerződést, ha a szerződésben meghatározott szolgáltatást maradéktalanul teljesítette. Másrészt csak ebben az esetben jogosult vállalkozói díjra. Főszabály szerint tehát nem szükséges a gyakorlatban sokszor alkalmazott vállalkozó költségeinek megelőlegezése, sem pedig előleg adása a vállalkozó díjból. Természetesen a szerződéses feltételeket nagyon sok esetben befolyásolja az adott területen szokásos kereslet – kínálat, és nem biztos, hogy a megrendelőnek lehetősége van a szerződés feltételeinek ilyen irányú meghatározására.

A vállalkozási szerződés megköthető szóban, írásban és ráutaló magatartással, de a bizonyíthatóság szempontjából célszerű írásba foglalni. Vannak olyan esetkörök, amikor a jogalkotó kötelező alakszerűséget ír elő vállalkozási szerződés esetén is.

Felek jogai és kötelezettségei

A szerződés megkötését követően a vállalkozó elkezdi a munkát, amelybe a megrendelő nem szólhat bele, hiszen nagyon szűkkörű a megrendelő utasításadási joga. Ez mindig csak az eredményre terjedhet ki, de a munkamódszer megválasztására nem – kivéve, ha a gazdaságos munkavégzésről van szó. [Ptk. 6: 240. §]

A munka elvégzését követően a megrendelőnek a munkát át kell vennie, melyet a Ptk. átadás – átvételi eljárásnak nevez. A vállalkozó akkor teljesít határidőben, ha az átadás-átvételi eljárás a teljesítési határidőn belül megkezdődik, tehát nem kell addig befejezni. Amennyiben a megrendelő az eljárás során hibát tapasztal, akkor megtagadhatja a dolog átvételét. Ha az átadott dolog hibában szenved, de a rendeltetésszerű használatra alkalmas, akkor a megrendelőnek át kell vennie a dolgot, és a vállalkozónak később ki kell javítania azt. Ilyenkor a megrendelő a vállalkozó díj arányos részét visszatarthatja. [Ptk. 6:247. §]

Vállalkozói díj

A vállalkozói díj meghatározása történhet átalánydíjban és történhet tételes elszámolásban. Ha tételes elszámolással történik, akkor a mű átadásakor a felek részletesen elszámolnak a költségekkel és az elvégzett munka díjával, melynek számítási módját a szerződésben előre meghatározták. Átalánydíjban, vagy másképp egyösszegben történő megállapodás esetén vita merülhet fel a felek között, hogy mi az, ami beletartozott a vállalkozási szerződésbe, és ebbe az összegbe, és mi az, ami nem, és az átalánydíjon felül követelhető a megrendelőtől. Ehhez megkülönböztetjük a többletmunka és pótmunka fogalmát. [Ptk. 6: 245. §]

A többletmunka a vállalkozói díj számítása során nem, vagy nem kellő mértékben előirányzott munkatételt jelent, amely így költségtöbblettel jár. A többletmunka esetén a kivitelezőnek a tervdokumentációban foglaltakat - és nem többet - kell megvalósítania, ha szerződéskötési gondatlansága folytán a szerződésben vállalt munkatételeket nem helyesen vette számításba az árkalkuláció során, és ezért a munkatételek miatt többletköltségei keletkeznek akkor a többletet a megrendelőnek nem kell megfizetnie a vállalkozó számára.

Pótmunkának kizárólag a megrendelő által a szerződés megkötése után pótlólag elrendelt munka minősül, melyek rendszerint tervmódosítás formájában jelennek meg. Ez tulajdonképpen a szerződés egyoldalú módosítására ad lehetőséget a megrendelőnek, de csak addig a pontig, amíg ennek elrendelése a vállalkozó feladatát nem teszi

aránytalanul terhesebbé. Az ilyen jellegű munkálatok azonban nem tartoznak bele az átalánydíjba, tehát ennek megfizetését a vállalkozó követelheti a megrendelőtől az átalánydíjon felül. [Ptk. 6: 244. §]

Megrendelő általános felmondási joga

A megrendelő az átadás – átvételi eljárás megkezdéséig bármikor, indokolás nélkül felmondhatja a vállalkozási szerződést. Ebben az esetben, ha már történt munkavégzés a díj arányos részét kell a vállalkozó felé megfizetnie. Amennyiben a szerződés felmondásából kifolyólag a vállalkozót esetleg kár érte, akkor a megrendelőnek kártalanítási kötelezettsége lesz, amelynek összege azonban nem haladhatja meg a vállalkozói díjat. Ha a megrendelő a vállalkozó szerződésszegése miatt mondja fel a szerződést, akkor természetesen nem kell kártalanítást fizetnie. Ebben az esetben nagyon fontos, hogy a felmondásban szerepeljen a szerződésszegés, mint felmondási ok megjelölése. [Ptk. 6:244. §]

Megbízási szerződés általános szabályai

A szerződés létrejötte, jellemzői

Megbízási szerződés alapján a megbízott köteles a rábízott ügyet gondosan ellátni, amelyért a megbízó megbízási díjat fizet. [Ptk. 6:272. §] A megbízási szerződés alapján elvégzendő feladatok köre rendkívül széles körű lehet, így azok a szerződések, amelyek nem sorolhatók más szerződéstípusba, és nem minősülnek vállalkozási szerződésnek, megbízási szerződésnek minősülnek.

A megbízási szerződés a gondossági kötelmek alaptípusa. A megbízottnak az ügyet gondos munkájával kell ellátni, meg kell tennie a tőle elvárható cselekményeket, amelyek az ügy ellátása érdekében szükségesek. A megbízási szerződés alapján nem biztos, hogy a teljesítéssel lesz eredmény, illetve nem biztos, hogy a feladat ellátása sikeres lesz. Azonban, ha a megbízott teljesítette a tőle elvárható gondossággal a feladatot, akkor a szerződés részéről teljesítettnek minősül, nem követett el szerződésszegést. Például, ha egy vállalkozás őrző-védő szolgáltatást vállal, ennek ellenére betörés történik a meghatározott területen, még minősülhet teljesítettnek a szolgáltatás. Amennyiben a szolgáltatás teljesítettnek minősül, akkor természetesen jár a megbízottnak a megfelelő díjazás.

A megbízott a feladatait mindig a megbízó érdekeinek szem előtt tartásával végzi, egy bizalmi viszony keretében. Ezért a megbízottnak folyamatos tájékoztatási kötelezettsége van a megbízó irányába. Ez történhet a megbízó felhívására, valamint akkor, ha a megbízott maga nem tudja az ügyet ellátni, és közreműködő igénybevétele vált szüksé-

gessé, vagy szükséges az utasítás megváltoztatása, esetlegesen a megbízás teljesítésre került. [Ptk. 6:275. §]

A megbízás díj

A megbízási jogviszony lehet ingyenes, és visszterhes is, ezért ha a szerződésből, vagy a felek viszonyából más nem következik, akkor a szolgáltatásért megfelelő ellenszolgáltatás jár. [Ptk. 6:280. §] Tehát, ha a felek nem kötik ki az ingyenességet, akkor meg kell állapodniuk a megbízási díj mértékében. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a megbízási szerződésnek nem lényeges feltétele a díjban való megállapodás. A díj ugyanis nemcsak akkor jár a megbízottnak, ha kikötötték, hanem akkor is, ha nem lehet feltenni, hogy a rábízott ügy ellátására ingyenesen vállalkozott. Ilyen esetben a díjra a megbízási piacon kialakult szokásos díjazás az irányadó. [BH2001. 387.]

Miután a megbízási szerződés a gondossági kötelmek alaptípusa, ha a megbízó mindent megtesz annak érdekében, hogy a megbízó érdekeit szem előtt tartva járjon el, akkor függetlenül attól, hogy eredményes lesz-e vagy sem, a díjazás megilleti. [Ptk. 6:276. § (1)]

A díjfizetés történhet egyösszegben, részletekben, előre, utólag, eredménytől függően, vagy eredménytől függetlenül. A bírói gyakorlat következetesen elismeri a sikerdíj kikötésének jogszerűségét. [BH2005. 28.] A sikerdíj kikötése nem teszi a megbízást eredménykötelemmé, így az eredmény elmaradása önmagában nem jelenti a megbízási szerződés megszegését.

A megbízási díj teljesítésének időpontjára a felek megállapodása irányadó, ennek hiányában a szerződés teljesítésekor esedékes. Amennyiben a szerződés a teljesítést megelőzően szűnt meg, a megbízott a megbízási díjnak tevékenységével arányos részét követelheti. [Ptk. 6:276. § (2)]

Költségek előlegezése és megfizetése

A megbízott köteles a megbízás ellátásával rendszerint együtt járó költségek előlegezésére. [Ptk. 6:276. § (3)]. Amennyiben a szerződéssel összefüggésben rendkívüli költségek merülnek fel, azt nem köteles a megbízott megelőlegezni. Ha a megbízás teljesítése során a megbízott költségeket előlegezett, akkor jogosult ezek megtérítését kérni a megbízótól. A megtérítés esedékességére a felek megállapodása irányadó. Amennyiben ilyen nincs, akkor a szerződés megszűnésekor kell a költségeket megtéríteni a megbízott számára.

A megbízó felmondási joga

A megbízó bármikor, indokolás nélkül, azonnali hatállyal jogosult felmondani a szerződést a teljesítés időpontjáig. A Ptk. a megbízó felmondása esetén, ha arra nem szerződésszegés miatt kerül sor, a megbízott kárainak megtérítését rendeli, kártalanítás formájában, hiszen ebben az esetben a károkozás jogszerű. [Ptk. 6:278. § (4)]

A megbízott felmondási joga

A Ptk. a megbízott számára is biztosítja az azonnali hatályú felmondás jogát, de ha a szerződést alkalmatlan időben mondja fel, akkor köteles a felmondással okozott kárt megtéríteni. [Ptk. 6:278. § (3)] Nem áll fenn a felmondó fél kártalanítási kötelezettsége, ha a felmondásra a megbízási szerződés megszegése miatt került sor. A megbízót akkor sem terheli kártérítési kötelezettség felmondás esetén, ha arra nem a megbízott szerződésszegése, hanem a megbízónak a megbízottal szemben megingott bizalma miatt került sor. [BH2012. 221.]

Megbízási és vállalkozási szerződés elhatárolása

A vállalkozási és megbízási szerződéstípus elemei gyakran összemosódnak az üzleti életben, holott két különböző jogviszonyról van szó, amelynek szabályozását a Ptk. is külön tárgyalja. Mégis sok esetben bizonytalanságot jelenthet, hogy az adott helyzetben melyiket alkalmazzuk, hiszen maga a tényleges jogviszony gyakran vegyíti a két típus elemeit.

A megbízás egy gondossági kötelem, ahol a megbízott arra vállalkozik, hogy egy ügyet ellásson, a megbízó utasításait követve, megbízó érdekében eljárva, de nem mindig várnak el tőle konkrét eredményt. A megbízott mindent megtesz a rábízott ügy ellátása érdekében, de kézzel fogható terméket, eredményt nem nyújt át a megbízónak. Ez a helyzet például képviseleti megbízottak: ügyvéd, ügynök, ingatlanközvetítő, bizományos; és „munkamegbízottak”: orvos, szakértő, oktató stb. esetében. A megbízott jogi értelemben vett szolgáltatásának tipikusan nem része az eredmény teljesülése, a megbízott nem vállalja az eredmény beálltának a kockázatát.

A vállalkozási jogviszony azonban eredménykötelem, a vállalkozási jogviszonyban tevékenységet végző személytől eredményt várnak el, és azt, hogy az eredmény legyen alkalmas rendeltetésszerű használatra, ellenkező esetben szavatossággal tartozik. Úgy is meghatározhatjuk a két szerződés közötti különbséget, hogy az eredménykötelem alaptípusa a vállalkozási szerződés,

az ügyviteli jellegű szolgáltatások alaptípusa a megbízási szerződés.

Nincs jogi akadálya azonban annak sem, hogy a díjazás meghatározásakor egy megbízási szerződésben a díj egy részét mégis eredménytől tegyék függővé, azaz pl. óradíjat és sikerdíjat is megállapítsanak, azonban figyelni kell arra, hogy a sikerdíj az elért eredménnyel arányos legyen. Az is elképzelhető, hogy egy megbízási szerződésnél a megbízott üzleti kockázatot vállal, és csak akkor tart igényt a teljes díjazásra, ha a várt eredmény nem marad el.

A megbízási, a vállalkozási, valamint a munkaszerződés elhatárolási kérdései

A polgári jog szerződéses szabadság elvének megfelelően a felek szabadon döntenek arról, hogy kötnek-e szerződést, és ha igen, kivel. [Ptk. 6:59. §] A törvény adta keretek között a felek a szerződést maguk tölthetik meg tartalommal. A szerződési szabadság azonban nem korlátlan, jogszabályba természetesen nem ütközhet. Soha nem a szerződés elnevezése alapján dönthetjük el, hogy milyen szerződésről van szó, hanem a szerződés valós tartalma lesz irányadó. Ha a munkáltató és a magánszemélyek között létrejött szerződés tartalma szerint munkaviszonyt takar, azt a szerződést kötő felek akarata sem vonhatja ki a munkajog szabályai alól.

A megkülönböztetésnek azért van nagy jelentősége, mert teljesen különböző adójogi, és munkajogi szabályok vonatkoznak a munkaszerződésekre, mint a Polgári Törvénykönyv hatálya alatt létrejött vállalkozási, és megbízási szerződésekre. Számos esetben fordul elő, hogy az adó, a társadalombiztosítási, valamint egyéb járulékok megfizetésének elkerülése érdekében a felek a munkaviszonyt megbízási vagy vállalkozási szerződéssel igyekeznek elfedni. Éppen ezért a munkaügyi hatóság jogosult a foglalkoztató és a részére munkát végző személy közötti tényleges foglalkoztatás alapján létrejött jogviszonyt minősíteni.

Ha a hatóság vagy a bíróság utóbb munkaviszonynak minősíti a jogviszonyt, annak súlyos következményei lehetnek. A hatóság meghatározott esetekben megtilthatja a további foglalkoztatást, kötelezi a foglalkoztatót a szabálytalanság meghatározott időn belül történő megszüntetésére, munkaügyi bírságot szabhat ki, és adott esetben eltilthatja a foglalkoztatót tevékenysége további folytatásától.

A hatóság átminősítő határozatának jogerőre emelkedését követően az ügyet hivatalból átteszi az illetékes adóhatósághoz, aki utóbb megfizetteti a foglalkoztatóval az elmaradt járadékkülönbözetet, illetőleg szintén jogosult bírságot kiszabni a járadék meg nem fizetése miatt. Fontos megjegyez-

ni, hogy ezek a hatóságok átminősítik ugyan a jogviszonyt, de nem hoznak létre munkaszerződést, tehát nem lesz a polgári jogi jogviszonyból munkaszerződés. Erről a feleknek kell megállapodniuk.

Ahhoz, hogy tudjuk valójában munkaviszony vagy polgári jogi jogviszony jött-e létre a felek között, ismernünk kell az egyes jogviszonyok jellemzőit.

Az a munkavállaló végzi munkaviszony keretein belül a tevékenységét, aki munkáltatójával munkaszerződést köt. A munkaviszony munkaszerződéssel jön létre, melyet kötelező írásba foglalni. A munkaviszony fogalmát Munka törvénykönyve nem definiálja, de a munkaviszonyra jellemző sajátosságokat a törvény rendelkezései tartalmazzák. A munkaviszonyt két fél hozza létre, akik azonban – szemben a polgári jogi jogviszonyokkal – nem egyenrangúak, a munkavállaló alárendelt helyzetben van a munkáltatóval szemben.

Munkaviszonyban a munkáltatót széleskörű utasítási, irányítási és ellenőrzési jog illeti meg. A munkáltató jogosult arra, hogy jogszabályi keretek között meghatározza a munkarendet, a szabadság kiadását, beossza a munkavállaló munkaidejét. A munkáltató utasítási joga olyan széleskörű, hogy akár az egyes részfeladatok vonatkozásában is megmondhatja, hogy mit hogyan kell csinálni. A munkavállaló köteles munkavégzésre alkalmas állapotban a munkáltató rendelkezésre állni, a munkát a munkáltató által meghatározott helyen és időben, személyesen elvégezni.

A munkavégzés alapjául szolgáló szerződéseket munkaügyi jogvitában a munkaügyi bíróság vizsgálja, és a bíróság jogosult arra is, hogy a jogviszonyt átminősítse munkaviszonnyá. A felek között létrejövő szerződés tartalmát a munkaügyi felügyelet és az adóhatóság is vizsgálhatja. A hatóságok és a bíróság jogköre eltér egymástól.

A hatóságok úgynevezett minősítő jegyek alapján határolják el egymástól a jogviszonyokat.

Bérleti szerződés legfontosabb szabályai

Szerződés létrejötte

A bérleti szerződés a Ptk-ban szabályozott olyan használati típusú szerződés, melyben a bérbeadó és a bérlő megállapodnak egymással arról, hogy bérbeadó a tulajdonában vagy használatában álló dolgot a bérlő időleges használatába adja, amelyért a bérlő meghatározott bérleti díjat fizet. Tehát a bérleti szerződés kötelező tartalmi eleme a felek, a bérlemény tárgya, valamint a bérleti díj meghatározása. Célszerű még a szerződésbe foglalni a költségek viselését, valamint a felek felmondási lehetőségeit. [Ptk. 6:331. §]

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy ha a bérlet tárgya lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség, akkor lakásbérleti szerződésről beszélünk, melynek szabályai eltérőek [Ptk. 6:342. §], valamint ágazati szabályozás is alkalmazandó.

Szintén hangsúlyozni szükséges, hogy a bérlet szerződésnek ingyenes változata nincs, ugyanis ha a dolog időleges használatának átadásáért nem kérünk ellenértéket, akkor haszonkölcsön szerződésről beszélünk. [Ptk. 6:357. § (1)]

A bérbeadó legfontosabb kötelezettségei

A bérbeadónak két fontos kötelezettsége van. Egyrészt a teljesítés időpontjában át kell adni a dolgot a bérlőnek, másrészt pedig szavatolnia kell azért, hogy a dolog rendeltetésszerűen működik, használható. Ez a kötelezettség a bérbeadót nem csak a teljesítéskor, hanem a szerződés egész időtartama alatt terheli. [Ptk. 6:332. § (1)] A bérelt dolog rendeltetésszerű működését jelenti egyrészt a bérbeadó által az ellenőrzés során feltárt hibák, hiányok kijavítása, pótlása, másrészt annak biztosítása, hogy a bérlőt e jogában jogellenes magatartásával senki ne akadályozza. Amennyiben ennek a kötelezettségnek nem tesz eleget, akkor szerződésszegést követ el, melynek következtében a bérlő azonnali hatállyal felmondhatja a szerződést – ha ennek a törvényi feltételei fennálnak, valamint gyakorolhatja a szerződésszegésből eredő egyéb jogkövetkezményeket.

A bérlő kötelezettségei és jogai a használattal összefüggésben

A bérlő egyik legfontosabb kötelezettsége a bérelt dolog rendeltetésszerű használata, amelyet meghatároz egyrészt magának a dolognak a természete, másrészt pedig a szerződés, ha a felek ezt kikötötték. [Ptk. 6:333. § (1)] Ha a bérlő e kötelezettségének nem tesz eleget, szerződésszegést követ el, és a szerződésszegésre vonatkozó általános szabályok szerint felel annak a kárnak a megtérítéséért, amely a rendeltetésellenes vagy szerződésellenes használat következménye. Ezen kívül a bérbeadó természetesen követelheti a rendeltetésellenes használat megszüntetését. Amennyiben ennek a bérlő nem tesz eleget, és a bérbeadónak így nem áll érdekében fenntartania a szerződést, akkor a szerződést azonnali hatállyal felmondhatja. [Ptk. 6:333. § (3)]

A bérlő a bérlet tárgyát a bérbeadó engedélye nélkül nem alakíthatja át, és nem adhatja más használatába. Amennyiben ezeket a tilalmakat megszegi, szerződésszegést követ el, mely esetben a fentebb említett jogkövetkezmények alkalmazhatóak. [Ptk. 6:333. § (4), 6:334. § (1)]

A fenntartással járó költségek viselése

Azokat a költségeket amelyek a mindennapi használattal szorosan összefüggnek, a bérlő fizeti. A hosszútávú fenntartásához, karbantartásához szükséges költségeket a bérbeadó fizeti, aki rendszerint egyben a dolog tulajdonosa is. Így a dolog fenntartásával és a szerződésszerű használatra való alkalmasságának biztosításával kapcsolatos költségek és a dologgal kapcsolatos terhek (pl. adók) a bérbeadót terhelik. [Ptk. 6:335. §]

A bérleti díj megfizetése

A bérleti díj megfizetése a bérlő főkötelezettsége, melynek mértékét és fizetési ütemezését a felek a bérleti szerződésben határozzák meg, Ha a felek másként nem állapodnak meg, akkor a bérleti díjat időszakonként, előre kell megfizetni. [Ptk. 6:337. § (1)].

A bérleti szerződés időtartama

A bérleti szerződés létrejöhet határozott vagy határozatlan időtartamra. Amennyiben határozott időre kötött bérleti szerződésnél a bérleti idő lejárta után a bérlő a dolgot tovább használja, és ez ellen a bérbeadó tizenöt napos jogvesztő határidőn belül nem tiltakozik, a határozott időre kötött bérlet határozatlan időtartamúvá alakul át. [Ptk. 6:338. § (2)]

A bérleti szerződés felmondása

Határozott idejű szerződést rendes felmondással megszüntetni nem lehet, csak abban az esetben, ha a felek a szerződésben ezt külön kikötötték.

A határozatlan időre kötött bérleti szerződést bármelyik fél rendes felmondással megszüntetheti, ami azt jelenti, hogy a felmondás közlése, és a szerződése megszűnése között meghatározott idő telik el. Ezt nevezzük hétköznapi nyelven felmondási időnek. Ha a felek erről nem rendelkeztek a szerződésben, a Ptk. kisegítő szabályozást biztosít. [Ptk. 6:339. § (4)]

A felek a szerződésben a törvényi felmondási időnél hosszabb vagy rövidebb felmondási időben is megállapodhatnak, a Ptk. rendelkezései az eltérés lehetőségét nem zárják ki.

Akár határozott, akár határozatlan időre létrejött bérleti szerződésről van szó, bármelyik fél szerződésszegése megalapozhatja a szerződés azonnali hatályú, rendkívüli felmondását, ha a szerződésszegő magatartás következtében a másik félnek már nem áll érdekében a szerződés további fenntartása. Ebben az esetben nincs felmondási idő, a felmondás közlésével a szerződés megszűnik. [Ptk. 6:140. § (1)] Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a bérlő azonnal vissza kell, hogy adja a bérlet tárgyát a bérbeadónak,

a bérbeadó pedig ettől az időponttól nem jogosult a bérleti díjra. A felmondásban a felmondás okát pontosan körül kell írni, és célszerű hivatkozni konkrétan a szerződésszegésre, mint azonnali felmondást kiváltó okra. [Ptk. 6:140.§ (2)]

Hasznos helyek – Civil szervezetek működésével kapcsolatos elérhetőségek

A jogi- és adminisztrációs kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos elérhetőségek

Civil Információ Portál (civil.info.hu)

A Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága működteti a Civil Információs Portált (CIP). Az akadálymentes portál a civil szervezetekkel kapcsolatos nyilvános, közérdekből nyilvános információkat gyűjti, rendszerezi és teszi közzé. A CIP kereshető adatbázisa egy felületen jeleníti meg a bejegyzett szervezetek Országos Bírósági Hivatalnál, a NAV-nál, a KSH-nál, illetve a Magyar Államkincstárnál vezetett a működéssel, a költségvetési források elérésével összefüggő adatait. A CIP portálon keresztül érhetők el a Nemzeti Együttműködési Alap testületeivel és pályázataival összefüggő információk és segédletek. A pályázók innen érhetik el többek között a pályázatok megvalósításához kapcsolódó útmutatókat, nyomtatványokat.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:
Miniszterelnökség Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság Civil Kapcsolatok és Társadalmi Konzultáció Főosztálya
Postacím: 1357 Budapest, Postafiók 6.
Telefon: +36 1 89-66-510
E-mail: cip@me.gov.hu; civil@me.gov.hu

magyarorszag.hu

A magyarorszag.hu oldalon keresztül is be lehet küldeni kérelmeket a Bíróság felé. Ehhez rendelkezni kell ügyfélkapu hozzáféréssel. A lehetőség leginkább a bírósági kivonatok igénylésénél, a hiánypótlások teljesítésénél hasznos. A kérelmeket így be lehet nyújtani az ÁNYK Program telepítése nélkül is.

A civil nyilvántartási ügyekhez kapcsolódó kérelmek a magyarorszag.hu oldalon

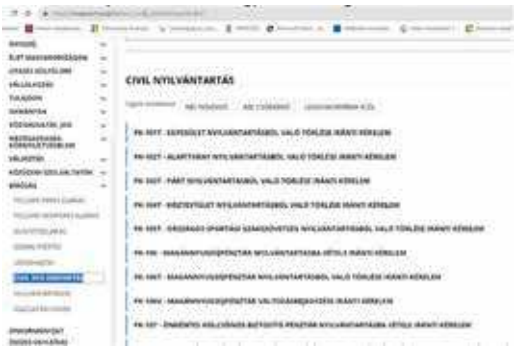

Nemzeti Jogszabálytár (njt.hu)

A Nemzeti Jogszabálytár bárki számára térítésmentesen hozzáférhető. A jogszabálykereső az országos szintű jogszabályok mellett tartalmazza a helyi önkormányzatok rendeleteit is. A jogszabályok hatályos állapota mellett megkereshetők a korábbi változatok is. Nem csak a jogszabályokra, de azok indokolásaira is rá lehet keresni.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Magyar Közlöny: Igazságügyi Minisztérium 1357 Budapest Pf. 2

Parlament (parlament.hu)

Az Országgyűlés honlapján sok egyéb információ mellett rákereshetünk a folyamatban lévő törvényjavaslatokra. A honlapon elérhetők továbbá azok az információs füzetek, tablók és elemzések, amelyeket a Képviselői Információs Szolgálat (Infoszolg) biztosít az országgyűlési képviselők és munkatársaik részére. Az Infoszolg háttér anyagai röviden és közérthető módon tekintik át a közvéleményt is érdeklő témákat:

https://www.parlament.hu/infoszolg

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Cím:1054 Budapest Széchenyi rakpart 19. Állampolgári telefonszám: +36 1 441-6481 4

e-mail: informacio@parlament.hu Képviselői Információs Szolgálat e-mail: ktk@parlament.hu

NAV Portál (nav.gov.hu)

A NAV portál számos olyan szolgáltatást és információt közvetít, amelyek a civil szervezetek számára is nagyon fontosak, vagy éppen nélkülözhetetlenek a működésük során. A NAV portáljáról tölthető le az Általános Nyomtatványkitöltő Program (ÁNYK), illetve az összes az adózással és az 1% fogadásával, elszámolásával kapcsolatos nyomtatvány. A NAV minden évben Információs füzeteket ad ki, amelyekben összegzi az alapvető gazdálkodási és adózási információkat. Ezek között megtalálható a Nonprofit szervezetek adózása című 13. számú füzet is. Két füzet is foglalkozik az SZJA 1%-kal kapcsolatos kérdésekkel. Az egyik a 25. számú a rendelkezők, a 26. számú a fogadó szervezetek oldaláról foglalja össze a tudnivalókat. A pályázati források felhasználása során különösen nagy jelentősége van annak, hogy a pályázó olyan szervezetet, vállalkozást bízzon meg egy-egy munkával, amelynek elvégzésére a megbízott ténylegesen jogosult. Ezt lehet ellenőrizni a TEÁOR / Szakmakód lekérdezésére szolgáló adatbázisban:

https://nav.gov.hu/adatbazisok/adatbleker/tevekenysegeklekerdezes

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

A NAV portálján keresztül település és ügyek szerint kereshetők a NAV ügyfélszolgálati pontjai: https://nav.gov.hu/igazgatosagok/ugyfelszolgalat-kereso

NAV Infóvonal: Magyarországról: 1819

külföldről: +36 (1) 250-9500 hétfőtől csütörtökig 8:30-16:00 óra pénteken 8:30-13:30 óra

e-mail küldés a NAV portálon keresztül: https://nav.gov.hu/nav/e-ugyfsz/e-ugyfsz.html

eBEV (ebev.nav.gov.hu)

A NAV által működtettet eBEV portálon lehetőség van a szervezet adóbevallásainak jóváhagyására és követésére. Ezen a portálon lehet követni a szervezet adófolyószámláját és a NAV által a szervezetnek küldött üzeneteket. A portál szolgáltatások menüpontjából le lehet kérdezni a szervezet NAV-nál nyilvántartott törzsadatait. A törzsadatok között megtalálható, hogy szervezet milyen tevékenységek végzésére jogosult, rendelkezik-e bejelentett telephellyel stb.

Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazás (https://onya.nav.gov.hu**)**

A civil szervezetek az ÁNYK program telepítése nélkül is bejelenthetik vagy módosíthatják adataikat a NAV-nál. Ehhez az ügyfélkapu azonosítóval használható Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazást (ONYA) vehetik igénybe. Az ONYA előnye, hogy az ügyintézéshez nem kell kitöltőprogramot telepíteni és nyomtatványt letölteni, mert a folyamat teljes egészében online. Az ONYA mobileszközökön is elérhető, gyors és egyszerű webes megoldás az ügyintézésre. A civil szervezetek a T201C-SZ jelű Bejelentő és változásbejelentő lap a bíróság (törvényszék) által nyilvántartott (civil) szervezeteknek elnevezésű nyomtatvány kitöltését tudják ezen a módon kiváltani. Többek között a telephely létesítését, megszűnését, a TEÁOR szerinti tevékenységeiket tudják itt bejelenteni, módosítani.

Országos Bírósági Hivatal (birosag.hu)

Az Országos Bírósági Hivatal által gondozott birosag.hu portálon megtalálható az összes olyan nyomtatvány, amelyre a civil szervezeteknek szüksége lehet a bíróság előtti eljárások során. A kérelmek és az azokhoz készült útmutatók mellett a portálon megtalálható a civil szervezetek nyilvántartását, beszámolási kötelezettségét érintő eljárások bemutatása is. A portálon elhelyezett sablonok segíthetnek abban, hogy az egyesületek, alapítványok könnyebben tudják teljesíteni a nyilvántartásba vételi, illetve a változásbejegyzési eljárások

során támasztott tartalmi és formai követelményeket. A portálon található a civil szervezetek névjegyzéke, ami a 2011. évi CLXXXI. törvény 86. § (1) bekezdése szerint közhiteles nyilvántartásnak számít. A civil szervezetek és a velük kapcsolatban álló intézmények, vállalkozások ezen a felületen keresztül folyamatos rálátást kapnak a szervezet nyilvántartási adataira. A Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által megjelentetett pályázatok esetében ezért nincs szükség külön bírósági kivonat benyújtására. A civil szervezetek kötelesek minden év május 31-ig elkészíteni és letétbe helyezni az előző üzleti évről szóló számviteli beszámol és a közhasznúsági mellékletet. Az elektronikus úton vagy papír alapon megküldött beszámolókat az OBH a civil szervezetek névjegyzékén keresztül hozza nyilvánosságra.

Elektronikus úton is van lehetőség a Törvényszéktől kivonatot kérni a civil szervezet adatairól.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség: Országos Bírósági Hivatal, Országos Nyilvántartási Iroda

Személyes ügyfélfogadás: Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 16. Hétfőtől csütörtökig: 9.00-16.00 óra Pénteken: 9.00-13.00 óra

Központi telefonszám: 06/1-354-4165, 06/1-354-4115, 06/1-354-4295

E-mail: civilinfo@obh.birosag.hu

Központi Statisztikai Hivatal (ksh.hu)

A nonprofit szervezetek, köztük az egyesületek és alapítványok által szolgáltatott adatokból a Statisztikai Hivatal évente összefoglaló jelentést készít. Ez a jelentés és a KSH oldalán elérhető további adatok alkalmasak lehetnek arra, hogy a szervezetek felmérjék, illetve bemutassák a munkájuk szükségességét. A területi és szakirányú adatbázisok mellett a kiadványok, elemzések is segítik a szervezetek tájékozódását. A KSH a honlapján ingyenesen csak az alapvető információkat közli, de lehetőséget nyújt részletesebb, illetve speciális jellegű adatok, adattáblák megvásárlására is. A KSH gondozza a gazdasági, társadalmi és egyéb osztályozási rendszereket. Ezért a KSH honlapján lehet tájékozódni többek között a hatályos TEÁOR (gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszer) és (Önálló Vállalkozók Tevékenységi Jegyzék). amelyek megmutatják, hogy egy adott vállalkozás, szervezet milyen tevékenyégek ellátására jogosult. Szintén a KSH oldalán találhatók a munkakörök megállapítása és a munkavállók bejelentése miatt fontos FEOR (Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere) számok.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség: A KSH a cégkapu használatával elérhető ügyfélkapcsolati lehetőséget biztosít:

https://kapcsolat.ksh.hu/ContactCenter/index.xhtml?lang=hu

Kulturális statisztika (kultstat.oszk.hu)

A közművelődési tevékenységet végző intézmények, szervezetek minden év március 1-ig szolgáltatnak adatokat a kulturális/közművelődési statisztikai rendszerbe. Az adatszolgáltatás nem minden civil szervezet számára kötelező. De e nélkül nem lehet pályázni az NKA közművelődési kollégiumához. A települési szintű közművelődési megállapodásokban szintén kötelező elemként jelenik meg, hogy a kulturális/közművelődési/művészeti feladatot átvállaló szervezetnek adatot kell szolgáltatnia. Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését a Nemzeti Művelődési Intézet NKKft megyei igazgatóságai segítik.

Állami Számvevőszék (asz.hu)

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) az elmúlt években olyan szervezeteket ellenőrzött, amelyek költségvetési támogatásban részesültek, illetve közfeladatot láttak el. Az ÁSZ jogosultsága eddig is kiterjedt pl. a pályázati forrásokból támogatott szervezetek teljes gazdálkodásának vizsgálatára. A közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény alapján az ÁSZ jogköre kibővül. A sportegyesületek, vallási közösségek és nemzetiségi szervezetek kivételével azokat a szervezeteket is ellenőrizheti, akik nem fogadnak közpénzt, de a mérlegfőösszegük eléri a 20 millió forintot. Ezekről az alapítványokról, az ÁSZ évente összefoglaló jelentést készít. Az ÁSZ honlapján elérhetők a korábbi ellenőrzések tapasztalatait összegző jelentések is.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:
Postacím: 1364 Budapest 4. Pf. 54
E-mail: szamvevoszek@asz.hu

Forrásteremtéssel kapcsolatos elérhetőségek

Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (bgazrt.hu)

A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (BGA Zrt.) honlapján a külhoni magyar szervezeteket, a velük történő együttműködést, a hazai nemzetiségi és egyházi közösségeket támogató pályázatokhoz kapcsolódó információk, dokumentumok érhetők el. A BGA Zrt. kezeli a Nemzeti Együttműködési Alap és a Magyar Falu Program pályázatait is. Ezzel összefüggésben a honlap e támogatási lehetőségekről is tájékoztatást nyújt. Innen elérhető:

– a 2021 előtt benyújtott civil pályázatokkal kapcsolatos ügyek intézéshez szükséges elektronikus pályázati felület EPER,

– a 2021-ben és utána benyújtott, benyújtandó pályázatokkal kapcsolatos ügyek intézéséhez szükséges elektronikus pályázati felület a NIR.

(Aktuális, oktatási, családügyi stb. pályázatok eléréséhez szükséges EPER felület nem azonos a NEA pályázatokhoz használt felülettel. Ezért javasoljuk, hogy a honlapon elhelyezett belépési pontokról lépjenek be a pályázók.)

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Személyes ügyfélfogadás:

1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32.

Hétfőn 8.30-tól 12-30-ig és 13-16 óráig

Szerdán 8.30-tól 12.30-ig

Pénteken: 8.30-tól 12.30-ig

Levelezési cím:

1253 Budapest, Pf. 70.

1253 Budapest, Pf. 52. – kizárólag egyházi és nemzetiségi támogatások esetében

1253 Budapest Pf. 36. – Nemzeti Együttműködési Alap ügyeiben

Nemzeti Együttműködési Alap ügyfélszolgálat elérhetősége:

telefon: +36 1 896 0620

hétfőn, szerdán és pénteken délelőtt 9-től 12 óráig,

kedden és csütörtökön 13-tól 16 óráig

E-mail: nea@bgazrt.hu

Nemzeti Együttműködési Alap elszámolással kapcsolatos ügyfélszolgálat elérhetősége:

telefon: +36 1 795 7999

hétfőn délután 14-től 16 óráig,

szerdán délelőtt 9-től 11 óráig

E-mail: nea.elszamolasok@bgazrt.hu

Magyar Falu Program Falusi Civil Alap ügyfélszolgálat elérhetősége:

telefon: +36 1 896 0630

hétfőn, szerdán és pénteken délelőtt 9-től 12 óráig,

kedden és csütörtökön 13-tól 16 óráig

E-mail: fca@bgazrt.hu

Magyar Falu Program Falusi Civil Alap elszámolással kapcsolatos ügyfélszolgálat elérhetősége:

E-mail: fca.elszamolas@bgazrt.hu

Ügyfélszolgálati telefonszám: +36-1-896-4160

Az ügyfélszolgálat

hétfőn 9:00-11:00 között,

szerdán 14:00-16:00 között elérhető

Városi Civil Alap ügyfélszolgálat elérhetősége:

telefon: +36 1 795 9601

hétfőn, szerdán és pénteken délelőtt 9-től 12 óráig,

kedden és csütörtökön 13-tól 16 óráig

E-mail: vca@bgazrt.hu

Városi Civil Alap elszámolással kapcsolatos ügyfélszolgálat elérhetősége:

telefon: +36 1 896 5990
hétfőn délután 14-től 16 óráig,
szerdán délelőtt 9-től 11 óráig
E-mail: vca.elszamolasok@bgazrt.hu

Nemzeti Kulturális Alap (nka.hu)

A Nemzeti Kulturális Alap 1993 óta támogatja a művészeti és kulturális területen tevékenykedő embereket és szervezeteket. Az NKA elsődleges célja a nemzeti és egyetemes értékek létrehozásának, megőrzésének, valamint terjesztésének támogatása. Az Alap fő bevételi forrása az ötöslottó szerencsejáték játékadójának 90%-a. További forrást jelentenek a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló törvény alapján a közös jogkezelő szervezetektől származó befizetések. A források nagyobb részhez az NKA állandó és ideiglenes kollégiumai által megjelentetett pályázatokon keresztül férhetnek hozzá a pályázók. Jelenleg 22 állandó és 3 ideiglenes kollégium jelentett meg pályázati felhívásokat. A felhívások a művészet és a kultúra (és közművelődés) minden területét lefedik. Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség: A pályázók az NKA munkatársainak tehetik fel a kérdéseiket. A munkatársak elérhetősége megtalálható az NKA honlapján: https://nka.hu/munkatarsak

A Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő (emet.gov.hu)

A Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő (korábban: Emberi Erőforrás Támogatáskezelő, EMET) a Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) háttérintézménye. Az Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő (NKTK) kezeli többek között a Nemzeti Kulturális Alap, a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram, valamint az KIM szakmai hatáskörébe tartozó más pályázatokat is.

Az NKTK honlapján elérhetők a pályázati információk és dokumentumok, illetve innen lehet elérni a pályázatokkal kapcsolatos ügyek intézéséhez szükséges elektronikus pályázati felületet, az EPER-t. (A kulturális, oktatási, családügyi stb. pályázatok eléréséhez szükséges EPER felület nem azonos a NEA pályázatokhoz használt felülettel. Ezért javasoljuk, hogy a honlapon elhelyezett belépési pontokról lépjenek be a pályázók.) Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Az NKTK a honlapján a támogatási területenként adja meg az ügyfélszolgálati lehetőségeket: https://emet.gov.hu/kategoria/kiemelt-kategoriak/szervezet/ugyfelszolgalat

Petőfi Kulturális Ügynökség Nonprofit Zrt.

A Petőfi Kulturális Ügynökség Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: Petőfi Kulturális Ügynökség) a KIM háttérintézménye. A Petőfi Kulturális Ügynökség kezeli a Magyar Kultúráért Alapítvány keretéből megjelentetett pályázatokat.

A Petőfi Kulturális Ügynökség saját megfogalmazása szerint a 21. századi igényeknek és kihívásoknak megfelelően kialakított, hiánypótló elemeket is tartalmazó pályázati felhívásokat hirdet meg, szóljon az a nyomtatott és online formában megjelenő folyóiratok kiadóinak, a magyar irodalom képviselőinek vagy a könnyűzenei, világzenei és jazziparág előadóművészeinek és a produkcióikat segítő menedzsmenteknek, producereknek, háttéripari szakembereknek.

Petőfi Kulturális Ügynökség és az általa kezelt pályázatok elérhetők itt: https://www.petofiugynokseg.hu/

Széchenyi Terv Plusz – Széchenyi2020 (palyazat.gov.hu)

A portálon megtalálható a nemzeti szinten irányított európai uniós társfinanszírozással megvalósuló pályázatok megismeréséhez és elkészítéshez kapcsolódó összes lényeges információ. A portál nem csak a pályázati dokumentációkat tartalmazza. A területi és intézkedési szinten is kereshető adatbázis segítségével meg lehet ismerni a támogatott projektek főbb adatait. De itt van lehetőség fejlesztési dokumentumok és konkrét pályázati felhívások tervezeteinek véleményezésére. A portálon az éppen pályázható felhívások mellett lehetőség van a lezárt támogatási konstrukciók megismerésére is. Ez is segítséget jelenthet ahhoz, hogy a szervezet már a konkrét pályázás előtt felkészülhessen. Legegyszerűbben e-portálról érhető el a pályázatokhoz kapcsolódó e-ügyintézés felület (EPTK - Elektronikus Pályázó Tájékoztató és Kommunikációs Rendszer).

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség: A pályázati és egyéb dokumentációk tartalmazzák az ügyfélszolgálati lehetőségeket.

Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat és a LEADER (mnvh.hu)

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH) célja a vidékfejlesztésben érintett kormányzati, önkormányzati és társadalmi szervezetek, szakmai testületek, gazdálkodó tevékenységet végző szervezetek szakmai segítése a vidék társadalmi-gazdasági fejlődése, a felzárkóztatás, valamint a támogatási források hatékony felhasználása

érdekében. Az MNVH által működtetett portálon túl a szervezeteket területi felelősök is segítik. Az MNVH megyei képviselői többek között együttműködéseket építenek, kapcsolatot tartanak a Vidéki Hálózat aktív és potenciális tagjaival, támogatják a vidékfejlesztési projektötletek benyújtását, a projektötletek megvalósulását. A kisebb településeken, falvakban működő civil szervezetek számára érhetők el a Vidékfejlesztési Program részét képező LEADER pályázatok. A LEADER források felhasználása térségi szinten történik. A források felhasználását adott térségben működő civil szervezeteket, vállalkozásokat, (ön)kormányzati szereplőket egyesítő helyi akcióscsoportok alakítják. A helyi szereplőkből álló, egyesületi formában működő akciócsoportok alakítják, és az általuk működtetett munkaszervezetek tervezik meg az adott térség Helyi Fejlesztési Stratégiáját. Szintén ők felelnek a stratégia megvalósítását célzó pályázati felhívások megjelentetéséért, elbírálásáért stb. Egy-egy helyi akciócsoport tagsága és tevékenysége jellemzően két járásnak megfelelő területet fed le. Az ország területén működő több mint 90 akciócsoport elérhetőségét is meg lehet találni az MNVH honlapján.

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.

Iroda cím: 1223 Budapest, Park utca 2.

Telefonszám: +36 1 362 8100 E-mail: mnvh@hoi.hu

Területi felelősök elérhetősége megtalálható az MNVH honlapján: https://mnvh.hu/contacts

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal - Magyar Államkincstár (mvh.allamkincstar.gov.hu)

A Magyar Államkincstár szervezeten belül működik a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH). Az MVH felelős a Közös Agrárpolitika (KAP) és a hazai mezőgazdasági és vidékfejlesztési források felhasználásáért és a felhasználás ellenőrzéséért. A MVH jogosult a támogatási/pályázati kérelmek befogadására, elbírálására és a támogatások folyósítására is. Az európai uniós forrásokhoz kapcsolódó kifizető ügynökségi tevékenységekhez kapcsolódó hatósági feladatokat a Miniszterelnökség látja el. Az MVH megyei kirendeltségei a megyei Kormányhivatalok keretében működnek. Az MVH megyei kirendeltségei többek között a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggő támogatáskezelési, helyszíni ellenőrzési, valamint ügyfélszolgálati feladatokat látnak el.

A civil szervezetek leginkább a LEADER pályázatokhoz kapcsolódóan ismer-

hetik az MVH tevékenységét. A LEADER Helyi Akciócsoportok pályázati felhívásai az MVH elektronikus pályázati felületén keresztül érhetők el:

https://www.mvh.allamkincstar.gov.hu/leader-helyi-felhivasok (Az alkalmazás megnyitása gombra kattintva érhetők el a felhívások)

Kapcsolódó ügyfélszolgálati lehetőség:

Cím:1095 Budapest, Soroksári út 22-24. Telefon: +36 1 374 3603, (1) 374 3604 Postacím: 1892 Budapest E-mail: mv.ugyfelszolgalat@allamkincstar.gov.hu A megyei ügyfélszolgálatok elérhetőségei elérhetők az MVH honlapján:

https://www.mvh.allamkincstar.gov.hu/ugyfelszolgalat

Civil Közösségi Szolgáltató Központok

Milyen segítséget vehetnek még igénybe a civil szervezetek?

A 2012 óta működő civil közösségi szolgáltató központ hálózat a civil szervezetek működésének szakmai támogatása érdekében tevékenykedik. A minden vármegyében és a fővárosban létrehozott központok mára a magyar civil szféra fontos szereplőivé váltak, szolgáltatásaikat több ezer civil szervezet veszi igénybe, köszönhetően a civil központok folyamatosan fejlődő tevékenységi és szolgáltatási körének. A civil szervezetek működését és tevékenységét a Kormányzat – a pénzügyi eszközökön kívül – a civil központok tevékenységén keresztül tanácsadási, információs, képzési és egyéb szolgáltatásokkal támogatja. A civil szervezetek működését és tevékenységét a Kormányzat – a pénzügyi eszközökön kívül

– a civil központok tevékenységén keresztül tanácsadási, információs, képzési és egyéb szolgáltatásokkal támogatja. A civil szervezetek működését segíti a civil.info.hu címen elérhető Civil Információs Portál (továbbiakban CIP). A CIP a civil szervezetekkel kapcsolatos nyilvános, közérdekű, illetve a szervezetek számára hasznos információkat gyűjti, rendszerezi és teszi közzé. A portál azzal segíti a civil szervezeteket és az irántuk érdeklődőket, hogy a közérdekű önkéntességtől, a szervezetek nyilvántartási adatain keresztül a NEA pályázatokig egy helyen érhetők el a civileket érintő alapvető információk.

A civil törvény rendelkezése alapján, a civil és társadalmi kapcsolatokért felelős miniszter (a Miniszterelnökséget vezető miniszter) a civil központok működtetésén keresztül nyújt szakmai támogatást a civil szervezetek működéséhez, illetve a szektoron belüli és a szektorok közötti együttműködések építéséhez. Az ország tizenkilenc vármegyéjében és Budapesten működő civil központok elsősorban maguk is civil szervezetek, melyek térítésmentesen nyújtanak szolgáltatásokat a térségbeli civil szervezeteknek, valamint a velük együttműködő gazdasági és (ön)kormányzati szereplőknek. A civil közösségi szolgáltató központ címet birtokló szervezeteket három éves időtartamra, nyílt pályázat útján választja ki a miniszter az adott vármegyében, illetve a fővárosban tevékenykedő szervezetek köréből. A civil közösségi szolgáltató központ elnevezés mögött olyan szervezetek állnak, amelyek maguk is közvetlen tapasztalatokkal rendelkeznek a civil szféra mindennapi kihívásairól és örömeiről.

Miben tudnak segíteni a civil központok?

A civil központok a jogi, pénzügyi, forrásteremtési és egyéb szolgáltatásaikat térítésmentesen nyújtják a civil szervezetek számára. A civil központ címet birtokló szervezetek a feladataikat a civil törvény rendelkezései, illetve a Miniszterelnökséggel kötött szakmai megállapodás alapján látják el. Szolgáltatásaikat mindenki ingyenesen veheti igénybe. A címbirtokos szervezetek évente legalább 350 órában nyújtanak jogi, közhasznúsági, pénzügyi, könyvviteli, adózási, az átlátható gazdálkodást erősítő, az elektronikus ügyintézést segítő, pályázati és forrásteremtési, az adományozással, önkéntességgel, illetve a fiatalok bevonásával kapcsolatos tanácsadást.

Emellett azt is vállalják, hogy évente legalább 20 információs rendezvényt szerveznek meg a szervezetek, illetve a velük

kapcsolatban álló más szereplők számára. E rendezvényeknek legalább háromnegyedét a központ székhelyén kívüli településen, kerületben kell megvalósítaniuk. A szervezetek működéséhez, tevékenységeik és együttműködéseik építéshez kapcsolódóan a címbirtokosok évente legalább 8 nem formális és formális képzési lehetőséget biztosítanak. E képzések a szemléletformálást, illetve egy-egy, a működés szempontjából fontos részterület gyakorlati ismereteinek átadását szolgálják. A civil központok feladatait a civil törvény 2022. és 2023. évi módostásai kiegészítették. A civil központok:

– az ellátási területükön működő helyi civil szervezeteket összefogva együttműködnek az országos rendezvények helyi megvalósításában,

– ismeretátadással segítik a civil szervezeti vezetők, a civil területen feladatot ellátók, a civil szervezeteknél önkéntes tevékenységet végzők munkáját,

– részt vállalnak a civil közösségi szolgáltató központok közös feladatainak megvalósításában,

– részt vesznek az elektori gyűlések szervezésében és lebonyolításában.

Ahhoz, hogy a civil központok hatékonyan tudják ellátni a feladatukat, a vonatkozó adatvédelmi szabályozások betartásával adatbázisokat vezetnek a szolgáltatásaikat igénybe vevő szervezetekről, az adott vármegyében, kerületben dolgozó civil kapcsolatokért felelős önkormányzati munkatársakról. Ezáltal tudnak segíteni abban, hogy akár a civil szervezetek, akár más szereplők partnereket találhassanak az elképzeléseik megvalósításához. Valamennyi szolgáltatásnak van online felülete is. A címbirtokosok a saját honlapjaikon, elektronikus hírleveleiken, levelezőrendszerükön, közösségi média felületeiken, illetve a Civil Információs Portálon keresztül nemcsak a saját munkájukról adnak tájékoztatást, hanem megjelenési lehetőséget biztosítanak más civil szervezetek, valamint a civil szervezeteket közérdekű céllal elérni szándékozó intézmények és vállalkozások számára is. A külhoni magyarok által lakott régiókkal szomszédos vármegyékben, illetve a központi régióban tevékenykedő címbirtokosok határon túli civil szervezet bevonásával végeznek tanácsadást, rendszerint kiegészítve ezeket információs rendezvényekkel, képzésekkel is. A címbirtokosok hálózatban dolgoznak, így van lehetőségük arra, hogy egymástól is tanuljanak, de akár arra is, hogy a minden vármegyét és a fővárost hasonlóan érintő ügyekben közös álláspontot megjelenítve végezzék a civil érdekképviseleti munkájukat. A címbirokosokkal szemben elvárás, hogy egységesen nyújtsanak egyfajta szolgáltatási minimumot, de ennél általában

többet vállalnak magukra. A szolgáltatásokat ugyanis nem lehet teljes mértékben egységesen, mindenhol azonos módon szervezni. A helyi sajátosságok nagyon meghatározók egy-egy feladatkör ellátása során. A civil szervezetek más-más kihívásokkal és lehetőségekkel találkoznak attól függően, hogy az ország mely pontján dolgoznak.

A civil közösségi szolgáltató központok elérhetőségei

A civil közösségi szolgáltató központokról bővebb információ a Civil Információs Portálon érhető el (civil.info.hu)

Vármegye (főváros) neve	Címbirtokos szervezet neve	CKSZK telefonszáma	Iroda címe (központi)	CKSZK e-mail címe	Szakmai vezető neve
Bács-Kiskun	FŐNIX Kulturális és Ifjúsági Egyesület	78/415-165 20/292-9414	6200 Kiskőrös, Szarvas u. 2. I/5 6000 Kecskemét, Wesselényi u. 1/A. fszt/4.	civilbacs@gmail.com civil.kecskemet@gmail.com	Molnár Elvira
Baranya	Mecsek Polgári Egyesület	20/505-5355	7621 Pécs, Rákóczi út 55. I. emelet	info@ckszkbaranya.hu	Kis András
Békés	EGYENSÚLY AE Egyesület	06 20/282 52 24	5600 Békéscsaba, Sikonyi út 3.	civilkozpontbekes@gmail.com	Herczegné Számel Annamária
Borsod-Abaúj-Zemplén	Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület	46/611-559 70/223-6914	3530 Miskolc, Széchenyi út 12., fsz/3	civilkozpont@erke.hu	Palik Zoltán
Budapest	Századvég Közéleti Tudásközpont Alapítvány	1/479-5297; 20/492-7855	1037 Budapest Hidegkúti Nándor utca 8-10. B épület	budapesticivil@budapesticivil.hu	dr. Pintér György
Csongrád-Csanád	Tisza-parti Civil Közösségekért Egyesület	20/285-93-55 20/405-6422 62/898-808	6722 Szeged, Mérey u. 6/b	civilcsongrad@gmail.com	Pusztay-né Tóth Gabriella
Fejér	Echo Innovációs Műhely	30/617-3292 30/356-26-10 22/502-276	8000 Székesfehérvár, Rákóczi utca 25.	civil@echomail.hu	Dr. Zugor Zsuzsanna

Vármegye (főváros) neve	Címbirtokos szervezet neve	CKSZK telefonszáma	Iroda címe (központi)	CKSZK e-mail címe	Szakmai vezető neve
Győr-Moson-Sopron	Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	96/512-532 20/356-4296	9024 Győr, Bakonyi út 4/A. 9200 Mosonmagyaróvár, Pacsirta u. 14.	info@civil-gyms.hu	dr. Iváncsics János
Hajdú-Bihar	Civilek a Fiatalokért Egyesület	30/228-6006 52/501-372	4025 Debrecen, Piac u. 69. fszt/2	hbmcivilkozpont@gmail.com	Serfőzőné Bencsik Margit Ilona
Heves	Egri Norma Alapítvány	36/420-660	3300 Eger, Törvényház utca 1. I. em	normaalapitvany@gmail.com ckszk.heves@gmail.com	Somogyi Mónika
Jász-Nagykun-Szolnok	Contact Mentálhigiénés Konzultációs Szolgálat	20/322-7225 56/221-882	5000 Szolnok, Baross út 56.	contact.szolnok@gmail.com info@contactmksz.hu	Mészáros Ágota
Komárom-Esztergom	Majki Népfőiskolai Társaság	20/236-2553 34/787-242	2800 Tatabánya, Kós Károly u. 2.	civil.kem@mntkem.hu	Mecseki Melinda
Nógrád	A „Háztartások Foglalkoztatásáért” Alapítvány	20/943-9366 32/786-740	3100 Salgótarján, Klapka út 4.	nogradicivilkozpont@gmail.com	Vadasi Zsuzsanna
Pest	Isten Szolgálatában Református Missziói Alapítvány	24/656-905 20/311-1877	Soli Deo Gloria Közösségi Ház, 2336 Dunavarsány, Habitat utca 10-12. Gödöllői Civil Kerekasztal partnerségében, 2100 Gödöllő, Szabadság út 23. Hercel Sváb Hagyományőrző Egyesület partnerségében, 2367 Újhartyán, Újsor u. 3. Váci Reménység Egyesület partnerségében, 2600 Vác, Dr. Csányi L. krt. 58.	ckszkpestmegye@gmail.com	dr. Bóna Zoltán

Vármegye (főváros) neve	Címbirtokos szervezet neve	CKSZK telefonszáma	Iroda címe (központi)	CKSZK e-mail címe	Szakmai vezető neve
Somogy	Kaposvári Gazdaságfejlesztő és Munkahelyteremtő Egyesület	20/252-0967 30/408-4945	7400 Kaposvár, Kossuth Lajos u. 1-9.	somogyicivilkozpont@gmail.com	Olsovszky Árpád
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Hierotheosz Egyesület	42/311 324 70/776-8153	4400 Nyíregyháza, Árok utca 41. földszint 2-es iroda	civilkozpontszszb@gmail.com	Kiss András
Tolna	Dunamenti Polgári Egyesület	30/335-8363 20/967 3735 74/672-800	7100 Szekszárd, Széchenyi u. 21.	civilkozpont.tolna@gmail.com	Sándor Tamás
Vas	Hegypásztor Kör	30/224-9008	9700 Szombathely, Kőszegi utca 9. 9700 Szombathely, Horváth Boldizsár Körút 9.	info@vasicivil.hu	Nagy Krisztina
Veszprém	A Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület	20/341-75-85 88/401-110	8200 Veszprém Kossuth u. 10. I/107.	civilhaz@vpmegye.hu	Varga Endre
Zala	Zalai Civil Életért Közhasznú Egyesület	20/474-3300	8900 Zalaegerszeg, Kossuth Lajos út 47-51	info@zalacivil.hu	Czotter Csabáné

Amennyiben szeretne többet tudni a civil szervezetekről kérjük olvassa el a kiadványunk elektronikus változatát.

A bővebb tartalommal elkészült elektronikus változatot a Civil Információs Portálon találja meg a Civil Kiadványok és a Dokumentumtár menüpont alatt.

BETEKINTÉS A VÁRMEGYÉK ÉS A FŐVÁROS CIVIL ÉLETÉBE – CIVILEK A CIVILEKRŐL

BÁCS-KISKUN

Területe: 8.445 km^2
Lakónépessége: 493.601 fő (2023)
Megyeszékhely: Kecskemét (107.899 fő)
Települések száma: 119
5000 főnél kisebb település: 98

BÁCS-KISKUN VÁRMEGYEI CIVIL KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT

Civil tükör

• A vármegyében 784 alapítvány és 1631 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,5 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 20,1 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,88%-át adja. A civil bevételek közel fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 1790 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 11 858 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: FŐNIX Kulturális és Ifjúsági Egyesület**

Új civil kezdeményezések, új programok:

2023-ban Soltvadkerten (a vármegye közepén) szabadtéri civil korzó megnyitását tervezik. Az eseményre civil szervezetek jelentkezését várják saját, önálló kitelepüléssel, színpadi programmal. Az egész napos Megyei Civil Korzón kézműves foglalkozások és kerekasztal-beszélgetés is lesz, az esemény fő célja a települések közötti civil kapcsolatok kialakítása.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A szektorok közötti együttműködés erősítése kihívást jelent a helyi civil szervezetek részére, amelyben a civil központ igyekszik egyfajta híd szerepet vállalni. Első körben a településekkel egyeztetve fórumokat szerveznek, amelyek esélyt adnak a párbeszéd és a partnerségek kialakítására.

Népszerű civil esemény:

A kecskeméti Városi Civil Kerekasztal Kecskemét főterén minden évben megrendezi a Civil Korzót, amely megyei szinten is kiemelt eseménynek számít. A tanév elején a Malom Központ, Hírös Agóra mellett kerül megrendezésre.

Elismerések civil szervezetek számára:

– „Az év civil szervezete" díjat 2021-ben alapította a civil központ, amelyet 3 szervezetnek ítél meg. E díj célja elismerni azokat a civil szervezeteket, amelyek évek óta kiemelt szereplői a közösségüknek, társadalmilag fontos ügyek mellé állnak. A díj vármegyei szinten médiamegjelenéssel is jár. 2022-ben a szeptemberben megrendezett NEA2023 roadshow keretében adták át a díjakat az alábbi szervezeteknek:

– Magyar Vakok és Gyengénlátók Bács-Kiskun Megyei Egyesülete, Civilek a Játszóterekért Egyesület, Szent László Határrendész Közhasznú Egyesület.

– Az év adományozója díjat szintén 2021-ben alapították, amit egy vállalkozónak ítélnek. Célja, hogy elismerje azoknak a vállalkozásoknak az adományozói tevékenységét, amelyek az elmúlt évben/években önként segítették pénzbeli és nem pénzbeli adományokkal a Bács-Kiskun vármegyei civil szervezeteket. Mindkét díj esetében nyilvános felhívás jelenik meg, amelyre a vármegyében működő civil szervezetek pályázhatnak.

BARANYA

Területe: 4.429,60 km²
Lakónépessége: 352.913 fő (2023)
Megyeszékhely: Pécs (141.761 fő, 2023)
Települések száma: 300
5000 főnél kisebb települések száma: 292

Civil tükör

• A vármegyében 716 alapítvány és 1 629 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,4%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 28,9 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,7%-át adja. A civil bevételek több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 2495 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 12 922 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: Mecsek Polgári Egyesület**

Népszerű civil esemény:

A „Perekedi Családi- és Gasztrofesztivál" 2023-ban immár 4. alkalommal kerül megrendezésre a Perekedért Kulturális Egyesület szervezésében.

A kis baranyai falu Pécs mellett található, a vármegyeszékhely vonzáskörzetében a legkisebb település, lélekszáma a 150 főt sem éri el. A községet körbe ölelő települések is alacsony lélekszámúak, többségében gazdasági szempontból nehéz helyzetben lévő önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, így a kulturális, közösségi események száma is csekély. A Perekedért Kulturális Egyesület 2020-ban elhatározta, hogy életre hív egy olyan rendezvényt, amely meghatározó találkozási pontjává válhat a környező települések lakosainak, civil szervezeteinek és tartalmas közösségi, kulturális lehetőséget biztosít számukra. A rendezvényt évente átlagosan 20-30 településről látogatja közel 700-1000 fő, amely többszöröse a rendezvénynek otthont adó település lélekszámának.

BÉKÉS

Területe: 5.629,71 km²
Lakónépessége: 314.134 fő (2023)
Megyeszékhely: Békéscsaba (57.427 fő, 2023)
Települések száma: 75
5000 főnél kisebb települések száma: 59

Civil tükör

• A vármegyében 626 alapítvány és 1395 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,8 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 20,4 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,9%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 3 473 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 12 825 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: EGYENSÚLY AE Egyesület**

Új civil kezdeményezések, új programok:

A „Miért jó önkénteskedni a civil szervezetekben? Középiskolások megismertetése a civil élettel és az önkéntességgel" című program keretében a civil központ célja 25 osztály diákjaival megismertetni a civil óra ismeretanyagát. 2023 első félévében már 10 osztályban jártak a Hatvanezer Fa Egyesülettel, további partnerük az ÉFOÉSZ Békés Vármegyei Egyesülete, a Zöld14 Egyesület és a Békéscsabai FICSAK Alapítvány is.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A Békés Vármegyei Civil Központ elindította pilot programját „Hogyan legyek fontos a forprofit szférának" címmel az Életfa Kulturális Alapítvánnyal és a Patrióta Egyesülettel közösen. Céljuk olyan 2 napos szakmai rendezvény megvalósítása, melynek során minden civil szervezet az esemény végére egy, a célcsoportjainak megfelelő "üzleti vásznat", specifikus modellt készít. Tudásuk bővül különböző projektek és rendezvények támogatására szóló tervekkel, kompetenciákkal.

Népszerű civil esemény:

A Békés Vármegyei Civil Központ minden évben megrendezi az idősügyi szervezetek találkozóját, melynek időpontja szorosan kapcsolódik az idősek világnapjához. Tavaly október 1-jén tartották ezt a rendezvényt, ahol megrendezésre került az Őszutó Fesztivál és a nagy népszerűségnek örvendő Kolbászolimpia is, amelyre az egyesületek 25 csapattal neveztek be.

Elismerések civil szervezetek számára:

A Békés Vármegyei Civil Központ minden évben elismerésben részesíti a megye legjobb civil jogászát és a vármegye legjobb civil könyvelőjét. Ez a két díj mindig a februári Civil Bálon kerül átadásra. 2022 szeptemberében kapott először díjat az év vármegyei adományozója, 2023-ban pedig már az év vármegyei közössége is elismerésben részesül. 2022 szeptemberében az év vármegyei adományozója a Békéscsabai Plazma Center lett. A Plazma Centernek kifejezetten fontos a társadalmi felelősségvállalás, 2021-ben közel kétmillió forint értékben adományoztak különböző helyi szervezetek, alapítványok részére, 2022-ben a Békés Megyei Család, Esélyteremtő és Önkéntes Ház részére szerveztek adománygyűjtést.

22. alkalommal rendezte meg a Civil Bált 2023 februárjában a Civil Szervezetek Szövetsége. 2023-ban az év civil jogásza díjat dr. Petri Béla vehette át, az év civil könyvelője Puskás Anikó lett. A CIVIL INFO NEA-2024 című országos tájékoztató ren-

dezvény békéscsabai előadásán 2023. szeptember 21-én kerül átadásra az Év Békés Vármegyei adományozója és az év Békés Vármegyei Közössége díj.

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN

Területe: 7.247,12 km²
Lakónépessége: 621.277 fő (2023)
A megyeszékhely: Miskolc (152.693 fő, 2023)
A megyében található települések száma: 358
5000 főnél kisebb települések száma: 339

Civil tükör

• A vármegyében 1254 alapítvány és 1945 egyesület működik. Budapest és Pest megye után itt található a harmadik legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 6%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 103,7 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 9,7%-át adja. A civil bevételek több mint a háromnegyede származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 2.668 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 16 728 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület**

Új civil kezdeményezések, új programok: Ötletmaraton

A Civil központ az Északi Horizont Alapítvánnyal, a Dialóg Egyesülettel és Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatával közösen szervezte meg az I. Miskolci Ötletmaratont. A programot az IT szektorból átvett hackathon módszerrel valósították meg. A Miskolci Ötletmaraton egy ötletverseny, amelyre a város polgárai jelentkezhettek ötleteikkel, ügyeikkel önállóan, vagy kisebb csoporttal. A 48 órás maratoni munka során a csapatok az ötlettől eljutottak a kész projektekig. Ezt a munkafolyamatot szakemberek, mentorok támogatták.

Értéklabor

Az Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület (ERKE) 2021 végén hirdetett innovációs ötletpályázatot a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében tanuló középiskolásoknak. A pályázatra 2-4 fős diákcsapatok jelentkezhettek. Három témakörben várták az ötleteket, innovációs alkotásokat. Az első témakör a vármegye természeti, kulturális, szellemi értékeinek újszerű „hasznosítására” irányult, a

második a civil szervezetek, közösségek működésével, a kapcsolataik gondozásával foglalkozott, a harmadik a diákok által fontosnak tartott kihívásokra keresett megoldásokat.

11 csapat kapott lehetőséget arra, hogy a „Demo Day" (a döntő) keretében élőben tarthasson bemutatót a zsűri, az érdeklődők és a résztvevők előtt.

Kihívások a vármegyei civil életben:

– A vármegyében párhuzamos programok futnak a társadalmi felzárkózás területén. A Máltai Szeretetszolgálat, illetve a Belügyminisztérium-TEF felügyelete alatt zajló programok korlátozottan teszik lehetővé a civil szervezetek részvételét.

– A felvidéki és más külhoni szervezetekkel történő együttműködéseket olyan módon kell szervezni, hogy ezek a nemzeti összetartozás megőrzésén túl segítsenek a határtérség társadalmi, gazdasági kihívásainak kezelésében. E feltétel teljesülése esetén a közös nyelv és kultúra kedvező adottság lehet a Visegrád Alap, az INTRREG VI. és a közvetlen brüsszeli források elérésében is.

– Figyelembe véve a vármegye helyzetét, nem várható a társadalmi kihívások helyi erőforrásokból megvalósuló kezelése. Ezért szükséges a nemzeti és európai források elérésének, valamint a támogatott projektek megvalósításának segítése.

Népszerű civil esemény:

A II. „Forrás és Innováció" Civil Konferencia a 2021-2027 közötti fejlesztési időszak nemzeti és európai támogatási lehetőségeit és szakpolitikai céljait mutatta be. Ahhoz kívánt segítséget nyújtani, hogy a civil szervezetek össze tudják hangolni saját elképzeléseiket a pályázatokban és egyéb programokban megjelenő törekvésekkel.

Kapuzörgető Civil Nap

Az Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület (ERKE) negyedik alkalommal szervezett civil napot Miskolcon. A program bemutatkozási és információszerzési lehetőséget biztosított a civil szervezeteknek. A Kapuzörgető Civil Nap egyszerre kínált kapcsolatépítő, szórakoztató és szakmai tartalmakat.

Elismerések civil szervezetek számára:

A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Civil Központ díjat alapított, amelylyel két kategóriában díjazza az év civil rendezvényeit. Az **„Év Civil Kis Rendezvénye"** díjra azokat a rendezvényeket lehetettjelölni, amelyek 100 főnél kevesebbel, az „Év Civil Nagy Rendezvénye, Fesztiválja" díjra pedig az ennél nagyobb létszámmal valósultak meg.

2022-ben az első kategóriában a díjat az Újkazinci Baráti Kör „Nők A Nőkért” Programsorozat Önbizalomnövelő Praktikák című rendezvénye kapta.

A második kategóriában két szervezet kapta meg a díjat. A Supersum Alapítvány **„Jótékonysági futás Jankáért”** című programja, amelynek keretében közel nyolcszázan futottak együtt egy 2,5 éves kislány gyógykezelésének támogatásáért Miskolc belvárosában, valamint a nagy rendezvény kategóriában a Zemplén Térségi Katasztrófa és Polgári Védelmi Szövetség a **„Biztonság Napja 2022”** című programja.

A vármegyében a civil szervezetek elismerését szolgálja továbbá a Vármegyei Közgyűlés által alapított civil közösségi díj és a Miskolc Megyei Jogú Város által a civil közösségek elismerésére szolgáló díj.

BUDAPEST

Területe: 525 km²

Lakónépessége: 1.644.146 fő (2023)

Budapest gazdag történelme, építészeti öröksége, pezsgő kulturális kínálata, és nem utolsósorban az itt működő civil szervezetek teszik sokszínű és vonzó várossá.

Budapesten több világörökségi helyszín is található, többek között a Duna-part, a Budai Várnegyed, az Andrássy út, a Hősök tere és a Millenniumi Földalatti Vasút. Turisztikailag jelentősek még a város Duna-hídjai, valamint a gyógyfürdői, mivel Budapest a világ legtöbb gyógyfürdővel rendelkező fővárosa.

Civil tükör

- Budapesten 5.122 alapítvány és 5.862 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 20,5%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)
- A fővárosi civil szektor összes éves bevétele 560,8 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 52,38%-át adja.
- A fővárosi civil szervezetek 23 679 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.
- A civil szervezeteknél 107 195 önkéntes tevékenykedik.
- **A főváros civil központja: Századvég Közéleti Tudásközpont Alapítvány**

Új civil kezdeményezések, új programok:

A Budapesti Civil Közösségi Szolgáltató Központ 2023 márciusától pilot projektként, határozott időre elindította kihelyezett ügyfélfogadását a XIII. kerületi József At-

tila Művelődési Központban. A kihelyezett ügyfélfogadási napokon a civilek felkereshették a helyszínen a civil központ munkatársait, és egyidejűleg kérhették az adományozással és önkéntességgel foglalkozó szakértő tanácsait is. A különböző témákban tartott workshopokhoz a helyszínen és online formában is lehetett csatlakozni.

Kihívások a fővárosi civil életben:

Az elmúlt három év során számos kihívás érte a civil szervezeteket Budapesten is. A civil központ a COVID kihívásaira reagálva online értekezletvezetésre és alternatív adománygyűjtési módok témában is képzést tartott a civil szervezeteknek. Ezek a programok a COVID elmúltával is elérhetőek maradtak, és értékes részét képzik a szervezet rendezvénykínálatának.

A pályázati források csökkenése és a rezsiköltségek emelkedése is nagy nehézséget okoz a civil szervezeteknek, így erre reagálva a civil központ kidolgozta és programjaikba beillesztette a forrásteremtés alternatív formáiról szóló mini kurzust.

2023 szeptemberében elindítja a Társadalmi Vállalkozás Akadémiát, mely egy komplex tudásanyagot felölelő kurzus lesz, a résztvevők megismerkedhetnek a társadalmi vállalkozás indításának első lépcsőfokaival, jogi és pénzügyi hátterével egyaránt.

Népszerű civil esemény:

2023 tavaszán elindult a Budapesti Konzervatív Civil Műhely. A műhely tagjai olyan konzervatív értékeket valló, illetve azok alapján dolgozó civil szervezeti képviselők, akik szeretnének egy olyan közösséghez tartozni, ahol megvitathatják a felmerülő nehézségeiket, és megoszthatják innovatív projektötleteiket.

CSONGRÁD-CSANÁD

Területe: 4.261,74 km²,
Lakónépessége: 391.287 fő (2023)
Megyeszékhely: Szeged (159.095 fő, 2023)
Települések száma: 60
Az 5000 fő alatti települések száma: 48

CSONGRÁD-CSANÁD VÁRMEGYEI CIVIL KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT

Civil tükör

• A vármegyében 756 alapítvány és 1499 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,2%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 24 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,24%-át adja. A civil bevéte-

lek több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

- A vármegyei civil szervezetek 1 676 főt alkalmaznak, amelynek közel a háromnegyede főállású foglalkoztatott.
- A civil szervezeteknél 13 605 önkéntes tevékenykedik.
- **A vármegye civil központja: Tisza-parti Civil Közösségekért Egyesület**

Új civil kezdeményezések, új programok:

A civil központ elindította a tematikus sajtóreggelit, amely valamely kiemelt esemény, vagy aktuális ügy érdekében létrejött és jól működő civil szervezetre helyezi a fókuszt. Ilyen tematikus sajtóreggeli volt az egészség megőrzésével foglalkozó civil szervezetek bemutatása az Ismerd fel időben! elnevezésű program keretében, A bűnmegelőzés napjához illeszkedő sajtóreggeli a Csongrád-Csanád Vármegyei Bűnmegelőzési Tanáccsal együttműködésben a biztonsággal, a krízishelyzet elhárításával foglalkozó civil szervezetek munkájára irányította rá a nyilvánosság figyelmét.

Hasonló jellegű a **Védd magad! Civilek akcióban a biztonságos nyárért című program**: a makói Maros Kalandpark területén, ahol a strandolók figyelmét hívják fel a nyár veszélyeire.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A **Civil Vezetők Klubját** azzal a céllal hívta életre a civil központ, hogy válaszokat keressen a vármegyei civil élet aktuális kihívásaira.

Olyan fórum ez, amelyen keresztül tájékoztatást kapnak a civil szervezetek a mindennapi működéssel kapcsolatos témákban (idén: pályázati elszámolás, adóhatósági ügyfélportál kezelése, társadalmi vállalkozások, kommunikációs tevékenység volt az előadások témája).

Népszerű civil esemény:

A civil központ a Nemzeti Összetartozás jegyében hagyományteremtő szándékkal megszervezte a „Civilek határok nélkül” elnevezésű programot az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkkal közösen.

A Csongrád-Csanád Vármegyében bejegyzett civil szervezetek között számos olyan van, amely jól működő, több éves múltra visszatekintő kapcsolatokat ápol határon túli, hasonló céllal létrejött civil szervezetekkel. A rendezvény öt ilyen példaértékű együttműködés bemutatására teremtett alkalmat a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából, 2023. június 2-án.

Az ünnepi eseményen került átadásra az Árpád-emlékmű előtt „Az Év Csongrád-Csanád Vármegyei Civil Szervezete” és „Az

Év Csongrád-Csanád Vármegyei Adományozója" díj a Civil Központ által meghirdetett pályázat alapján. Emellett a résztvevők az Ópusztaszeri Szent Miklós Általános Iskola tanulóival együtt csatlakoztak a magyarság összetartozását erősítő kihíváshoz, Szarka Tamás énekes, zeneszerző Kézfogás című dalának közös, egyidejű énekléséhez is – ugyanezen a helyszínen.

A program a Látogatóközpontban folytatódott egy szakmai előadássorozattal, amelynek keretében civil szervezetek a határon átnyúló kapcsolataik kialakulását és tartalmát mutatták be.

Elismerések civil szervezetek számára:

A Csongrád-Csanád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ két évvel ezelőtt alapította az Év Csongrád-Csanád Vármegye Civil Szervezete és az Év Csongrád-Csanád Vármegyei Adományozója díjat. A Civil Központ célja, hogy a díj odaítélésével is népszerűsítse a vármegyében működő civil szervezetek munkáját, és elősegítse a közjó érdekében végzett tevékenységük megbecsülését, illetve felhívja a figyelmet a vállalkozások társadalmi felelősségvállalására, példaértékű támogatói tevékenységére.

A szakmai zsűri három civil szervezetnek ítéli oda a díjat.

Az Év adományozója díjat 2023-ban a Makkosházi Közösségi Kert programot fenntartó, Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. kapta.

Év Csongrád-Csanád Vármegyei Civil szervezete 2023 díjat és az ezzel együtt járó 50 ezer forintos vásárlási utalványt kapta a Sclerosis Multiplexes Betegek Csongrád-Csanád Vármegyei Egyesülete, második díjazott lett a hódmezővásárhelyi Kankalin Néptáncegyüttes, harmadik díjazott a „Kisgyerekek is lehetnek nagybetegek" Alapítvány.

FEJÉR

Területe: 4.358 km²
Lakónépessége: 419.628 fő (2023)
Megyeszékhely: Székesfehérvár (92.929 fő, 2023)
Települések száma: 108
5000 főnél kisebb települések száma: 94

Civil tükör

• A vármegyében 632 alapítvány és 1 455 egyesület működik. Az ország civil szerve-

zeteinek 3,9%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 35,2 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 3,3%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 1.859 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 17 301 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: Echo Innovációs Műhely**

Új civil kezdeményezések, új programok:

Az Önkéntesek hete programsorozat keretében kampánnyal és programokkal hívják fel a figyelmet az önkéntesség fontosságára és a civil szervezetekben rejlő lehetőségekre, az ott végzett tevékenységekre.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A vármegyében kevés könyvelő ért igazán a nonprofit szervezetek könyveléséhez, ezért megnőtt a kereslet a szakemberek iránt. Felismerve ezt az igényt szervez klubot a civil központ. Továbbá a civil szervezetek egy része a megemelkedett működési költségek és az intézmények átszervezése miatt kiszorult a közösségi tereikből, ezért a civil központ segíthet majd a programok helyszínének a kiválasztásában.

Népszerű civil esemény:

A Székesfehérvári Civil Napot minden évben szeptemberben rendezi meg a civil központ Székesfehérvár Önkormányzatával közösen, mely során a város központi parkját töltik meg élettel a civil szervezetek. Olyan interaktív programmal érkeznek, amellyel meg tudják szólítani a Civil Napra érkező lakosokat és érdeklődőket.

Elismerések civil szervezetek számára:

A civil központ minden év elején felhívást tesz közzé Fejér vármegye legjobb önkéntes programjának, Fejér vármegye legjobb civil kezdeményezésű közösségi programjának elismerésére.

A nyerteseket a díj mellett egy kültéri tablókiállítással is jutalmazzák.

2022 szeptembere óta elismerésben részesült a Jövő Új Városáért Egyesület, a fehérvári Ciszterci Szent István Gimnázium és a Talentum Református Általános Iskola, különdíjat vehetett át a Mezőszilasi Hagyományőrző és Faluvédő Egyesület, a Teleki Blanka Gimnázium és Általános Iskola Budai Úti Tagintézménye, valamint a Krajczáros Alapítvány.

Székesfehérvár Önkormányzata a Fejér Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ három vállalkozó számára adja át a fehérvári Fogyasztókért Szakmai Díjat, és három elismerő oklevelet a civil szervezetekért végzett közszolgálati munkáért.

GYŐR-MOSON-SOPRON

Területe: 4 208 km²
Lakónépessége: 471.733 fő (2023)
Megyeszékhely: Győr (121.483 fő, 2023)
Települések száma: 177
5000 főnél kisebb települések száma: 169

KISALFÖLDI VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI ALAPÍTVÁNY

Civil tükör

- A vármegyében 727 alapítvány és 1 755 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,6 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek (KSH 2021)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 25 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,3 %-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 1 615 főt alkalmaznak, amelynek a háromnegyede főállású foglalkoztatott.
- A civil szervezeteknél 12 656 önkéntes tevékenykedik.
- **A vármegye civil központja: Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány**

Új civil kezdeményezések, új programok:

2022-ben első alkalommal került megrendezésre a Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány szervezésében egy tematikus nap keretében az „Adventi Civil börze” a Széchenyi István Egyetem Albert Kázmér Mosonmagyaróvári Kar épületében. A rendezvényen több civil szervezet mutatta be tevékenységét a megjelentek számára, a bemutatkozó előadásokat a civil börze követte, amelyek keretében a civil szervezetek karácsonyi standokkal készültek.

Az Adventi Civil börzén vendégként köszönthették dr. Nagy István agrárminisztert.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A legfőbb kihívás a civil szervezetek számára a működéshez szükséges forrásteremtés, ezért a civil központ kiemelten foglalkozik a pályázati tanácsadással, valamint képzéseiket is főként e téma köré építik, hogy minél jobban megkönnyítsék a helyi civil szervezetek munkáját.

A 2023-as évben útjára indítanak egy új programsorozatot, melynek témája a for-profit szervezetek és a civil szervezetek együttműködése, céljuk főként azon prezentációs és marketing technikák bemutatása és megvitatása, melyek birtokában egy civil szervezet hatékonyan tud segítségért fordulni egy vállalkozáshoz. A három eseményen átadott tudás nagy segítség lehet a jövőben, ahhoz, hogy a civil szervezetek minél hatékonyabban tudjanak forráshoz jutni működésükhöz vagy kezdeményezésükhöz a pályázati forrásokon felül.

Elismerések civil szervezetek számára:

A 2022 szeptembere óta eltelt időszakban a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ hat díjat adott át a megyei civil nap alkalmával.

2022-ben második alkalommal kerültek átadásra a „Megye civil szervezete", illetve a „Civilként a köz szolgálatáért" díjak, a megyei Civil Nap keretében. A Civil Naphoz kapcsolódóan a Civil Központ kiírt egy fotópályázatot „Közösségi értékeink Győr-Moson-Sopron vármegyében" címmel, ahová a civilek olyan fotóit várták, amelyek hűen mutatják be a vármegyei közösségek értékeket, eseményeit. A pályázatra közel 150 fotó érkezett, melyből a Civil Napon 33 fotó került kiállításra.

HAJDÚ-BIHAR

Területe: 6.210,77 km²
Lakónépessége: 520.961 fő (2023)
Megyeszékhely: Debrecen (195.428 fő, 2023)
Települések száma: 82
5000 főnél kisebb települések száma: 60

CIVILEK A FIATALOKÉRT

Civil tükör

- A vármegyében 879 alapítvány és 1 633 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,7%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 24,5 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,3%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 2 260 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.
- A civil szervezeteknél 21 641 önkéntes tevékenykedik.
- **A vármegye civil központja: Civilek a Fiatalokért Egyesület**

Kihívások a vármegyei civil életben:

Sok szervezet számára gondot jelent a fiatalsággal való kapcsolatfelvétel, az ifjúság bevonása a szervezetek életébe, valamint az utánpótlás biztosítása és felkészítése.

Szinte minden civil szervezet számára fontos lenne a vállalkozói támogatási lehetőségek megismerése. Hajdú-Bihar Vármegyében a Civil Központ a civil szervezetek és a vállalkozói szféra közelítését célozta meg. Ezt a munkát hathatósan segíti a Karitatív Testület, melynek sikerességét a civil központ is igyekszik rendezvényekkel és önkéntes munkával elősegíteni.

Népszerű civil esemény:
„Civil Falu – Campus Fesztivál"

A Campus Fesztivál Debrecenben 4 napon keresztül várja a családokat és fiatalokat egyaránt. A Civil Falu területén a civil élet megismerésén túl interaktív játékok, programok százai várnak a legkisebbektől a legnagyobbakig mindenkit. A Civilek a Fiatalokért Egyesület évek óta a Civil Falu résztvevőjeként nyújt információt a rendezvényre kilátogatóknak.

Elismerések civil szervezetek számára:

A „Civil Díj" – első alkalommal 2019-ben került átadásra, 2022-ben a Matura és Natura Alapítvány vehette át a díjat. A szervezet a természetvédelem, és azon belül is a környezeti nevelés területén tevékenykedik. Elsősorban gyermekek és családok számára nyújt szolgáltatásokat a játszva tanulás módszerével.

HEVES

Területe: 3.637 km^2
Népessége: 287.719 fő (2023)
Megyeszékhely: Eger (49.981 fő, 2023)
Települések száma: 121
5000 főnél kisebb települések száma: 115

Civil tükör

- A vármegyében 573 alapítvány és 1 099 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,1%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 11,8 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,1%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 1129 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.
• A civil szervezeteknél 8 605 önkéntes tevékenykedik.
• **A vármegye civil központja: Egri Norma Alapítvány**

Új civil kezdeményezések, új programok:

Fogadj örökbe egy padot! – Az Egri Norma Alapítvány ebben az évben is kidíszítette a Gárdonyi Géza Színház előtt található padot. A szervezet az 1 %-os felajánlásokat fordította a pad renoválására.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A tapasztalatok alapján nehezebb elérni és bevonzani bármilyen rendezvényre a civil szervezetek képviselőit és tagjait. Nagy kihívás a programok megfelelő időpontjainak kiválasztása.

Népszerű civil esemény:

Nagy büszkeség a 10 éve megrendezett „Mozdulj, válassz sportot Egerben!" nevű rendezvény, ahol több mint 20 sportegyesület mutatkozik be az érdeklődőknek a szeptemberi sportiskolai beiratkozások előtt. Városi helyszínen majd 1000 látogatóval valósul meg a projekt. A vállalkozó kedvűek a jó hangulatú testmozgás mellett értékes nyereményekért is versenybe szállhatnak.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK

Területe: 5.581,63 km²
Lakónépessége: 356.974 fő (2023)
Megyeszékhely: Szolnok (66.764 fő, 2023)
Települések száma: 78
5000 főnél kisebb települések száma: 57

CONTACT MENTÁLHIGIÉNÉS KONZULTÁCIÓS SZOLGÁLAT

Civil tükör

• A vármegyében 514 alapítvány és 1 046 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 2,9 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)
• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 11,4 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,1%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
• A vármegyei civil szervezetek 909 főt alkalmaznak, amelynek a háromnegyede főállású foglalkoztatott.
• A civil szervezeteknél 8 123 önkéntes tevékenykedik.
• **A vármegye civil központja: Contact Mentálhigiénés Konzultációs Szolgálat**

Új civil kezdeményezések, új programok:

2023-ban elindult a „Civil szervezetek tudástára” című workshop sorozat, ahol olyan aktualitásokkal kapcsolatban kaphatnak naprakész információkat (jogi, adózási, munkaügyi stb. témakörökben) a civil szervezetek, amelyeket a mindennapi működésük során sikerrel hasznosíthatnak.

A civil központ első alkalommal szervezett Társadalmi Esélyteremtési Konferenciát 2023 júniusában a Vármegyeháza dísztermében. A rendezvényen roma civil szervezetek vezetői, roma nemzetiségi önkormányzatok elnökei, munkatársai, valamint az önkormányzatok felzárkóztatással, esélyteremtéssel foglalkozó munkatársai, illetve társadalmi szervezetek vettek részt. A rendezvény eredményeként létrejött egy külön weboldal, ahol az érdeklődők a társadalmi felzárkózásról tájékozódhatnak.

„Segíteni sosem késő!” címet viseli az a dal, amelynek megszületésében a civil központ támogatta a DAN-TON Művészeti Egyesület munkáját. Elkészült egy videoklip, melynek célja, hogy segítse a szervezetek civil 1%-os kampányait, és felhívja a figyelmet arra, hogy a civil szervezeteknek mekkora szükségük van ezekre a felajánlásokra.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A tavalyi évtől az energiaárak emelkedése miatt több olyan épületet zártak be a vármegyében ideiglenesen, ahol a civil szervezetek a rendezvényeiket, klubfoglalkozásaikat tartják. A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Civil Központ ebben az időszakban segítette a civil szervezeteket az elektronikus ügyintézést segítő tanácsadások, melynek egyre nagyobb sikere van a szervezetek körében.

A források továbbra is nagyon fontosak a civil szervezetek működtetésében, ezért a civil központ 2023. szeptember végére tervezi egy vállalkozói és civil platform létrehozását, ahol országosan egyedülálló módon fogja össze a civil és a forprofit szféra együttműködését.

Népszerű civil esemény:

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Civil Központ 2023-ban immár 20. alkalommal szervezi meg szeptember 2-án a jubileumi Civil Kavalkádot. A rendezvény nem csupán a vármegyei civil szervezeteknek és együttműködő partnereinknek ad lehetőséget a bemutatkozásra, de a határon túli civil szervezeteknek is. Ez alkalommal is egymást váltják a színpadon a szervezetek, továbbá a standoknál bárki ízelítőt kaphat a vármegye színes civil életéből. A ren-

dezvény már megjelent Szolnok Vármegye Turisztikai térképén is.

Elismerések civil szervezetek számára:

A civil központ 2019-ben hagyományteremtő szándékkal alapította meg a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Civil Díjat.

A díj minden olyan személynek, illetve szervezetnek adományozható, amely vármegyei civil szervezetként, vagy szervezet tagjaként kimagasló tevékenységet folytat. A 2023. évi díjazottak civil szervezeti kategóriában a FICSAK Mezőtúr Alapítvány és a Jásztánc Alapítvány, míg magánszemély kategóriában Elek Eszter és Furcsa Józsefné.

KOMÁROM-ESZTERGOM:

Területe: 2.264,35 km²
Lakónépessége: 301.770 fő (2023)
Megyeszékhely: Tatabánya (65.892 fő, 2023)
Települések száma: 76
5000 főnél kisebb települések száma: 65

Civil tükör

- A vármegyében 454 alapítvány és 927 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 2,6 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 16,4 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,5 %-át adja. A civil bevételek több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 1 016 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.
- A civil szervezeteknél 7 360 önkéntes tevékenykedik.
- **A vármegye civil központja: Majki Népfőiskolai Társaság**

Új civil kezdeményezések, új programok:

2022-ben kísérleti jelleggel, Turai Tibor főszervező elgondolása alapján két, a helyi férfi kézilabda csapatot támogató szervezet (Turul's Miners Sportegyesület, Kék Tigrisek Szurkolói Csoport Sportegyesület) és a G&M Pályázatíró Kft. bevonásával valósult meg a 30 órás kézilabda világrekord-kísérlet.

A program elsődleges célja a közösségépítés: az ország több térségéből érkeznek kézilabdát kedvelő magánszemélyek, sportszervezetek, amatőrök és profik, fiatalok és idősek.

2023-ban 488 online regisztrált játékos és összesen 32 csapat folyamatos játékának köszönhetően valósult meg a nagyszabású esemény. A tavalyi esemény hivatalos magyar- és világrekord is lett, míg az idei nem hivatalos rekordként valósult meg.

Az esemény megvalósítását önkéntesek, közösségi szolgálatot teljesítő diákok koordinálásával segíti a vármegyei Civil Központ.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A civil szervezetek jellemzője az idősödő, „önkéntes" tagság. Ezen jellemzőkre reflektálva programjait, rendezvényeit a civil központ igyekszik járási központokban, akár kisebb településeken megszervezni, valamint ezzel párhuzamosan az online térben is képzéseket, tréningeket tartani, melyen településtől függetlenül bárkinek lehetősége van részt venni.

A képzéseik témáját is a helyi igényekre szabottan tervezik: fiatalok bevonása a civil szférába, online kommunikáció, adományozás, humánerőforrás menedzsment, forrásteremtés, partnerkapcsolatok kiépítése.

Népszerű civil esemény:

Tata és Térsége Civil Napok: A Tata és Térsége Civil Társulás a Civil Közösségi Szolgáltató Központtal együttműködve minden évben ősszel szervezi meg a Tata és Térsége Civil Napokat. Az eseménysorozat több héten át, több tatai helyszínen zajlik, a térségi civil szervezetek különböző programokkal, eseményekkel csatlakozhatnak a rendezvényhez. A résztvevő szervezetek képviselői megosztják tapasztalataikat, működésükkel kapcsolatos kérdéseket vitatnak meg, jógyakorlataikat mutatják be egymásnak, illetve következő évi programjaikhoz keresnek és találnak partnereket.

Az eseménysorozat az újonnan létesült civil szervezeteknek lehetőséget teremt a bemutatkozásra, a régebb óta működő szervezeteknek pedig lehetőséget teremt kapcsolataik ápolására, újak létesítésére, programjaik, eseményeik népszerűsítésére.

Elismerések civil szervezetek számára:

Az Önkéntesek Világnapjához kapcsolódóan a Komárom-Esztergom Vármegyei Civil Központ évről-évre „Az Év Önkéntese" díjjal ismeri el az adott évben tevékenysége révén kiemelkedő személyt, szervezetet Az Év Önkéntese, Az Év Fiatal Önkéntese, Az Év Önkéntes Szervezete kategóriában.

NÓGRÁD

Területe: 2.545 km²
Lakónépessége: 182.037 fő (2023)
Megyeszékhely: Salgótarján (32.822 fő, 2023)
Települések száma: 131
5000 főnél kisebb települések száma: 126

Civil tükör

• A vármegyében 313 alapítvány és 866 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 2,2%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 8,3 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 0,8%-át adja. A civil bevételek fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 627 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 10 898 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: A „Háztartások Foglalkoztatásáért" Alapítvány**

Új civil kezdeményezések, új programok:

A Nógrádi Civil Központ 2022-ben indította útjára a Civil Mozaik elnevezésű rendezvényt, amelynek célja a civil szervezetekben jelenlévő lassú elöregedési folyamat megállítása, újabb aktivisták bevonása a tevékenységekbe, illetve a civil szervezetek sokrétű tevékenységének bemutatása a fiatalok közéleti részvételének erősítését és társadalmi szerepvállalásuk növelését is szem előtt tartva. A „játékos kalandozás a civil világban" programra 3-5 fős csapatok jelentkezését várták a 7-8. osztályos és a középiskolás fiatalok köréből. A Civil Központ és a közreműködő 15 civil szervezet játékos feladattal várta a csapatokat.

2022-ben a civil központ és a salgótarjáni Városi Televízió közös magazinműsort indított Civil Mozaik elnevezéssel. A havi rendszereséggel jelentkező televízióműsorban bemutatkoznak a városban aktívan tevékenykedő civil szervezetek. A projekt kiemelkedő jelentőségű, mivel ezáltal a helyi civil szervezetek léte, célja, tevékenysége és programjai közismertté válhatnak.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A Nógrád Vármegyei Civil Központ tevékenységében a megszüntetéshez, törléshez kapcsolódó tanácsadás egyre nagyobb szerepet játszik.

Évek óta jellemző, hogy a civil szervezetekben tapasztalt alacsony foglalkoztatási arány szükségessé teheti a civil központ közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó szolgáltatásait (információnyújtás).

Népszerű civil esemény:

Magyarország leghidegebb településeként vált híressé a nógrádi Zabar település. Mintegy 490-en élnek a megye legkeletibb fekvésű falujában, mely az északi határ mentén, a Tarna völgyében, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád vármegye találkozásánál fekszik. A Zabarért Egyesület a település hírnevére alapozva találta ki és valósítja meg a Hidegfesztivált. A kulturális és kulináris rendezvény során bemutatják a település, illetve a régió hagyományait, szokásait, jellemző ételeit. A projekt megvalósítása mind a helyi önkormányzat, mind az egyházközség, illetve a civilek összefogásának is köszönhető. A rendezvény célja a település minél szélesebb körben való megismertetése, szerethetőségének, élhetőségének bemutatása az itt élő, és innen elszármazott emberekkel, valamint a környező településeken élőkkel és a határmenti településekkel.

Elismerések civil szervezetek számára:

A Nógrád Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ saját díja „Az év civil szervezete” díj, amelyet 2020 óta minden évben, egy aktuális területen kiemelkedőt alkotó civil szervezet kaphat meg. 2022-ben azonban egy szomorú apropó miatt egy új díjat hozott létre: „Az önkéntességért” elnevezéssel, ugyanis a Nógrád Megyei Család, Esélyteremtő és Önkéntes Ház ugyanis 2022. december 31. hatállyal befejezte működését. Az elmúlt 18 évben az intézmény tartalmas, színes programokkal és rendezvényekkel segítette az esélyteremtés népszerűsítését, az önkéntesség kultúrájának elterjesztését. A Nógrád Vármegyei Civil Központ a CSEÖH két munkatársának, Szabó Péternek és Nagy Péternek a közel két évtizedes tevékenysége elismeréseként plakettet adott át.

PEST

Területe: 6.393 km²
Lakónépessége: 1.329.486 fő (2023)
Megyeszékhely: Budapest
Települések száma: 187
5000 főnél kisebb települések száma: 114

Civil tükör

• A vármegyében 2 077 alapítvány és 3 599 egyesület működik. Budapest után itt található a második legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 10,6%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 70,8 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 6,6%-át adja. A civil bevételek több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 4 204 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 32 198 önkéntes tevékenykedik.

• A vármegye civil központja: Isten Szolgálatában Református Missziói Alapítvány

Új civil kezdeményezések, új programok:

A Pest Vármegyei Civil Központ „Adventi Ablakok" elnevezéssel közösségi összefogást hirdetett 2022 telén. A program célja, hogy az adventi időszakban településenként minden nap a lakók díszítenek fel egy ablakot és annak kivilágított fényei törnek utat a sötétségben. A 24 ablak házai lehetnek civil szervezetek székhelyei, állami/önkormányzati intézmények, vagy esetleg családi otthonok is. Minden egyes nap karácsony felé haladva újabb ablak fényei gyúltak ki. A 24 ablak különböző településeken hirdette az ünnep közeledtét, ezek képeiből kalendáriumot állítottak össze a 2023. évre. A sikerre való tekintettel a program 2023-ban is meghirdetésre kerül.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A civil központ célja az új váci irodájának bekapcsolásával a civil hálózatba, a vármegye északi területén lévő civil szervezetek hatékonyabb elérése, segítése.

A vármegye civil szervezetei sokszínűségének bemutatása, a megkezdett bemutatkozó film folytatása a következő évek feladata.

Népszerű civil esemény:

Idén 30. alkalommal kerül megrendezésre Szászhalombattán a civil szervezetek

együttműködésével szervezett Summerfest Nemzetközi Folklórfesztivál, melyen eddig 112 ország közel 500 együttese, közel ötvenezer művész vett részt a programon.

Elismerések civil szervezetek számára:

A Központ által alapított Csendes Csoda Díjat 2023-ban Pál Sándor, a Te is segíthetsz! Alapítvány képviselője kapta, aki évtizedek óta kiemelkedően sokat tesz a rászorulókért, a mélyszegénységben élőkért és a katasztrófák áldozataiért. A háború kitörésekor az elsők között nyújtott segítséget Kárpátalján, azóta megsokszorozódott a tevékenysége Ukrajnában. Több száz tonna adományt vitt már az otthon maradottaknak, az árváknak, a mélyszegénységben élőknek. Mindezek mellé megszervezte a lakosság lelki terheinek enyhítésében nagy szerepet betöltő kárpátaljai református lelkészek szolgálatának támogatását is.

SOMOGY

Területe: 6.065,07 km²
Lakónépessége: 293.710 fő (2023)
Megyeszékhely: Kaposvár (60.330 fő, 2023)
Települések száma: 246
5000 főnél kisebb települések száma: 239

Civil tükör

• A vármegyében 506 alapítvány és 1.556 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,9 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 23,7 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,2%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 1.693 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 12.884 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: Kaposvári Gazdaságfejlesztő és Munkahelyteremtő Egyesület**

Új civil kezdeményezések, új programok:

A Kaposvári Civil Háló kezdeményezésére a városban tematikus napok kerülnek megrendezésre, ahol mindig egy új civil szervezet működését mutatják be. Minden rendezvény más helyszínen kerül megrendezésre, ezáltal az érdeklődők megismerhetik a várost és a város környéki impozánsabb helyeket.

Népszerű civil esemény:

Minden évben megrendezésre kerül a Nagy Várostakarítás, melyen az iskolások és tanáraik, sportolók, hivatalnokok, tűzoltók, fogyatékkal élő kaposváriak, lakó- és munkahelyi közösségek, cégek, civil szervezetek segítenek abban, hogy még szebb és tisztább legyen Kaposvár.

A Nagy Várostakarítás azon felül, hogy jó célt szolgál, mindig jó hangulatban telik: összekovácsolja a városi közösségeket.

Elismerések civil szervezetek számára:

A Somogy Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ 2022 novemberében saját pályázatot hirdetett, a „Legtöbb adományt gyűjtő szervezet" címmel a vármegyében tevékenykedő civil szervezetek részére. A pályázat célja, hogy ezzel is támogassák azokat a szervezeteket, melyek adományt gyűjtenek és ezekkel az adományokkal támogatják a rászorultakat. Azoknak a szervezeteknek, akik aktívan dolgoznak a rászoruló közösségért, adományaikkal könnyebbé teszik mindennapjaikat, állandó támogatóként jelen vannak több intézmény életében (például anyaotthon, idősek otthona), fogyatékkal élők és hozzátartozóik részére nyújtanak segítséget adományokkal.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG

Területe: 5.936 km^2
Lakónépessége: 528.374 fő (2023)
Megyeszékhely: Nyíregyháza (117.487 fő, 2023)
Települések száma: 229
5000 fő alatti települések: 212

Civil tükör

• A vármegyében 693 alapítvány és 1837 egyesület működik. Budapest, Pest vármegye és Borsod vármegye után itt található a negyedik legtöbb civil szervezet. Az ország civil szervezeteinek 4,7 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 21,9 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2,4 %-át adja. A civil bevételek

több mint a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 2 256 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 14 724 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: Hierotheosz Egyesület**

Új civil kezdeményezések, új programok:

A Hierotheosz Egyesület által működtetett Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ kiemelt ügyként tekint a határon átívelő magyar-magyar civil együttműködésre, és ennek érdekében működteti a külhoni Civil Közösségi és Szolgáltató Központ hálózatot immár 15 irodával. A külhoni magyar civil szervezetekkel közösen számos olyan sikeres programot bonyolítottak le, amely egyszerre szolgálja mind a külhoni közösségek megmaradását, szülőföldön való kiteljesedését, az adott magyar közösség civil szervezeteink fejlődését, mind a vármegyében működő szervezetek és az adott külhoni közösségek, települések, vármegyék közötti kapcsolatok erősítését, amelyek hajszálér-szerűen szövik be a Kárpát-medencét. A tavalyi évtől ennek a közösségnek éves találkozója is van.

Az egyesület immár másodszor szervezte meg a külhoni Civil Közösségi Szolgáltató Központok éves találkozóját.

Kihívások a vármegyei civil életben:

Az elmúlt 12 év során vármegyénkben számos közösségi hely jött létre és a civil szervezetek életminőségjavító kezdeményezései, programjai, intézményei és közösségi helyei folyamatosan bővültek, szépültek, eszközparkjuk is nagy változáson ment keresztül a kormányzati és Európai Uniós támogatásoknak, valamint a helyi emberek munkájának és áldozatvállalásának eredményeként.

Az aktív fiatal civil szervezeti tagok támogatásával, programokba való bevonásával növelhető a civil aktivitás annak érdekében, hogy a fiatalok felelős és empatikus állampolgárokká váljanak, megtalálják helyüket a munkaerőpiacon, és helyben maradjanak, önkéntes munkát, helyi közösséghez tartozást is vállaljanak. A Hierotheosz Egyesület együttműködésben a Központi Iroda Üzletviteli, Ügyviteli, Szolgáltató és Tanácsadó Kft-vel 2023-ban önkéntesség, adománygyűjtés, és pályázatírás témakörben szervezett képzéseket, melyek nagy népszerűségnek örvendtek a civil működés iránt érdeklődők körében.

Népszerű civil esemény:

Minden éven megrendezésre kerül Máriapócson a polgárőr nap. A jeles eseményen megjelennek a vármegyében tevékenykedő polgárőr szervezetek, és megoszthatják tapasztalataikat, kapcsolatokat építhetnek ki, erősíthetik közösségeiket.

A Máriapócsért Alapítvány több éves közös projektet valósított meg határon túli partnereivel: Csíkcsomortán, Csíkszereda, Csíksomlyó, Udvarhelyszék, Beregszász civil szervezeteivel. Célja a vallási és kulturális hagyományok, értékek feltárása és megőrzése. Közösen valósít meg a görög katolikus egyházzal vallási ünnepeket, köztéri alkotásokat: pócsi Karácsony, pócsi Passió, Mindszenthy József bíboros bronzszobra, Nemzeti Összetartozás emléktábla.

A Vigyázzunk Egymásra Egyesület több éve készít szívpárnát a mellműtéten átesett nők részére, ruhagyűjtéseket szervez a vármegyében működő kórházaknak, hajléktalanokat gondozó intézményeknek.

Elismerések civil szervezetek számára:

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Civil Díj:

A Hierotheosz Egyesület immár négy éve a Civilek Napja alkalmából minden év február 1-én vagy ahhoz közeli időpontban megrendezi a Civil Díj átadó ünnepséget.

A díjat minden esetben nyilvános eseményen adják át, amely egy kisebb gálával és sajtóeseménnyel is össze van kötve. A díjazottakról portré is megjelenik a médiafelületeken.

2023-ban díjazottak: Romániai Máltai Szeretetszolgálat Szatmárnémeti Szervezete, Papp Krisztián Sándor (Nyírtét Református Egyházközség), és a Szatmár Néptánc és Népművészeti Egyesület (Mátészalka).

Önkéntes Díj (CSEÖH) és Családokért Díj:

A Hierotheosz Egyesület, mint Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei CSEÖH hagyományőrző célból alapította és idén immár negyedik alkalommal ítélte oda arra méltó személyeknek és szervezeteknek az Önkéntesek Nemzetközi Világnapja alkalmából az „Év Vármegyei Önkéntese” díjat.

2022-ben díjazottak: Gál Erika (a Barabási Polgárőr Egyesület önkéntese), Jónas Bernadett Mercédesz (a szatmárnémeti MIK önkéntese), és Lőrincz Péter (a Máriapócsi Polgárőr Egyesület tagja).

TOLNA

Területe: 3.703 km²
Lakónépessége: 206.938 fő (2023)
Megyeszékhely: Szekszárd (30.407 fő, 2023)
Települések száma: 110
5000 főnél kisebb települések száma: 102

Civil tükör

• A vármegyében 377 alapítvány és 975 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 2,5%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 15,4 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,4 %-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 821 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 7 140 önkéntes tevékenykedik.

• **A vármegye civil központja: Dunamenti Polgári Egyesület**

Kihívások a vármegyei civil életben:

Az elöregedő civil társadalom problémája a vármegyében nagyon szembetűnő. Egyre több szervezet kerül a megszűnés szélére, mert nincs, aki azt tovább vinné. A civil központ jó kapcsolatot ápol a vármegyei oktatási intézményekkel, így rajtuk keresztül egyre sikeresebbek a fiataloknak kínált programjaik, és egyre jobb az 50 órás közösségi szolgálat megítélése.

Népszerű civil esemény:

A Dombóvári Civil Majális immár második éve sikerrel megszervezett civil nap. Jó alkalom a járás civil szervezeteinek a kötetlen kikapcsolódásra. A rendezvény bemutatkozási lehetőséget biztosít a szervezetek számára, melyet a Városi Önkormányzat is támogat. A Civil főzőverseny köré szerveződik a nap, melyhez az alapanyagokat az Önkormányzat saját forrásból biztosítja minden résztvevőnek.

VAS

Területe: 3.336 km²
Lakónépessége: 250.330 fő (2023)
Megyeszékhely: Szombathely (74.623 fő, 2023)
Település száma: 216
5000 főnél kisebb települések száma: 210

Civil tükör

• A vármegyében 399 alapítvány és 1245 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,1%-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

• A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 12,9 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,2 %-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.

• A vármegyei civil szervezetek 724 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.

• A civil szervezeteknél 9 671 önkéntes tevékenykedik.

• A vármegye civil központja: Hegypásztor Kör

Új civil kezdeményezések, új programok: Civil Életképek Vas Vármegyében

A Vas Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ január elején fotópályázatot hirdetett, melynek középpontjában a február 1-jei Civilek napja állt.

CIVIL ÉLETKÉPEK VAS VÁRMEGYÉBEN jeligével vártak fotókat, pillanatképeket, melyek a vármegyében működő civil közösségek, alapítványok, egyesületek sokrétűségét, mindennapi értékteremtő tevékenységét mutatják be.

Ezzel párhuzamosan elindult a „likegyűjtés”! A megosztásokkal, megtekintésekkel rengeteg emberhez közvetlenül eljutott a vasi civil szervezetek elhivatott és értékteremtő tevékenysége.

Kihívások a vármegyei civil életben: Civil szervezetek audiovizuális támogatása

A vármegyei civil szervezetek egyik kihívása a forrásteremtési alternatívák kiaknázása, nem csupán pályázati úton. Professzionális média-marketinges szakemberrel civil szervezetekről kisfilmek készültek, melyeket a Civil Központ és az adott szervezet is megoszthat a különböző kommunikációs csatornáin. Ezzel is segítik a szervezet célzott bemutatását, tevékenységeinek ismertetését, mellyel aztán közvetlen, vagy

közvetett módon támogatókat vonhat be (szja 1% időszakában, crowdfunding).

Népszerű civil esemény:

A Vas Vármegyei Civil Központ által elsőként életre hívott Civil Sajtóreggeli rendkívül népszerű programelem. A *Civil Sajtóreggeli* részeként ismertethetik a vasi civil szervezetek vezetői, képviselői aktuális programjaikat, a különböző médiaorgánumok képviselői hírt adnak díjmentesen ezekről a programokról. Egyrészt a programok, kezdeményezések beágyazottsága fokozódik a rendezvény által, másrészt a civilek kommunikációs készségei is erősödnek.

Elismerések civil szervezetek számára: Civil Véradás – Egyéni és közösségi díjak

Rendkívül fontosak a véradáson résztvevő civil Vas Vármegyei Civil Központ közösségek, munkahelyi társaságok, magánszemélyek erkölcsi elismerése is, ezért március elején a belvárosi irodájának közösségi terében egy „villámrendezvény" keretében ajándékcsomagokat adtak át.

A Civil Véradások kapcsán a 2023-as esztendőben egyéni és közösségi díjakat adtak át. Közösségi díjakat kap az adott véradás során a 3 legtöbb véradót megszólító szervezet-közösség, valamint a jelenléti ív alapján megjelentek között sorsolás útján 3 egyéni díjat adnak át.

2023. februárjában a 3 legtöbb véradót megszólító közösségek az alábbiak voltak: Felsőcsatári Községi Sportkör, Szombathelyi Waldorf Társas Kör Egyesület, Szombathelyi Hívásfogadó Központ.

Az érintett civil szervezetek, munkahelyi közösségek vezetői, képviselői elismerő oklevelet, ajándékutalványt és édességcsomagot, valamint promóciós ajándéktárgyakat vehettek át.

VESZPRÉM

Területe: 4.464 km²
Lakónépessége: 338.400 fő (2023)
Megyeszékhely: Veszprém (52.961 fő, 2023)
Települések száma: 223
5000 főnél kisebb települések száma: 213

Civil tükör

• A vármegyében 808 alapítvány és 1529 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 4,4 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)

- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 22 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 2%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 1391 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.
- A civil szervezeteknél 16 451 önkéntes tevékenykedik.
- **A vármegye civil központja: A Veszprém Megyei Civil Hálózatért Közhasznú Egyesület**

Új civil kezdeményezések, új programok: „Mi lesz veled, civil szektor?"

A COVID járvány jelentősen átrendezte a közösségi élet mindennapjait, a személyes kommunikáció, a közös rendezvények háttérbe szorultak, ezzel együtt a közös gondolkodás és tervezés lehetősége is. Ennek a problémának feloldására kezdte szervezni „Mi lesz veled civil szektor" beszélgetéssorozatát a Veszprém Vármegyei Civil Központ.

2022 óta öt fórumot tartottak, melynek egyik legnagyobb eredménye, a civil összefogásban megvalósult 16. Veszprémi Civil Nap, mely mintegy 100 civil szervezet aktív közreműködésével került megszervezésre.

IKSZ tudástár és adatbázis

A Civil Fórumok során felvetődött probléma, hogy nem minden civil szervezet ismeri az IKSZ-es fiatalok bevonási lehetőségét, annak módját és menetét. Fontos, hogy a civilek segítséget nyújtsanak azoknak a fiataloknak is, akik még nem találták meg a személyiségükhöz illő pályát és lehetőséget nyújtsanak, hogy kipróbálhassák magukat különböző területeken.

A civil központ ősszel az iskolákhoz eljuttatja az egyes IKSZ foglalkoztatási igényeket, és szorgalmazza, hogy a pedagógusok jelöljenek ki egy-egy önkéntes koordinátort, melyből egy adatbázist hoznak létre annak érdekében, hogy az a civil szervezetek és az iskolák közötti összeköttetést megkönnyítse és aktivizálja.

Civil Rendezvénynaptár

Szintén a Civil Fórumokon fogalmazódott meg az igény egy közös rendezvénynaptár létrehozására. Annak érdekében, hogy a civil szervezetek értesüljenek egymás programjairól, a civil központ holnapján létrehozott egy Civil Rendezvénynaptárt, ahova minden szervezet feltöltheti aktuális eseményét, ezzel megteremtve a lehetőséget az egymás programjába való becsatlakozásra, partnerkeresésre, valamint a programok szervezésére (programütközések elkerülésére).

Kihívások a vármegyei civil életben:

A nonprofit szervezeteknek gyakran korlátozott erőforrásaik vannak, ami megnehezíti a szervezeti fejlődést és a hatékony programok megvalósítását. Emellett a megfelelően képzett és motivált személyzet megtalálása és megtartása is kihívást jelenthet. Olyan szakértőkkel és önkéntesekkel való együttműködés, akik segítenek a szervezet munkájában, illetve a közösségbe való bevonás és önkéntes programok szervezése segíthet a személyzet megerősítésében. Fontos az Iskolai Közösségi Szolgálat népszerűsítése mind a civil szervezetek, mind az iskolás korúak körében.

Népszerű civil esemény:

A Veszprémi Civil Nap a város kulturális kínálatának sokszínűségét tükrözi. 2023 májusában immár 16. alkalommal került megszervezésre: célja, hogy a civil szervezetek bemutassák tevékenységüket, projektjeikhez tagokat, önkénteseket toborozzanak, megmutassák, milyen sokszínű a civil szektor.

A 2023. évi Civil Nap messzemenően elérte a célját, nagy sikerrel zárult a civil szervezetek és a résztvevők visszajelzése alapján. 20 civil szervezet standon állított ki és mutatta be tevékenységét.

A Civil Napon mindig kiemelkedő szerepet kap a halászléfőző verseny, idén összesen 17 csapat főzött és versenyzett a különféle halászlé receptekkel.

Minden évben, így ezen alkalommal is sor került a PRO Civitate díj átadására.

A program megvalósulását 31 fő önkéntes / IKSZ-es fiatal és 5 fő Ragyogók EKF önkéntesek) segítették.

Elismerések civil szervezetek számára: Veszprém Megye Év Önkéntese Díj

A díjat a civil központ 2014-ben alapította az önkéntesség és a hétköznapi emberek nem mindennapi erőfeszítéseinek elismerése érdekében. A díjakat minden évben két kategóriában adják át: az Év Veszprém Megyei Önkéntese és az Év Veszprém Megyei Ifjú Önkéntese.

A díj jelöltjeire javaslatot tehetnek a vármegyében működő civil, for- és nonprofit szervezetek, intézmények és önkormányzatok. A beérkező pályázatokat szakmai zsűri bírálja el, akik a nonprofit szektor elismert szakemberei.

A helyi párbeszéd erősítése érdekében önkénteseket küldő és fogadó szervezetek bevonásával a program kiemelt hangsúlyt fektet az önkéntesség többségi társadalomban való népszerűsítésére, az önkéntes kultúra erősítésére.

Mecénás Díj

Civil szervezeteket, civil ügyeket támogató gazdasági társaságok elismerésére a civil központ megalapította az Év Mecénása Díjat.

Képzéseken, fórumokon gyakori téma az egyes szektorok közötti (gazdasági, kormányzati, nonprofit) kapcsolódások kiépítése, fenntartása, közös projektek létrejötte. Ezen kapcsolatok létrejöttének segítése során merült fel a Mecénás Díj megalapításának gondolata, mellyel a civil szektor fejezheti ki elismerését a gazdasági szereplők felé.

A díjat 2023-ban alapították, átadására ünnepélyes keretek között 2023 év végén kerül sor.

ZALA

Területe: 3784 km²
Lakóinak száma: 261.799 fő (2023)
Székhelye: Zalaegerszeg (54.752 fő, 2023)
Települések száma: 258
5000 főnél kisebb települések száma: 253

ZALAI CIVIL ÉLETÉRT
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

Civil tükör

- A vármegyében 518 alapítvány és 1 328 egyesület működik. Az ország civil szervezeteinek 3,5 %-át teszik ki az itt tevékenykedő szervezetek. (KSH 2021)
- A vármegyei civil szektor összes éves bevétele 13,3 milliárd forint. Ez az országos civil bevétel 1,2%-át adja. A civil bevételeknek közel a fele származik állami, önkormányzati támogatásból.
- A vármegyei civil szervezetek 1 020 főt alkalmaznak, amelynek több mint háromnegyede főállású foglalkoztatott.
- A civil szervezeteknél 11 476 önkéntes tevékenykedik.
- **A vármegye civil központja: Zalai Civil Életért Közhasznú Egyesület**

Új civil kezdeményezések, új programok:

A fiatalok bevonása a civil szervezetekbe kiemelten fontos feladat és egyben nagy kihívás is. A Zala Vármegyei Civil Központ olyan mobil szabadulós játékot dolgozott ki, amellyel a fiatalokat játékos formában tudja közelebb hozni a civil élethez. Izgalmas, színvonalas kikapcsolódást nyújt és hangsúlyt fektet arra, hogy a feladatok és az eszközök is a civil élettel kapcsolatosak legyenek. A játék központjában az együttműködés, a rejtvények és feladványok közös megoldása áll. 30 perc alatt lehet kijutni

a „szobából”, ahol a garantált izgalmakat nem a bezártság, hanem a feladatok pezsgő sora, és a gyorsan fogyó idő biztosítja. A különböző helyszínekhez igazítható játék egyaránt alkalmazható iskolai programon, családi napon és egyéb rendezvényen.

Kihívások a vármegyei civil életben:

A civil szervezetek a működéshez szükséges forrásokat főként pályázati úton tudják biztosítani. Ennek hiányában azonban nagyon fontos más támogatási lehetőségek felkutatása. A Zala Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ évek óta a híd szerepét tölti be a Zala vármegyei civil szervezetek és vállalkozások közötti kapcsolatépítésben. Segítenek a forprofit – nonprofit kapcsolatépítésben, abban, hogy a szervezetek támogatókra találjanak. Gyakran tapasztalható, hogy a civilek támogatásáról döntő vállalati vezetők nem ismerik a szervezeteket, szolgáltatásaikat, és nehezen tudják elképzelni a szolgáltatás menetét. A „Civil Partner” elnevezésű eseményen, amelyre 12 vállalati vezető és 8 civil szervezet képviselője kapott meghívást, a civil központ megteremtette ennek a lehetőségét. A rendezvényen együttműködések születtek, jó ügyek támogatókra találtak, a vállalkozók pedig partnereket találhattak CSR tevékenységükhöz.

Népszerű civil esemény:

A Mozgássérültek és Fogyatékkal Élők Egyesülete „ÉN IS SZÉP VAGYOK!” címmel élményfotózást szervezett, amellyel különböző fogyatékossággal élő sorstársaik esélyegyenlőségét kívánják hangsúlyozni. Önkéntes támogatók, stylist, fodrász, sminkes fáradtságot nem kímélve varázsoltak új külsőt a jelentkezőknek. Ezt követi a fotózás, ahol az egyén külső adottságait (szépségét, illetve fogyatékosságát) és belső világát, pl.: érdeklődési körét, hobbiját örökítik meg profi fényképészek. Céljuk, hogy a fogyatékossággal élő emberek egyenlő méltóságúnak, egyenrangúnak érezzék magukat a környezetükben, a társadalomban.

Elismerések civil szervezetek számára: Elismerés a Szociális Munka Napja alkalmából - 2022. november 11.

A Zala Vármegyei Civil Központ a Szociális Munka Napja alkalmából elismerő oklevél és ajándék átadásával köszöni meg a szociális területen működő zalai civil szervezetek munkáját. 2022-ben az Autista Sérültekért Zalában Alapítvány volt a rendezvény házigazdája, az általuk működtetett Védőotthon székhelyén, Boncodföldén a média jelenlétében 4 szervezet kapott elismerést, amellyel a szociális területen tevékenykedő civil szervezetekre hívják

fel a figyelmet. Ezek a szervezetek olyan hiánypótló tevékenységet végeznek, amely intézményi kereteken belül nehezen megvalósítható.

A 2022-ben jutalmazott szervezetek:

– az **Autista Sérültekért Zalában Alapítvány** az autizmussal élő fiatalok és családjaik számára nyújtott magas színvonalú munkáért.

– a **„Napfény" Rákbetegek és Hozzátartozóik Nagykanizsai Egyesülete** a rákbetegséggel érintett emberek és családjaik számára nyújtott kiemelkedő, segítő munkáért.

– a **Kármelhegyi Boldogasszony Karitász Csoport** a háborús menekültek számára végzett, kiemelkedő adománygyűjtő munkáért.

– a **Völgy Alapítvány** a pszichiátriai betegek életminőségének javítása érdekében nyújtott kiemelkedő tevékenységért.

Az Év Zala Megyei Adományozója díj átadása - 2022. szeptember 7.

A Zala Vármegyei Civil Központ a civil szervezetek és a Zala vármegyei vállalkozások közötti kapcsolatépítésben vállal fontos szerepet, felhívja a figyelmet a példaértékű támogatói tevékenységekre. Ennek érdekében alapította 2019-ben „Az év Zala vármegyei adományozója" díjat. Az elismerést olyan vállalkozások kaphatják meg, amelyeket civil szervezetek ajánlanak a nekik nyújtott támogatás ismertetésével. 2022-ben 12 jelölés érkezett, közülük kettőt jutalmaztak adományozói plakettel.

A Magnetic Kft. évek óta elkötelezett segítője az Autista Sérültekért Zalában Alapítványnak. Az Autisták Védőotthonának rendszeresen adományoz tartós élelmiszert, tisztító- és tisztálkodószereket. Az Alapítvány adománygyűjtő tevékenységét több formában is segítik. A Zala-Müllex Kft. sok jó ügyet támogat, a Zala Vármegyei Civil Központtal folyamatosan együttműködik, a Civil Véradáson rendszeresen a legnagyobb létszámú csapattal képviselteti magát. Jótékonysági rendezvények állandó résztvevője, támogatja a hulladékgyűjtési, faültetési akciókat, eszközbeszerzéssel járult hozzá a Zalai Szívgyógyászatért Alapítvány, az Akarattal és Hittel Alapítvány, a Mozgássérültek Zala Megyei Egyesülete működéséhez.

Forrás- és irodalomjegyzék

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG https://njt.hu/jogszabaly/2011-4301-02-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)

AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI CHARTÁJA 2012/C 326/02 Letöltés: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT (Letöltés: 2023. 08. 13.)

1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről https://njt.hu/jogszabaly/1993-31-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)

A TANÁCS 2006/112/EK IRÁNYELVE (2006. november 28.) a közös hozzáadottértékadó-rendszerről https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0112&from=HU (Letöltés: 2023. 08. 13.)

A Kúria döntés: Alapítvány által végzett gazdasági tevékenység az Áfa tv. hatálya alá tartozik, emiatt áfa-fizetési kötelezettség terheli. Az elbíráláskor nem a Civil tv. rendelkezései az irányadók, Kfv.I.35.639/2019/4. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/hirlevel/hirlevel2003.pdf (Letöltés: 2023. 08. 13.)

A TANÁCS (EU, Euratom) 2020/2093 RENDELETE (2020. december 17.) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R2093 (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 RENDELETE (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679#d1e1858-1-1 (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 Rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok

megállapításáról https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R1060&from=EN#d1e2675-159-1 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
1990. évi C. TÖRVÉNY a helyi adókról https://njt.hu/jogszabaly/1990-100-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
1990. évi XCIII. törvény az illetékekről https://njt.hu/jogszabaly/1990-93-00-00.192#PR (Letöltés: 2023. 08. 13.)
1991. évi IL. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról https://njt.hu/jogszabaly/1991-49-00-00.128#PR (Letöltés: 2023. 08. 13.)
1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről https://njt.hu/jogszabaly/1991-64-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról https://njt.hu/jogszabaly/1995-117-00-00.196#PR (Letöltés: 2023. 08. 13.)
1996. évi CXXVI. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról https://njt.hu/jogszabaly/1996-126-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról https://njt.hu/jogszabaly/1996-81-00-00.146#PR (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2000. évi C. törvény a számvitelről https://njt.hu/jogszabaly/2000-100-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2004. évi I. törvény a sportról https://njt.hu/jogszabaly/2004-1-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről https://njt.hu/jogszabaly/2005-88-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról https://njt.hu/jogszabaly/2007-127-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2010. évi CXXXI. törvény a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről https://njt.hu/jogszabaly/2010-131-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról https://njt.hu/jogszabaly/2011-175-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)

2011. évi CLXXXI. törvény a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról https://njt.hu/jogszabaly/2011-181-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról https://njt.hu/jogszabaly/2011-195-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról https://njt.hu/jogszabaly/2011-112-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről https://njt.hu/jogszabaly/2012-1-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2013. évi CLXXVI. törvény egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról https://njt.hu/jogszabaly/2013-176-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről https://njt.hu/jogszabaly/2013-77-00-00.17 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről https://njt.hu/jogszabaly/2013-5-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról https://njt.hu/jogszabaly/2016-130-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2021. évi XCII. törvény a jogi személyek nyilvántartásáról és a nyilvántartási eljárásról https://njt.hu/jogszabaly/2021-92-00-00.2#PR (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2021. évi XLIX. törvény a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról https://njt.hu/jogszabaly/2021-49-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2023. évi LV. törvény Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről https://njt.hu/jogszabaly/2023-55-00-00 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
2023. évi VI. törvény a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény módosításáról https://njt.hu/jogszabaly/2023-6-00-00.1 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet a civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről https://njt.hu/jogszabaly/2011-350-20-22 (Letöltés: 2023. 08. 13.)

368/2011. (XII.30.) Korm. rendelet Az államháztartás végrehajtásáról https://njt.hu/jogszabaly/2011-368-20-22 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól https://njt.hu/jogszabaly/2016-479-20-22 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
217/2022. (VI. 17.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet ideje alatt az egyetemes szolgáltatásra jogosultak körének meghatározásáról https://njt.hu/jogszabaly/2022-217-20-22 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
281/2022. (VIII. 1.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet ideje alatt az egyetemes szolgáltatásra jogosultak körének meghatározásáról szóló 217/2022. (VI. 17.) Korm. rendelettel kapcsolatos egyes rendelkezésekről https://njt.hu/jogszabaly/2022-281-20-22 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
5/2012. (II. 16.) KIM rendelet a Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes kérdésekről https://njt.hu/jogszabaly/2012-5-20-2T (Letöltés: 2023. 08. 13.)
Szalay-Bobrovniczky Vince, Kecskés Péter (2020): The CSO Sector in Hungary and Certain European Particularities. POLGÁRI SZEMLE: GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT, 16 (Spec.). pp. 226-234. ISSN 1786-6553 http://real.mtak.hu/123733/1/PSZ%202020.%20angol.szam_14.pdf (Letöltés: 2023. 08. 13.)
Civil szervezetek megújuló működési környezete – Továbbképzési program a civil szervezeteket szabályozó hatályos joganyagról és a civil szervezetek, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás szervezetei közötti kapcsolatokról (2013): http://84.206.127.114/tovabbkepzesi-program (Letöltés: 2023. 08. 13.)
Nonprofit.hu – Tudástár (2023): https://www.nonprofit.hu/tudastar (Letöltés: 2023. 08. 13.)
Berecz Péter: Az egyesületekre vonatkozó szabályok változása a 2013. évi V. tv. alapján in. ADVOCAT 2014. XVII. évfolyam, 3-4. szám 14-16. http://www.miskolciugyvedikamara.hu/files/111/advocat_3_4+jav_telj.pdf (Letöltés: 2023. 08. 13.)
Emri Gergely (2014): Az alapítványokra vonatkozó szabályok változása a 2013. évi V. törvény alapján in. ADVOCAT 2014. XVII. évfolyam, 3-4. szám 12-16, o.16-18. http://www.miskolciugyvedikamara.hu/files/111/advocat_3_4+jav_telj.pdf (Letöltés: 2023. 08. 13.)
Gottgeisl Rita, Láng Noémi (2019): Nonprofit Kézikönyv 2021 - Működés, Számvitel, Adózás Civil Törvény a gyakorlatban Vezinfo, Budapest, 2021.

KSH (2021): Idősoros éves, területi adatok - Általános gazdasági mutatók, nonprofit szervezetek http://www.ksh.hu/stadat (Letöltés: 2023. 08. 13.)
KSH (2021): Tájékoztatási adatbázis https://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?lang=hu (Letöltés: 2023. 08. 13.)
(CKOT2015.05.18:26. Az ülés tartása nélküli határozathozatal közhasznú szervezetek esetén) Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletének Állásfoglalásai https://kuria-birosag.hu/hu/ckot/ckot2015051826 (Letöltés: 2023. 08. 13.)
NAIH: Gyakran ismételt kérdések civil szervezetekkel kapcsolatban https://www.naih.hu/adatvedelmi-allasfoglalasok/file/108-gyakran-ismetelt-kerdesek-civil-szervezetekkel-kapcsolatban (Letöltés: 2023. 08. 13.)
NAV (2023): Információs füzetek:
01. Bejelentkezés a NAV-hoz: adószám és adóazonosító jel kiváltása
07. Az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás (ekho)
10. Ingatlanok bérbeadásának, egyéb hasznosításának alapvető szabályai
13. Nonprofit szervezetek: egyesületek, köztestületek, (köz)alapítványok adózásának alapvető szabályai
14. Tevékenységet kezdő adóalany általános forgalmi adó kötelezettségének alapvető szabályai
18. A számla, nyugta kibocsátásának alapvető szabályai
25. Rendelkezés az SZJA 1%-áról
26. Jogosultság az SZJA 1%-ára
27. Tájékoztató a közösségi adószámról
31. Cégautóadó és az ahhoz kapcsolódó szja-szabályok
37. Köztartozásmentes adózói adatbázis (KOMA)
41. A társasági adó legfontosabb szabályai
46. Az egyszerűsített foglalkoztatás 49. A szociális hozzájárulási adó
55. TAO felajánlás
60. A végelszámolással kapcsolatos legfontosabb tudnivalók
NAV Információs füzetek elérése:
https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2023 (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Jogpontok Munkajogi kiadványok:
- A tipikus és atipikus foglalkoztatás összehasonlítása
- A tipikus munkaviszony meghatározó jegyei
- Atipikus foglalkoztatás
- Az egyszerűsített foglalkoztatásra, alkalmi munkára irányuló jogviszony
- Egyszerűsített foglalkoztatásról

https://www.jogpontok.hu/JogpontokKiadvanyai (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Dr. Kaprinay Gizella Zsófia: A polgári jogi gyakorlat során leggyakrabban előforduló szerződések. 2020 http://eta.bibl.u-szeged.hu/3691/ (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Horváth Zoltán: Stratégiai tervezés a nonprofit szervezetek gyakorlatában. In: Menedzsment innovációk az üzleti és a nonbusiness szférákban. pp. 167-184. (2017)

Márton – Kazár Klára (szerk.) 2017: Menedzsment innovációk az üzleti és a nonbusiness szférákban. SZTE Gazdaságtudományi Kar, Szeged, 167–184. o.

dr. Lukács Adrienn: Munkajog - Bevezetés a munkajog alapjaiba. Olvasólecke - a munkaviszony alanyai. A munkaszerződés, Szegedi Tudományegyetem 2019. https://eta.bibl.u-szeged.hu/5580/7/EFOP362_PPT1_Lukacs_Adrienn_Bevezetes_20210429.pdf (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Pintér Miriam: A határozott idejű munkaviszony előnyei és hátrányai; Adó online, 2019.
https://ado.hu/munkaugyek/a-hatarozott-ideju-munkaviszony-elonyei-es-hatranyai/ (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt https://bgazrt.hu (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Civil Információs Portál https://civil.info.hu (Letöltés: 2023. 08. 13.)

ERKE: Gyakran Ismételt Kérdések és képzési anyagok https://erke.hu (Letöltés: 2023. 08. 13.)

Suller Krisztina: Civil szervezetek számviteli sajátosságai in Önadózó 2021 / 09 lapszám 18. o.

Suller Krisztina: A civil szervezetek és a zárlati munkálatok Önadózó https://www.onadozo.hu/hirek/a-civil-szervezetek-es-a-zarlati-munkalatok-11369

Gottgeisl Rita - Láng Noémi Civil szervezetek áfamentes tevékenysége https://www.vezinfoblog.hu/civil-szervezetek-afamentes-tevekenysege

2020/3. Adózási kérdés - A közhasznú alapítvány/alapítvány által nyújtott juttatás adójogi

megítélése NAV Ügyfélkapcsolati és Tájékoztatási Főosztály ÜTF-1171/2020., Pénzügyminisztérium PM/4130/1/2020. https://nav.gov.hu/ado/adozasi_kerdes/2020_3__Adozasi_kerde20200312 (Letöltés: 2023. 07. 23.)
Nyikos Györgyi – Erdei-Derschner Katalin A 2021–2027 programozási időszak EU-forrásai és a lehetséges magyar allokáció http://real.mtak.hu/124499/1/01_Nyikos-Erdei_5-26_Europai_Tukor_2020_03.pdf (Letöltés: 2023. 07. 23.)
Partnerségi Megállapodás: https://www.palyazat.gov.hu/partnersegi-megallapodas (Letöltés: 2023. 07. 23.)
Civilisztika I. Általános tanok – Személyek joga – Szellemi alkotások joga; Szerkesztette: Barzó Tímea Papp Tekla; Dialóg Campus Kiadó Budapest; https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/3259/webXS_PDF_ATMA_Civilisztika_I.pdf (Letöltés: 2023. 07. 23.)
ZSEBKÖNYV a civil szervezetek vezetői részére a gazdálkodás törvényességének biztosításához, Állami Számvevőszék. Budapest, 2021.
Bonácz Zsolt: Szoftvervásárlás ÁFA Módszertani Szemle Menedzserparxis, 2022.10.11., http://afaklub.hu/?menu=cikk&id=2965 (Letöltés: 2023.07.23.)
dr. Veress Júlia: A civil- vagy az áfatörvény szerint adózik a nonprofit szervezet? Adópraxis, 2021.10.04. https://adopraxis.hu/Cikk/nonprofit-szervezet-afaja (Letöltés: 2023.07.23.)
Mátyás Ferenc: Egyesületi határozatok megtámadása Jogászvilág 2021. 10. 22. https://jogaszvilag.hu/szakma/egyesuleti-hatarozatok-megtamadasa/
PTK E-LEARNING Országos Bírósági Hivatal 2014. http://projektjeink.birosag.hu/e-learning/ptk
Suller Krisztina: Beszámolás civil szemmel 5Percadó 2023. 03. 22. https://5percado.hu/beszamolas-civil-szemmel/ (Letöltés: 2023. 07. 23.)
Gottgeisl Rita Láng Noémi: Civil szervezetek áfamentes tevékenysége 2021.04.27. https://www.vezinfoblog.hu/civil-szervezetek-afamentes-tevekenysege/
Gottgeisl Rita Láng Noémi: Civil szervezetek bevételei Vezinfó blog 2019.10.21.21. https://www.vezinfoblog.hu/civil-szervezetek-bevetelei/ (Letöltés: 2023. 07. 23.)
Számviteli változások - 2023. Könyvelői Praktikum 2023. https://online.kpr.hu/uploaded-files/2023/01/0-63c419e14bf6e.pdf

Tartalom

Bevezető 1

Alapvető információk a civil szervezetek helyzetéről 7
Az országban mindenhol működnek civil szervezetek? 7
Mivel foglalkoznak a civil szervezetek? 9
Mennyien dolgoznak a civil szervezeteknél? 10
Mekkora bevétellel gazdálkodnak a civil szervezetek? 12
Honnan származnak a civil szervezetek bevételei? 15
Mekkorák a civil szervezetek kiadásai? 19
A civil szervezetek bevételei 21
Léteznek kifejezetten a civileknek szánt költségvetési források? 23

Civil Krónika – A 2022-es és 2023-as évben megrendezett országos civil események rövid összefoglalója időrendben 48
Tematikus és emlékévek, jelentős események 65
Naptár 66
Az Adminisztrációs kötelezettségek teljesítésének naptára 70

A civil szervezetek működésének gyakorlati kérdései 74
Civil szervezeti formák 74
A civil szervezetek szervezeti felépítése 81
Mérföldkövek 98
A civil szervezetek működésének kezdetei 100
Működés a civil szervezeteknél 102
Változások a szervezetek életében 109
A civil szervezetek megszűnése 128
A civil szervezeteket is érintő jogszabályi változások 2023. 137

A civil szervezet gazdálkodásának gyakorlati kérdései 140
Miért kell egy civil szervezetnek könyvelés és adószám? 140
A civil szervezet szolgáltathat és vállalkozhat 141
A civil szervezetek ráfordításai, kiadásai 145
A civil szervezetek számvitelét érintő változások 147
Az ÁSZ ellenőriz és segítséget nyújt 148
Számviteli alapismeretek civileknek 149
Beszámoló készítése és közzététele 155

A civil szervezetek erőforrásai 162
A munkavégzésre irányuló jogviszonyok áttekintése 162
A közérdekű önkéntesség 182
Tények és érdekességek az önkéntességről 189
Civil szervezetek jelenléte és szerepe a gondoskodáspolitikában 191
Pénzügyi források 193
Hazai támogatások 193
Alapvető információk az adományozásról 195

Hasznos dolgok 201
Mire szerződünk? 201
Hasznos helyek – Civil szervezetek működésével kapcsolatos elérhetőségek 213
Civil Közösségi Szolgáltató Központok 222
Milyen segítséget vehetnek még igénybe a civil szervezetek? 222
Miben tudnak segíteni a civil központok? 223

Civil vármegyetükör 228

Bács-Kiskun 228
Baranya 229
Békés 230
Borsod-Abaúj-Zemplén 232
Budapest 234
Csongrád-Csanád 235
Fejér 237
Győr-Moson-Sopron 239
Hajdú-Bihar 240
Heves 241
Jász-Nagykun-Szolnok 242
Komárom-Esztergom: 244
Nógrád 246
Pest 248
Somogy 249
Szabolcs-Szatmár-Bereg 250
Tolna 253
Vas 254
Veszprém 255
Zala 258

Forrás és irodalomjegyzék 261